

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Πολυτεχνική Σχολή
Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών &
Μηχανικών Γυπολογιστών
Τομέας Ηλεκτρονικής και Γυπολογιστών

Διπλωματική Εργασία

Ανάπτυξη γραφικής διεπαφής αυτόνομου
οχήματος για παραμετροποίηση της οδηγικής
συμπεριφοράς και απομακρυσμένο έλεγχο του

Εκπόνηση:
Παπαδάμ Στέφανος
ΑΕΜ: 8885

Επίβλεψη:
Αν. Καθ. Συμεωνίδης Ανδρέας
Δρ. Τσαρδούλιας Εμμανουήλ

*Self-driving cars are the natural extension of active safety
and obviously something we think we should do.*

— Elon Musk

*If I had asked people what they wanted,
they would have said faster horses.*

— Henry Ford

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της συγκεκριμένης διπλωματικής ολοκληρώνεται και ο κύκλος μου ως προπτυχιακός φοιτητής στο Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών του ΑΠΘ. Το μεγαλύτερο ευχαριστώ το οφείλω στην οικογένεια μου για τη στήριξη, την αγάπη και το κουράγιο που έδειξαν όλα αυτά τα χρόνια βοηθώντας με έμπρακτα να πραγματοποιήσω τα όνειρα μου. Θα ήθελα, επίσης, να ευχαριστήσω τον Αναπληρωτή Καθηγητή κ. Ανδρέα Συμεωνίδη για την εμπιστοσύνη που έδειξε στο πρόσωπο μου αναθέτοντας μου το συγκεκριμένο θέμα εργασίας και επιτρέποντας μου να ασχοληθώ με τον τομέα των αυτόνομων οχημάτων που ανήκει στα ενδιαφέροντα μου. Θα ήθελα φυσικά να ευχαριστήσω και τον Μεταδιδακτορικό Ερευνητή Δρ. Εμμανουήλ Τσαρδούλια για την υπομονή, την καθοδήγηση και τις πολύτιμες συμβουλές που μου παρείχε σε όλη τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας. Κλείνοντας, ένα ειδικό ευχαριστώ αξιζουν οι φίλοι μου που έκαναν τα χρόνια μου ως φοιτητής ξεχωριστά και μου πρόσφεραν αξέχαστες και όμορφες στιγμές όλο αυτό το διάστημα.

Στέφανος Παπαδάμ

Περίληψη

Οι μετακινήσεις των ανθρώπων μέσα στη διάρκεια των χρόνων αποτελούσαν αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας τους. Για τον λόγο αυτό από τον 18^ο αιώνα άρχισαν οι πρώτες προσπάθειες κατασκευής του πρώτου μηχανοκίνητου αυτοκινήτου. Μέσα στο πέρασμα των χρόνων οι βιομηχανίες κατασκεύαζαν συνεχώς και πιο σύγχρονα αυτοκίνητα με αποτέλεσμα να προσφέρουν εύκολες και άνετες μετακινήσεις στους ανθρώπους. Τα τελευταία χρόνια η καινοτομία που ερευνάται εκτενώς από μεγάλες εταιρίες και πανεπιστήμια είναι η ανάπτυξη αυτόνομων οχημάτων και υπόσχεται να αλλάξει οριστικά τον παραδοσιακό τρόπο λειτουργίας των αυτοκινήτων. Ορισμένα μόνο από τα προβλήματα στα οποία θα συμβάλλει δραστικά η τεχνολογία των αυτόνομων οχημάτων είναι η εξοικονόμηση σημαντικού χρόνου στην καθημερινότητα των ανθρώπων, η μείωση των τροχαίων ατυχημάτων και κατ' επέκταση η μεγαλύτερη ασφάλεια των μετακινήσεων, η συμβολή στην οικονομία καυσίμων και η ελάττωση της μόλυνσης του περιβάλλοντος.

Μέχρι σήμερα δεν έχει υπάρξει κατασκευή ενός πλήρως αυτόνομου οχήματος που να λειτουργεί χωρίς καμία παρέμβαση από τον άνθρωπο. Όταν κάτι τέτοιο συμβεί τότε το όχημα θα μπορεί να γνωρίζει με μεγάλη ακρίβεια τις συνθήκες που επικρατούν στο εξωτερικό του περιβάλλον, θα λαμβάνει τις σωστές αποφάσεις σε κάθε χρονική στιγμή και θα μπορεί να ανταλλάσσει πληροφορίες με άλλα οχήματα έτσι ώστε να συνεργάζεται για την καλύτερη λειτουργία της κυκλοφορίας. Ωστόσο, απαιτείται μεγάλη προσπάθεια και έρευνα έτσι ώστε το όχημα να ανταποκρίνεται με επιτυχία στον μεγάλο αριθμό διαφορετικών σεναρίων που επικρατούν μέσα στην κίνηση. Η υλοποίηση ενός συστήματος αυτόνομης οδήγησης απαιτεί να λυθεί με επιτυχία το πρόβλημα της αντίληψης του εξωτερικού περιβάλλοντος, της επιλογής σωστής συμπεριφοράς και της ομαλής μετάβασης στον τελικό προορισμό του υπακούοντας τους κανόνες της κυκλοφορίας και αποφεύγοντας στατικά και δυναμικά εμπόδια. Για την επίλυση αυτών απαιτείται ο κατάλληλος εξοπλισμός αισθητήρων τελευταίας τεχνολογίας που θα δέχονται τα ερεθίσματα του περιβάλλοντος, θα αναλύονται από κάποια κεντρική μονάδα και θα παράγεται η σωστή απόφαση.

Η παρούσα διπλωματική εργασία ασχολείται με την ανάπτυξη μιας γραφικής διεπαφής χρήστη που διαθέτει ένα αυτόνομο αυτοκίνητο. Παράλληλα υλοποιεί το αυτόνομο όχημα πάνω στο οποίο εφαρμόζεται αυτή η διεπαφή. Η συγκεκριμένη διεπαφή δίνει απομακρυσμένες εντολές στο όχημα σχετικά με την κίνηση του και του παρέχει συγκεκριμένες παραμέτρους έτσι ώστε να προσαρμόζει την συμπεριφορά του ανάλογα με τις επιθυμίες του χρήστη. Το σύστημα της αυτόνομης οδήγησης που αναπτύχθηκε αποτελεί ένα μεμονωμένο σύστημα, στο οποίο χρησιμοποιήθηκε μια παραλλαγή αρθρωτής αρχιτεκτονικής. Η υλοποίηση του συστήματος πραγματοποιείται σε γλώσσα προγραμματισμού *Python* και τα πειράματα εκτελούνται στον προσομοιωτή *CARLA*. Για τη λειτουργία του αυτόνομου οχήματος, παρέχονται λύσεις στα προβλήματα της αντίληψης, της σχεδίασης τροχιάς, της επιλογής συμπεριφοράς και του κινηματικού ελέγχου. Η διεπαφή υλοποιείται στο βασισμένο σε ροές γραφικό περιβάλλον *NodeRED* και επικοινωνεί με το σύστημα του αυτόνομου

οχήματος με χρήση *MQTT* πρωτοκόλλου και του μεσολαβητή μηνυμάτων *Mosquitto*. Σκοπός της διπλωματικής είναι η παροχή απομακρυσμένων εντολών στο αυτόνομο όχημα καθορίζοντας τον βαθμό νομιμότητας και επιθετικότητας που επιθυμεί ο χρήστης να έχει το αυτοκίνητο του. Έγινε επομένως μία προσπάθεια να ενταχθεί το αυτόνομο όχημα στην ακμάζουσα τεχνολογία του Διαδικτύου των Πραγμάτων (*IoT*) αποτελώντας έναν από τους διάφορους κόμβους που συνδέονται μεταξύ τους σε ένα τέτοιο δίκτυο.

Το σύστημα ελέγχθηκε ως προς τη σωστή εκτέλεση των εντολών που δίνονται από την διεπαφή εξετάζοντας τη σωστή επικοινωνία μεταξύ τους και ως προς τη συμπεριφορά στην οποία προσαρμόζεται το όχημα όταν λαμβάνει τις τιμές νομιμότητας και επιθετικότητας από το χρήστη. Τα πειράματα εκτελέστηκαν στο περιβάλλον του *CARLA* για διάφορες τιμές των δύο παραμέτρων και η αποτελεσματικότητα του ελέγχθηκε ως προς τις παραβιάσεις, την ολοκλήρωση της διαδρομής και την ασφάλεια με την οποία κινήθηκε το όχημα.

Λέξεις κλειδιά: αυτόνομη οδήγηση, αυτόνομα οχήματα, απομακρυσμένος έλεγχος αυτοκινήτου, *MQTT*, *CARLA*, *NodeRED*

Στέφανος Παπαδάμ

stefanospapadam@gmail.com

Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών & Μηχανικών Γύπολογιστών

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Σεπτέμβριος 2021

Title

Autonomous vehicle's graphical interface development for driving behavior parameterization and remote controlling

Abstract

The transportation of people over the years was an integral part of their daily lives. For this reason, the first efforts to manufacture a car began in the 18th century. Over the years, the industries were constructing more and more modern cars to offer the people easy and comfortable transportations. In recent years, the most known companies and universities perform research aiming to create autonomous vehicles, which will change the way traditional cars work. Some of the main problems that the technology of self-driving cars will contribute drastically, are the saving of significant time in people's daily lives, the reduction of road accidents and consequently the safer transportations, the contribution to fuel economy and the reduction of environment's pollution.

To date, a fully autonomous vehicle has not yet been constructed, which operates without any human intervention. When this technology becomes a reality, the vehicle will have a full and precise perception of the external environment's conditions, will make the right decisions every time, and will be able to exchange information with other vehicles to cooperate for better operation of the overall traffic. However, a lot of effort and research is demanded in the sector of autonomous driving to create a vehicle that successfully corresponds to numerous scenarios and conditions that occur inside the traffic. The implementation of such a system requires solving the problems of the external environment's perception, the right behavior choice, and the safe and smooth transition to the final destination by obeying the traffic rules and avoiding dynamic and static obstacles. To solve the aforementioned problems, suitable equipment is needed that includes state-of-the-art sensors which will take as input the environment's measurements. The measurements will be analyzed by a central processing unit and finally, the right decision will be taken.

The specific thesis deals with the development of a user interface that could be used by an autonomous vehicle. Concurrently, an operational self-driving car is developed in which the user interface is adapted. The user interface can send remote commands to the autonomous vehicle about its motion and can provide it with particular parameters to adjust its behavior according to the user's desires. The developed autonomous driving system is an ego-only system and a variation of a modular architecture was used. The system's development is implemented by using Python programming language and the experiments are conducted in CARLA Simulator. To operate, solutions for the problems of perception, path planning, behavior selection, and kinematic control are provided to the autonomous vehicle. The user interface is implemented in the flow-based programming tool that is called NodeRED and communicates with the overall system by using the MQTT protocol and Mosquitto message broker. This way indicates that the purpose of the particular thesis is the ability to send remote commands to the autonomous vehicle, defining the rate of aggressiveness and legality that the user wants to have the vehicle. As a result, the autonomous vehicle can be included in the ascending technology of the

---

Internet of Things, being part of a network with devices that are connected between them.

The system has been tested for its correct execution of the remote commands that are sent by the interface, examining the successful communication between them and the behavior's adaptation when the values of aggressiveness and legality are sent. The experiments were conducted in the environment of the CARLA simulator for different values of the parameters and the effectiveness has been tested as to the road violations, the route completion, and the safety the vehicle had during its motion.

Keywords: autonomous driving, autonomous vehicles, remote control vehicles, MQTT, CARLA, NodeRED

Stefanos Papadam
stefanospapadam@gmail.com
Electrical & Computer Engineering Department
Aristotle University of Thessaloniki, Greece
September 2021

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	iii
Περίληψη	v
Abstract	viii
Ακρωνύμια	xviii
1 Εισαγωγή	1
1.1 Περιγραφή του Προβλήματος	6
1.2 Σκοπός - Συνεισφορά της Διπλωματικής Εργασίας	7
1.3 Διάρθρωση της Αναφοράς	7
2 Επισκόπηση της Ερευνητικής Περιοχής	10
2.1 State-of-the-art συστήματα αυτόνομης οδήγησης	10
2.1.1 Εμπορικά συστήματα αυτόνομης οδήγησης	10
2.1.2 Ερευνητικά - Ακαδημαϊκά συστήματα αυτόνομης οδήγησης	13
2.2 Αρχιτεκτονικές σε συστήματα αυτόνομης οδήγησης	14
2.2.1 Μεμονωμένα και Συνδεδεμένα συστήματα	15
2.2.2 Αρθρωτές και Διατερματικές Μεθοδολογίες	15
2.3 Γλικό (hardware) σε συστήματα αυτόνομης οδήγησης	18
3 Εργαλεία Software	27
3.1 Προσομοιωτής CARLA	27
3.2 Εργαλείο κατασκευής γραφικής διεπαφής NodeRED	29
3.3 Πρωτόκολλα επικοινωνίας	31
3.4 Γλώσσα προγραμματισμού Python	33
3.5 Βιβλιοθήκες και Κλάσεις	33
4 Γλοποιήσεις	36
4.1 Αρχιτεκτονική συστήματος	36
4.2 Περιγραφή της διεπαφής του NodeRED	38
4.2.1 Περιγραφή του γραφικού περιβάλλοντος	38
4.2.2 Περιγραφή των ροών του NodeRED (low level υλοποίηση)	50
4.3 Περιγραφή της λειτουργίας του Mosquitto broker	57
4.4 Περιγραφή των υλοποιήσεων του αυτόνομου οχήματος	58
4.4.1 Περιγραφή αρχιτεκτονικής του αυτόνομου οχήματος	58
4.4.2 Υποσύστημα Επικοινωνίας	60
4.4.3 Υποσύστημα Καθορισμού και Σχεδίασης Τροχιάς	61
4.4.4 Υποσύστημα Αντίληψης	69
4.4.5 Υποσύστημα Επιλογής Συμπεριφοράς	78

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

4.4.6 Υποσύστημα Ελέγχου	107
5 Πειράματα - Αποτελέσματα	112
5.1 Εισαγωγή	112
5.2 Μετρικές Αξιολόγησης	112
5.3 Συνθήκες πειραμάτων	114
5.4 Αποτελέσματα Πειραμάτων	117
6 Συμπεράσματα	133
6.1 Γενικά Συμπεράσματα	133
6.2 Προβλήματα	135
6.3 Μελλοντικές επεκτάσεις	136
Βιβλιογραφία	138

Κατάλογος Σχημάτων

1.1	Επίπεδα αυτονομίας οχημάτων	3
2.1	Αρθρωτή (<i>Modular</i>) Αρχιτεκτονική σε μεμωνομένο (<i>ego-only</i>) σύστημα	16
2.2	Αρθρωτή (<i>Modular</i>) Αρχιτεκτονική σε συνδεδεμένο (<i>connected</i>) σύστημα	16
2.3	Εικόνα που λαμβάνει η κάμερα	20
2.4	Όχημα εξοπλισμένο με <i>Radar</i>	21
2.5	Όχημα εξοπλισμένο με <i>LiDAR</i>	22
2.6	Όχημα εξοπλισμένο με υπεροχηγητικό (<i>ultrasonic</i>) αισθητήρα	23
2.7	Τρόπος λειτουργίας του <i>GPS</i>	24
2.8	Αυτόνομο όχημα της <i>Waymo</i> εξοπλισμένο με τους αισθητήρες	25
2.9	Όχημα με τις θέσεις και το εύρος λειτουργίας κάθε αισθητήρα	25
3.1	Η αρχιτεκτονική πελάτη - εξυπηρετητή του <i>CARLA</i>	28
3.2	Το περιβάλλον του <i>CARLA</i> σε τυχαίο χάρτη	29
3.3	Το γραφικό περιβάλλον του <i>NodeRED</i>	30
3.4	Ροή στο περιβάλλον του <i>NodeRED</i>	31
3.5	Ο τρόπος λειτουργίας του <i>MQTT</i> πρωτοκόλλου	32
3.6	Οι βιβλιοθήκες της <i>Python</i> που χρησιμοποιήθηκαν	35
4.1	Η αρχιτεκτονική της συγκεκριμένης διπλωματικής	38
4.2	Η διεπαφή του συστήματος	39
4.3	Το σύνολο οδηγιών της διεπαφής	40
4.4	Η πόλη του <i>CARLA</i> με τα σημεία ενδιαφέροντος	42
4.5	<i>Dropdown</i> μενού επιλογής τοποθεσίας ή κατεύθυνσης	42
4.6	Επιλογές κατεύθυνσης σε τυχαία διασταύρωση	43
4.7	Μηνύματα της διεπαφής σε διάφορες περιπτώσεις	44
4.8	Διασταύρωση με πολλαπλές επιλογές κατεύθυνσης	45
4.9	Διαφορετικά μονοπάτια για την επιλογή 30 μέτρων <i>FORWARD</i>	46
4.10	Τα πλήκτρα <i>FORWARD</i> , <i>RIGHT TURN</i> , <i>LEFT TURN</i> και <i>STRAIGHT</i>	46
4.11	Τα πλήκτρα <i>ENTER</i> , <i>DONE</i> και <i>CANCEL</i>	46
4.12	Τυχαία τροχιά κίνησης	48
4.13	Η καρτέλα <i>Handle Vehicle</i> της διεπαφής	49
4.14	Η καρτέλα <i>Behavior</i> της διεπαφής	50
4.15	<i>JSON</i> μεταβλητή	53
4.16	Ροές στο <i>NodeRED</i> για την υλοποίηση των πλήκτρων	54
4.17	Ροές στο <i>NodeRED</i> για την υλοποίηση των ειδοποιήσεων	55
4.18	Ροές στο <i>NodeRED</i> για την υλοποίηση των <i>sliders</i>	57

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

4.19 Ροές στο <i>NodeRED</i> για την υλοποίηση των αναπτυσσόμενων μενού	57
4.20 Η λογική <i>Black Box</i>	58
4.21 Αρχιτεκτονική Αυτόνομου Συστήματος	59
4.22 Τα <i>waypoints</i> μιας τυχαίας διαδρομής	63
4.23 Κατευθυνόμενος γράφος του <i>CARLA</i>	65
4.24 Βέλτιστες διαδρομές υπολογισμένες μέσω του <i>A*</i>	66
4.25 Το σύστημα αντίληψης του αυτοκινήτου	72
4.26 Τα σημεία ενδιαφέροντος πάνω στο αυτοκίνητο	73
4.27 Απεικόνιση κοντινότερων οχημάτων - εμποδίων.	75
4.28 Παράδειγμα επιλογής συμπεριφοράς.	80
4.29 Παράδειγμα παράλειψης κάποιων <i>waypoints</i> για διαφορετικές ταχύτητες.	92
4.30 Διάγραμμα ενός συστήματος με <i>PID</i> ελεγκτή	109
4.31 Τυχαία τροχιά που ακολούθησε το όχημα.	111
5.1 Η τοπολογία της πόλης στην οποία εκτελέστηκαν τα πειράματα	115
5.2 Η κάτοψη της πόλης με τις λεπτομέρειες της	116
5.3 Ραβδόγραμμα για την μετρική “Βαθμολογία Οδήγησης”	126
5.4 Ραβδόγραμμα για την μετρική “Ολοκλήρωση Διαδρομής”	126
5.5 Ραβδόγραμμα για την μετρική “Ποινή Παραβάσεων”	127
5.6 Ραβδόγραμμα για την μετρική “Αριθμός δεξιών αλλαγών λωρίδας” .	127
5.7 Ραβδόγραμμα για την μετρική “Αριθμός αριστερών αλλαγών λωρίδας”	128
5.8 Ραβδόγραμμα για την μετρική “Μέση Ταχύτητα”	128

Κατάλογος πινάκων

4.1 Πίνακας βαρών των κανόνων (γραμμές) σε σχέση με τις συμπεριφορές (στήλες), από τον οποίο προκύπτει η βέλτιστη συμπεριφορά κάθε στιγμή	89
4.2 Πίνακας που απεικονίζει τις σχετικές ταχύτητες δύο οχημάτων και τις αντίστοιχες ασφαλείς αποστάσεις που πρέπει να διατηρούν.	90
4.3 Τα τελικά κέρδη του <i>Longitudinal</i> ελεγκτή.	110
4.4 Τα τελικά κέρδη του <i>Lateral</i> ελεγκτή.	110
5.1 Πίνακας με τις τιμές των παραβάσεων. Οι μικρότερες τιμές αντιστοιχούν και σε μεγαλύτερη παράβαση.	114
5.2 Μετρικές αξιολόγησης αυτονομίας οδήγησης για διαφορετικές τιμές των δύο <i>sliders</i> και κανένα δυναμικό εμπόδιο.	118
5.3 Μετρικές αξιολόγησης της ταχύτητας και του αριθμού αλλαγών λωρίδας για διαφορετικές τιμές των δύο <i>sliders</i> και κανένα δυναμικό εμπόδιο.	118
5.4 Μετρήσεις των αριθμών κάθε παράβασης για διαφορετικές τιμές των δύο <i>sliders</i> και κανένα δυναμικό εμπόδιο.	119
5.5 Μετρικές αξιολόγησης αυτονομίας οδήγησης για διαφορετικές τιμές των δύο <i>sliders</i> με 10 οχήματα και 10 πεζούς.	119
5.6 Μετρικές αξιολόγησης της ταχύτητας και του αριθμού αλλαγών λωρίδας για διαφορετικές τιμές των δύο <i>sliders</i> με 10 οχήματα και 10 πεζούς.	120
5.7 Μετρήσεις των αριθμών κάθε παράβασης για διαφορετικές τιμές των δύο <i>sliders</i> με 10 οχήματα και 10 πεζούς.	120
5.8 Μετρικές αξιολόγησης αυτονομίας οδήγησης για διαφορετικές τιμές των δύο <i>sliders</i> με 30 οχήματα και 30 πεζούς.	121
5.9 Μετρικές αξιολόγησης της ταχύτητας και του αριθμού αλλαγών λωρίδας για διαφορετικές τιμές των δύο <i>sliders</i> με 30 οχήματα και 30 πεζούς.	121
5.10 Μετρήσεις των αριθμών κάθε παράβασης για διαφορετικές τιμές των δύο <i>sliders</i> με 30 οχήματα και 30 πεζούς.	122
5.11 Μετρικές αξιολόγησης αυτονομίας οδήγησης για διαφορετικές τιμές των δύο <i>sliders</i> με 60 οχήματα και 60 πεζούς.	122
5.12 Μετρικές αξιολόγησης της ταχύτητας και του αριθμού αλλαγών λωρίδας για διαφορετικές τιμές των δύο <i>sliders</i> με 60 οχήματα και 60 πεζούς.	123

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

5.13 Μετρήσεις των αριθμών κάθε παράβασης για διαφορετικές τιμές των δύο sliders με 60 οχήματα και 60 πεζούς.	123
5.14 Μετρικές αξιολόγησης αυτονομίας οδήγησης για διαφορετικές τιμές των δύο sliders με 90 οχήματα και 90 πεζούς.	124
5.15 Μετρικές αξιολόγησης της ταχύτητας και του αριθμού αλλαγών λωρίδας για διαφορετικές τιμές των δύο sliders με 90 οχήματα και 90 πεζούς.	124
5.16 Μετρήσεις των αριθμών κάθε παράβασης για διαφορετικές τιμές των δύο sliders με 90 οχήματα και 90 πεζούς.	125

Κατάλογος Αλγορίθμων

4.1	Class PublisherMQTT	61
4.2	Class SubscriberMQTT	62
4.3	Handle Turn	68
4.4	Specify Destination	70
4.5	Find Front and Rear Vehicles	74
4.6	Recognize Traffic Lights	76
4.7	Recognize Traffic Signs	77
4.8	Calculate Current Velocity	82
4.9	Right / Left Lane Change	84
4.10	Speed Up	85
4.11	Slow Down	85
4.12	Keep Velocity	86
4.13	Stop	87
4.14	Check New Triggers	102
4.15	Evaluate	103
4.16	Apply Maneuver	104
4.17	Regulate Speed	106
4.18	Follow Trajectory	108

Ακρωνύμια Εγγράφου

Παρακάτω παρατίθενται ορισμένα από τα πιο συχνά χρησιμοποιούμενα ακρωνύμια της παρούσας διπλωματικής εργασίας:

API	→ Application Programming Interface
GPS	→ Global Positioning System
IMU	→ Inertial Measurement Unit
IoT	→ Internet of Things
LiDAR	→ Light Detection and Ranging
MCDM	→ Multiple-Criteria decision-making
MQTT	→ Message Queuing Telemetry Transport
PID	→ Proportional Integral Derivative
ROS	→ Robot Operating System

1

Εισαγωγή

Η σύγχρονη δομή της κοινωνίας και οι γρήγοροι ρυθμοί της έχουν αθήσει τον άνθρωπο στην ανάγκη να δημιουργήσει τρόπους και μέσα τα οποία θα του επιτρέπουν να μετακινείται ευκολότερα και γρηγορότερα σε μακρινότερους προορισμούς. Στη σημερινή εποχή για τους περισσότερους ανθρώπους οι μετακινήσεις με κάποιο μεταφορικό μέσο αποτελούν σημαντικό και συχνά απαραίτητο κομμάτι της καθημερινότητας τους προκειμένου να εξυπηρετήσουν τις προσωπικές τους ανάγκες. Είναι γενικότερα γνωστό πως ο άνθρωπος αναζητούσε συνεχώς καλύτερους τρόπους για να εξυπηρετεί τις καθημερινές ανάγκες μετακίνησης του ξεκινώντας από ζωήλατα οχήματα και καταλήγοντας στα σημερινά σύγχρονα οχήματα. Αν και οι πρώτες προσπάθειες δημιουργίας αυτοκινήτου χρονολογούνται περίπου στο 1670 όπου εμφανίστηκαν τα πρώτα ατμήλατα, το μεγάλο βήμα για την κατασκευή του πρώτου αυτοκινήτου έγινε το 1886 από τον Καρλ Μπενζ ο οποίος θεωρείται ο εφευρέτης του πρώτου σύγχρονου αυτοκινήτου¹ που λειτουργούσε με κινητήρα. Τα αυτοκίνητα έφεραν μεγάλη άνεση στη ζωή των ανθρώπων προσδίδοντας ανεξαρτησία στις μετακινήσεις τους και μειώνοντας σημαντικά το χρόνο μεταφοράς τους. Επίσης, η μεγάλη ανάπτυξη στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας είχε ως αποτέλεσμα το αυτοκίνητο να μη θεωρείται πλέον ένα πολυτελές μέσο που μπορούσαν να αντέξουν μόνο οι ευκατάστατες ομάδες ανθρώπων αλλά ένα μέσο προσιτό σχεδόν σε κάθε καταναλωτή.

Ωστόσο, παρά τις μειωμένες σε χρόνο αποστάσεις, τις άμεσες δυνατότητες για ταξίδια αναψυχής και εργασίας και την ευκολία στη χρήση τους, ο αριθμός των αυτοκινήτων που χυκλοφορούν στους δρόμους έχει αυξηθεί σημαντικά δημιουργώντας μεγάλα προβλήματα χυκλοφοριακής συμφόρησης, μεγάλες αναμονές σε πολυσύχναστους δρόμους, μόλυνση του περιβάλλοντος, σπατάλη ενέργειας και φυσικών πόρων, κωλυσιεργίες σε καθημερινές δραστηριότητες και φυσικά αύξηση των τροχαίων ατυχημάτων. Μάλιστα, στο τελευταίο έχει συμβάλει σημαντικά και ο ανθρώπινος παράγοντας καθώς όλο και περισσότερα αυτοχήματα προκαλούνται από την

¹<https://en.wikipedia.org/wiki/Car>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

κόπωση, την κατανάλωση αλκοόλ, την παραβίαση των σηματοδοτών του δρόμου και των λοιπών κανόνων κυκλοφορίας από τους οδηγούς προκαλώντας σοβαρά τροχαία ατυχήματα που κοστίζουν υλικές ζημιές αλλά και ανθρώπινες ζωές. Συγκεκριμένα το 2014 εκτιμάται ότι από τα 32.675 ατυχήματα που προκλήθηκαν το 94% αυτών οφείλεται σε λάθος του οδηγού, το 31% συμπεριλαμβανε μεθυσμένους οδηγούς και το 10% αφηρημένους οδηγούς [1].

Για τους λόγους αυτούς μεγάλες εταιρίες κατασκευής αυτοκινήτων και πανεπιστήμια έχουν στρέψει το ενδιαφέρον της έρευνας τους προς την κατασκευή αυτόνομων οχημάτων. Ο όρος αυτόνομο όχημα αναφέρεται σε ένα όχημα το οποίο ελέγχεται από κάποιον υπολογιστή και έχει τη δυνατότητα να πλοηγείται με ασφάλεια στους δρόμους χωρίς να συγκρούεται με στατικά ή δυναμικά εμπόδια, να εξικειώνεται με το περιβάλλον του μέσω αισθητήρων, να είναι σε θέση να παίρνει αποφάσεις για τη συμπεριφορά που θα ακολουθήσει και να λειτουργεί πλήρως με μικρή ή καμία ανθρώπινη παρέμβαση [2].

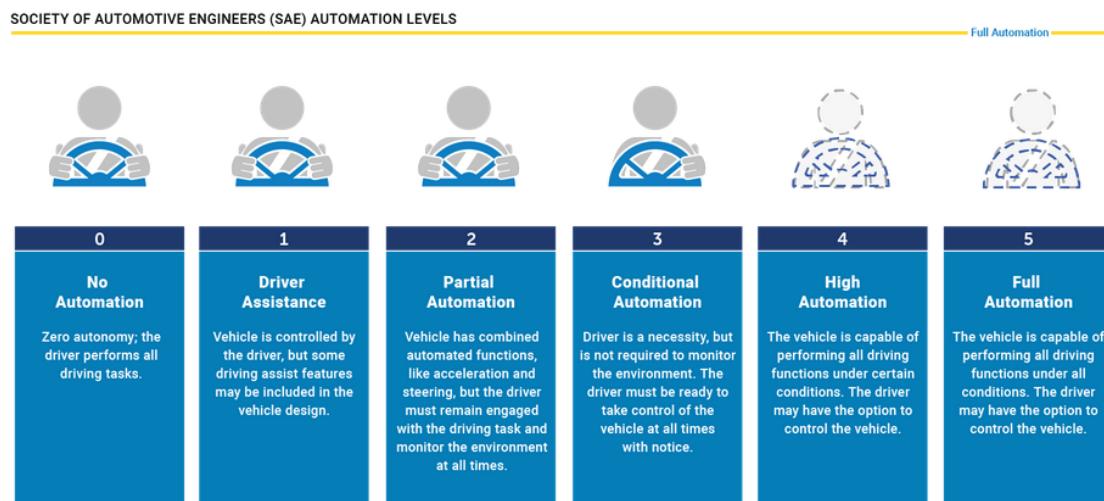
Η τεχνολογία των αυτόνομων οχημάτων που αναπτύσσεται συνεχώς παρέχει την προοπτική να μειώσει σημαντικά τα ατυχήματα που προκαλούνται από ανθρώπινο λάθος σώζοντας ένα μεγάλο αριθμό ανθρώπινων ζωών είτε πρόκειται για οδηγούς, επιβάτες είτε για πεζούς ή δικυκλιστές. Αρκεί να αναλογιστεί κανείς ότι πάνω από 35.000 άνθρωποι χάνουν τη ζωή τους από τροχαίο ατύχημα στις Η.Π.Α κάθε χρόνο, για να καταλάβει πόσο κομβική θα είναι η συμβολή της αυτόνομης οδήγησης στη ζωή των ανθρώπων² ³. Επίσης, πέρα από την ασφάλεια θα μπορούν να προσφέρουν σημαντικές διευκολύνσεις στην προσωπική ζωή των ανθρώπων καθώς δίνουν τη δυνατότητα σε άτομα με κινητικά προβλήματα ή προβλήματα όρασης αλλά και άτομα που δεν επιθυμούν να γνωρίζουν τον χειρισμό ενός αυτοκινήτου να μετακινούνται ανεξάρτητα με το δικό τους όχημα χωρίς να εξαρτάται η ζωή και η μετακίνηση τους από άλλα πρόσωπα. Η οικονομία είναι ένας ακόμη τομέας που μπορεί να επηρεαστεί σημαντικά από τη συγκεκριμένη τεχνολογία μειώνοντας την περιττή κατανάλωση καυσίμων χρησιμοποιώντας τα αυτοκίνητα με οικονομικότερο τρόπο αλλά και μειώνοντας τα κόστη από τις υλικές ζημιές των ατυχημάτων. Παράλληλα, λειτουργώντας το συνολικό δίκτυο των αυτόνομων οχημάτων με μια πιο ομαλή ροή της κυκλοφορίας μπορεί να μειώσει το χρόνο που δαπανά ο άνθρωπος στη διαδικασία της οδήγησης και να του προσφέρει μεγαλύτερη παραγωγικότητα στην καθημερινή του ζωή απαλλάσσοντας τον παράλληλα από το περιττό στρες που προκαλείται μέσω αυτής της καθημερινής συνήθειας [3]. Αυτός ο χρόνος θα μπορεί να εξικονομείται από την προσωπική ζωή των ανθρώπων αποφεύγοντας χρονοβόρες διαδικασίες που περιλαμβάνει η οδήγηση όπως η αναζήτηση στάθμευσης του αυτοκινήτου τους αλλά και η επιστροφή τους εκεί. Επιπρόσθετα, θα δώσει τη δυνατότητα να αυτοματοποιηθούν συγκεκριμένες εργασίες όπως οι διανομές προϊόντων οι οποίες σήμερα πραγματοποιούνται με μεγάλα φορτηγά οχήματα δίνοντας τη δυνατότητα να εκτελούνται γρηγορότερα και ασφαλέστερα. Τα μέσα μαζικής μεταφοράς, επίσης, αποτελούν έναν τομέα που μπορεί να επηρεαστεί άμεσα από τη συγκεκριμένη καινοτομία παρέχοντας την ευελιξία για ποιοτικότερη, ασφαλέστερη και γρηγορότερη μεταφορά των ανθρώπων στους προορισμούς τους.

Κάποιες από τις λειτουργίες που έχουν ήδη αναπτυχθεί και συμβάλλουν στην

²<https://www.nhtsa.gov/technology-innovation/automated-vehicles-safety>

³<https://www.synopsys.com/automotive/autonomous-driving-levels.html>

καλύτερη οδηγική εμπειρία είναι το αυτόματο παρκάρισμα [4], η διατήρηση της λωρίδας κυκλοφορίας [5], η διατήρηση της ταχύτητας του αυτοκινήτου και η αυτόματη προσπέραση του μπροστινού οχήματος [6]. Είναι εμφανές λοιπόν πως πρόκειται για λειτουργίες που προσφέρουν ευελιξίες στην οδήγηση του οχήματος αλλά δε συνθέτουν ένα πλήρες μοντέλο αυτόνομης οδήγησης στο οποίο δε χρειάζεται η ανθρώπινη παρέμβαση. Για να γίνει περισσότερο κατανοητός αυτός ο διαχωρισμός ανάμεσα στις διαφορετικές λειτουργίες που προσφέρει ένα αυτόνομο όχημα, έχουν οριστεί έξι επίπεδα αυτονομίας από την Society of Automotive Engineers (SAE)⁴. Όσο περισσότερες αυτόνομες λειτουργίες διαθέτει ένα αυτόνομο όχημα τόσο μεγαλύτερος είναι ο βαθμός αυτός.⁵ Στο **σχήμα 1.1** απεικονίζονται και περιγράφονται συνοπτικά τα έξι επίπεδα αυτονομίας που μπορεί να διαθέτει ένα όχημα:

Σχήμα 1.1: Επίπεδα αυτονομίας και οι βασικές λειτουργίες του κάθε επιπέδου.

Πηγή: <https://www.safercar.gov/technology-innovation/automated-vehicles-safety>

- **Επίπεδο 0 (Καμία αυτονομία)**

Τα περισσότερα οχήματα σήμερα ανήκουν σε αυτό το επίπεδο αυτονομίας. Πρόκειται για τα οχήματα στα οποία ο οδηγός είναι υπεύθυνος για όλες τις λειτουργίες που εκτελεί το όχημα όπως αλλαγή ταχυτήτων, πέδηση, αύξηση ή μείωση της ταχύτητας και αλλαγές κατεύθυνσης. Η αυτονομία που παρέχει αυτό το επίπεδο περιορίζεται σε λειτουργίες όπως προειδοποιήσεις για ενδεχόμενες συγκρούσεις, προειδοποιήσεις για τα τυφλά σημεία (*blind spots*) του δρόμου όπου δεν υπάρχει ορατότητα από τον οδηγό ή κάποιο σύστημα επείγουσας πέδησης (*emergency braking system*) σε περίπτωση απότομου φρεναρίσματος. Όπως γίνεται αντιληπτό αυτές οι διαδικασίες δεν προσφέρουν κάποια αυτοματοποιημένη λειτουργία στο όχημα αλλά είναι βοηθητικές στον χειροκίνητο χειρισμό (*manually controlled*) από τον οδηγό.

⁴<https://www.sae.org/>

⁵<https://www.synopsys.com/automotive/autonomous-driving-levels.html>

- **Επίπεδο 1 (Υποβοήθηση του οδηγού / “hands on”)**

Αυτό το επίπεδο αποτελεί το χαμηλότερο επίπεδο αυτονομίας που μπορεί να διαθέτει ένα όχημα, δεδομένου ότι το προηγούμενο δεν προσφέρει κάποια αυτόματη λειτουργία όπως αναφέρθηκε. Τα οχήματα αυτού του επιπέδου διαθέτουν λειτουργίες όπως το σύστημα προσαρμογής της ταχύτητας ή της κατεύθυνσης (*adaptive cruise control*) διατηρώντας ασφαλείς αποστάσεις από το μπροστινό όχημα ή η διατήρηση της λωρίδας στην οποία βρίσκεται το όχημα (*lane keeping system*). Ο οδηγός έχει τον πλήρη έλεγχο του αυτοκινήτου και είναι υπεύθυνος για την ταχύτητα και την κατεύθυνση του οχήματος αλλά μπορεί να βοηθηθεί από κάποια από τις παραπάνω λειτουργίες. Οι υπηρεσίες αυτές εκτελούνται ξεχωριστά και δεν μπορούν να συνδυαστούν.

- **Επίπεδο 2 (Μερική αυτοματοποίηση οδήγησης / “hands off”)**

Το επίπεδο αυτό προσφέρει ένα προηγμένο σύστημα υποβοηθούμενης οδήγησης (ADAS) στο οποίο το όχημα μπορεί να ελέγχει την ταχύτητα και την κατεύθυνση του ταυτόχρονα χωρίς την βοήθεια του οδηγού κάτω υπό ορισμένες συνθήκες. Ωστόσο, ο οδηγός θα πρέπει συνεχώς να παρακολουθεί το περιβάλλον στο οποίο κινείται το όχημα έτσι ώστε να πάρει τον έλεγχο του αυτοκινήτου αμέσως σε περίπτωση που χρειαστεί. Η ευθύνη για την συνολική διαδικασία κίνησης του αυτοκινήτου ανήκει στον οδηγό του οχήματος.

- **Επίπεδο 3 (Υπό όρους αυτοματοποιημένη οδήγηση / “eyes off”)**

Το όχημα διαθέτει ένα αυτοματοποιημένο σύστημα οδήγησης (ADS) το οποίο μπορεί να εκτελέσει όλες τις διαδικασίες που εκτελεί ένα όχημα χωρίς την παρέμβαση του οδηγού υπό συγκεκριμένες συνθήκες. Διαθέτει δυνατότητες αντίληψης του περιβάλλοντος και μπορεί να εκτελέσει ολοκληρωμένες λειτουργίες όπως αυτόματη προσπέραση προπορευόμενου οχήματος, αλλαγή λωρίδας κίνησης και ολοκλήρωση μιας διαδρομής με αρχικό και τελικό προορισμό. Παρ' όλα αυτά, ο οδηγός θα πρέπει να βρίσκεται συνεχώς σε επαγρύπνηση σε περίπτωση που οι συνθήκες αλλάξουν και το όχημα του ζητήσει να παρέμβει.

- **Επίπεδο 4 (Αυτοματοποίηση υψηλού επιπέδου / “mind off”)**

Σε αυτό το επίπεδο το όχημα αναλαμβάνει όλες τις ενέργειες που πραγματοποιεί και ένας οδηγός. Η διαφορά με το επίπεδο 3 βρίσκεται στο γεγονός ότι σε αυτό το επίπεδο υπάρχουν λειτουργίες για έκτακτες καταστάσεις στις οποίες μπορεί να βρεθεί το όχημα φροντίζοντας από μόνο του για τον σωστό έλεγχο του αυτοκινήτου και την ασφάλεια των επιβατών. Στις περισσότερες περιπτώσεις δε χρειάζεται καθόλου ανθρώπινη παρέμβαση αλλά και πάλι το σύστημα εξακολουθεί να λειτουργεί υπό συγκεκριμένες συνθήκες δίνοντας για αυτό το λόγο τη δυνατότητα στον οδηγό να παρέμβει σε περίπτωση που κριθεί αναγκαίο. Τα συστήματα αυτά μέχρι τώρα είναι πλήρως λειτουργικά σε λιγότερο περίπλοκα περιβάλλοντα και σε ομαλές καιρικές συνθήκες. Εξασφαλίζοντας ένα τέτοιο περιβάλλον το σύστημα μπορεί να λειτουργήσει άριστα.

- **Επίπεδο 5 (Πλήρης αυτοματοποίηση / “steering wheel optional”)**

Τα οχήματα αυτού του επιπέδου είναι ικανά να πλοηγηθούν με ασφάλεια και να ανταποκριθούν σε όλες τις συνθήκες και σε οποιαδήποτε σενάρια κίνησης του αυτοκινήτου. Το όχημα εξασφαλίζει πλήρως την ασφάλεια των επιβατών και δε χρειάζεται καμία παρέμβαση από αυτούς. Επίσης, οι επιβάτες δε χρειάζεται να παρακολουθούν το περιβάλλον κατά τη διάρκεια της διαδρομής ούτε να παρέμβουν κάποια στιγμή. Τα συγκεκριμένα οχήματα μπορούν να λειτουργήσουν και χωρίς επιβάτες δηλαδή δίνοντας τη δυνατότητα απλά να τα κληθούν στο μέρος επιθυμίας των επιβατών. Η κατασκευή τους δεν περιλαμβάνει κάποιο σύστημα με το οποίο μπορεί να παρέμβει ο άνθρωπος όπως σύστημα πέδησης / επιτάχυνσης ή σύστημα αλλαγής κατεύθυνσης (τιμόνι).

Παρά τα μεγάλα οφέλη που μπορεί να επιφέρει η συγκεκριμένη τεχνολογία στις ζωές των ανθρώπων και εκτός από τις τεχνικές δυσκολίες που υπάρχουν μέχρι την ολοκλήρωση της, ένα μεγάλο θέμα που τίθεται υπό συζήτηση τα τελευταία χρόνια είναι το νομικό πλαίσιο κάτω από το οποίο πρόκειται να λειτουργήσουν τα αυτόνομα οχήματα. Ο λόγος που γίνεται αυτή η συζήτηση αφορά κυρίως την απόδοση ευθυνών σε περίπτωση που το σύστημα ενός αυτόνομου οχήματος δεν έχει την αναμενόμενη ανταπόκριση σε κάποιο σενάριο της κυκλοφορίας και προκληθεί ατύχημα. Ήδη έχουν θεσμοθετηθεί κάποιοι κανόνες στις Η.Π.Α και στην Ευρώπη σχετικά με την εύρυθμη λειτουργία αυτών των οχημάτων. Από το 2012 και έπειτα κάποιες από τις πολιτείες των Η.Π.Α όπως η Νεβάδα, το Μίσιγκαν, η Φλόριντα, η Καλιφόρνια και η Ουάσινγκτον νομιμοποίησαν τη χρήση αυτόνομων οχημάτων για συλλογή δεδομένων και έλεγχο της ορθής λειτουργίας τους (*testing*). Παρόμοια και στην Ευρώπη, η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο επέτρεψαν την κυκλοφορία αυτόνομων οχημάτων σε δημόσιους αυτοκινητόδρομους για την δοκιμή της λειτουργίας τους από το 2013 και έπειτα, προϋποθέτοντας σε κάθε περίπτωση την υποχρεωτική ύπαρξη οδηγού έτοιμου να επέμβει σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης⁶.

Μέχρι το επίπεδο αυτονομίας 3 από τα επίπεδα που έχει προτείνει η SAE, μπορεί στο συνολικό σύστημα του αυτόνομου οχήματος να προστεθεί μια λειτουργική διεπαφή με την οποία θα μπορεί ο χρήστης να αλληλεπιδρά με το όχημα του. Γίνεται σαφές ότι όσο μεγαλύτερη λειτουργικότητα έχει αυτή η διεπαφή τόσο μειώνεται η αυτονομία του οχήματος. Φυσικά, τα αυτόνομα οχήματα επίπεδου 4 και 5 μπορούν να διαθέτουν μια διεπαφή που να προσφέρει καθαρά ενημερωτικές πληροφορίες στο χρήστη. Με αυτό τον τρόπο υπάρχει η δυνατότητα το αυτόνομο όχημα να ενταχθεί σε μια νέα τεχνολογία που ακμάζει τα τελευταία χρόνια και ονομάζεται Διαδίκτυο των Πραγμάτων⁷. Ο όρος Διαδίκτυο των Πραγμάτων ή *Internet of Things* (IoT) αναφέρεται σε ένα δίκτυο επικοινωνίας στο οποίο συνδέεται ένα σύνολο συσκευών με σκοπό να ανταλλάσουν δεδομένα και πληροφορίες και να συνεργάζονται για κάποια διαδικασία. Οι συσκευές που συνδέονται στο δίκτυο μπορεί να είναι οικιακές συσκευές, οχήματα και κάθε άλλο ηλεκτρονικό μέσο που μπορεί να συνδέεται στο διαδίκτυο όπως λογισμικό, αισθητήρες, συστήματα ασφαλείας κ.α. Με αυτό τον τρόπο δημιουργείται ένα δίκτυο με ένα σύνολο συνδεδεμένων συσκευών σε αυτό, τις οποίες ο χρήστης μπορεί να χειρίζεται απομακρυσμένα και να

⁶<https://en.wikipedia.org/wiki/Car>

⁷https://en.wikipedia.org/wiki/Internet_of_things

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

τους αναθέτει διάφορα καθήκοντα. Η φιλοσοφία του *IoT* στηρίζεται στην ύπαρξη μιας πλατφόρμας όπου θα συγκεντρώνονται οι λειτουργικότητες των διαφόρων συσκευών και θα μοιράζονται οι κατάλληλες εντολές. Μέσα σε αυτή την πλατφόρμα μπορεί να ενταχθεί η διεπαφή ενός αυτόνομου οχήματος από την οποία ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να χειρίζεται το όχημα του είτε απομακρυσμένα είτε εντός του οχήματος.

1.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Το πρόβλημα της αυτόνομης οδήγησης απασχολεί την επιστημονική κοινότητα εδώ και αρκετά χρόνια προσπαθώντας συνεχώς να προσφέρει καλύτερες και ποιοτικότερες λύσεις στις μετακινήσεις των ανθρώπων και στην οδηγική τους εμπειρία. Για να φτάσει στο σημείο ένα όχημα να θεωρείται πλήρως αυτόνομο θα πρέπει να αντιμετωπίσει επιτυχώς ενδιάμεσα υποπροβλήματα τα οποία θα το οδηγήσουν στον τελικό προορισμό με ασφάλεια παίρνοντας κάθε στιγμή τις σωστές αποφάσεις. Κάποια από αυτά τα υποπροβλήματα της αυτόνομης οδήγησης είναι η αντίληψη που έχει για το περιβάλλον στο οποίο κινείται (*perception*), η θέση του στην ευρύτερη περιοχή που κινείται (*localization*) η οποία συνήθως αφορά την τοποθεσία μέσα σε ένα χάρτη πόλης, χώρας κλπ., η διαδρομή που θα ακολουθήσει για να φτάσει στον τελικό προορισμό του (*global planning*) τηρώντας τους κανόνες κυκλοφορίας που ορίζει η συγκεκριμένη πόλη. Στο σημείο αυτό προστίθεται ένα ακόμη πρόβλημα που συνδέεται με την ακολούθηση της συνολικής τροχιάς (*global planning*) και αφορά την ολοκλήρωση της διαδρομής τηρώντας τους κανόνες κυκλοφορίας και σεβόμενο τα υπόλοιπα οχήματα και τους πεζούς επιλέγοντας ανά τακτά χρονικά διαστήματα την καλύτερη τοπική κατεύθυνση και ταχύτητα για την ολοκλήρωση της συνολικής διαδρομής (*local planning*).

Παράλληλα, είναι ιδιαίτερα σημαντικό το όχημα να παρέχει κατάλληλες πληροφορίες και προειδοποιήσεις κυρίως στον οδηγό του οχήματος σε περίπτωση που χρειαστεί να επέμβει σε κάποια έκτακτη κατάσταση ή απλά να τον ενημερώσει για την κατάσταση και τις συνθήκες στις οποίες βρίσκεται το αυτοκίνητο εκείνη τη στιγμή. Τέτοιου είδους πληροφορίες μπορεί να παρέχει και στους εξωτερικούς παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν την κίνηση του οχήματος όπως οι πεζοί και τα υπόλοιπα οχήματα ενημερώνοντας τους για τις κινήσεις που πρόκειται να πραγματοποιήσει. Φυσικά, όπως γίνεται κατανοητό ένα τέτοιο σύστημα σχετίζεται με οχήματα που βρίσκονται μέχρι το τέταρτο επίπεδο αυτονομίας διότι όπως αναφέρθηκε και παραπάνω στο πέμπτο επίπεδο το αυτόνομο όχημα στηρίζεται αποκλειστικά στη δική του ικανότητα και αντίληψη για το περιβάλλον και δε χρειάζεται καμία παρέμβαση από τον υποτιθέμενο οδηγό. Η μόνη πληροφορία που θα μπορούσε να παρέχει σε ένα όχημα πέμπτου επιπέδου είναι καθαρά ενημερωτική για τους επιβάτες χωρίς να τους προτρέπει να επέμβουν. Το μέσο για να καταστεί δυνατή αυτή η αλληλεπίδραση του αυτοκινήτου με τον οδηγό και τους υπόλοιπους επιβάτες είναι συνήθως μια διεπαφή (*interface*) που διαθέτει το όχημα, και επιτρέπει στον άνθρωπο να παρεμβαίνει μεταβάλλοντας την κατάσταση του οχήματος όπως την κατεύθυνση και την ταχύτητα ή απλά να ενημερώνεται για το εξωτερικό περιβάλλον του αυτοκινήτου.

1.2 ΣΚΟΠΟΣ - ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η παρούσα διπλωματική έχει σκοπό να δημιουργήσει μια διεπαφή (*interface*) η οποία θα ενσωματώνεται σε ένα σύστημα αυτόνομης οδήγησης και θα χρησιμοποιείται από τον οδηγό για να καθορίσει διάφορες παραμέτρους και συμπεριφορές που επιθυμεί να ακολουθήσει το όχημα κατά τη διάρκεια της κίνησης του. Το σύστημα αυτόνομης οδήγησης θα μπορεί να ανταποκρίνεται στα περισσότερα σενάρια κίνησης και στις περισσότερες συνθήκες χωρίς να προκαλεί συγκρούσεις με άλλα στατικά ή δυναμικά εμπόδια οδηγώντας τους επιβάτες με ασφάλεια στον τελικό προορισμό τους. Για να είναι πλήρως λειτουργικό ένα τέτοιο σύστημα θα πρέπει να προσφέρει μία ικανοποιητική λύση στα υπόλοιπα υποπροβλήματα της αυτόνομης οδήγησης και να λαμβάνει τις αποφάσεις αρκετά γρήγορα ώστε να αποφεύγει πιθανά ατυχήματα. Σε αυτό το σύστημα ενσωματώνεται η προαναφερόμενη διεπαφή η οποία αποτελεί το μέσο επικοινωνίας του οδηγού με το αυτοκίνητο. Η συγκεκριμένη διπλωματική προσπαθεί να εντάξει το αυτόνομο όχημα μέσα στο Διαδίκτυο των Πραγμάτων⁸ (*IoT*) και να αποτελέσει μέρος του δικτύου στο οποίο πιθανώς να συνδέονται απομακρυσμένα μεταξύ τους και άλλα στοιχεία. Για το λόγο αυτό η υλοποίηση της διεπαφής βασίζεται στη χρήση τεχνικών και πρωτοκόλλων *IoT* δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στο χρήστη να χειρίζεται το όχημα του είτε βρίσκεται εντός του οχήματος είτε απομακρυσμένα. Εκτός αυτού βέβαια το σύστημα θα είναι σε θέση να λαμβάνει και να δημοσιεύει πληροφορίες από και προς το νέφος (*cloud*) οι οποίες θα συμβάλλουν στην εύρυθμη λειτουργία της κυκλοφορίας. Ο χρήστης θα μπορεί να καθορίζει πέρα από τις απλές λειτουργίες ενός οχήματος όπως αλλαγές λωρίδας και κατεύθυνσης και μια πιο αφηρημένη συμπεριφορά του οχήματος προσδιορίζοντας τον βαθμό στον οποίο επιθυμεί να τηρεί το όχημα του τους νόμους αλλά και γενικότερα το πόσο παθητικά ή επιθετικά επιθυμεί να κινηθεί.

1.3 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Η διάρθρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η εξής:

- **Κεφάλαιο 1:** Γίνεται μία εισαγωγή στο γενικότερο πρόβλημα και τα χαρακτηριστικά της αυτόνομης οδήγησης παρουσιάζοντας τα επίπεδα αυτονομίας ενός οχήματος και περιγράφοντας το πρόβλημα που πρόκειται να επιλυθεί.
- **Κεφάλαιο 2:** Γίνεται ανασκόπηση της ερευνητικής περιοχής που αφορά την αυτόνομη οδήγηση τόσο σε εμπορικό όσο και σε ακαδημαϊκό επίπεδο και, τις αρχιτεκτονικές και το υλικό που χρησιμοποιούνται για την λειτουργία του συστήματος.
- **Κεφάλαιο 3:** Παρουσιάζονται τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν στις υλοποιήσεις και στα πειράματα.

---

⁸https://en.wikipedia.org/wiki/Internet_of_things

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- **Κεφάλαιο 4:** Περιγράφεται η γραφική διεπαφή που υλοποιήθηκε στο *NodeRED* και οι αλγόριθμοι που χρησιμοποιούνται για τη λειτουργία του αυτόνομου οχήματος.
- **Κεφάλαιο 5:** Παρουσιάζεται αναλυτικά η μεθοδολογία των πειραμάτων και τα αποτελέσματα.
- **Κεφάλαιο 6:** Παρουσιάζονται τα τελικά συμπεράσματα, τα προβλήματα που προέκυψαν κατά την εκπόνηση της εργασίας και προτείνονται θέματα για μελλοντική μελέτη, αλλαγές και επεκτάσεις.

2

Επισκόπηση της Ερευνητικής Περιοχής

2.1 STATE-OF-THE-ART ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΟΔΗΓΗΣΗΣ

Στο υποκεφάλαιο αυτό γίνεται μια προσπάθεια συλλογής και παρουσίασης μεριών από τα σημαντικότερα έργα που έχουν αναπτυχθεί στον τομέα της αυτόνομης οδήγησης. Ο συγκεκριμένος τομέας έχει απασχολήσει τις μεγαλύτερες εταιρείες και βιομηχανίες παγκοσμίως και έχουν επενδυθεί μεγάλα χρηματικά ποσά για την έρευνα και ανάπτυξη τέτοιων συστημάτων. Εκτός αυτού βέβαια, διακεκριμένα πανεπιστήμια στον κόσμο έχουν επικεντρώσει το ενδιαφέρον τους στην έρευνα της ανάπτυξης αυτόνομων οχημάτων και στην αλληλεπίδραση τους με το εξωτερικό περιβάλλον προσφέροντας σημαντικές λύσεις στα ανοικτά ζητήματα.

2.1.1 Εμπορικά συστήματα αυτόνομης οδήγησης

Στην παράγραφο αυτή περιγράφονται σύντομα μερικές από τις σημαντικότερες εταιρίες που έχουν ασχοληθεί ενεργά με τον τομέα της αυτόνομης οδήγησης τα τελευταία χρόνια. Πρόκειται είτε για αυτοκινητοβιομηχανίες που αναπτύσσουν λογισμικό για οχήματα που παράγουν οι ίδιες, είτε για εταιρείες που αναπτύσσουν λογισμικό το οποίο εφαρμόζεται σε οχήματα άλλων αυτοκινητοβιομηχανιών.

Οι εταιρείες αυτές έχουν προσπαθήσει να δώσουν λύση σε οχήματα που προορίζονται για προσωπική χρήση των ανθρώπων αλλά και σε οχήματα τα οποία προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν σαν υπηρεσία μεταφοράς όπως οι υπηρεσίες ταξί.

Αρχικά παρουσιάζονται τα αυτοκίνητα της πρώτης κατηγορίας:

- **Tesla:** Η Tesla⁹ ξεκίνησε τον σχεδιασμό αυτόνομου οχήματος τον Οκτώβριο του 2015 αναπτύσσοντας την έκδοση 7 για το λογισμικό του Autopilot. Τον Ιανουάριο του 2016 αναβάθμισε το λογισμικό της στην έκδοση 7.1 η οποία περιείχε επιπλέον χαρακτηριστικά όπως αυτόνομο παρκάρισμα χωρίς την επίβλεψη

⁹<https://www.tesla.com/>

2.1. STATE-OF-THE-ART ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΟΔΗΓΗΣΗΣ

οδηγού. Τον Νοέμβριο του 2020 το λογισμικό της *Tesla* είχε καταταγεί στο επίπεδο 2 αυτονομίας από τη *SAE*¹⁰. Το υλικό (*hardware*) του συγκεκριμένου συστήματος περιλαμβάνει 8 περιβάλλοντες κάμερες για να προσφέρει 360 μοίρες όψη για πάνω από 250 μέτρα, 12 υπέρυθρους αισθητήρες (*ultrasonic sensors*) για εντοπισμό των εμποδίων και έναν ενσωματωμένο υπολογιστή (*onboard computer*) ο οποίος προσφέρει 40 φορές περισσότερη υπολογιστική ισχύ από την προηγούμενη γενιά. Τα παλαιότερα μοντέλα της *Tesla* διέθεταν και ένα εμπρόσθιο ραντάρ για να έχει τη δυνατότητα να βλέπει μέσω βροχής, ομίχλης, σκόνης κλπ. Ωστόσο, τα μοντέλα μετά το 2021 θα βασίζουν το σύστημα αντίληψης τους κυρίως στη μηχανική όραση μέσω των καμερών¹¹. Το λογισμικό *Autopilot*¹² περιλαμβάνει λειτουργίες όπως η αντιστοίχιση της ταχύτητας του αυτοκινήτου με την ταχύτητα των γύρω αυτοκινήτων (*Traffic-Aware Cruise Control*) και η βοήθεια διατήρησης της λωρίδας κυκλοφορίας (*Autosteer*). Η *Tesla* διαθέτει και το λογισμικό *Full Self-driving Capability* το οποίο προσφέρει πιο εξειδικευμένες λειτουργίες όπως η αυτόνομη στάθμευση, η αναγνώριση σημάτων, η αυτόματη αλλαγή λωρίδας και ο χειρισμός του οχήματος σε στενά περιβάλλοντα.

- **Audi:** Το 2017 η *Audi* παρείχε το μοντέλο *Audi A8* το οποίο είναι το πρώτο μοντέλο παγκοσμίως το οποίο συγκαταλέγεται σε αυτονομία επιπέδου 3¹³. Η συγκεκριμένη τεχνολογία η οποία ονομάζεται *Traffic Jam Pilot* προσφέρει βοήθεια στον οδηγό για τις καταστάσεις μεγάλης κίνησης στους δρόμους για ταχύτητες μέχρι 60 km/h όπου οι δύο λωρίδες χωρίζονται με νησίδα απαλλάσσοντας τον από τη ρουτίνα της πόλης. Ο οδηγός δεν είναι υποχρεωμένος να επιτηρεί συνέχεια το αυτοκίνητο παρά μόνο σε μερικές στιγμές. Όταν το σύστημα φτάνει στο όριο του ειδοποιεί τον οδηγό να πάρει πάλι τον έλεγχο του αυτοκινήτου. Επίσης, προσφέρει την τεχνολογία *Audi AI remote parking pilot* και την *Audi AI garage pilot* με την οποία ο οδηγός μπορεί να δώσει εντολή μέσω της εφαρμογής *myAudi app* για να παρκάρει αυτόνομα το όχημα του χωρίς επιτήρηση ή να παρκάρει εντός του γκαράζ του σπιτιού του. Το υλικό (*hardware*) που διαθέτει το όχημα της *Audi* είναι ένας μεγάλου εύρους αισθητήρας *Radar* που σαρώνει το μπροστινό μέρος του αυτοκινήτου, τέσσερις μεσαίου εύρους αισθητήρες *Radar* στις γωνίες του αυτοκινήτου, μια μπροστινή κάμερα που εντοπίζει γραμμές κυκλοφορίας, πεζούς και άλλα οχήματα, υπέρυθρους αισθητήρες και τέσσερις κάμερες που παρακολουθούν το περιβάλλον γύρω από το αυτοκίνητο, ένα *Laser Scanner* το οποίο προσφέρει μεγάλης ακρίβειας δεδομένα για πάνω από 80 μέτρα με γωνία 145 μοιρών και μια υπέρυθρη κάμερα που βοηθάει στη νυχτερινή οδήγηση. Διαθέτει ένα κεντρικό ελεγκτή (*assistance controller*) ο οποίος συγχωνεύει όλες τις μετρήσεις του περιβάλλοντος και εξάγει μία κατάσταση για την κίνηση που επικρατεί. Η *Audi* σχεδιάζει να παράξει το *Audi AI:ME* το οποίο θα παρέχει αυτονομία επιπέδου 4¹⁴.

¹⁰<https://www.sae.org/>

¹¹<https://www.tesla.com/support/transitioning-tesla-vision>

¹²<https://www.tesla.com/autopilot>

¹³<https://www.audi-mediacenter.com/en/on-autopilot-into-the-future-the-audi-vision-of-autonomous-driving-9305/the-new-audi-a8-conditional-automated-at-level-3-9307>

¹⁴<https://www.audi.com/en/experience-audi/models-and-technology/concept-cars/audi-aime.html>

Το πρόβλημα της αυτόνομης οδήγησης απασχολεί εδώ και αρκετά χρόνια την επιστημονική κοινότητα ελκύοντας όλο και περισσότερες εταιρείες στην έρευνα και χρηματοδότηση τέτοιων έργων. Αξίζουν να αναφερθούν επιγραμματικά κάποιες επιπλέον από αυτές όπως οι *Volvo, Apple, Lyft, Mercedes Benz, Argo AI (Ford, Volkswagen), Cruise (General Motors, Honda)* κ.α. Έπειτα παρουσιάζονται κάποιες από τις εταιρίες που προσφέρουν τα οχήματα για μαζικότερη μεταφορά όπως οι υπηρεσίες μεταφοράς (ταξί):

- **Waymo (Google):** Τον Αύγουστο του 2012 η *Google* ανακοίνωσε πως τα οχήματα της έχουν ολοκληρώσει πάνω από 500.000 χιλιόμετρα αυτόνομης οδήγησης χωρίς να προκαλέσουν ατύχημα. Το Μάιο του 2014 εξήγαγε ένα νέο πρωτότυπο αυτόνομο όχημα χωρίς σύστημα διεύθυνσης, πετάλι γκαζιού και πετάλι φρένου καθιστώντας το εντελώς αυτόνομο. Το έργο ονομάστηκε *Firefly* και είχε σκοπό να εκδοθεί σαν πλατφόρμα για πειράματα και εκμάθηση και όχι για μαζική παραγωγή. Το 2015 η *Google* παρείχε το πρώτο εντελώς αυτόνομο ταξίδι σε δημόσιο δρόμο στο Όστιν του Τέξας και ήταν το πρώτο ταξίδι που δε συνοδευόταν από τη βοήθεια οδηγού. Το Δεκέμβριο του 2016 το έργο μετονομάστηκε σε *Waymo* και έγινε ξεχωριστό τμήμα της εταιρείας *Alphabet*. Η *Waymo* ξεκίνησε να πραγματοποιεί πειράματα σε αυτόνομα *minivans* χωρίς οδηγό ασφαλείας σε δημόσιους δρόμους της Αριζόνα τον Οκτώβριο του 2017. Τον Ιανουάριο του 2018 ανακοινώνει ότι θα προσφέρει στην Αριζόνα υπηρεσίες κλήσης αυτοκινήτου καλούμενη ως *Waymo One*. Τον Μάρτιο του 2020 η *Alphabet* επίσημα ανακοινώνει ότι θα παρέχει το *Waymo Via* το οποίο είναι αυτόνομο φορτηγό για μετακίνηση αγαθών. Το καλοκαίρι της ίδιας χρονιάς ανακοινώνει πως θα παρέχει το λογισμικό της σε αυτοκίνητα της εταιρείας *Volvo*. Τα οχήματα της *Waymo* προσφέρουν αυτονομία επιπέδου 4.^{15 16} Το υλικό (*hardware*) του *Waymo project* αποτελείται από *LiDAR* τοποθετημένο στην κορυφή του αυτοκινήτου το οποίο προσφέρει 360 μοίρες οπτικό πεδίο με πάνω από 300 μέτρα εύρος συμβάλλοντας στον εντοπισμό της απόστασης των εμποδίων, τέσσερα περιμετρικά *LiDAR* τα οποία τοποθετούνται σε τέσσερις περιμετρικές θέσεις του αυτοκινήτου για να εντοπίζουν τα κοντινά εμπόδια και βοηθούν στο να διασχίζει το όχημα μικρά κενά σε κατάσταση μεγάλης κίνησης στην πόλη, κάμερες οι οποίες παρέχουν 360 μοίρες οπτικό πεδίο για πάνω από 500 μέτρα και βοηθούν στην αναγνώριση περισσότερων λεπτομερειών όπως φανάρια και πεζοί χρησιμοποιώντας τεχνικές Μηχανικής Μάθησης συμβάλλοντας έτσι στην κατανόηση του περιβάλλοντος, αισθητήρα *Radar* ο οποίος χρησιμοποιείται ως βοήθημα στα *LiDAR* και στις κάμερες για τον εντοπισμό αντικειμένων σε καταστάσεις βροχής, ομίχλης και σκόνης¹⁷.
- **Baidu:** Αποτελεί εταιρεία από την Κίνα η οποία εργάζεται στο έργο *Apollo* με σκοπό να δημιουργήσει το *Apollo Robotaxi*¹⁸ το οποίο θα προσφέρει αυτο-

¹⁵ https://en.wikipedia.org/wiki/Self-driving_car

¹⁶ <https://en.wikipedia.org/wiki/Waymo>

¹⁷ <https://blog.waymo.com/2020/03/introducing-5th-generation-waymo-driver.html>

¹⁸ <https://apollo.auto/robotaxi/index.html>

2.1. STATE-OF-THE-ART ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΟΔΗΓΗΣΗΣ

νομία επιπέδου 4. Έχει ήδη ξεκινήσει κάποιες δοκιμαστικές διαδρομές στην Τσανγκσά και σε άλλες πόλεις. Ξεκίνησε την υλοποίηση του έργου της τον Σεπτέμβριο του 2019. Δίνει τη δυνατότητα στο χρήστη να καλεί το όχημα *Robotaxi* μέσω της εφαρμογής *Baidu Map app* ή του *Baidu app* το οποίο προσφέρει υπηρεσίες μεταφοράς (ταξί). Το υλικό του αποτελείται από διάφορους αισθητήρες όπως *LiDAR*, *GPS*, κάμερες και *Radar*. Μερικές από τις ιδιότητες που έχει είναι η έξυπνη αλλαγή λωρίδας, η διάσχιση στενών δρόμων, η διάσχιση διασταυρώσεων, η απροστάτευτη αριστερή στροφή κλπ. Έχει δημιουργήσει και μια ανοιχτή πλατφόρμα η οποία βοηθάει στην ανάπτυξη προγραμμάτων για αυτόνομα οχήματα¹⁹.

Η *Uber* επίσης είναι μία εταιρία που έστρεψε και πάλι το ενδιαφέρον της στην αυτόνομη οδήγηση σε ό,τι αφορά την παροχή υπηρεσιών όπως επίσης και αρκετές καινούργιες εταιρίες (*start-ups*) που ιδρύθηκαν για αυτό τον σκοπό όπως οι *Zoox*, *Nuro*, *EasyMile* και *Wayve*.

2.1.2 Ερευνητικά - Ακαδημαϊκά συστήματα αυτόνομης οδήγησης

Σπουδαία πανεπιστήμια στον κόσμο με δεδομένη αναγνώριση στον τομέα της έρευνας έχουν ξεκινήσει πολύ σημαντικά έργα τα οποία προσπαθούν να δημιουργήσουν λύσεις για τον τομέα της αυτόνομης οδήγησης. Αναφέρονται παρακάτω μερικά από τα πιο ενδιαφέροντα έργα που έχουν ξεκινήσει από πανεπιστήμια στον κόσμο:

- **MIT:** Έχει δημιουργήσει την πλατφόρμα *Moral Machine*²⁰ στην οποία συμμετέχουν εθελοντικά άτομα από όλο τον κόσμο όπου μπορούν να απαντήσουν σε ερωτήματα σχετικά με τις αποφάσεις που πρέπει να πάρει ένα αυτόνομο όχημα όταν βρεθεί σε κατάσταση όπου το ατύχημα είναι αναπόφευκτο. Επίσης, έχει δημιουργήσει την εταιρεία *Optimus Ride*²¹ η οποία εργάζεται πάνω στην παραγωγή αυτόνομων οχημάτων. Τα οχήματα τους είναι εξαθέσια και διαθέτουν οχτώ κάμερες και τρεις *LiDAR* αισθητήρες σαν αυτούς των υπολοίπων εταιρειών για να πλοηγούνται στο περιβάλλον αλλά το κύριο χαρακτηριστικό τους είναι η μηχανική όραση με την οποία αναγνωρίζουν αντικείμενα και μπορούν να κάνουν προβλέψεις για το περιβάλλον. Στόχος της εταιρείας είναι να προσφέρει αυτόνομη οδήγηση επιπέδου 4 προσφέροντας ασφαλή μεταφορά σε πελάτες μέσα σε καθορισμένες περιοχές. Τα οχήματα αυτή τη στιγμή πλοηγούνται με δύο επιβλέποντες έναν οδηγό και έναν υπεύθυνο λογισμικού.
- **Stanford University:** Έχει αναπτύξει το έργο *MARTY*²² με το οποίο δημιούργησε ένα αυτόνομο όχημα μοντέλου *DeLorean* το οποίο έμαθε να πραγματοποιεί αυτόματο γλίστρημα στο οδόστρωμα. Το έργο ξεκίνησε το 2015 και ο λόγος δημιουργίας του ήταν να μπορέσει να δημιουργήσει ένα όχημα το οποίο

¹⁹<https://apollo.auto/developer.html>

²⁰<https://www.moralmachine.net/>

²¹<https://news.mit.edu/2019/optimus-ride-self-driving-0809>

²²<https://news.stanford.edu/2019/12/20/autonomous-delorean-drives-sideways-move-forward/>

θα ανταποκρίνεται επιτυχώς σε καταστάσεις ολισθηρού οδοιστρώματος χρησιμοποιώντας όλη την τριβή μεταξύ του δαπέδου και των λάστιχων για να αποφύγει έτσι να βλάψει το όχημα. Το όχημα υπολογίζει την πιο ομαλή τροχιά που μπορεί να ακολουθήσει. Στην ίδια λογική δοκιμάστηκε ένα αυτόνομο Volkswagen GTI και ένα αυτόνομο Audi TTS τα οποία μπορούσαν αυτόνομα να παράγουν ολισθηρή κίνηση. Για τη λειτουργία τους χρησιμοποιήθηκε ένα νευρωνικό δίκτυο το οποίο εκπαιδεύτηκε από δεδομένα που αποκτήθηκαν από διαδρομές που πραγματοποίησαν έμπειροι οδηγοί στα δύο οχήματα. Έτσι είχαν τη δυνατότητα να παράγουν κίνηση υψηλής ταχύτητας και χαμηλής τριβής. Το νευρωνικό δίκτυο εκπαιδεύτηκε με πάνω από 200.000 δείγματα (τροχιές) που αποκτήθηκαν από ολισθηρά οδοιστρώματα όπως χιόνι και πάγος²³.

- **Oxford University:** Το 2014 δύο καθηγητές του πανεπιστημίου της Οξφόρδης δημιούργησαν την start-up εταιρεία Oxtobrica²⁴ η οποία ασχολείται με την παραγωγή λογισμικού για αυτόνομα οχήματα. Αποτελεί την πρώτη εταιρεία που δοκίμασε τη λειτουργία του οχήματος της στους δρόμους του Ηνωμένου Βασιλείου χρησιμοποιώντας το RobotCar²⁵. Συνεργαζόμενη με άλλες εταιρείες δημιούργησε το έργο DRIVEN το οποίο έχει ως στόχο να δημιουργήσει αυτονομία επιπέδου 4. Το λογισμικό της Oxtobrica δεν εξαρτάται από GPS και μπορεί να εφαρμοστεί σε οποιοδήποτε περιβάλλον.

2.2 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΣΕ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΟΔΗΓΗΣΗΣ

Κάθε προσπάθεια που έχει γίνει μέχρι σήμερα για επίλυση του προβλήματος των αυτόνομων οχημάτων είτε έχει βασιστεί σε κάποια ήδη υπάρχουσα αρχιτεκτονική συστήματος είτε έχει προτείνει κάποια καινούργια χρησιμοποιώντας πρωτοποριακές τεχνικές. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να έχουν προταθεί αρκετοί τρόποι αντιμετώπισης του προβλήματος με την κάθε αρχιτεκτονική να χωρίζει το πρόβλημα σε διαφορετικά υποπροβλήματα και να τα συνδέει με διαφορετικούς τρόπους καταλήγοντας και στην τελική λύση του προβλήματος. Να σημειωθεί ότι ο όρος αρχιτεκτονική²⁶ αναφέρεται στην οργάνωση του συστήματος ως σύνθεση εξαρτημάτων, στον τρόπο και στα πρωτόκολλα επικοινωνίας με τα οποία συνδέονται τα διαφορετικά εξαρτήματα, τις δομές με τις οποίες ελέγχεται το κάθε υποσύστημα και τελικά την φυσική υλοποίηση του. Παρόλο που έχουν προταθεί αρκετές αρχιτεκτονικές κατά καιρούς, αυτές οι αρχιτεκτονικές παρουσιάζουν συχνά πολλές ομοιότητες στον τρόπο προσέγγισης με αποτέλεσμα να μπορεί να γίνει μια γενική κατηγοριοποίηση όπως έχει προταθεί και σε σχετική έρευνα [7].

Στη συγκεκριμένη έρευνα [7] γίνεται μια κατηγοριοποίηση στα συστήματα σε δύο μεγάλες κατηγορίες: τα μεμονωμένα (*ego-only systems*) και τα συνδεδεμένα (*connected systems*).

²³<https://news.stanford.edu/2019/03/27/autonomous-driving-unknown/>

²⁴<https://www.oxbotica.com/>

²⁵<https://ori.ox.ac.uk/robots/robotcar/>

²⁶https://en.wikipedia.org/wiki/Computer_architecture

2.2.1 Μεμονωμένα και Συνδεδεμένα συστήματα

Τα μεμονωμένα συστήματα έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό το γεγονός ότι εκτελούν και επιλύουν όλες τις επιμέρους λειτουργίες εντός του αυτόνομου οχήματος με τη βοήθεια ενός κεντρικού υπολογιστή που ανήκει στο όχημα και δε χρησιμοποιούν λειτουργίες τρίτων εξωτερικών συστημάτων. Αυτό σημαίνει ότι έχουν αποκλειστικά όλη την ευθύνη της κίνησης τους και είναι ανεξάρτητα από άλλα συστήματα. Τα περισσότερα σύγχρονα συστήματα [8], [9], [10] χαρακτηρίζονται ως μεμονωμένα λόγω των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν τα συνδεδεμένα συστήματα.

Από την άλλη πλευρά όταν γίνεται λόγος για συνδεδεμένα συστήματα τότε πρόκειται για ένα γενικότερο οικοσύστημα του οποίου τα επιμέρους συστήματα είναι σε θέση να επικοινωνούν μεταξύ τους, να ανταλλάσουν πληροφορίες και να εκμεταλλεύονται τα δεδομένα μεταξύ τους. Όπως είναι κατανοητό ένα αυτόνομο όχημα μπορεί να βρίσκεται μέσα σε ένα τέτοιο σύστημα και να εκμεταλλεύεται πληροφορίες από το εξωτερικό περιβάλλον του χωρίς να χρειάζεται να λύνει όλα τα επιμέρους προβλήματα μόνο του. Η τεχνολογία αυτή αναφέρεται συχνά ως *V2X* [11] η οποία μεταφράζεται ως *Vehicle-To-Everything* και αφορά την επικοινωνία του οχήματος με πεζούς (*V2P*), με οχήματα (*V2V*), με το δίκτυο (*V2N*), με συσκευές (*V2D*) και με όποια άλλη οντότητα συμπεριλαμβάνεται σε αυτό το γενικότερο πλαίσιο. Αυτή η λογική στην ουσία έχει σκοπό να μοιράσει το γενικότερο πρόβλημα ανάμεσα σε διαφορετικές οντότητες. Η τεχνολογία η οποία χρησιμοποιείται για την συγκεκριμένη υλοποίηση είναι τα *Vehicular ad hoc Networks* (*VANETs*) τα οποία συνδέουν το κάθε όχημα σαν ξεχωριστό κόμβο του συστήματος και του επιτρέπουν να επικοινωνεί με τους υπόλοιπους κόμβους του συστήματος [12]. Μέχρι σήμερα δεν έχει δοθεί κάποια εύρωστη λύση στο πρόβλημα αυτό αλλά εκτιμάται ότι η υλοποίηση του θα μειώσει σημαντικά πολλά ατυχήματα μεταξύ των οχημάτων.

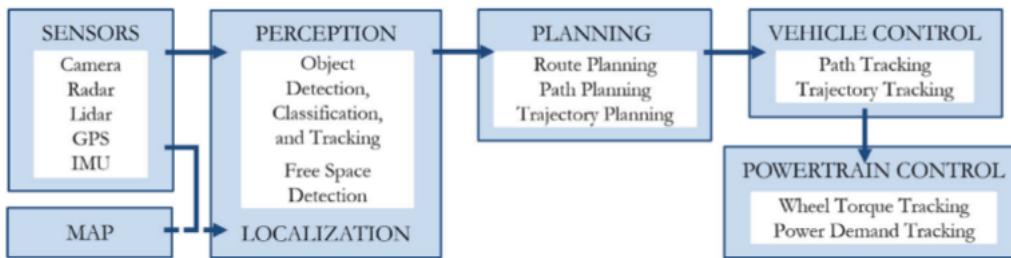
2.2.2 Αρθρωτές και Διατερματικές Μεθοδολογίες

Σε κάθε μία από αυτές τις δύο παραπάνω κατηγορίες, η υλοποίηση του συστήματος δηλαδή η δομή της αρχιτεκτονικής μπορεί να οριστεί με διαφορετικούς τρόπους και επίπεδα (*layers*). Δύο βασικοί τρόποι υλοποίησης είναι οι αρθρωτές αρχιτεκτονικές (*modular*) και οι διατερματικές (*end-to-end*) αρχιτεκτονικές.

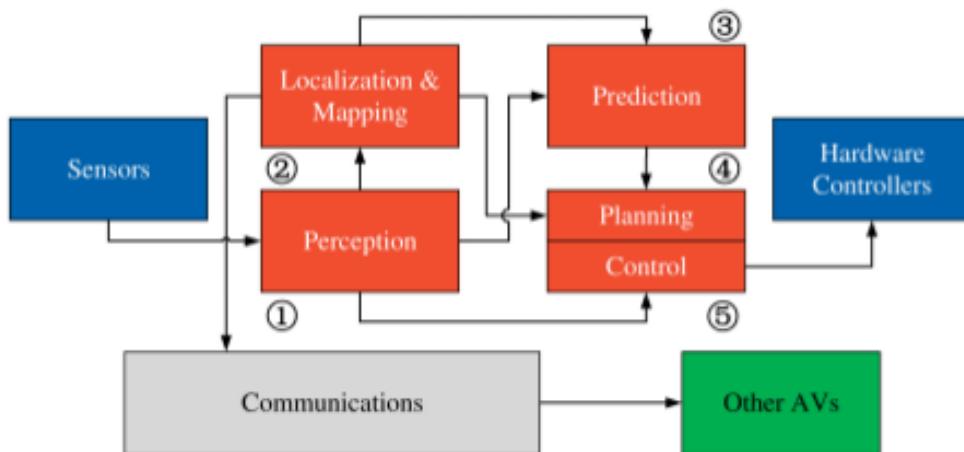
Στην πρώτη μέθοδο η αρχιτεκτονική χωρίζεται σε επιμέρους συστατικά τα οποία ενώνει ξεκινώντας από τις εισόδους / μετρήσεις των αισθητήρων και καταλήγοντας στις εξόδους των ενεργοποιητών (*actuators*). Στην ουσία η μέθοδος αυτή χωρίζει την αρχιτεκτονική σε συγκεκριμένα υποσυστήματα. Τα υποσυστήματα αυτά γενικότερα έχουν παρόμοιες λειτουργίες στην προτεινόμενη βιβλιογραφία [13], [14], [15], [16], [17], [18], [19] και διαχωρίζονται με παρόμοιο τρόπο. Σαν γενικά υποσυστήματα μπορούν να θεωρηθούν τα εξής υποσυστήματα: αντίληψη (*perception*), εντοπισμός θέσης (*localization*), λήψη απόφασης (*decision making*), σχεδιασμός διαδρομής (*path planning*), έλεγχος (*control*) και διεπαφή (*interface*). Φυσικά, κάποιο υποσύστημα μπορεί να περιέχεται σε κάποιο άλλο όπως για παράδειγμα το υποσύστημα εντοπισμού θέσης (*localization*) στο υποσύστημα αντίληψης (*perception*) ή το υποσύστημα σχεδιασμού διαδρομής (*path planning*) και το υποσύστημα λήψης απόφασης (*decision making*) να αποτελούν ένα υποσύστημα, αλλά αυτό εξαρτάται από

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

την κάθε σχεδίαση. Αυτό που πρέπει να τονιστεί είναι ότι στη συγκεκριμένη μέθοδο τα επιμέρους υποσυστήματα θα πρέπει να λειτουργούν σωστά, να παράγουν μία ευανάγνωστη έξοδο και να επικοινωνούν με τον κατάλληλο τρόπο μεταξύ τους ανεξάρτητα από το πως έχουν διαχωριστεί. Κάθε ένα από αυτά τα υποσυστήματα αναλύεται παρακάτω διότι όπως περιγράφεται και στη συνέχεια η συγκεκριμένη διπλωματική έχει βασιστεί σε αυτή τη λογική. Παρακάτω στα σχήματα 2.1 και 2.2 φαίνονται παραδείγματα αρθρωτής αρχιτεκτονικής ενός μεμονωμένου και ενός συνδεδεμένου συστήματος όπου διακρίνονται τα παραπάνω υποσυστήματα και ο τρόπος που συνδέονται.

Σχήμα 2.1: Αρθρωτή (*modular*) αρχιτεκτονική σε μεμονωμένο σύστημα (*ego-only*) και τα επιμέρους υποσυστήματα της [16].

Σχήμα 2.2: Αρθρωτή (*modular*) αρχιτεκτονική σε συνδεδεμένο (*connected*) και τα επιμέρους υποσυστήματα της [16].

Η δεύτερη μέθοδος με την οποία μπορεί να υλοποιηθεί ένα σύστημα που ανήκει στις δύο παραπάνω κατηγορίες είναι η από άκρη σε άκρη μέθοδος (*end-to-end*) η οποία αποτελεί μια πρωτοποριακή μέθοδο των τελευταίων χρόνων και έχει ως σκοπό να λύσει απευθείας το πρόβλημα παίρνοντας ως είσοδο τις μετρήσεις των αισθητήρων και παράγοντας κατευθείαν τις εισόδους των ενεργοποιητών. Ουσιαστικά, η διαφορά με την προηγούμενη μέθοδο είναι ότι αποφεύγει να χωρίσει το

2.2. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΣΕ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΟΔΗΓΗΣΗΣ

πρόβλημα σε επιμέρους υποπροβλήματα και να τα επιλύσει ξεχωριστά αλλά αντιθέτως προσπαθεί να λύσει κατευθείαν το πρόβλημα. Σε γενικές γραμμές αυτή η μεθοδολογία βασίζεται σε τεχνικές μηχανικής μάθησης και πιο συγκεκριμένα διαχρίνεται σε δυο μικρότερες ενότητες. Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει την εποπτευόμενη μάθηση (*supervised learning*) [20] με την οποία μία συγκεκριμένη δομή όπως για παράδειγμα ένα νευρωνικό δίκτυο εκπαιδεύεται κατάλληλα με έναν ικανοποιητικό αριθμό δειγμάτων πριν τη λειτουργία του συστήματος και έπειτα το εκπαιδευμένο σύστημα χρησιμοποιείται για τη λήψη των σωστών αποφάσεων. Αυτό φυσικά απαιτεί τη λήψη κατάλληλων δεδομένων για την εκπαίδευση. Για παράδειγμα, υπάρχουν τεχνικές στις οποίες το σύστημα δέχεται ως είσοδο την εικόνα των καμερών του αυτοκινήτου και παράγει ένα σύνολο από εντολές ελέγχου της διεύθυνσης και της ταχύτητας του οχήματος. Η δεύτερη τεχνική η οποία μπορεί να χαρακτηρίστει ως *end-to-end* είναι η ενισχυμένη μάθηση (*reinforcement learning*) [21] στην οποία το όχημα μαθαίνει να κινείται μέσα από την εμπειρία δίνοντας του κατάλληλα βραβεία (*rewards*) σε περίπτωση σωστής κίνησης και αντίθετα κατάλληλες ποινές (*penalties*) σε περίπτωση λανθασμένης απόφασης. Η κύρια διαφορά τους βρίσκεται στο γεγονός ότι η εποπτευόμενη μάθηση προσφέρει λύση στην οποία το σύστημα εκπαιδεύεται προηγουμένως και αν έχει εκπαιδευτεί σωστά δεν προβλέπεται να αποτύχει ενώ στη δεύτερη περίπτωση το σύστημα μαθαίνει την επιθυμητή συμπεριφορά μέσα από επαναλαμβανόμενα σφάλματα κατά τη διάρκεια της κίνησης. Και οι δύο τεχνικές είναι πολλά υποσχόμενες και έχουν αρχίσει να αναπτύσσονται σημαντικά χωρίς βέβαια να έχει παρουσιαστεί ακόμη ένα σύστημα πλήρως λειτουργικό που να βασίζεται αποκλειστικά σε τεχνικές μηχανικής μάθησης. Ωστόσο, το κύριο μειονέκτημα των *end-to-end* τεχνικών είναι ότι δεν είναι σαφώς προγραμματισμένες τεχνικές οπότε ενδεχομένως να μην προσφέρουν την κατάλληλη ασφάλεια στο σύστημα.

Άλλες αρχιτεκτονικές

Έκτος από την ομαδοποίηση που έγινε παραπάνω ανάμεσα στις αρχιτεκτονικές που έχουν κοινά χαρακτηριστικά έχουν προταθεί κατά καιρούς πολλές ακόμη αρχιτεκτονικές που χρησιμοποιούν διαφορετικά υποσυστήματα / επίπεδα (*layers*) για να επιλύσουν το γενικότερο πρόβλημα. Κάποια ενδιαφέροντα επίπεδα (*layers*) που αξίζουν να αναφερθούν και χρησιμοποιούνται από διάφορες αρχιτεκτονικές παρατίθενται στη συνέχεια.

Ένα από αυτά είναι το επίπεδο δικτύου (*Network layer*) το οποίο έχει ως κύριο σκοπό τη σύνδεση και την ανταλλαγή πληροφοριών η οποία περιλαμβάνει πρόσβαση δικτύου, μετάδοση και έλεγχο του δικτύου [22]. Το επίπεδο αυτό είναι υπεύθυνο για τις επικοινωνίες που είναι βασισμένες στο δίκτυο ανάμεσα στις διαφορετικές οντότητες της κυκλοφορίας, έχοντας ως στόχο την απόκτηση δεδομένων σχετικών με την κυκλοφορία. Σε αυτό το επίπεδο εντάσσονται η επικοινωνία του αυτοκινήτου με το εσωτερικό του (*intravehicular*) όπως σύστημα προειδοποίησης ατυχήματος, σύστημα αλλαγής λωρίδας, αυτόνομο παρκάρισμα κλπ. αλλά και η επικοινωνία με τον έξω κόσμο όπως επικοινωνία με άλλα οχήματα (*V2V*) ή πεζούς (*V2P*) [23].

Έπειτα υπάρχει, το επίπεδο ασφάλειας (*Security layer*) το οποίο συνήθως συνδέεται και επικοινωνεί με όλα τα υπόλοιπα επίπεδα έτσι ώστε να εξασφαλίζει

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

την ασφάλεια ολόκληρου του συστήματος και να επιτελεί λειτουργίες όπως είναι η διαθεσιμότητα του συστήματος, ο έλεγχος πρόσβασης, η αυθεντικοποίηση των δεδομένων και η αντιμετώπιση κάθε είδους επίθεσης [24].

Το *Edge layer* το οποίο λόγω της μεγάλης αύξησης των δεδομένων κυρίως από τα συνδεδεμένα συστήματα (*connected systems*) προσφέρει επεξεργασία των δεδομένων σε πραγματικό χρόνο. Ο όγκος των πληροφοριών είναι πολύ μεγάλος και για αυτό παράγονται σημαντικές καθυστερήσεις όταν τα δεδομένα επεξεργάζονται από έναν κεντρικό υπολογιστή. Για αυτό το λόγο το συγκεκριμένο στρώμα χρησιμοποιεί μία φυσική συσκευή η οποία βρίσκεται κοντά στην πηγή δεδομένων και βοηθάει στην ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν από τα γεγονότα της κίνησης και έπειτα να σχηματίζει ένα μοντέλο λήψης αποφάσεων αναλαμβάνοντας κάποια από τα καθήκοντα του υπολογιστικού νέφους (*cloud computing*) βελτιώνοντας έτσι τη συνολική απόδοση του κέντρου δεδομένων (*cloud data center*) [25].

Το εικονικό επίπεδο (*Virtual layer*) υπάρχει σε αρκετές αρχιτεκτονικές και χρησιμεύει για περιπτώσεις όπου το όχημα κινείται στο δρόμο και εισέρχεται σε περιοχές με χαμηλή ή και καθόλου σύνδεση στο διαδίκτυο και θα πρέπει να δημιουργηθεί μία εικονική οντότητα του αυτοκινήτου στο νέφος στην οποία θα αποθηκεύεται η τελευταία κατάσταση του οχήματος και των αισθητήρων. Όταν το αυτοκίνητο αποκτήσει ξανά σύνδεση στο διαδίκτυο τότε ανακτά την τελευταία του κατάσταση από αυτό το επίπεδο [26].

Εκτός από τα προαναφερθέντα επίπεδα αρχιτεκτονικών τα οποία χρησιμοποιούνται συχνά υπάρχουν ακόμη περισσότερα τα οποία αποτελούν ξεχωριστές κατηγορίες και δεν ομαδοποιούνται για αυτό και δεν έγινε αναφορά σε αυτά. Σε κάθε περίπτωση είναι στην κρίση του σχεδιαστή και εξαρτάται από τις απαιτήσεις του συστήματος ποια αρχιτεκτονική είναι η καταλληλότερη σε κάθε πρόβλημα αυτόνομης οδήγησης για αυτό και οι επιλογές ποικίλουν.

2.3 ΥΛΙΚΟ (HARDWARE) ΣΕ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΟΔΗΓΗΣΗΣ

Στο υποκεφάλαιο αυτό περιγράφονται τα κομμάτια του υλικού (*hardware*) ή αλλιώς αισθητήρες που χρησιμοποιούνται σήμερα σε ένα αυτόνομο όχημα είτε πραγματικό είτε σε περιβάλλον προσομοίωσης (*simulation*). Ως αισθητήρας²⁷ ορίζεται μία συσκευή που ανιχνεύει ένα φυσικό μέγεθος και παράγει μία έξοδο η οποία μπορεί να μετρηθεί και να αξιοποιηθεί. Οι αισθητήρες αποτελούν το μέσο για να αντιληφθεί το όχημα τον περιβάλλοντα χώρο για να μπορέσει στη συνέχεια να λάβει σωστές αποφάσεις. Οι αισθητήρες τόσο στον τομέα της αυτόνομης οδήγησης όσο και στη ρομποτική μπορούν να χωριστούν σε συγκεκριμένες κατηγορίες οι οποίες παρατίθενται παρακάτω. Για κάθε κατηγορία αναφέρονται και κάποιοι πραγματικοί αισθητήρες που υπάρχουν.

- **Παθητικοί:** Θεωρούνται οι αισθητήρες οι οποίοι δεν εκπέμπουν κάποιο σήμα προκειμένου να μετρήσουν το μέγεθος που τους ενδιαφέρει αλλά αντίθετα απλώς λαμβάνουν σαν είσοδο τη μετρούμενη ποσότητα. Για τον λόγο αυτό οι

²⁷<https://en.wikipedia.org/wiki/Sensor>

2.3. ΥΛΙΚΟ (HARDWARE) ΣΕ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΟΔΗΓΗΣΗΣ

μετρήσεις τους δεν επηρεάζονται από άλλες εκπομπές συσκευών οπότε και μειώνουν την πιθανότητα σφάλματος σε αυτές.

- **Κάμερα:** Οι κάμερες έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν ως είσοδο εικόνα από το περιβάλλον, η οποία σε πολλές περιπτώσεις είναι και έγχρωμη (*RGB κάμερες*) δίνοντας στο όχημα τη δυνατότητα να πραγματοποιεί εργασίες όπως αναγνώριση του χρώματος του φαναριού, αναγνώριση σημάτων και γενικότερα να έχει πλήρη γνώση του περιβάλλοντος του σε περίπτωση που πραγματοποιείται σωστά η μηχανική όραση. Ωστόσο, οι κάμερες που λειτουργούν μόνες τους χωρίς τον συνδυασμό κάποιας άλλης όπως οι *monocular*, έχουν το αρνητικό ότι δεν μπορούν να αναγνωρίσουν το βάθος της εικόνας και κατά συνέπεια την απόσταση από τα αντικείμενα που αναγνωρίζει. Ωστόσο, η χρήση δύο όμοιων καμερών σε γνωστή απόσταση με γνωστό μετασχηματισμό μεταξύ τους (*stereo κάμερες*) έρχεται να δώσει λύση σε αυτό το πρόβλημα χρησιμοποιώντας τεχνικές που επιτρέπουν τον υπολογισμό του βάθους των αντικειμένων της εικόνας. Επίσης, ένα ακόμη μειονέκτημα των καμερών εντοπίζεται στο γεγονός ότι επηρεάζονται οι μετρήσεις τους από τις καιρικές συνθήκες και από καταστάσεις έντονου φωτισμού δυσκολεύοντας την αναγνώριση των εμποδίων μέσα στην εικόνα. Από εκεί και πέρα βέβαια οι κάμερες αποτελούν μια σχετικά φθηνή λύση προσφέροντας παράλληλα μια πολύ μεγάλη ποσότητα πληροφορίας του περιβάλλοντος για αυτό και είναι από τους αισθητήρες που χρησιμοποιούνται συχνά σε συστήματα αυτόνομης οδήγησης. Εκτός βέβαια από τις απλές *monocular* κάμερες υπάρχουν και άλλα είδη καμερών που προσφέρουν μεγαλύτερες δυνατότητες. Οι *Omnidirectional* κάμερες, για παράδειγμα, προσφέρουν θέαση 360 μοιρών βοηθώντας στη λύση προβλημάτων όπως ο εντοπισμός της θέσης, η πλοήγηση στο χώρο και η χαρτογράφηση της περιοχής. Επίσης, υπάρχουν οι *Event* κάμερες οι οποίες εντοπίζουν γεγονότα μέσα στην εικόνα συγκρίνοντας τη φωτεινότητα των εικονοστοιχείων (*pixels*) διαδοχικών εικόνων και συμβάλλοντας έτσι στον εντοπισμό δυναμικών εμποδίων αλλά και οι κάμερες βάθους οι οποίες προσφέρουν μια εικόνα σε ασπρόμαυρη κλίμακα (*greyscale*) υποδεικνύοντας το βάθος του κάθε αντικειμένου στην εικόνα [25]. Στο [σχήμα 2.3](#) απεικονίζεται η εικόνα που λαμβάνει ένα όχημα σαν είσοδο από την κάμερα του και τα αντικείμενα τα οποία αναγνωρίζει μέσω της διαδικασίας της μηχανικής όρασης.
- **Ενεργητικοί:** Θεωρούνται οι αισθητήρες οι οποίοι για να λειτουργήσουν εκπέμπουν κάποιο σήμα και μετρούν την ποσότητα η οποία αντανακλάται από το περιβάλλον. Αυτό σημαίνει ότι μπορούν να λειτουργήσουν και κάτω από δύσκολες καιρικές συνθήκες αλλά και συνθήκες έντονου φωτισμού. Οι μετρήσεις ωστόσο μπορεί να επηρεάζονται από άλλες συσκευές που λειτουργούν με τον ίδιο τρόπο δημιουργώντας θόρυβο στις μετρήσεις τους. Οι ενεργητικοί αισθητήρες που θα αναφερθούν παρακάτω μπορούν να καλύψουν αρκετά από τα προβλήματα των καμερών που αναφέρθηκαν προηγουμένως λειτουργώντας παράλληλα με αυτές.

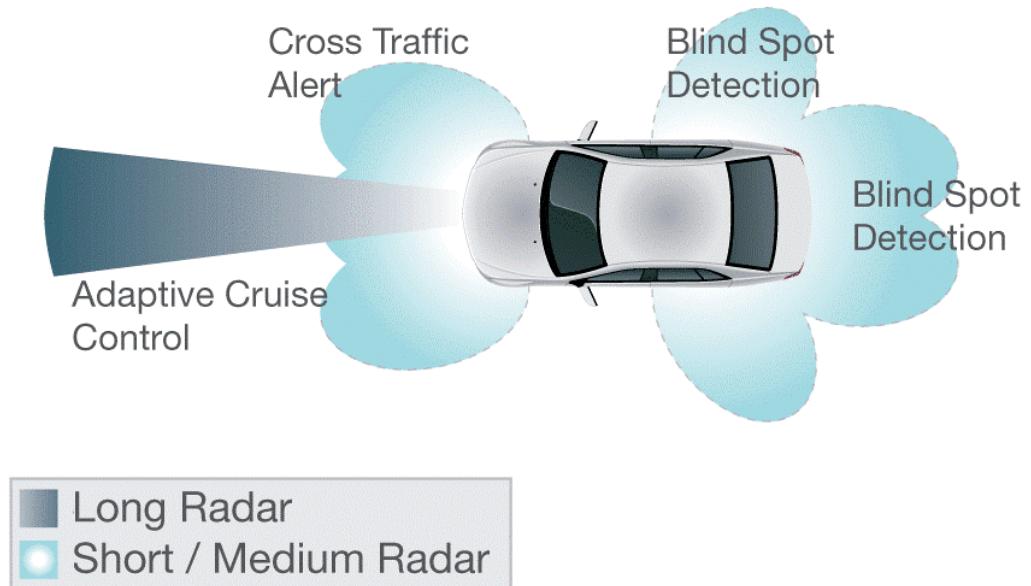

Σχήμα 2.3: Η εικόνα που λαμβάνει ένα όχημα σαν είσοδο από την κάμερα του και τα αντικείμενα τα οποία αναγνωρίζει μέσω της μηχανικής όρασης.

Πηγή: [https://www.rs-online.com/designspark/
lidar-radar-digital-cameras-the-eyes-of-autonomous-vehicles](https://www.rs-online.com/designspark/lidar-radar-digital-cameras-the-eyes-of-autonomous-vehicles)

- **Radar (Radio Detection and Ranging):** Το Radar λειτουργεί εκπέμποντας ραδιοκύματα τα οποία επιστρέφουν σε ένα δέκτη μετρώντας έτσι το χρόνο επιστροφής και συνεπώς και την απόσταση του αντικειμένου. Μπορούν να λύσουν το πρόβλημα των καμερών όταν οι συνθήκες είναι δύσκολες προσφέροντας πληροφορία για την απόσταση των αντικειμένων στον περιβάλλοντα χώρο. Ωστόσο, δεν μπορούν να αναγνωρίσουν το είδος του αντικειμένου που εντόπισαν. Έχουν χαμηλό βάρος και κόστος προσφέροντας για αυτό το λόγο ευελιξία. Ακόμη, η απόσταση που μετρούν είναι μεγάλη δίνοντας τους τη δυνατότητα να έχουν αντίληψη του περιβάλλοντος για αρκετά μέτρα μακριά αλλά από την άλλη πλευρά η ακρίβεια τους χαρακτηρίζεται ως μέτρια. Τα αποτελέσματα τους είναι καλύτερα σε κινούμενα αντικείμενα παρά σε στατικά εμπόδια [25]. Σε αντίθεση με άλλους αισθητήρες απόστασης που μετρούν τη διαφορά της απόστασης ανάμεσα σε δύο διαδοχικές μετρήσεις, το Radar χρησιμοποιεί το φαινόμενο Ντόπλερ μετρώντας τη διαφορά στη συχνότητα του κύματος αν αυτό έρχεται προς το μέρος του αυτοκινήτου ή φεύγει από αυτό. Στο σχήμα 2.4 απεικονίζεται ένα όχημα εξοπλισμένο με Radar μικρού και μεσαίου εύρους.
- **LiDAR (Light Detection and Ranging):** Το LiDAR σε γενικές γραμμές έχει παρόμοιο τρόπο λειτουργίας με το Radar αλλά λειτουργεί εκπέμποντας υπέρυθρη φωτεινή ακτινοβολία σε σύγκριση με τα ραδιοκύματα που εκπέμπει το Radar. Έχει μεγάλη ακρίβεια αλλά χαρακτηρίζεται από μέτριο εύρος το οποίο συνήθως είναι κάτω από τα 200 μέτρα. Οι συσκευές

2.3. ΥΛΙΚΟ (HARDWARE) ΣΕ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΟΔΗΓΗΣΗΣ

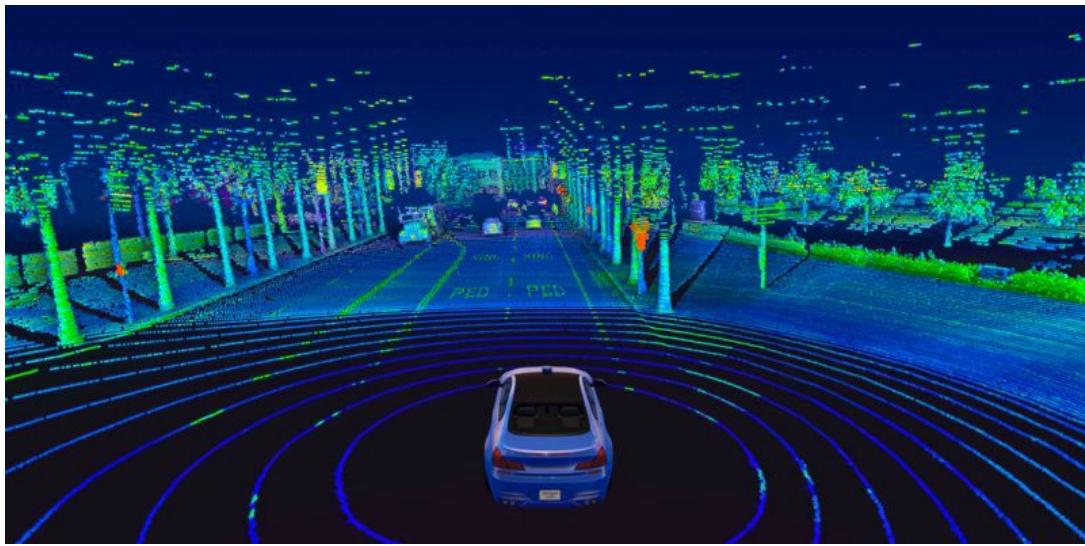

Σχήμα 2.4: Ένα όχημα εξοπλισμένο με Radar μικρού και μεσαίου εύρους σε γαλάζιο χρώμα αλλά και μεγαλύτερου εύρους σε μπλε χρώμα.

Πηγή: <https://riversonicsolutions.com/>

συνήθως είναι περιστρεφόμενες δίνοντας τη δυνατότητα να αποτυπωθεί ο γύρω χώρος σαν ένα σύνολο σημείων νέφους (*Point Cloud Map*) δίνοντας στο όχημα τη δυνατότητα να γνωρίζει το περιβάλλον μέσα στο οποίο κινείται. Στο σχήμα 2.5 απεικονίζεται ένα όχημα εξοπλισμένο με LiDAR μαζί με τον χάρτη σημείων νέφους που δημιουργεί. Η τεχνική με την οποία μετράει τις αποστάσεις από τα εμπόδια είναι υπολογίζοντας το χρόνο που κάνει το κύμα να επιστρέψει στην πηγή του και κατ’ επέκταση μπορεί και να υπολογίσει και την απόσταση από αυτό. Επίσης, η λειτουργία του LiDAR επηρεάζεται από τις δύσκολες καιρικές συνθήκες όπως το χιόνι και η ομίχλη αδυνατώντας έτσι να αντιμετωπίσει το κύριο πρόβλημα των καμερών. Το κύριο μειονέκτημα του είναι το μεγάλο κόστος του αλλά και το μέγεθός του με τα περισσότερα μοντέλα να καταλαμβάνουν αρκετό χώρο. Συνήθως προτιμώνται τα μικρότερα για λόγους αεροδυναμικής αλλά και οικονομίας χώρου επάνω στο όχημα [25].

- **Υπερηχητικοί (Ultrasonic) αισθητήρες:** Οι υπερηχητικοί αισθητήρες εκπέμπουν υπερηχητικά κύματα και μετρούν την απόσταση από τον χρόνο που κάνει το κύμα να επιστρέψει στην πηγή. Αποτελούν μια οικονομική λύση τόσο σε κόστος όσο και στον χώρο που καταλαμβάνουν επάνω στο όχημα καθιστώντας τους πλέον ως μια αρκετά βολική λύση. Μπορούν και λειτουργούν κάτω από δύσκολες καιρικές συνθήκες όπως ομίχλη, βροχή, χιόνι αλλά και κατά τις βραδινές ώρες. Είναι συνήθως κατασκευασμένοι

Σχήμα 2.5: Ένα όχημα εξοπλισμένο με LiDAR και ο χάρτης σημείων νέφους που δημιουργεί.

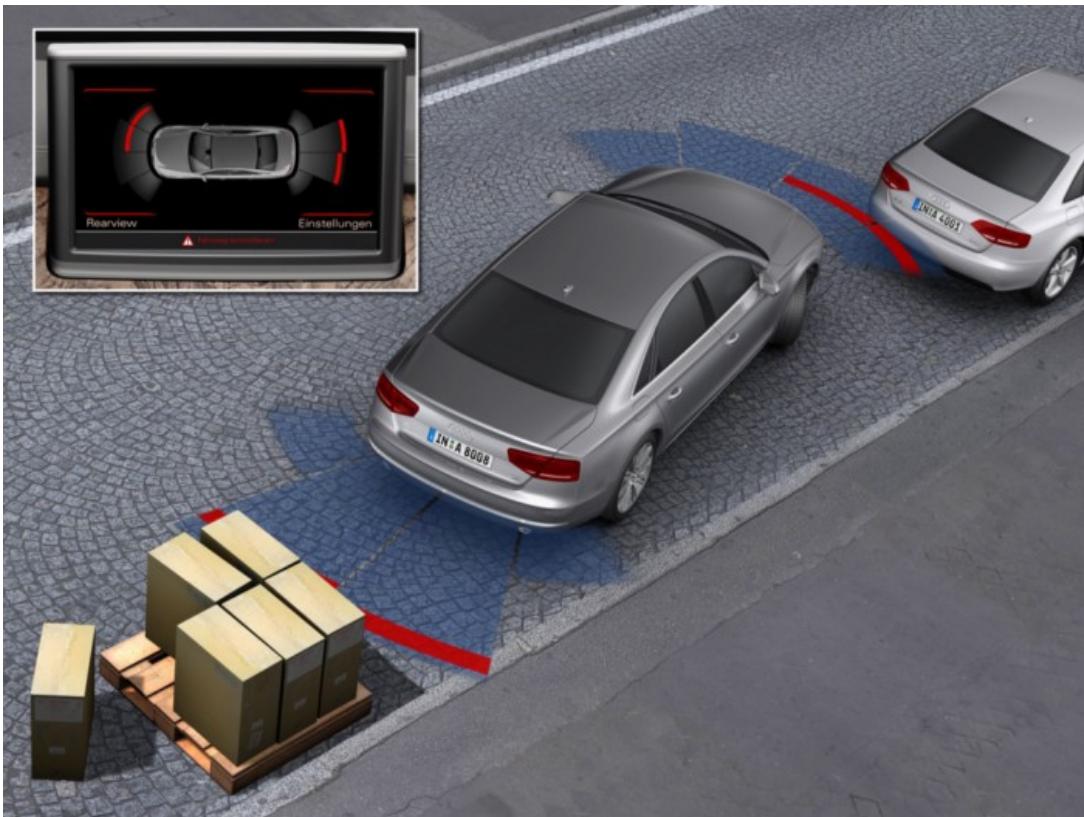
Πηγή: [https://medium.com/geekculture/
how-lidar-fits-into-the-future-of-autonomous-driving-29fc296052bc](https://medium.com/geekculture/how-lidar-fits-into-the-future-of-autonomous-driving-29fc296052bc)

ώστε να έχουν μεγάλο οριζόντιο και μικρό κατακόρυφο εύρος για να αποφεύγουν τις αντανακλάσεις του εδάφους. Από την άλλη πλευρά βέβαια διαθέτουν μικρό εύρος αλλά και περιορισμένη ακρίβεια στις μετρήσεις τους. Για αυτό το λόγο χρησιμοποιούνται ως βοηθητικές συσκευές στο συνολικό πρόβλημα αντίληψης του οχήματος μαζί με άλλες συσκευές καλύτερης ακρίβειας. Χρησιμοποιούνται κυρίως σε στενά περιβάλλοντα για τη βελτίωση της πλοιόγησης αλλά και σε περιπτώσεις όπως η αυτόνομη στάθμευση για τον εντοπισμό κοντινών εμποδίων [25]. Στο σχήμα 2.6 φαίνεται ένα όχημα το οποίο επιχειρεί να σταθμεύσει πλάγια με τη βοήθεια οπίσθιου και εμπρόσθιου υπερηχητικού αισθητήρα.

Οι δύο κατηγορίες αισθητήρων που αναφέρθηκαν παραπάνω αφορούν κυρίως τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνουν την απαιτούμενη πληροφορία διαχωρίζοντας τους σε αυτούς που παίρνουν ενεργά τις μετρήσεις τους εκπέμποντας και μετρώντας κάποιο σήμα και σε αυτούς που απλώς λαμβάνουν τη μετρούμενη ποσότητα από το περιβάλλον. Εκτός από αυτές τις δύο κατηγορίες οι αισθητήρες μπορούν να καταταγούν και ανάλογα το περιβάλλον από το οποίο λαμβάνουν την πληροφορία. Οι δύο αυτές κατηγορίες περιγράφονται συνοπτικά στη συνέχεια:

- **Proprioceptive sensors:** Αυτή η κατηγορία αισθητήρων περιλαμβάνει συσκευές οι οποίες υπολογίζουν στοιχεία από την κατάσταση του οχήματος όπως η ταχύτητα, η επιτάχυνση και η γωνία κίνησης του οχήματος δηλαδή μεγέθη απαραίτητα για την ασφαλή πλοιόγηση του αυτοκινήτου. Τέτοιοι αισθητήρες είναι οι *wheel encoders* οι οποίοι μετρώντας τον αριθμό των στροφών του κινητήρα μπορούν και μετρούν την οδομετρία, οι *IMU* οι οποίοι διαθέτουν ένα γυροσκόπιο το οποίο μετρά τη γωνιακή ταχύτητα σε τρεις άξονες και ένα επιταχυνσιόμετρο το οποίο μετρά την επιτάχυνση σε τρεις ορθοκανονικούς

2.3. ΥΛΙΚΟ (HARDWARE) ΣΕ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΟΔΗΓΗΣΗΣ

Σχήμα 2.6: Ένα όχημα εξοπλισμένο με υπερηχητικό (ultrasonic) αισθητήρα το οποίο επιχειρεί να πραγματοποιήσει αυτόνομη στάθμευση.

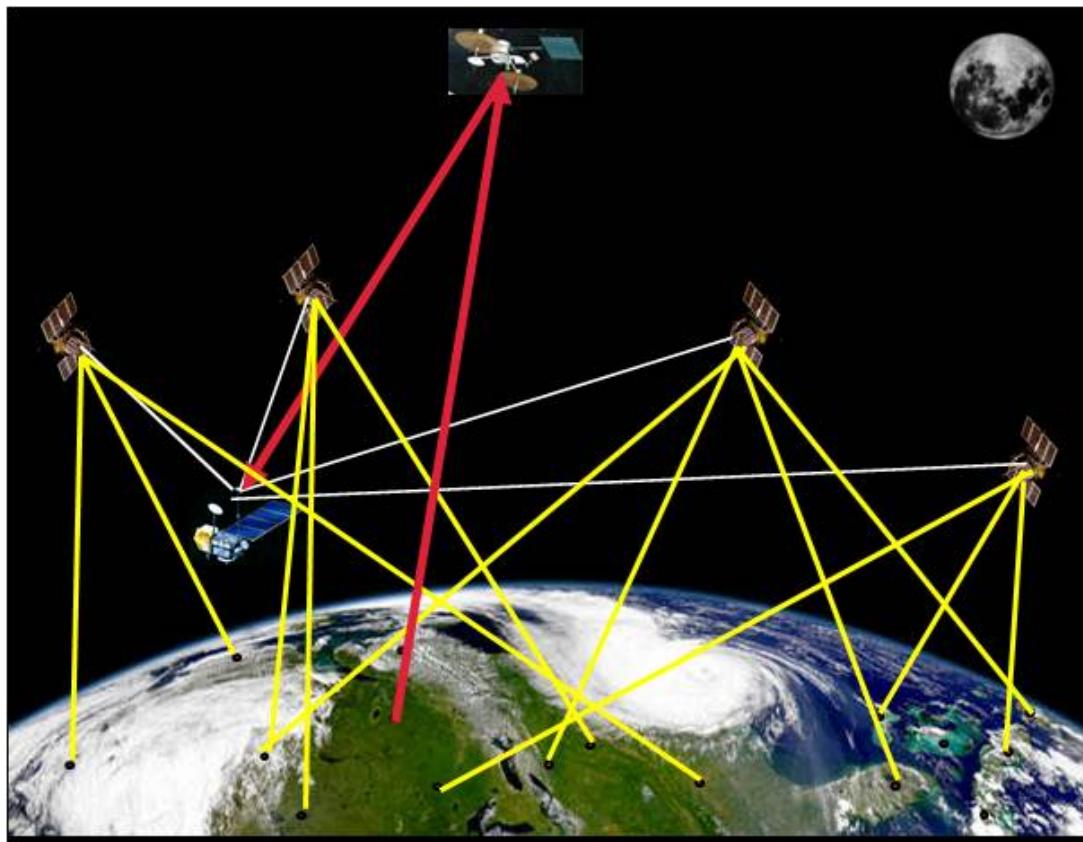
Πηγή:

<https://medium.com/@BabakShah/ultrasonic-sensors-in-self-driving-cars-d28b63be676f>

άξονες και τα ταχύμετρα τα οποία χρησιμοποιούνται για να μετρούν την ταχύτητα [25]. Αυτές οι μετρήσεις γίνονται προσβάσιμες μέσω του CAN bus²⁸ που διαθέτουν τα σύγχρονα οχήματα.

- **Exteroceptive sensors:** Οι αισθητήρες αυτής της κατηγορίας λαμβάνουν πληροφορίες από το εξωτερικό περιβάλλον του οχήματος. Οι αισθητήρες που αναφέρθηκαν παραπάνω όπως το LiDAR, το Radar, ο υπερηχητικός και η κάμερα ανήκουν σε αυτή την κατηγορία. Εκτός αυτών βέβαια, τέτοιος αισθητήρας είναι το GPS (Global Positioning System) το οποίο χρησιμοποιεί δορυφόρους για να προσδιορίσει τη θέση της συσκευής. Η απόσταση από τους δορυφόρους υπολογίζεται χρησιμοποιώντας την ταχύτητα του φωτός και το χρόνο που χρειάζεται για να φτάσει στον δορυφόρο. Για να προσδιοριστεί η τρισδιάστατη θέση του οχήματος χρειάζονται μετρήσεις από τέσσερις δορυφόρους ενώ για τον υπολογισμό της δισδιάστατης θέσης απαιτούνται τρεις δορυφόροι [25]. Στο σχήμα 2.7 φαίνεται η λογική με την οποία λειτουργεί ένας αισθητήρας GPS.

²⁸https://en.wikipedia.org/wiki/CAN_bus

Σχήμα 2.7: Ο τρόπος με τον οποίο ο αισθητήρας GPS λαμβάνει και συνδυάζει τις μετρήσεις από τους δορυφόρους.

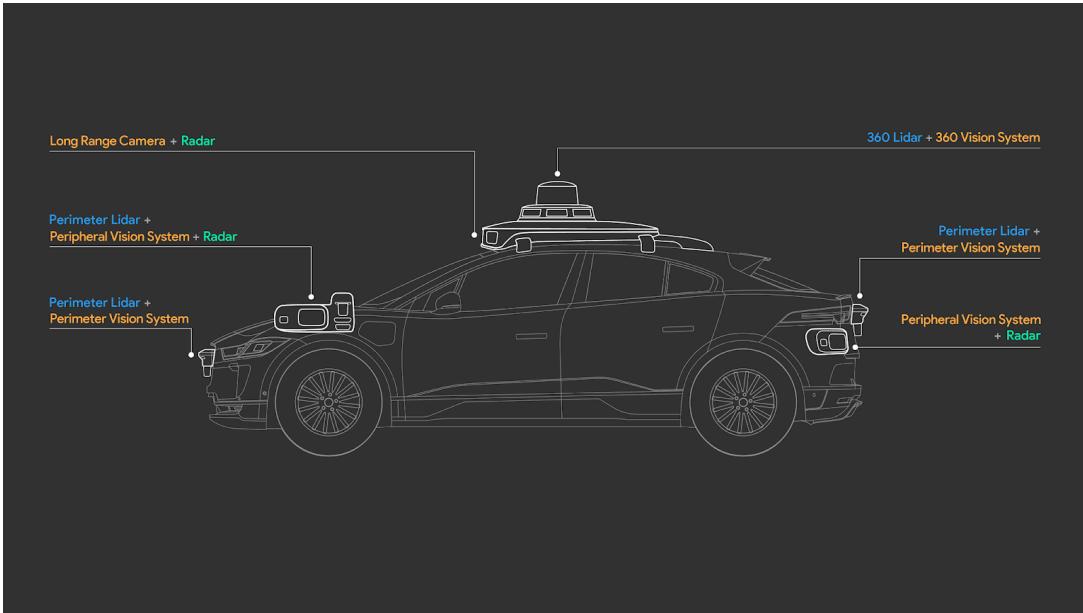
Πηγή: https://www.nasa.gov/directorates/heo/scan/communications/policy/policy_gnss.html

Θέση αισθητήρων

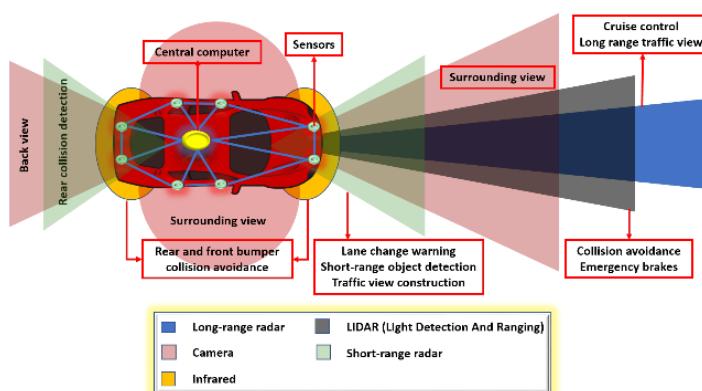
Εκτός από το είδος των αισθητήρων που θα χρησιμοποιήσει ένα αυτόνομο όχημα για να μπορεί να αντιληφθεί τον εξωτερικό χώρο πολύ σημαντικό ρόλο παίζει και η θέση στην οποία θα τοποθετηθούν. Οι κάμερες συνήθως τοποθετούνται στην οροφή του οχήματος είτε κοιτώντας προς τα εμπρός είτε προς τα πίσω για να έχουν πλήρη εικόνα του γύρω χώρου και να μπορούν να αναγνωρίζουν οχήματα, πεζούς, σήματα, φωτεινούς σηματοδότες, γραμμές κυκλοφορίας κλπ. Οι αισθητήρες LiDAR επίσης τοποθετούνται συνήθως στην οροφή του οχήματος ειδικά όταν πρόκειται για περιστρεφόμενους αισθητήρες προκειμένου να μπορούν να έχουν θέαση 360 μοιρών και να μπορούν να χαρτογραφούν σωστά την περιοχή. Για τον εντοπισμό κοντινών εμποδίων και τυφλών σημείων χρησιμοποιούνται όπως αναφέρθηκε οι αισθητήρες Radar και οι υπερηχητικοί (ultrasonic) για αυτό και τοποθετούνται συνήθως σε πλαϊνά ή χαμηλά σημεία γύρω από το αυτοκίνητο. Μια τυπική διάταξη των αισθητήρων πάνω σε ένα αυτόνομο όχημα της Waymo²⁹ φαίνεται στο σχήμα 2.8. Στο σχήμα 2.9 φαίνεται ένα όχημα σχεδιασμένο με τις πιθανές θέσεις των αισθητήρων, τη θέση του κεντρικού υπολογιστή και το εύρος λειτουργίας του κάθε αισθητήρα.

²⁹<https://blog.waymo.com/2020/03/introducing-5th-generation-waymo-driver.html>

2.3. ΥΛΙΚΟ (HARDWARE) ΣΕ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΟΔΗΓΗΣΗΣ

Σχήμα 2.8: Τυπική διάταξη των αισθητήρων σε ένα όχημα της Waymo.
Πηγή: <https://blog.waymo.com/2020/03/introducing-5th-generation-waymo-driver.html>

Σχήμα 2.9: Απεικονίζεται ένα όχημα με τις ακριβείς θέσεις που τοποθετούνται οι αισθητήρες και το εύρος λειτουργίας του κάθε αισθητήρα [2].

3

Εργαλεία Software

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα βασικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης διπλωματικής τόσο στις αρχικές υλοποιήσεις όσο και στα πειράματα που εκτελέστηκαν στο τέλος. Συγκεκριμένα, παρουσιάζεται ο προσομοιωτής *CARLA* που χρησιμοποιήθηκε σαν περιβάλλον του οχήματος, το εργαλείο *NodeRED* που χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή της διεπαφής, τα πρωτόκολλα για την επικοινωνία του κάθε υποσυστήματος και η γλώσσα προγραμματισμού *Python* που χρησιμοποιήθηκε για να προγραμματιστεί η λειτουργία του οχήματος μαζί με τις διάφορες βιβλιοθήκες της.

3.1 ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΤΗΣ CARLA

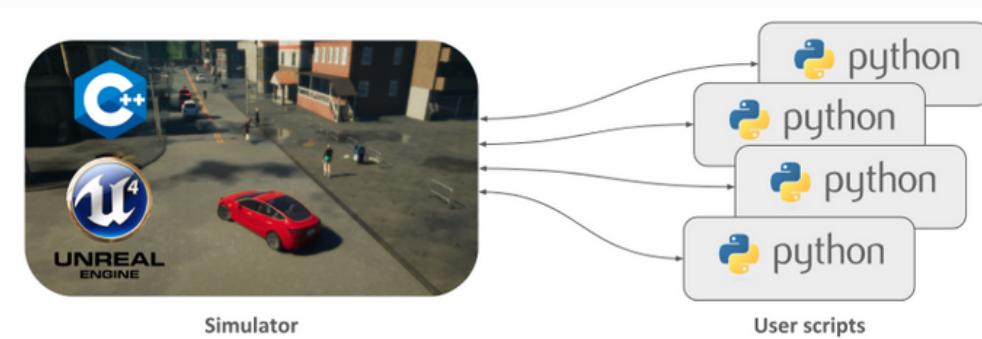
Στο υποκεφάλαιο αυτό παρουσιάζεται ο προσομοιωτής *CARLA* [27] που χρησιμοποιήθηκε για να πλοηγηθεί το αυτόνομο όχημα σε ένα ρεαλιστικό περιβάλλον τόσο ως προς τα στατικά όσο και ως προς τα δυναμικά εμπόδια που υπάρχουν σε ένα πραγματικό χώρο κίνησης. Ο *CARLA* αποτελεί ένα περιβάλλον προσομοίωσης το οποίο αναπτύχθηκε με σκοπό να συνεισφέρει στην έρευνα και την ανάπτυξη συστημάτων αυτόνομης οδήγησης προσφέροντας στους προγραμματιστές ένα εύκολο στη χρήση και ρεαλιστικό περιβάλλον προκειμένου να μετρήσουν την απόδοση των προγραμμάτων τους. Αποτελεί ένα εργαλείο ανοικτού κώδικα το οποίο βασίζεται στη μηχανή *Unreal Engine* (*UE4*)³⁰ πάνω στην οποία κατασκευάζει τα γραφικά στοιχεία του και τρέχει την προσομοίωση. Επίσης, ο καθορισμός των δρόμων και των κανόνων τους βασίζεται στο πρότυπο *OpenDRIVE*³¹ το οποίο προσφέρει τη δυνατότητα κατασκευής οδικού δικτύου με σαφώς καθορισμένους κανόνες. Ο *CARLA* λειτουργεί με τη λογική πελάτη - εξυπηρετητή (*client-server*) όπου η πλευρά του εξυπηρετητή είναι υπεύθυνη για οτιδήποτε σχετίζεται με την προσομοίωση όπως

³⁰<https://www.unrealengine.com/en-US/>

³¹<https://www.opendrive.com/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΕΡΓΑΛΕΙΑ SOFTWARE

η παροχή σωστών μετρήσεων στους αισθητήρες, ο υπολογισμός των φυσικών κινήσεων των διαφόρων συντελεστών (*actors*) και η ομαλή ανανέωση και ροή του κόσμου της προσομοίωσης. Από την άλλη πλευρά, μπορούν να υπάρχουν ένας ή περισσότεροι πελάτες (*clients*) οι οποίοι ελέγχουν και μεταβάλλουν την κατάσταση των συντελεστών (*actors*) μέσω του API που παρέχει ο CARLA το οποίο είναι γραμμένο και μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε Python ή C++. Οποιοσδήποτε αλγόριθμος που πρόκειται να εφαρμοστεί στο συγκεκριμένο περιβάλλον θα πρέπει να γραφεί σε μία από τις δύο γλώσσες. Η λογική αυτή απεικονίζεται στο [σχήμα 3.1](#).

Σχήμα 3.1: Η αρχιτεκτονική πελάτη - εξυπηρετητή του CARLA.

Πηγή: https://carla.readthedocs.io/en/0.9.11/start_introduction/

Ο προσομοιωτής παρέχει τη δυνατότητα στους προγραμματιστές να χρησιμοποιούν ελεύθερα όλες τις δυνατότητες που προσφέρει όπως τα οχήματα τα οποία είτε κινούνται αυτόνομα με ρεαλιστικό τρόπο είτε προγραμματίζονται ρητά από τον προγραμματιστή για να ακολουθούν μια συγκεκριμένη κατεύθυνση, τους πεζούς οι οποίοι μπορούν να ακολουθήσουν τυχαίες ή συγκεκριμένες συμπεριφορές, διάφορες καιρικές συνθήκες και καταστάσεις φωτισμού του περιβάλλοντος αλλά και στατικά εμπόδια όπως κτίρια, σήματα, φωτεινού σηματοδότες δημιουργώντας έτσι ένα περιβάλλον όπου το όχημα συναντάει όσο περισσότερα στοιχεία του πραγματικού κόσμου είναι δυνατό και δοκιμάζεται σε πραγματικές συνθήκες κίνησης. Επίσης, παρέχει έτοιμες πόλεις με διαφορετικά χαρακτηριστικά η καθεμία ως προς τη δομή των δρόμων και των κτιρίων προσφέροντας έτσι τη δυνατότητα να δοκιμάζονται οι αλγόριθμοι σε διαφορετικά περιβάλλοντα αλλά και δυνατότητες κατασκευής μιας εντελώς προσαρμοσμένης πόλης ανάλογα με τις επιθυμίες του προγραμματιστή. Ακόμη, σημαντική είναι η ευκολία στη χρήση των αισθητήρων καθώς παρέχει μια μεγάλη ποικιλία σύγχρονων αισθητήρων που χρησιμοποιούν τα αυτόνομα οχήματα δίνοντας παράλληλα τη δυνατότητα να λαμβάνουν μετρήσεις σε πραγματικό χρόνο.

Εκτός βέβαια των χαρακτηριστικών που διαθέτει ενσωματωμένα, ο προσομοιωτής CARLA προσφέρει και μεγάλη ευελιξία στην επικοινωνία και ενσωμάτωση τρίτων εξωτερικών προγραμμάτων και πλατφορμών. Για παράδειγμα, η πλατφόρμα ROS (Robot Operating System)³² χρησιμοποιείται για τον προγραμματισμό διάφορων ρομποτικών εφαρμογών και πολύ συχνά γίνεται χρήση και σε συστήματα αυτόνομης οδήγησης. Ο CARLA διαθέτει ένα καλά καθορισμένο σύστημα επικοινωνίας με

³²<https://www.ros.org/>

3.2. ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΓΡΑΦΙΚΗΣ ΔΙΕΠΑΦΗΣ NODERED

το *ROS* μέσω του πακέτου *ROS bridge*³³ παρέχοντας έτσι την ευελιξία να ανταλλάσσει μηνύματα και να χρησιμοποιεί τις δυνατότητες του *ROS*. Επιπλέον, σημαντική είναι και η ευκολία που προσφέρει στη συνεργασία με προγράμματα που προσφέρουν σενάρια κίνησης στα οδικά δίκτυα όπως το *SUMO*³⁴ και το *PTV-Vissim*³⁵ τα οποία προσφέρουν τη δυνατότητα κατασκευής προσαρμοσμένων σεναρίων κίνησης δημιουργώντας έτσι ένα πιο περίπλοκο και αληθινό περιβάλλον για το αυτόνομο όχημα που πρόκειται να δοκιμαστεί.

Οι αλγόριθμοι που αναπτύχθηκαν στη συγκεκριμένη διπλωματική δοκιμάστηκαν στο περιβάλλον προσομοίωσης *CARLA* για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω. Παρακάτω στο [σχήμα 3.2](#) απεικονίζεται το γραφικό περιβάλλον του *CARLA* με τυχαία οχήματα και πεζούς.

Σχήμα 3.2: Το περιβάλλον του *CARLA* σε τυχαίο χάρτη.

Πηγή: [https://www.unrealengine.com/en-US/spotlights/
carla-democratizes-autonomous-vehicle-r-d-with-free-open-source-simulator](https://www.unrealengine.com/en-US/spotlights/carla-democratizes-autonomous-vehicle-r-d-with-free-open-source-simulator)

3.2 ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΓΡΑΦΙΚΗΣ ΔΙΕΠΑΦΗΣ NODERED

Το *NodeRED*³⁶ αποτελεί ένα προγραμματιστικό εργαλείο το οποίο χρησιμοποιείται για προγραμματισμό βασισμένο σε ροές (*flow-based*). Ο όρος *flow-based programming* αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο μπορεί να περιγραφεί η συμπεριφορά μιας εφαρμογής σαν ένα δίκτυο από μαύρα κουτιά (*black-boxes*) ή αλλιώς κόμβους (*nodes*) όπως αναφέρονται στο *NodeRED*. Κάθε κόμβος έχει έναν σαφώς καθορισμένο σκοπό και μια συγκεκριμένη λειτουργία που πρόκειται να επιτελέσει. Διαθέτει τα δικά του δεδομένα τα οποία είτε παράγει είτε λαμβάνει από άλλους

³³https://carla.readthedocs.io/en/0.9.11/ros_installation/

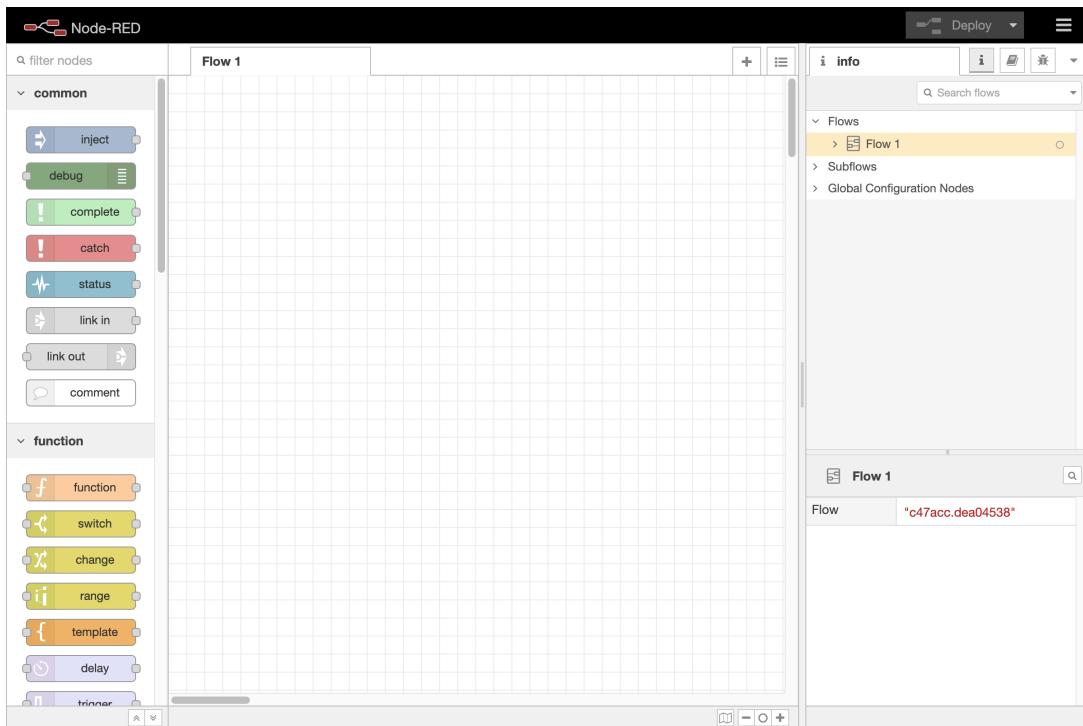
³⁴<https://www.eclipse.org/sumo/>

³⁵<https://www.eclipse.org/sumo/>

³⁶<https://nodered.org/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΕΡΓΑΛΕΙΑ SOFTWARE

κόμβους και τα χρησιμοποιεί στη λειτουργία του ή τα μεταβιβάζει σε άλλους κόμβους με τους οποίους συνδέεται. Το NodeRED αποτελεί ένα πολύ φιλικό προς το χρήστη εργαλείο διότι δε χρειάζεται να έχει πλήρη γνώση του κώδικα του προγράμματος αλλά απλώς να γνωρίζει τη ροή του. Μπορεί εύκολα να προγραμματιστεί συνδέοντας κατάλληλα τους κόμβους του NodeRED και δίνοντας επιπλέον τη δυνατότητα να ενώνονται συσκευές, διάφορα APIs αλλά και υπηρεσίες διαδικτύου μεταξύ τους. Για να επιτευχθούν οι λειτουργίες του παρέχει έναν συντάκτη (editor) ο οποίος ανοίγει σε ένα πρόγραμμα περιήγησης (browser). Χρησιμοποιώντας την παλέτα του γραφικού περιβάλλοντος ο χρήστης μπορεί να προγραμματίσει την εφαρμογή του μέσω των κόμβων. Επίσης, παρέχει δυνατότητες προσαρμογής της ροής του προγράμματος μέσω της γλώσσας προγραμματισμού JavaScript δημιουργώντας προσαρμοσμένες λειτουργίες. Στο **σχήμα 3.3** απεικονίζεται το γραφικό περιβάλλον του NodeRED στο οποίο μπορεί ο χρήστης να χρησιμοποιήσει κόμβους από την αριστερή στήλη και να τους συνδέσει δημιουργώντας μία ροή (flow) προγράμματος.

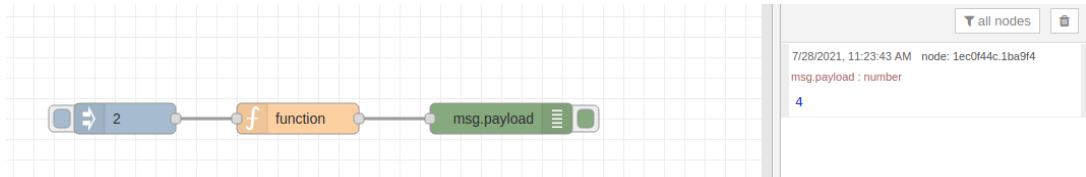

Σχήμα 3.3: Το γραφικό περιβάλλον του NodeRED στο οποίο μπορεί ο χρήστης να χρησιμοποιήσει κόμβους από την αριστερή στήλη και να τους συνδέσει δημιουργώντας μία ροή (flow) προγράμματος.

Πηγή: <https://nodered.org/docs/user-guide/editor/workspace/>

Το εργαλείο NodeRED αποτελεί ένα από τα πιο ευρέως χρησιμοποιούμενα προγράμματα για IoT εφαρμογές. Η ευκολία στη σύνδεση διαφορετικών στοιχείων το καθιστά ιδανικό για εφαρμογές όπου συνδέονται πολλές και διαφορετικές συσκευές και υπηρεσίες. Επίσης, διαθέτει ένα μεγάλο εύρος από κόμβους σχεδιασμένους για την κατασκευή της γραφικής διεπαφής μιας εφαρμογής μέσω του επιπλέον πακέτου παραμετροποίησης της οδηγικής συμπεριφοράς και απομακρυσμένο έλεγχο του

του *node-red-dashboard*³⁷. Στη συγκεκριμένη διπλωματική η κατασκευή της διεπαφής βασίστηκε στο εργαλείο *NodeRED*. Ένα παράδειγμα ροής φαίνεται στο **σχήμα 3.4** όπου απεικονίζεται μια απλή ροή στο περιβάλλον του *NodeRED* που περιλαμβάνει έναν κόμβο ο οποίος μεταβιβάζει τον αριθμό 2 (μπλε κόμβος / *inject node*) στον επόμενο κόμβο που τον διπλασιάζει (πορτοκαλί κόμβος / *function node*) και τον μεταβιβάζει στον επόμενο κόμβο (πράσινος κόμβος / *debug node*) ο οποίος τον τυπώνει στην οθόνη.

Σχήμα 3.4: Μια απλή ροή στο περιβάλλον του *NodeRED* που περιλαμβάνει έναν κόμβο ο οποίος μεταβιβάζει τον αριθμό 2 (μπλε κόμβος / *inject node*) στον επόμενο κόμβο που τον διπλασιάζει (πορτοκαλί κόμβος / *function node*) και τον μεταβιβάζει στον επόμενο κόμβο (πράσινος κόμβος / *debug node*) ο οποίος τον τυπώνει στην οθόνη.

3.3 ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Προκειμένου να μπορέσει ένα σύστημα αυτόνομης οδήγησης να λειτουργήσει σωστά θα πρέπει να εξασφαλίζεται η ομαλή επικοινωνία μεταξύ των διαφόρων υποσυστημάτων του. Τα υποσυστήματα τα οποία χρησιμοποιούνται για την αντίληψη, την επιλογή συμπεριφοράς, τον σχεδιασμό της τροχιάς και γενικότερα ό,τι αφορά την αλγορίθμική προσέγγιση του προβλήματος έχουν υλοποιηθεί σε *Python* όπως αναφέρεται και στο επόμενο υποκεφάλαιο χρησιμοποιώντας τις βιβλιοθήκες του *CARLA*. Αυτό σημαίνει ότι μπορούν και λειτουργούν στο ίδιο υλικό του συστήματος οπότε και η επικοινωνία τους είναι προστή μέσω της ίδιας της γλώσσας.

Εκτός όμως από το αλγορίθμικό κομμάτι, υπάρχει και η διεπαφή του συστήματος η οποία, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, έχει υλοποιηθεί στην πλατφόρμα *NodeRED*. Η διεπαφή μπορεί να τρέχει είτε στο ίδιο υλικό με το υπόλοιπο κομμάτι του προγράμματος είτε απομακρυσμένα από κάποιο άλλο σύστημα δημιουργώντας έτσι την ανάγκη για χρήση κάποιου εξωτερικού συστήματος επικοινωνίας. Για την επικοινωνία αυτή, λοιπόν, χρησιμοποιήθηκε το πρωτόκολλο *MQTT*³⁸ το οποίο χρησιμοποιείται συχνά σε *IoT* εφαρμογές διότι αποτελεί ένα αρκετά ελαφρύ και εύχρηστο πρωτόκολλο επικοινωνίας το οποίο μπορεί και συνδέει διάφορες απομακρυσμένες συσκευές μεταξύ τους.

Το *MQTT* πρωτόκολλο χρησιμοποιεί δύο κύριες διαδικτυακές οντότητες οι οποίες είναι ο μεσίτης μηνυμάτων (*message broker*) και οι πελάτες (*clients*)³⁹. Ο μεσίτης μηνυμάτων είναι ένας εξυπηρετητής (*server*) ο οποίος λαμβάνει όλα τα μηνύματα από

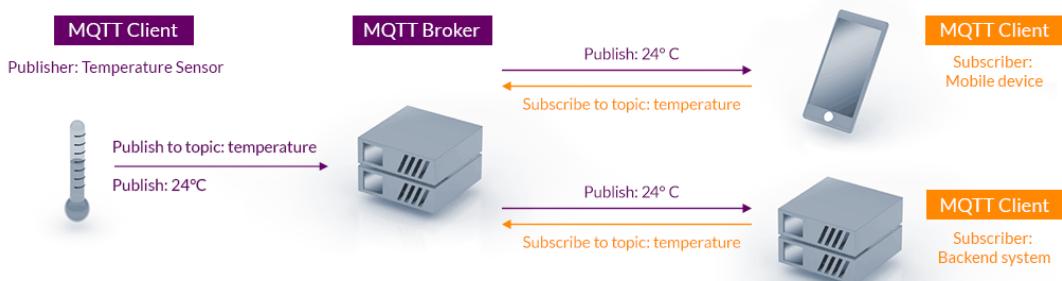
³⁷<https://flows.nodered.org/node/node-red-dashboard>

³⁸<https://mqtt.org/>

³⁹<https://en.wikipedia.org/wiki/MQTT>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΕΡΓΑΛΕΙΑ SOFTWARE

τους πελάτες και τα δρομολογεί στους κατάλληλους προορισμούς δηλαδή άλλους πελάτες. Ένας *MQTT* πελάτης μπορεί να είναι οποιαδήποτε συσκευή από μικρο-επεξεργαστές έως και πλήρως λειτουργικούς εξυπηρετητές οι οποίοι μπορούν και τρέχουν μια *MQTT* βιβλιοθήκη και μπορούν να συνδέονται σε έναν *MQTT broker*. Η πληροφορία στα *MQTT* πρωτόκολλα είναι οργανωμένη σε *topics* και η λειτουργία του βασίζεται στη λογική *publish / subscribe*. Οι *Publishers* είναι οι πελάτες οι οποίοι δημοσιεύουν τα δεδομένα που διαθέτουν στο *topic* που τους ενδιαφέρει. Από την άλλη πλευρά οι *Subscribers* είναι εκείνοι οι οποίοι λαμβάνουν τα δεδομένα από το *topic* που τους ενδιαφέρει. Στην περίπτωση του *MQTT* πρωτοκόλλου, όταν ένας *Publisher* διαθέτει κάποια δεδομένα τα οποία επιθυμεί να μοιραστεί με άλλους πελάτες, τότε στέλνει ένα ανάλογο μήνυμα με τα δεδομένα στον μεσίτη μηνυμάτων του συστήματος (*message broker*). Έπειτα, ο μεσίτης μηνυμάτων διανέμει τα δεδομένα σε όσους πελάτες έχουν εγγραφεί (*subscribe*) στο *topic* που δημοσιεύτηκαν τα δεδομένα. Με αυτή τη λογική ούτε οι *Publishers* χρειάζεται να γνωρίζουν δεδομένα όπως η τοποθεσία των *Subscribers* ούτε οι *Subscribers* τις αντίστοιχες πληροφορίες των *Publishers*. Ο μεσίτης μηνυμάτων (*message broker*) που χρησιμοποιείται για τη διανομή των μηνυμάτων είναι ο *Mosquitto*⁴⁰ ο οποίος είναι πλήρως συμβατός με το πρωτόκολλο επικοινωνίας *MQTT*. Για τη μετάδοση των μηνυμάτων βασίζεται στο πρωτόκολλο *TCP*⁴¹. Για την αρυπτογράφηση των μηνυμάτων και τη γενικότερη ασφάλεια του συστήματος χρησιμοποιεί *TLS*⁴² και για την αυθεντικοποίηση των πελατών είναι συμβατό με σύγχρονα πρωτόκολλα όπως το *OAuth*⁴³. Στο **σχήμα 3.5** φαίνεται ο τρόπος λειτουργίας του *MQTT* και η λογική *publish / subscribe* στην οποία βασίζεται.

Σχήμα 3.5: Ο τρόπος λειτουργίας του *MQTT* και η λογική *publish / subscribe* στην οποία βασίζεται.

Πηγή: <https://mqtt.org/>

⁴⁰<https://mosquitto.org/>

⁴¹https://en.wikipedia.org/wiki/Transmission_Control_Protocol

⁴²https://en.wikipedia.org/wiki/Transport_Layer_Security

⁴³<https://en.wikipedia.org/wiki/OAuth>

3.4 ΓΛΩΣΣΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ PYTHON

Η γλώσσα προγραμματισμού *Python*⁴⁴ αποτελεί μία υψηλού επιπέδου γλώσσα προγραμματισμού η οποία υποστηρίζει τα στοιχεία του αντικειμενοστραφούς προγραμματισμού και χρησιμοποιείται σε μια μεγάλη ποικιλία εφαρμογών. Η απλή σύνταξη της και η εύκολη κατανόηση της δίνει τη δυνατότητα στους προγραμματιστές να συντάσσουν καθαρό και ευανάγνωστο κώδικα σε μικρό χρονικό διάστημα, για αυτό και προτιμάται συχνά η χρήση της. Επίσης, προσφέρει μία μεγάλη ποικιλία σε βιβλιοθήκες οι οποίες είναι γραμμένες σε *Python* και μπορούν εύκολα να εγκατασταθούν και να ενσωματωθούν στον κύριο κώδικα του προγράμματος. Το κύριο μειονέκτημα της είναι ο χρόνος εκτέλεσης των προγραμμάτων της καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις είναι αρκετά μεγάλος ειδικά όταν πρόκειται για υψηλή πολυπλοκότητα των αλγορίθμων. Η συγκεκριμένη διπλωματική έχει υλοποιηθεί αποκλειστικά από τη γλώσσα προγραμματισμού *Python* για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω αλλά και επειδή ο προσομοιωτής *CARLA*⁴⁵ που χρησιμοποιήθηκε παρέχει ένα εξαιρετικά λειτουργικό API⁴⁶ γραμμένο σε *Python* διαθέτοντας μια μεγάλη ποικιλία από αντικείμενα και μεθόδους σχετικά με την αυτόνομη οδήγηση, τα οποία περιγράφονται εκτενώς στο επίσημο έγγραφο (*documentation*) του API.

3.5 ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΚΛΑΣΕΙΣ

Στις περισσότερες μεγάλες εφαρμογές που περιλαμβάνουν υλοποίηση κώδικα για να καταστεί εφικτή η υλοποίηση του τόσο σε επίπεδο λογικής όσο και σε επίπεδο απόδοσης είναι συχνά απαραίτητο να χρησιμοποιηθούν εξωτερικές βιβλιοθήκες οι οποίες παρέχουν έτοιμες υλοποιήσεις σε μαθηματικούς υπολογισμούς, επεξεργασία και οργάνωση των δεδομένων, επεξεργασία εικόνας κ.α. Εφόσον, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η γλώσσα προγραμματισμού που χρησιμοποιήθηκε είναι η *Python*, έγινε χρήση και κάποιων βιβλιοθηκών γραμμένων σε *Python*, για να επιτευχθεί ευκολότερα και πιο αξιόπιστα η υλοποίηση. Οι βιβλιοθήκες αυτές παρατίθενται παρακάτω:

- **NumPy**⁴⁷: Το κύριο χαρακτηριστικό που προσφέρει η βιβλιοθήκη *NumPy*, είναι η ευκολία στη χρήση πινάκων και μητρώων και η εφαρμογή μαθηματικών πράξεων σε αυτές. Υποστηρίζει παράλληλα μια μεγάλη ποικιλία μαθηματικών συναρτήσεων από τον τομέα της γραμμικής άλγεβρας, της μαθηματικής ανάλυσης και πολλούς ακόμη, προσφέροντας ταυτόχρονα καλύτερη απόδοση σε σύγκριση με χειροκίνητες υλοποιήσεις.
- **SciPy**⁴⁸: Η βιβλιοθήκη αυτή χρησιμοποιείται κυρίως για μαθηματικές πράξεις. Η διαφορά της με τη *NumPy* βρίσκεται στο ότι αυτή διαθέτει περισσότερα ερ-

⁴⁴<https://www.python.org/>

⁴⁵<https://carla.org/>

⁴⁶https://carla.readthedocs.io/en/latest/python_api/

⁴⁷<https://numpy.org/>

⁴⁸<https://www.scipy.org/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΕΡΓΑΛΕΙΑ SOFTWARE

γαλεία για μαθηματικές πράξεις όπως η ολοκλήρωση, η γραμμική παρεμβολή, οι διάφοροι μετασχηματισμοί (*Fourier*, *Laplace* κλπ.), η επεξεργασία εικόνας, οι στατιστικές συναρτήσεις κ.α. και επικεντρώνεται σε γενικότερου σκοπού δομές δεδομένων και όχι μόνο σε πίνακες και μήτρες.

- **pandas⁴⁹**: Η συγκεκριμένη βιβλιοθήκη χρησιμοποιείται για τον καλύτερο χειρισμό και οργάνωση των δεδομένων και την ευκολότερη ανάλυση τους. Τα δεδομένα οργανώνονται σε *Dataframes* δηλαδή πίνακες με προσαρμοσμένα ονόματα στηλών και γραμμών. Προσφέρει μεγάλη ευκολία στην ένωση, στον ανασχηματισμό των διαστάσεων, στο φίλτραρισμα κλπ. των *Dataframes*. Χρησιμοποιείται ευρέως σε προβλήματα Μηχανικής Μάθησης.
- **commlib-py**: Η συγκεκριμένη βιβλιοθήκη υλοποιήθηκε σε παλαιότερη εργασία από το εργαστήριο του *ISSEL*⁵⁰ και χρησιμοποιείται για την αποστολή και τη λήψη μηνυμάτων από και προς τους πελάτες που είναι υλοποιημένοι σε *Python*. Για την περίπτωση που χρησιμοποιείται ο *MQTT broker* για τη διανομή των μηνυμάτων, όπως στη συγκεκριμένη διπλωματική, τότε η *commlib-py* χρησιμοποιεί εσωτερικά για την ανταλλαγή των μηνυμάτων τη βιβλιοθήκη *paho*⁵¹. Η βιβλιοθήκη αυτή παρέχει υποστήριξη σε πελάτες υλοποιημένους σε *Python* για την καλύτερη ανταλλαγή μηνυμάτων.

Το *Python API* που παρέχει ο *CARLA* προσομοιωτής διαθέτει ένα σύνολο από κλάσεις οι οποίες χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση των αλγορίθμων που εκτελούνται πάνω στο αυτόνομο όχημα και για το συνολικό στήσιμο των σεναρίων κίνησης, του εξωτερικού περιβάλλοντος, των καιρικών συνθηκών και γενικότερα για οποιαδήποτε άλλη λειτουργικότητα υπάρχει κατά την εκτέλεση της προσομοίωσης. Παρακάτω αναλύονται δύο από τις βασικότερες κλάσεις που διαθέτει το *API* που χρησιμοποιήθηκαν για την υλοποίηση του αυτόνομου οχήματος:

- **Waypoint**: Το *Waypoint*⁵² αποτελεί μία κλάση του *CARLA* η οποία περιγράφεται ως ένα τρισδιάστατο κατεύθυνσηνόμενο σημείο πάνω στο χάρτη. Διαθέτει ένα μετασχηματισμό ο οποίος προσδιορίζει τη θέση ανάλογα με τις συντεταγμένες του και τον προσανατολισμό ανάλογα με τη λωρίδα του σημείου πάνω στο χάρτη. Επίσης, διαθέτει πληροφορίες σχετικά με το δρόμο και τη λωρίδα κυκλοφορίας στην οποία ανήκει όπως για παράδειγμα ο τύπος διαγράμμισης της αριστερής και δεξιάς λωρίδας, το πλάτος της λωρίδας που ανήκει, εάν βρίσκεται μέσα σε διασταύρωση κλπ. Όλη η πληροφορία που διαθέτει η κλάση *Waypoint* λαμβάνεται από το *OpenDRIVE* αρχείο πάνω στο οποίο βασίζεται ο χάρτης που τρέχει η προσομοίωση. Με λίγα λόγια αποτελούν πλήρως καθορισμένα σημεία επάνω στους δρόμους του χάρτη τα οποία όταν δοθούν ως είσοδος σε ένα σύστημα τότε το σύστημα μπορεί να έχει πλήρη γνώση για τα σημεία στα οποία θα κινηθεί. Στην παρούσα εργασία ολόκληρη η τροχιά που διανύει το αυτόνομο όχημα αποτελεί ένα σύνολο από *waypoints* τα οποία προσπελαύνει διαδοχικά το όχημα για να φτάσει στον τελικό προορισμό του.

⁴⁹<https://pandas.pydata.org/>

⁵⁰<https://issel.ee.auth.gr/>

⁵¹<https://www.eclipse.org/paho/>

⁵²https://carla.readthedocs.io/en/0.9.12/python_api/

(α') Λογότυπο της βιβλιοθήκης *NumPy*
Πηγή: <https://numpy.org/>

(β') Λογότυπο της βιβλιοθήκης *SciPy*
Πηγή: <https://www.scipy.org/>

(γ) Λογότυπο της βιβλιοθήκης *Pandas*
Πηγή: <https://pandas.pydata.org/>

Σχήμα 3.6: Οι βιβλιοθήκες της *Python* που χρησιμοποιήθηκαν

- **Actor:** Η κλάση *Actor* προσδιορίζει όλα εκείνα τα στοιχεία μέσα στο περιβάλλον τα οποία παίζουν κάποιο ρόλο στην προσομοίωση ή μπορούν να κινηθούν εντός του περιβάλλοντος. Περιλαμβάνει στοιχεία όπως οι πεζοί, τα οχήματα, οι αισθητήρες, οι σημάνσεις των δρόμων κλπ. Διαθέτουν ένα μοναδικό *ID* με το οποίο μπορούν να αναγνωρίζονται μέσα στο περιβάλλον αλλά και ένα αναγνωριστικό του τύπου τους. Επίσης, οι κλάσεις *Vehicle*, *Walker* κλπ που υλοποιούν κάθε *Actor* ξεχωριστά κληρονομούν την κλάση *Actor* που σημαίνει ότι διαθέτουν όλες τις μεθόδους του. Η κλάση *Actor* περιλαμβάνει πολύ σημαντικές μεθόδους όπως μεθόδους εύρεσης της θέσης, του προσανατολισμού, της ταχύτητας και της επιτάχυνσης δίνοντας τη δυνατότητα στο σύστημα να γνωρίζει την κατάσταση όλων των *Actors*. Στην παρούσα εργασία το σύνολο των οχημάτων, πεζών, σημάνσεων και αισθητήρων που έχουν χρησιμοποιηθεί αποτελούν αντικείμενα της κλάσης *Actor*.

4

Γλοποιήσεις

Η παρούσα διπλωματική καταπιάνεται με το πρόβλημα της ανάπτυξης μιας γραφικής διεπαφής που θα μπορεί να χρησιμοποιεί ο χρήστης είτε εντός του οχήματος είτε απομακρυσμένα δίνοντας του τη δυνατότητα να καθορίζει τη συμπεριφορά του αυτοκινήτου όπως αυτός επιθυμεί, απαλλάσσοντας τον από τις περισσότερες κουραστικές χειροκίνητες κινήσεις που απαιτούνται κατά την κλασσική οδήγηση. Εκτός αυτού, κεντρικό σημείο της εργασίας αποτελεί η δυνατότητα παραμετροποίησης της συμπεριφοράς του οχήματος ως προς την τήρηση των κανόνων και την επιθετικότητα δίνοντας ανάλογες τιμές για τις δύο παραμέτρους. Μελετάται, συνεπώς, ο βαθμός στον οποίο επηρεάζουν αυτές οι τιμές, την εύρυθμη λειτουργία του οχήματος εντός της πόλης.

Οι υλοποιήσεις μπορούν να χωριστούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες λόγω και των εργαλείων που χρησιμοποιεί η κάθε κατηγορία:

- Ανάπτυξη της γραφικής διεπαφής (*interface*) στο βασισμένο σε ροές (*flow-based*) προγραμματιστικό εργαλείο *NodeRED*.
- Ανάπτυξη αλγορίθμων και επίλυση των υποπροβλημάτων αυτόνομης οδήγησης στον προσομοιωτή *CARLA* και υλοποίηση ενός συστήματος επικοινωνίας με τη διεπαφή.

Στις επόμενες ενότητες περιγράφεται η αρχιτεκτονική που σχεδιάστηκε για τη λειτουργία του συστήματος και αναλύονται τα επιμέρους υποσυστήματα που διαθέτει.

4.1 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στο υποκεφάλαιο αυτό περιγράφεται η αρχιτεκτονική η οποία σχεδιάσθηκε για τους σκοπούς της συγκεκριμένης εργασίας. Η αρχιτεκτονική του συστήματος που

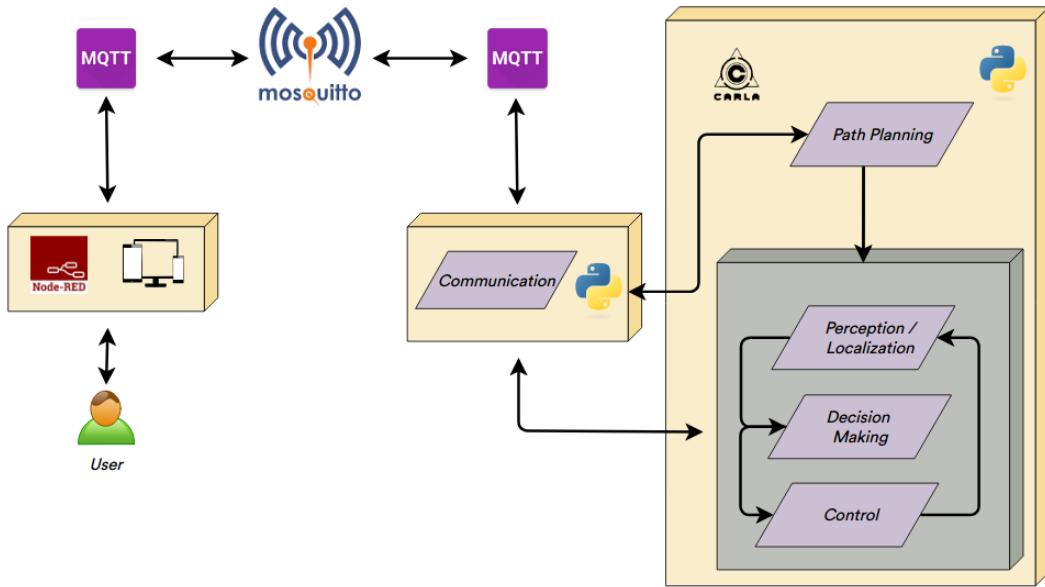
4.1. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

απεικονίζεται και στο [σχήμα 4.1](#) αποτελείται από τρία κεντρικά υποσυστήματα όπου το καθένα, εσωτερικά, έχει δική του λειτουργία και σκοπό και επικοινωνεί με τα υπόλοιπα τμήματα του συστήματος για την ομαλή λειτουργία του. Οι τρεις κεντρικοί κόμβοι του συστήματος είναι:

- (α') Η διεπαφή υλοποιημένη σε *NodeRED* η οποία φιλοξενείται σε έναν διαδικτυακό φυλλομετρητή (*web browser*) και μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο από εκεί.
- (β') Ο μεσίτης μηνυμάτων (*broker*) υλοποιημένος από την πλατφόρμα *Mosquitto*, που συγκεντρώνει τα δεδομένα και τα διανέμει στα άλλα δύο υποσυστήματα.
- (γ') Το υποσύστημα του αυτοκινήτου που τρέχει όλους τους αλγορίθμους στον προσομοιωτή *CARLA*.

Η ροή με την οποία λειτουργεί το σύστημα σε γενικές γραμμές, ξεκινά από τα αριστερά στο [σχήμα 4.1](#) όπου φαίνεται ο τρόπος με τον οποίο ο χρήστης εκκινεί ή παρεμβαίνει στη λειτουργία του οχήματος είτε βρίσκεται εντός του οχήματος είτε απομακρυσμένα. Μέσω, λοιπόν, του γραφικού περιβάλλοντος του *NodeRED* είναι σε θέση να δίνει εντολές για συγκεκριμένα καθήκοντα που επιθυμεί να εκτελεί το όχημα του εντός της οδικού δικτύου και να καθορίζει τη συμπεριφορά του. Οι εντολές που δίνει είναι γενικά αφηρημένες όπως ο καθορισμός του τελικού προορισμού, ο βαθμός επιθετικότητας και νομιμότητας που θέλει να έχει στο δρόμο κλπ. . Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορεί να παρέμβει χειροκίνητα σε κάθε λειτουργία του αυτοκινήτου για αυτό και πρόκειται για ένα αυτόνομο όχημα που λειτουργεί υπό επιτήρηση. Έπειτα, μέσω του πρωτοκόλλου *MQTT* που αναφέρθηκε στο [υποκεφάλαιο 3.3](#) τα μηνύματα που έρχονται από τη διεπαφή μεταβιβάζονται στον *Mosquitto broker* του συστήματος. Εκεί γίνεται η δρομολόγηση των μηνυμάτων στους κατάλληλους πελάτες. Η διανομή των μηνυμάτων στο σύστημα του αυτοκινήτου που τρέχει στον προσομοιωτή *CARLA* γίνεται με τη λογική *publish / subscribe* χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα *topics*. Και σε αυτή την περίπτωση μεσολαβεί το πρωτόκολλο *MQTT* για τη μεταφορά των μηνυμάτων. Το τρίτο υποσύστημα χωρίζεται σε δύο επιμέρους υποσυστήματα. Το ένα μέρος είναι το τμήμα επικοινωνίας το οποίο λαμβάνει τα μηνύματα που στέλνονται από το χρήστη μέσω της ροής που περιγράφηκε προηγουμένως και τα στέλνει στο δεύτερο τμήμα το οποίο είναι και αυτό που υλοποιεί όλους τους αλγορίθμους του οχήματος και προσαρμόζει τη συμπεριφορά του αυτοκινήτου. Το υποσύστημα επικοινωνίας επικοινωνεί αρχικά μία φορά με το υποσύστημα σχεδίασης τροχιάς για να καθορίσει τον τελικό προορισμό πριν ξεκινήσει το όχημα την πορεία του. Η τροχιά που θα ακολουθηθεί περνά στο υποσύστημα της κίνησης (γκρι πλαίσιο) για να ξεκινήσει η πορεία του οχήματος. Με το υποσύστημα που πραγματοποιεί την κίνηση του οχήματος (γκρι πλαίσιο) επικοινωνεί συνεχώς το υποσύστημα επικοινωνίας κατά τη διάρκεια της πορείας για ανταλλαγή πληροφοριών κίνησης. Προκειμένου να ενημερώσει το συνολικό υποσύστημα του *CARLA* τον οδηγό για οποιοδήποτε θέμα, ακολουθείται η αντίθετη πορεία των μηνυμάτων ακριβώς με την ίδια λογική.

Σχήμα 4.1: Η αρχιτεκτονική που σχεδιάστηκε για τη συγκεκριμένη διπλωματική.

4.2 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΕΠΑΦΗΣ ΤΟΥ NODERED

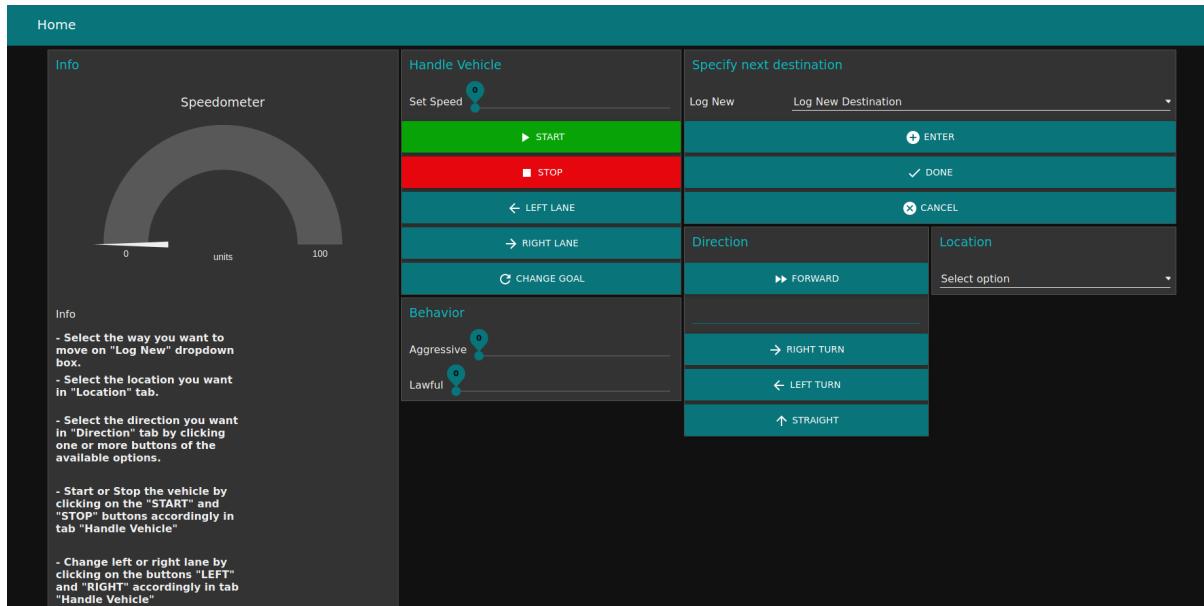
Στο υποκεφάλαιο αυτό θα περιγραφεί η διεπαφή (*interface*) η οποία κατασκευάστηκε στο *NodeRED* και δίνει εντολές στο όχημα για τον καθορισμό της συμπεριφοράς του. Η περιγραφή της λειτουργίας θα ξεκινήσει με την ανάλυση του γραφικού περιβάλλοντος που βλέπει και παρεμβαίνει ο χρήστης και έπειτα θα αναλυθούν οι ροές που υλοποιήθηκαν πίσω από τη διεπαφή.

4.2.1 Περιγραφή του γραφικού περιβάλλοντος

Όπως αναφέρθηκε για να ξεκινήσει το όχημα ή να παρέμβει στη λειτουργία του, ο χρήστης χρησιμοποιεί τη γραφική διεπαφή του *NodeRED*. Η διεπαφή αυτή με τα ξεχωριστά κομμάτια της φαίνεται στο [σχήμα 4.2](#). Η λειτουργία της διεπαφής θα μπορούσε να χωριστεί σε τρεις επιμέρους κατηγορίες ανάλογα και με τον σκοπό που εξυπηρετεί η κάθε κατηγορία λειτουργιών. Η ομαδοποίηση που μπορεί να γίνει είναι η παρακάτω:

1. **Πληροφορίες:** Περιλαμβάνει την καρτέλα *Info* και τις Ειδοποιήσεις (*notifications*).
2. **Ενέργειες πριν την εκκίνηση του οχήματος:** Περιλαμβάνει τις καρτέλες *Specify next destination*, *Direction* και *Location*.
3. **Ενέργειες κατά την πορεία του οχήματος:** Περιλαμβάνει τις καρτέλες *Handle Vehicle* και *Behavior*.

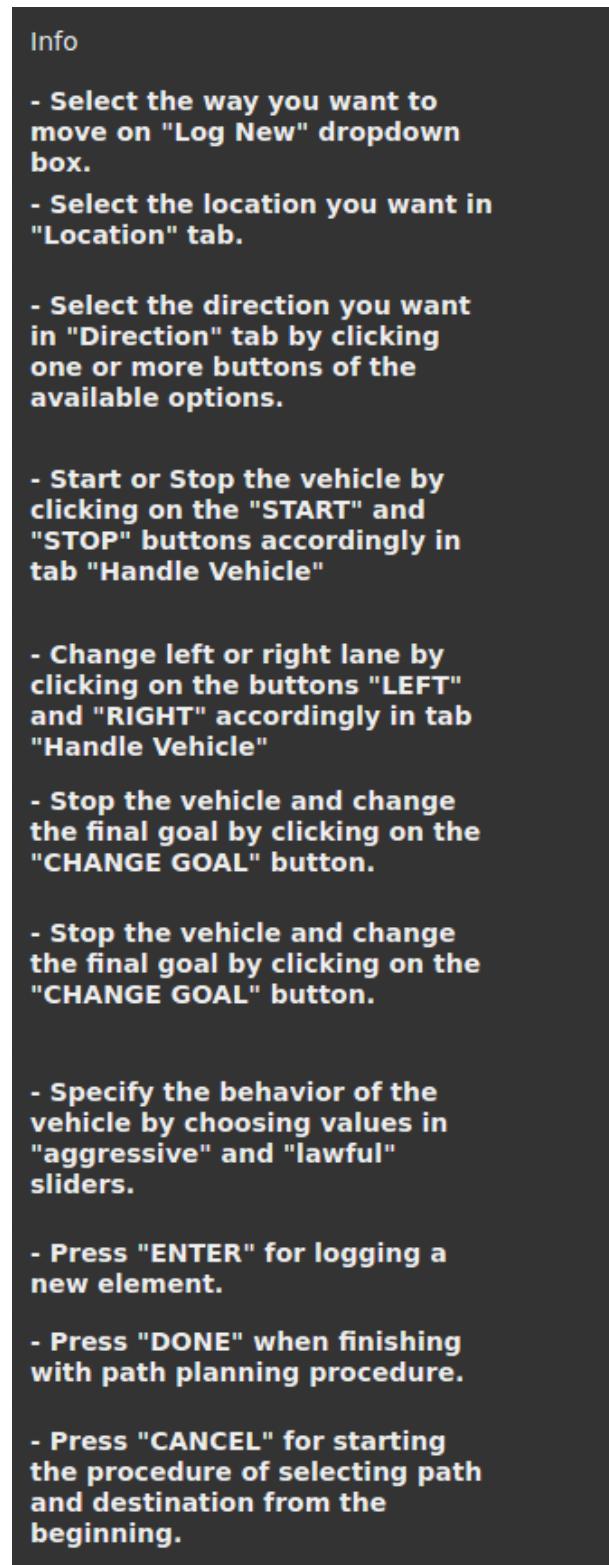
4.2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΕΠΑΦΗΣ ΤΟΥ NODERED

Σχήμα 4.2: Η διεπαφή που χρησιμοποιεί ο χρήστης για να παρέμβει στο όχημα.

Κατηγορία πληροφοριών

Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει την καρτέλα *Info* και βρίσκεται στα αριστερά της διεπαφής. Η καρτέλα *Info* περιλαμβάνει χαρακτηριστικά που αφορούν κυρίως την ενημέρωση και την ανατροφοδότηση (feedback) που λαμβάνει ο οδηγός από το σύστημα. Πιο συγκεκριμένα η καρτέλα αυτή ξεκινώντας από το πάνω μέρος της διαθέτει ένα ταχύμετρο (*Speedometer*) στο οποίο απεικονίζεται η ταχύτητα του αυτοκινήτου κάθε χρονική στιγμή και δε διαφέρει σε κάτι από το κλασικό ταχύμετρο που διαθέτουν όλα τα οχήματα. Έπειτα, στο κάτω μέρος της ίδιας καρτέλας τυπώνονται οι οδηγίες τις οποίες πρέπει να ακολουθήσει ο χρήστης για να θέσει σε λειτουργία το όχημα. Οι οδηγίες αυτές αφορούν τη λειτουργία του κάθε κουμπιού και τη σειρά με την οποία πρέπει να χρησιμοποιούνται. Στο [σχήμα 4.3](#) απεικονίζονται όλες οι οδηγίες που εμφανίζονται στη διεπαφή για τον τρόπο χρήσης του κάθε στοιχείου της. Ανάμεσα στο ταχύμετρο και την ενότητα με τις οδηγίες υπάρχει μια μπάρα κειμένου (*text bar*) στην οποία τυπώνονται διάφορες πληροφορίες είτε πριν την εκκίνηση του οχήματος είτε κατά τη διάρκεια της πορείας του. Για παράδειγμα, όταν ο χρήστης σχεδιάζει την πορεία που θα ακολουθήσει τότε στη συγκεκριμένη μπάρα κειμένου τυπώνονται οι επιλογές του για τις τοποθεσίες από τις οποίες θα περάσει και για τις κατευθύνσεις που θα ακολουθήσει στις διασταύρωσεις. Επίσης, τυπώνεται κατάλληλο μήνυμα που υποδηλώνει ότι το όχημα έχει φτάσει στον προορισμό του και ρωτάει τον χρήστη αν επιθυμεί να ορίσει καινούργια τροχιά. Σε αυτή την κατηγορία λειτουργιών προστίθενται και οι ειδοποιήσεις που δέχεται ο χρήστης σε διάφορα σημεία της πορείας ή καθώς θέτει σε λειτουργία το όχημα. Στο πάνω μέρος της οθόνης εμφανίζονται τα παράθυρα των υπόλοιπων ειδοποιήσεων (*notifications*) όταν πρέπει να ενημερωθεί ο οδηγός για μία ενέργεια που πρέπει να ακολουθήσει. Όταν, για παράδειγμα, πιέσει το πλήκτρο *DONE* τότε εμφανίζεται ειδοποίηση ότι πρέπει να πιέσει στη συνέχεια το πλήκτρο *START* για να ξεκινήσει και έπειτα ειδοποιείται για να ορίσει ταχύτητα μέσω του *slider Set speed*.

Σχήμα 4.3: Το σύνολο οδηγιών που εμφανίζεται στη διεπαφή για τη χρήση της.

4.2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΕΠΑΦΗΣ ΤΟΥ NODERED

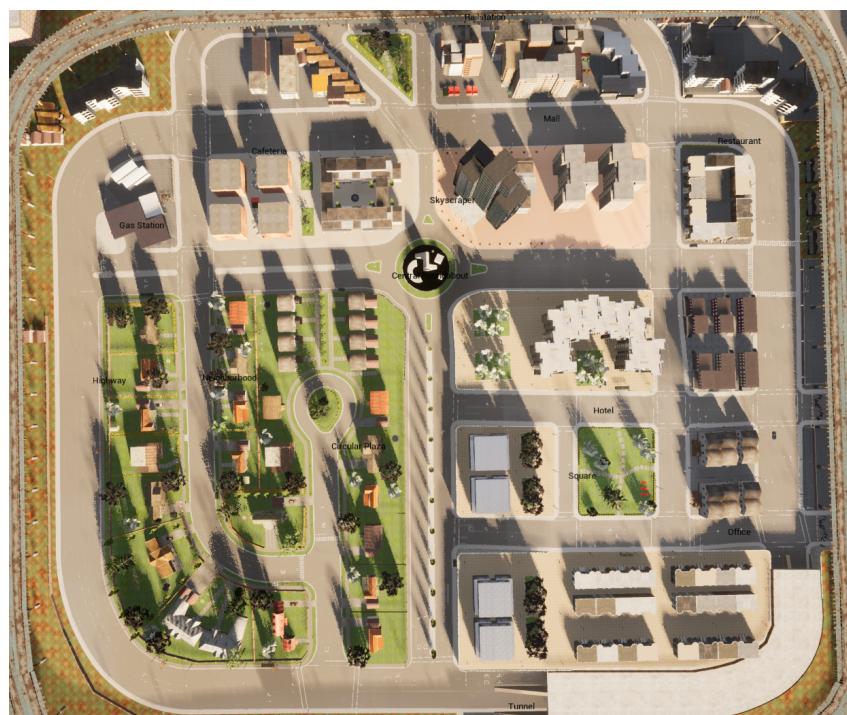
Κατηγορία ενεργειών πριν την εκκίνηση του οχήματος

Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τις καρτέλες *Specify next destination, Direction* και *Location* και βρίσκεται στα δεξιά της διεπαφής. Η συγκεκριμένη κατηγορία αφορά τις ενέργειες που πρόκειται να κάνει ο χρήστης πριν ξεκινήσει το όχημα προκειμένου να προσδιορίσει τον προορισμό στον οποίο επιθυμεί να φτάσει. Αποτελεί ουσιαστικά την πρώτη ενέργεια που πρέπει να γίνει (όπως δηλώνουν και οι οδηγίες) για να γνωρίζει το όχημα την κατεύθυνση που πρόκειται να ακολουθήσει. Στο σημείο αυτό ο χρήστης έχει δύο επιλογές με τις οποίες μπορεί να προσδιορίσει την κατεύθυνση του οχήματος του. Αυτές μπορεί να τις επιλέξει από το αναπτυσσόμενο μενού (*dropdown box*) με την ονομασία *Log new* όπως φαίνεται στο [σχήμα 4.5](#). Οι επιλογές κίνησης που υπάρχουν είναι οι *Location* και *Direction*.

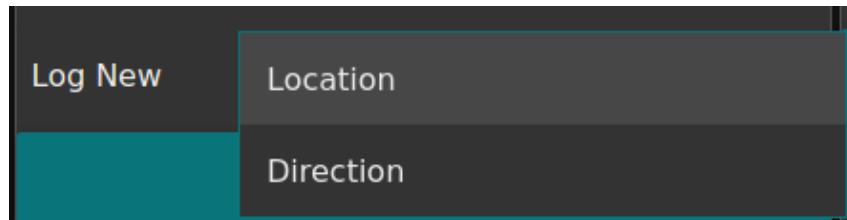
Η επιλογή *Location* δίνει τη δυνατότητα στο χρήστη να προσδιορίσει το σημείο στο οποίο επιθυμεί να κατευθυνθεί το όχημα του πάνω στο χάρτη. Έχουν οριστεί συγκεκριμένα σημεία πάνω στο χάρτη τα οποία μπορεί να επιλέξει και είναι κυρίως σημεία ενδιαφέροντος μέσα σε μια πόλη τα οποία υπάρχει πιθανότητα να επισκεφτεί κάποιος χρήστης. Για να φτάσει το όχημα στην τοποθεσία που επιλέχθηκε υπολογίζεται με τρόπο που θα αναλυθεί σε επόμενη ενότητα η ελάχιστη διαδρομή από το σημείο στο οποίο βρίσκεται εκείνη τη στιγμή το όχημα μέχρι την επιθυμητή τοποθεσία. Οι τοποθεσίες αυτές είναι οι παρακάτω και φαίνονται πάνω τον χάρτη του CARLA στο [σχήμα 4.4](#):

- Βενζινάδικο (*Gas Station*)
- Κεντρικός κυκλικός κόμβος (*Central Roundabout*)
- Κυκλική πλατεία (*Circular Plaza*)
- Τούνελ (*Tunnel*)
- Σιδηροδρομικός σταθμός (*Railstation*)
- Ουρανοξύστης (*Skyscraper*)
- Ξενοδοχείο (*Hotel*)
- Πλατεία (*Square*)
- Αυτοκινητόδρομος (*Highway*)
- Εμπορικό Κέντρο (*Mall*)
- Γραφείο (*Office*)
- Γειτονιά (*Neighborhood*)
- Καφετέρια (*Cafeteria*)
- Εστιατόριο (*Restaurant*)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Σχήμα 4.4: Η πόλη του CARLA με τις διαθέσιμες τοποθεσίες που μπορεί να επιλέξει ο χρήστης.

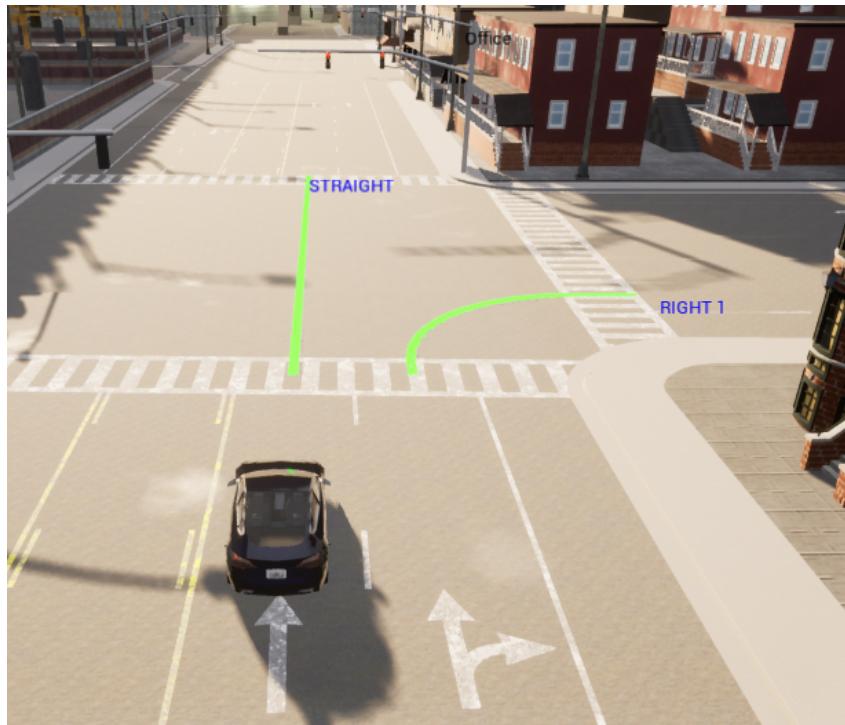
Σχήμα 4.5: Το μενού από το οποίο ο χρήστης μπορεί να επιλέξει κατεύθυνση ή τοποθεσία για το όχημα του.

Εφόσον ο χρήστης δώσει την επιλογή *Location* τότε αναγκαστικά θα πρέπει να μεταφερθεί στην καρτέλα που ονομάζεται *Location*. Σε αυτή την καρτέλα υπάρχει μόνο ένα αναπτυσσόμενο μενού (*dropdown box*) στο οποίο εμφανίζονται όλες οι επιλογές με τις τοποθεσίες που αναφέρθηκαν παραπάνω. Ο χρήστης μπορεί να επιλέξει μία ή περισσότερες τοποθεσίες και κάθε φορά που διαλέγει μία τοποθεσία θα πρέπει να πατάει το πλήκτρο *ENTER* για να συμπεριλάβει το σύστημα την επιλεγμένη τοποθεσία. Με βάση τη σειρά που επιλέχθηκαν οι τοποθεσίες δημιουργείται η πιο σύντομη διαδρομή για να μεταφερθεί στα σημεία αυτά με τη σειρά που δόθηκαν. Για παράδειγμα, αν αρχικά ο χρήστης επιλέξει το Βενζινάδικο και έπειτα το Ξενοδοχείο τότε το σύστημα θα βρει το συντομότερο μονοπάτι από την εκάστοτε τοποθεσία του αυτοκινήτου μέχρι το Βενζινάδικο και έπειτα από το Βενζινάδικο μέχρι το Ξενοδοχείο. Για να ολοκληρώσει τη διαδικασία επιλογής τοποθεσιών και να προτρέψει το σύστημα να βρει το συντομότερο δρόμο για τον προορισμό του ο χρήστης θα πρέπει να επιλέξει το πλήκτρο *DONE* το οποίο δηλώνει ότι το όχημα

4.2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΕΠΑΦΗΣ ΤΟΥ NODERED

είναι έτοιμο να ξεκινήσει.

Η δεύτερη επιλογή στην καρτέλα *Specify next destination* είναι η *Direction* και δίνει τη δυνατότητα στον χρήστη να επιλέξει την κατεύθυνση του οχήματος σε κάθε διασταύρωση που συναντάει από τις έγκυρες επιλογές που έχει εκείνη τη στιγμή. Για την ακρίβεια έχει τη δυνατότητα να επιλέξει την κατεύθυνση σε κάθε κομμάτι του γράφου πάνω στον οποίο είναι χτισμένο το οδικό δίκτυο στο αρχείο *OpenDRIVE* που αναφέρθηκε στο [υποκεφάλαιο 3.1](#). Ο χρήστης φυσικά δεν επιλέγει τυχαία τη συμπεριφορά του στις διασταύρωσεις αλλά το σύστημα τον ενημερώνει για τις επιλογές κατεύθυνσης που έχει στη συγκεκριμένη διασταύρωση. Σε περίπτωση που δώσει εντολή σε μια διασταύρωση να κατευθυνθεί σε στροφή που δεν υπάρχει στην τοπολογία του συγκεκριμένου οδικού κόμβου τότε τυπώνεται μήνυμα σφάλματος και δίνεται η δυνατότητα να δώσει ξανά επιλογή. Εφόσον ο χρήστης δώσει την επιλογή *Direction* τότε αναγκαστικά θα πρέπει να μεταφερθεί στην καρτέλα που ονομάζεται *Direction*. Σε αυτή την καρτέλα επιλέγει την κατεύθυνση του οχήματος σε κάθε κομμάτι του οδικού δικτύου. Οι επιλογές που διαθέτει είναι οι *FORWARD*, *RIGHT TURN*, *LEFT TURN* και *STRAIGHT*. Για παράδειγμα, όταν το όχημα βρίσκεται στη διασταύρωση που φαίνεται στο [σχήμα 4.6](#) τότε οι επιλογές κατεύθυνσης είναι τα 2 μονοπάτια που απεικονίζονται με κατεύθυνση ευθεία και δεξιά. Το μήνυμα που τυπώνεται στη διεπαφή για τις διαθέσιμες επιλογές του χρήστη είναι αυτό του [σχήματος 4.7α'](#) και σε περίπτωση που δώσει την επιλογή *STRAIGHT* εμφανίζεται το μήνυμα της [εικόνας 4.7γ'](#). Σε περίπτωση που ο χρήστης δώσει αδύνατη επιλογή κατεύθυνσης όπως η *LEFT* τότε εμφανίζεται στη διεπαφή το μήνυμα της [εικόνας 4.7β'](#).

Σχήμα 4.6: Επιλογές κατεύθυνσης σε τυχαία διασταύρωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Σχήμα 4.7: Μηνύματα της διεπαφής σε διάφορες περιπτώσεις

Τα διαθέσιμα πλήκτρα για επιλογή κατεύθυνσης φαίνονται στο [σχήμα 4.10](#) και περιγράφονται παρακάτω:

- **RIGHT TURN:** Το πλήκτρο *RIGHT TURN* δίνει την επιλογή στο χρήστη εφόσον το επιτρέπει η τοπολογία του οδικού δικτύου να κινηθεί στα δεξιά στην επόμενη διασταύρωση που θα συναντήσει.
- **LEFT TURN:** Αντίστοιχα, το πλήκτρο *LEFT TURN* λειτουργεί ακριβώς με τον ίδιο τρόπο με το προηγούμενο πλήκτρο, δίνοντας την επιλογή στο όχημα να κινηθεί αριστερά στην επόμενη διασταύρωση.

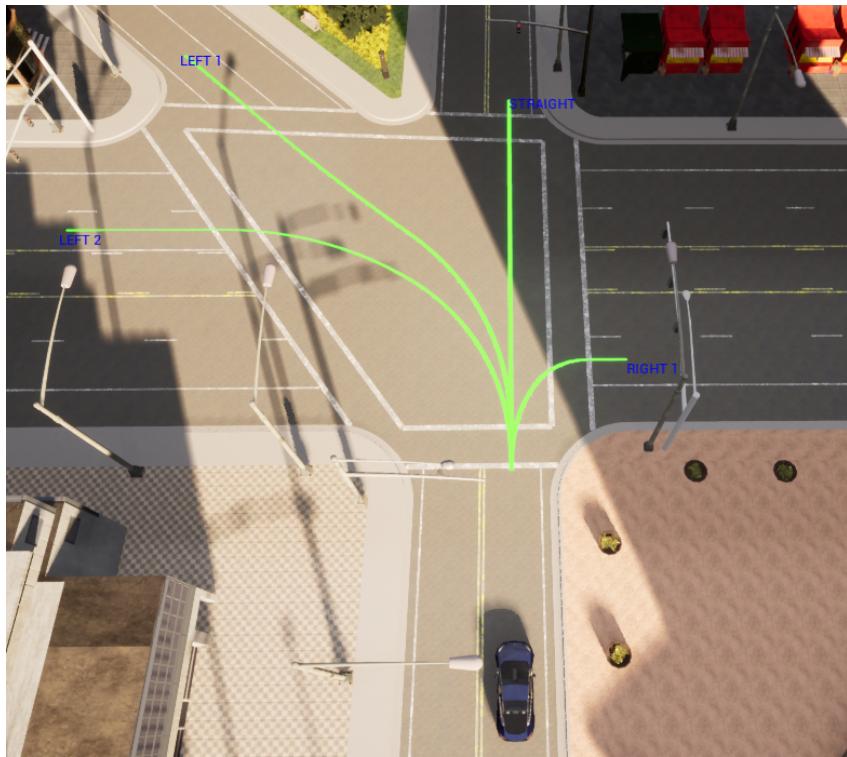
Για τις περιπτώσεις που υπάρχουν παραπάνω από μία δεξιές ή αριστερές στροφές, όπως αυτή στο [σχήμα 4.8](#), τότε κάθε στροφή συνοδεύεται και από έναν αριθμό. Ο χρήστης θα πρέπει να εισάγει τον αριθμό της στροφής που επιθυμεί να ακολουθήσει στην άδεια μπάρα κάτω ακριβώς από το κουμπί *FORWARD*. Στην περίπτωση του [σχήματος 4.8](#) αν επιλέξει *LEFT* κατεύθυνση τότε θα πρέπει να εισάγει έναν εκ των αριθμών 1 και 2 για την επιλογή δρόμου.

- **STRAIGHT:** Με το πλήκτρο *STRAIGHT* το όχημα συνεχίζει κανονικά ευθεία την πορεία του στη διασταύρωση χωρίς να αλλάξει κατεύθυνση.

Επισημαίνεται εδώ και για τις τρεις προηγούμενες επιλογές κίνησης ότι σε περίπτωση που το όχημα μπορεί να κατευθυνθεί προς τη φορά που ορίζει το πλήκτρο εμφανίζεται μήνυμα του τύπου *Going <direction> at the next junction*. Σε αντίθετη περίπτωση, δηλαδή όταν ο χρήστης επιλέξει κατεύθυνση στην οποία δεν επιτρέπεται να κινηθεί το όχημα ή δεν υπάρχει στην τοπολογία του χάρτη τέτοια στροφή τότε τυπώνεται το μήνυμα *Unable to go <direction> at the next junction*. Και στις δύο περιπτώσεις το *<direction>* αντικαθίσταται από την εκάστοτε πορεία κίνησης (ένα εκ των *RIGHT*, *LEFT*, *STRAIGHT*). Τα μηνύματα τυπώνονται στην καρτέλα *Info* και φαίνονται στο [σχήμα 4.7](#).

- **FORWARD:** Με το πλήκτρο *FORWARD* ο χρήστης δίνει εντολή στο όχημα του να προχωρήσει μπροστά όσα μέτρα επιθυμεί. Τα μέτρα που θέλει να προχωρήσει τα πληκτρολογεί στην άδεια μπάρα που υπάρχει ακριβώς κάτω από το πλήκτρο *FORWARD*, πατώντας έπειτα το πλήκτρο *ENTER* για να καταγραφεί η επιλογή του. Η επιλογή αυτή δε σημαίνει απαραίτητα ότι το όχημα

4.2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΕΠΑΦΗΣ ΤΟΥ NODERED

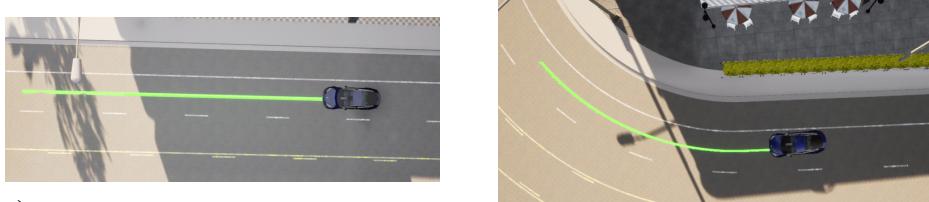
Σχήμα 4.8: Διασταύρωση στην οποία ο χρήστης θα πρέπει να επιλέξει εκτός από την κατεύθυνση και τον αριθμό του δρόμου που θέλει να κινηθεί.

θα κινηθεί ευθεία. Για παράδειγμα, αν ο δρόμος αναγκαστικά καμπυλώνει προς κάποια κατεύθυνση, τότε συνεχίζει κανονικά στην πορεία του μέχρι την ολοκλήρωση των μέτρων που δόθηκαν από το χρήστη. Επίσης, αν υπάρξει διασταύρωση και δεν υπάρχει η επιλογή να κινηθεί ευθεία τότε επιλέγεται τυχαία μια από τις στροφές της διασταύρωσης. Για παράδειγμα, στο [σχήμα 4.9](#) δίνονται δύο περιπτώσεις που έχει πατηθεί το πλήκτρο FORWARD με την εισαγωγή 30 μέτρων. Στο [σχήμα 4.9α'](#) το μονοπάτι που θα ακολουθήσει το όχημα είναι ολόκληρο στην ίδια ευθεία ενώ στο [σχήμα 4.9β'](#) το μονοπάτι ακολουθεί την καμπυλότητα του δρόμου μέχρι την ολοκλήρωση των 30 μέτρων. Το νόημα δηλαδή αυτού του πλήκτρου είναι να προχωρήσει το όχημα κάποια μέτρα πάνω στο δρόμο που ήδη βρίσκεται. Αυτή η λειτουργία έχει κυρίως λογική σε περιπτώσεις όπως όταν ο χρήστης καταλήξει σε μία τοποθεσία και θέλει να κινηθεί λίγα μέτρα ακόμη για να φτάσει στον τελικό προορισμό του ή για αποστάσεις που γνωρίζει ότι δε θέλει να αλλάξει κατεύθυνση μένοντας στον ίδιο δρόμο για τα επόμενα μέτρα που θα προσδιορίσει.

Επιπλέον, αν και αναφέρθηκε σε παραδείγματα η λειτουργία κάποιων από τα πλήκτρα που θα περιγραφούν παρακάτω αξίζει να αναφερθεί η γενική λειτουργία τους. Συγκεκριμένα, ο λόγος γίνεται για τα πλήκτρα ENTER, DONE και CANCEL τα οποία ολοκληρώνουν τη λειτουργία της συγκεκριμένης ομάδας χαρακτηριστικών της διεπαφής και φαίνονται στο [σχήμα 4.11](#). Παρακάτω, περιγράφεται ο σκοπός τους:

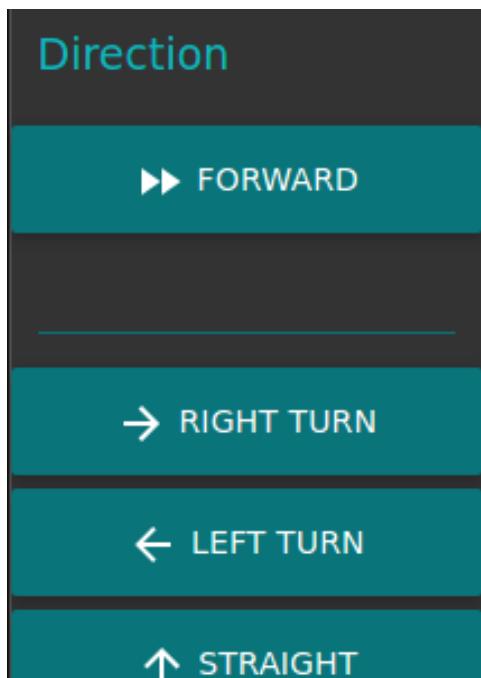
- **ENTER:** Το πλήκτρο ENTER χρησιμοποιείται γενικά όταν χρειάζεται να κα-

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

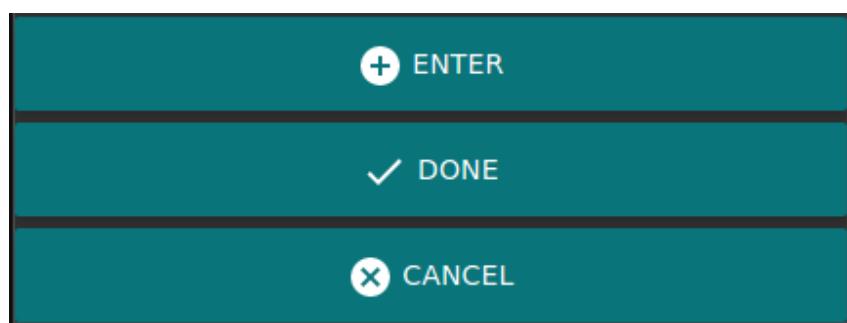

- (α') Το μονοπάτι μετά την επιλογή 30 μέτρων FORWARD βρίσκεται στην ίδια ευθεία.
- (β') Το μονοπάτι μετά την επιλογή 30 μέτρων FORWARD ακολουθεί την καμπυλότητα του δρόμου.

Σχήμα 4.9: Διαφορετικά μονοπάτια για την επιλογή 30 μέτρων FORWARD.

Σχήμα 4.10: Τα πλήκτρα FORWARD, RIGHT TURN, LEFT TURN και STRAIGHT.

Σχήμα 4.11: Τα πλήκτρα ENTER, DONE και CANCEL.

ταγραφεί και να προστεθεί στη λειτουργία κάποιο επιπλέον καινούργιο στοιχείο. Το στοιχείο αυτό μπορεί να είναι κάποια τοποθεσία, τα μέτρα που θα χρειαστεί να προχωρήσει το όχημα ευθεία και όποια άλλη παράμετρος χρειάζεται να προστεθεί για να επιτευχθεί σωστά μία λειτουργία.

4.2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΕΠΑΦΗΣ ΤΟΥ NODERED

- **DONE:** Το πλήκτρο *DONE* χρησιμοποιείται όταν η διαδικασία σχεδιασμού τροχιάς από το χρήστη έχει ολοκληρωθεί, δηλαδή έχει δώσει τις επιθυμητές τοποθεσίες ή τις κατεύθυνσεις στις διασταυρώσεις και επιθυμεί να περάσει στο στάδιο που το σύστημα σχεδιάζει την τροχιά και το όχημα ξεκινάει την πορεία του πάνω σε αυτή. Στην ουσία δηλώνει ότι οποιαδήποτε διεργασία χρειαζόταν να γίνει πριν την εκκίνηση της πορείας του οχήματος έχει ολοκληρωθεί και το όχημα μπορεί να αρχίσει να κινείται.
- **CANCEL:** Κατά τη διαδικασία σχεδιασμού της τροχιάς σε περίπτωση που ο χρήστης επιθυμεί να ακυρώσει την επιλογή του για κάποια κατεύθυνση ή τοποθεσία τότε μπορεί να πατήσει το πλήκτρο *CANCEL* με το οποίο διαγράφει ότι έχει καταγράψει μέχρι εκείνη τη στιγμή και ξεκινάει ξανά από τη διαδικασία επιλογής προορισμού.

Συνοψίζοντας, ο χρήστης κατά τη διαδικασία επιλογής προορισμού έχει τη δυνατότητα να επιλέξει μία ή παραπάνω τοποθεσίες από τις διαθέσιμες ή να επιλέξει την κατεύθυνση στις επόμενες διασταυρώσεις που θα συναντήσει. Οι δύο αυτές επιλογές μπορούν να συνδυαστούν όσες φορές επιθυμεί ο χρήστης και με οποιαδήποτε σειρά εφόσον είναι επιτρεπτές από την τοπολογία του οδικού δικτύου. Με αυτό τον τρόπο ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να σχεδιάσει μια εντελώς προσαρμοσμένη διαδρομή στην οποία θέλει να κινηθεί το όχημα του. Για παράδειγμα, δίνεται ένα τυχαίο σενάριο κίνησης με τη σειρά που επιλέγεται από το χρήστη και η παραγόμενη τροχιά απεικονίζεται στο [σχήμα 4.12](#):

1. Επιλογή **Direction** → STRAIGHT (μπλε χρώμα).
2. Επιλογή **Direction** → RIGHT (μπλε χρώμα).
3. Επιλογή **Direction** → FORWARD → 15 μέτρα (πράσινο χρώμα).
4. Επιλογή **Location** → Highway (πορτοκαλί χρώμα).
5. Επιλογή **Direction** → STRAIGHT (μπλε χρώμα).
6. Επιλογή **Location** → Gas Station (πορτοκαλί χρώμα).

Κατηγορία ενεργειών κατά την πορεία του οχήματος

Η τρίτη κατηγορία περιλαμβάνει τις καρτέλες *Handle Vehicle* και *Behavior* και βρίσκεται στο μεσαίο τμήμα της διεπαφής. Η συγκεκριμένη κατηγορία αφορά τις ενέργειες που μπορεί να κάνει ο χρήστης κατά τη διάρκεια της πορείας του αυτοκινήτου σε περίπτωση που θέλει να μεταβάλλει τη συμπεριφορά του. Σε αυτή την ομάδα λειτουργιών ο χρήστης μεταφέρεται αφού ολοκληρώσει τη διαδικασία επιλογής προορισμού από την προηγούμενη κατηγορία και μπορεί να παραμείνει σε αυτή και να παρεμβαίνει στο όχημα καθ' όλη τη διάρκεια της διαδρομής. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως εφόσον έχει πατηθεί το πλήκτρο *DONE* σημαίνει ότι έχει δοθεί εντολή στο σύστημα να σχεδιαστεί η τροχιά που ο χρήστης επιθυμεί να ακολουθήσει. Έπειτα, ο χρήστης μεταφέρεται στην καρτέλα *Handle vehicle* το

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Σχήμα 4.12: Σχεδιασμένη τροχιά με συνδυασμό κατευθύνσεων και τοποθεσιών.

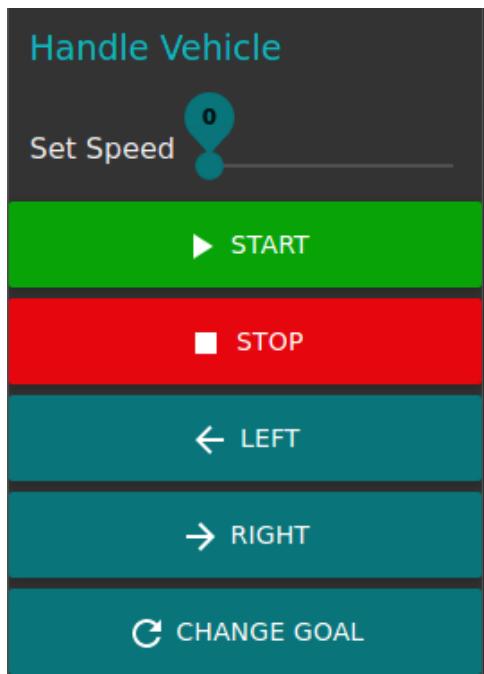
οποίο φαίνεται στο [σχήμα 4.13](#) για να ορίσει την ταχύτητα του οχήματος και να ξεκινήσει την πορεία του. Τα πλήκτρα της συγκεκριμένης καρτέλας περιγράφονται παρακάτω:

- **START:** Το πράσινο πλήκτρο *START* χρησιμοποιείται για να ξεκινήσει η λειτουργία του οχήματος. Γενικά, το πλήκτρο αυτό μετατοπίζει το όχημα από την κατάσταση ακινησίας σε κατάσταση κίνησης.
- **STOP:** Το κόκκινο πλήκτρο *STOP*, μόλις πατηθεί, σταματάει αμέσως το όχημα μηδενίζοντας την ταχύτητα του. Για να ξεκινήσει και πάλι το όχημα θα πρέπει να πατηθεί το πλήκτρο *START* που περιγράφηκε προηγουμένως.
- **Slider Set Speed:** Πριν ξεκινήσει το όχημα, θα πρέπει να γνωρίζει την ταχύτητα με την οποία επιθυμεί ο χρήστης να ξεκινήσει οπότε εμφανίζεται και πάλι μήνυμα στο οποίο ο χρήστης ενημερώνεται ότι πρέπει να θέσει αρχική ταχύτητα από το συγκεκριμένο *slider*. Μόλις ο χρήστης θέσει την αρχική ταχύτητα του οχήματος τότε θα πρέπει να πατήσει και πάλι το πλήκτρο *START* για να ξεκινήσει το όχημα να κινείται. Για να αλλάξει την ταχύτητα του οχή-

4.2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΕΠΑΦΗΣ ΤΟΥ NODERED

ματος οποιαδήποτε στιγμή τότε μπορεί να μετακινήσει την τιμή επάνω στο ίδιο *slider*.

- **RIGHT / LEFT:** Με τα πλήκτρα *RIGHT* και *LEFT* ο οδηγός έχει τη δυνατότητα να αλλάξει λωρίδα κυκλοφορίας καθώς κινείται δεξιά και αριστερά αντίστοιχα.
- **CHANGE GOAL:** Η λειτουργικότητα της συγκεκριμένης καρτέλας ολοκληρώνεται με το πλήκτρο *CHANGE GOAL* με το οποίο το όχημα σταματάει την κίνηση του και το σύστημα επιστρέφει στο σημείο σχεδίασης τροχιάς από το χρήστη. Στην ουσία το συγκεκριμένο πλήκτρο δίνει τη δυνατότητα στον χρήστη να αλλάξει τον προορισμό του και τη διαδρομή του αφού ξεκινήσει το όχημα.

Σχήμα 4.13: Η καρτέλα *Handle Vehicle* της διεπαφής από την οποία μπορεί να χειρίζεται το όχημα του.

Η κατηγορία αυτή ολοκληρώνεται με την καρτέλα *Behavior* η οποία φαίνεται στο [σχήμα 4.14](#). Η συγκεκριμένη καρτέλα έχει κομβικό ρόλο στη συγκεκριμένη διπλωματική καθώς στην ουσία μελετάται όπως θα φανεί και στα πειράματα παρακάτω η συμπεριφορά του οχήματος για διάφορες τιμές των sliders της καρτέλας. Η καρτέλα *Behavior* διαθέτει δύο sliders, τα *aggressive* και *lawful* τα οποία λαμβάνουν διακριτές τιμές από το 0 έως το 10 και περιγράφονται συνοπτικά παρακάτω:

- **Aggressive:** Το *slider Aggressive* δηλώνει το ποσοστό επιθετικότητας που θέλει να έχει το όχημα κατά την πορεία του στο δρόμο. Η τιμή 10 υποδηλώνει ότι ο οδηγός θέλει να είναι όσο επιθετικότερος γίνεται, η τιμή 0 όσο το δυνατόν πιο προσεκτικός και όλες οι ενδιάμεσες τιμές αντιπροσωπεύουν μια αύξουσα επιθετική συμπεριφορά όσο η τιμή του *aggressive* πλησιάζει προς την τιμή 10.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Αν και δεν υπάρχει σαφής ορισμός της επιθετικής οδηγικής συμπεριφοράς, η NHTSA⁵³ έχει κάνει μία προσπάθεια να ομαδοποιήσει κάποιες συμπεριφορές που θεωρούνται επιθετικές στον δρόμο⁵⁴. Τέτοιες συμπεριφορές μπορούν να χαρακτηριστούν οι εξής: οι πολλές προσπεράσεις άλλων οχημάτων, οι μεγάλες ταχύτητες, οι συχνές αλλαγές λωρίδας, η πολύ κοντινή απόσταση από τα μπροστινά οχηματα και η αδιαφορία για πεζούς και λοιπά οχηματα μέσα στην κυκλοφορία. Αυτές είναι και οι συμπεριφορές επιθετικότητας που έχουν υλοποιηθεί στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διπλωματικής και όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του *aggressive* τόσο πιθανότερο είναι να εκδηλώσει τέτοιου είδους συμπεριφορές.

- **Lawful:** Το δεύτερο *slider* ονομάζεται *Lawful* και δηλώνει το ποσοστό νομιμότητας που θέλει να ακολουθεί το όχημα κατά την πορεία του στο δρόμο. Πιο συγκεκριμένα, η τιμή 10 υποδηλώνει ότι το όχημα πρόκειται να κινηθεί τηρώντας απόλυτα τους νόμους της κυκλοφορίας, η τιμή 0 υποδηλώνει ότι θα έχει τη μέγιστη αδιαφορία ως προς τους κανόνες κυκλοφορίας και όλες οι ενδιάμεσες τιμές υποδηλώνουν αύξουσα νόμιμη συμπεριφορά όσο πλησιάζει η τιμή του *slider* προς την τιμή 10. Οι νόμιμες συμπεριφορές που έχουν συμπεριληφθεί στη συγκεκριμένη διπλωματική είναι η τήρηση των ορίων ταχύτητας, η σωστή συμπεριφορά σε φωτεινούς σηματοδότες και σε σημάνσεις *STOP* και η τήρηση των γραμμών κυκλοφορίας χωρίς να διέρχεται πάνω από συνεχείς ή κίτρινες γραμμές. Όσο μεγαλύτερη, δηλαδή, είναι η τιμή του *lawful* τόσο πιο πιθανό είναι να εκδηλωθούν τέτοιες συμπεριφορές από το όχημα.

Φυσικά, η τιμή του ενός *slider* δεν αναιρεί την τιμή του άλλου δηλαδή ο οδηγός είναι σε θέση να ορίσει όποιες τιμές θέλει για τα δύο *sliders* αφήνοντας το όχημα μόνο του να προσαρμόζει τη συμπεριφορά του ανάλογα με αυτές τις τιμές.

Σχήμα 4.14: Η καρτέλα *Behavior* της διεπαφής από την οποία μπορεί να αλλάζει τον βαθμό της νόμιμης και της επιθετικής συμπεριφοράς του οχηματος του.

4.2.2 Περιγραφή των ροών του NodeRED (low level υλοποίηση)

Η συγκεκριμένη ενότητα εξηγεί τις ροές (*flows*) που έχουν υλοποιηθεί στο γραφικό περιβάλλον του NodeRED για να παράγουν τη διεπαφή του χρήστη που περιγράφηκε στην προηγούμενη ενότητα. Αποτελεί στην ουσία την αναλυτική περιγραφή

⁵³https://en.wikipedia.org/wiki/National_Highway_Traffic_Safety_Administration

⁵⁴https://en.wikipedia.org/wiki/Aggressive_driving

της χαμηλού επιπέδου (*low level*) υλοποίησης του *NodeRED*. Για την καλύτερη ανάγνωση της συγκεκριμένης ενότητας έγινε μία ομαδοποίηση ανάμεσα στις ροές που έχουν παρόμοιο τρόπο υλοποίησης έτσι ώστε να παρουσιαστούν μία φορά οι ροές και οι κόμβοι με παρόμοιο τρόπο λειτουργίας. Η πρώτη παράγραφος αυτής της ενότητας κάνει μια γενική περιγραφή των όλων των κόμβων που χρησιμοποιήθηκαν στις ροές και έπειτα στις επόμενες παραγράφους ακολουθεί μια πιο ειδική περιγραφή της κάθε ροής.

Γενική περιγραφή των κόμβων

Στη συγκεκριμένη παράγραφο περιγράφεται η γενική λειτουργία που προσφέρει σε μια ροή κάθε κόμβος που χρησιμοποιήθηκε. Οι κόμβοι που χρησιμοποιήθηκαν είναι οι παρακάτω:

- **Function:** Ο *Function*⁵⁵ κόμβος επιτρέπει να τρέχει στο εσωτερικό του κώδικας γραμμένος σε *JavaScript* και να επεξεργάζεται στην ίδια γλώσσα τα μηνύματα που περνάνε σαν είσοδος στον συγκεκριμένο κόμβο. Η είσοδος στον κόμβο *Function* είναι ένα αντικείμενο το οποίο καλείται *msg* και διαθέτει μία ιδιότητα η οποία καλείται *msg.payload* και περιέχει το κύριο σώμα του μηνύματος.
- **JSON:** Ο *JSON* κόμβος⁵⁶ χρησιμοποιείται για να μετατρέψει μια αλφαριθμητική *JSON* μεταβλητή σε *JavaScript* αντικείμενο που αναπαριστά μια *JSON* μεταβλητή.
- **MQTT (Publisher):** Ο *MQTT Publisher* κόμβος χρησιμοποιείται για να δημοσιεύει τα δεδομένα σε έναν *MQTT broker*⁵⁷ όπως ο *Mosquitto*. Τα δεδομένα δημοσιεύονται στο *topic* που ορίζεται στη διαμόρφωση του κόμβου. Επίσης, χρειάζεται να οριστεί η *IP* του *broker* και το *port* που χρησιμοποιεί για να επικοινωνήσει με τον *broker*.
- **MQTT (Subscriber):** Ο συγκεκριμένος κόμβος λειτουργεί σαν *subscriber* και χρησιμοποιείται για να λαμβάνει τα δεδομένα από το *topic* με το οποίο επικοινωνεί. Όπως και στην περίπτωση του κόμβου *MQTT Publisher*, θα πρέπει να οριστεί η *IP* του *Mosquitto broker* και το *port* που χρησιμοποιεί.
- **Button:** Ο κόμβος *Button* δημιουργεί ένα πλήκτρο στη διεπαφή και πατώντας το στέλνεται το μήνυμα που ορίζεται στο πεδίο *Payload*.
- **Notification:** Ο κόμβος *Notification* χρησιμοποιείται για να εμφανίζεται μία αναδυόμενη ειδοποίηση στην οθόνη. Το μέρος της οθόνης που εμφανίζεται η ειδοποίηση ορίζεται στη διαμόρφωση του κόμβου.
- **Gauge:** Ο κόμβος *Gauge* λειτουργεί σαν μετρητής ο οποίος εμφανίζει αναλογικά τη μετρούμενη ποσότητα.

⁵⁵ <https://nodered.org/docs/user-guide/writing-functions>

⁵⁶ <https://cookbook.nodered.org/basic/convert-json>

⁵⁷ <https://cookbook.nodered.org/mqtt/connect-to-broker>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

- **Text:** Ο κόμβος αυτός δέχεται ως είσοδο ένα μήνυμα αλφαριθμητικού τύπου το οποίο εμφανίζει στο περιβάλλον της διεπαφής και δεν μπορεί να δεχτεί επεξεργασία από το χρήστη αλλά παραμένει στην οθόνη της διεπαφής σαν κείμενο.
- **Text Input:** Ο κόμβος αυτός δημιουργεί μία κενή μπάρα στη διεπαφή στην οποία ο χρήστης μπορεί να εισάγει δεδομένα.
- **Slider:** Ο κόμβος *Slider* υλοποιεί τα *sliders* που εμφανίζονται στη διεπαφή στα οποία ο χρήστης μπορεί να ορίσει την τιμή που επιθυμεί για το εκάστοτε *slider* ολισθαίνοντας πάνω στην μπάρα που δημιουργείται. Η μπάρα του *slider* έχει συγκεκριμένο εύρος το οποίο ορίζεται στη διαμόρφωση του κόμβου.
- **Dropdown Box:** Ο κόμβος *Dropdown Box* δημιουργεί ένα αναπτυσσόμενο μενού στη διεπαφή από το οποίο ο χρήστης μπορεί να επιλέξει πατώντας οποιαδήποτε επιλογή θέλει από τις διαθέσιμες επιλογές που υπάρχουν.

Υλοποίηση των πλήκτρων (buttons)

Στη συγκεκριμένη παράγραφο έχουν συγκεντρωθεί οι υλοποιήσεις όλων των πλήκτρων που περιέχει η διεπαφή διότι οι ροές που τρέχουν για να προκύψει το αποτέλεσμα τους έχουν ακριβώς τον ίδιο τρόπο λειτουργίας. Οι ροές αυτές απεικονίζονται στο [σχήμα 4.16](#). Για την ευκολότερη ανάγνωση και διευκόλυνση της ροής του κειμένου θα αναλυθεί ενδεικτικά μόνο η πρώτη ροή του σχήματος δηλαδή αυτή που υλοποιεί το πλήκτρο *START*. Οι υπόλοιπες ροές του σχήματος λειτουργούν κατ' αναλογία με ακριβώς την ίδια λογική. Η ροή της υλοποίησης του πλήκτρου *START* αποτελείται από τρεις ξεχωριστούς κόμβους:

- **Button:** Στον συγκεκριμένο κόμβο το μήνυμα που στέλνεται πατώντας πάνω στο πλήκτρο είναι αλφαριθμητικού τύπου (*string*) και περιέχει το αλφαριθμητικό “*start*”. Το μήνυμα περνάει σαν έξοδος στον επόμενο κόμβο ο οποίος είναι τύπου *Function*. Στα υπόλοιπα πλήκτρα το μήνυμα που μεταβιβάζεται είναι είτε αλφαριθμητικού τύπου περιέχοντας την αντίστοιχη εντολή είτε δυαδικού τύπου (*boolean*) περιέχοντας τιμή *True* για να γνωρίζει ο επόμενος κόμβος ότι το κουμπί έχει πατηθεί.
- **Function:** Στον συγκεκριμένο *Function* κόμβο το μήνυμα που έρχεται σαν είσοδος από τον *Button* κόμβο μετατρέπεται σε μια [JSON⁵⁸](#) μορφή μηνύματος σαν αυτή που φαίνεται στο [σχήμα 4.15](#) και περνάει σαν έξοδος στον επόμενο κόμβο. Το μήνυμα είναι απαραίτητο να βρίσκεται σε αυτή τη μορφή για να περάσει στον επόμενο κόμβο και να μπορεί να λειτουργήσει σωστά με τη βιβλιοθήκη *commlib-py* που αναλύθηκε στο [υποκεφάλαιο 3.5](#) και είναι υπεύθυνη για τη μετάδοση των μηνυμάτων στο περιβάλλον του *CARLA*. Η διαφορά με τους κόμβους *Function* των υπόλοιπων πλήκτρων βρίσκεται στο πεδίο *data* της *JSON* μεταβλητής και πιο συγκεκριμένα στο πεδίο του με όνομα *trigger* το οποίο παίρνει ένα όνομα αντίστοιχο της λειτουργίας του.

⁵⁸ <https://www.json.org/json-en.html>

4.2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΕΠΑΦΗΣ ΤΟΥ NODERED

```
{"data": {"trigger": msg.payload}, "meta": {"timestamp": msg.time, "properties": {"content_type": "application/json", "content_encoding": "utf8"}}}
```

Σχήμα 4.15: Απεικονίζεται η μορφή της JSON μεταβλητής στην οποία μετατρέπεται το μήνυμα.

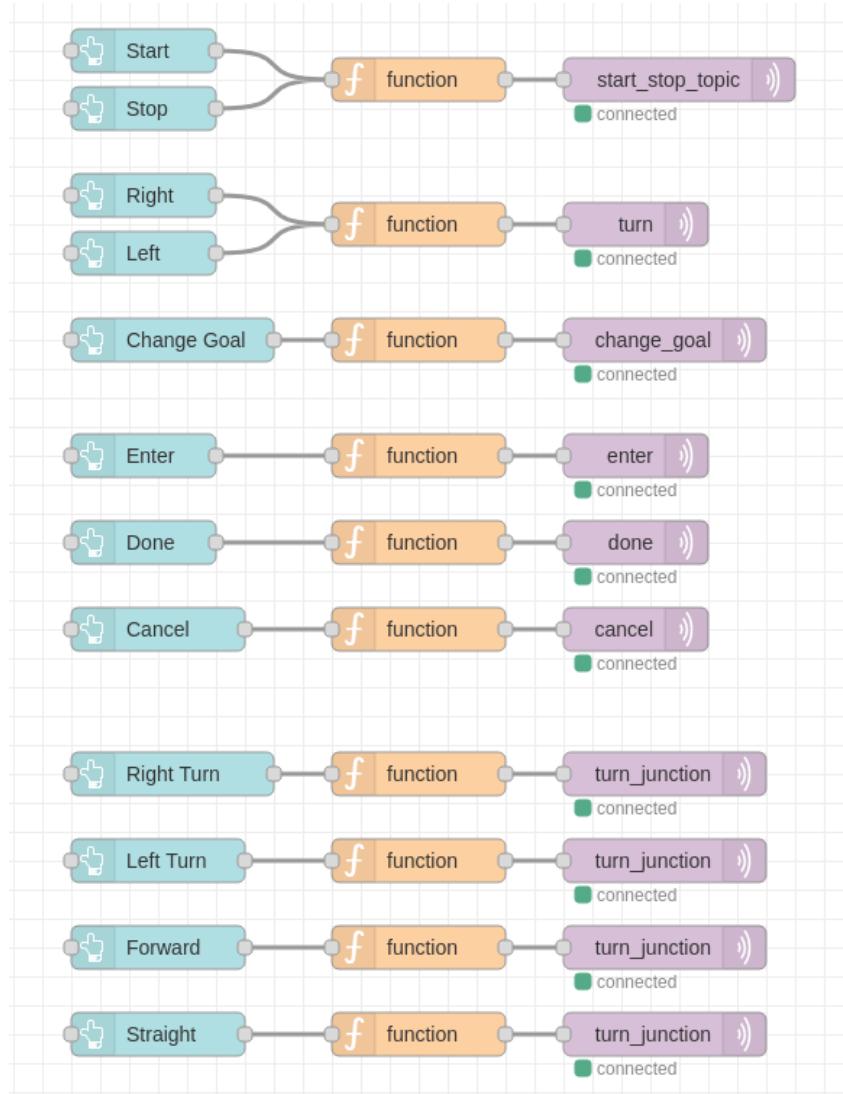
- **MQTT (Publisher):** Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο κόμβος *MQTT Publisher* δημοσιεύει τα δεδομένα στον *Mosquitto broker* και τα κάνει διαθέσιμα στους πελάτες που ενδιαφέρονται να τα χρησιμοποιήσουν. Τα δεδομένα που δέχεται σαν είσοδος είναι η έξοδος του κόμβου *Function* που περιγράφηκε προηγουμένως και το μήνυμα που δημοσιεύει είναι η JSON μεταβλητή με τα δεδομένα. Το όνομα του κόμβου υποδηλώνει σε αυτή την περίπτωση το *topic* στο οποίο δημοσιεύονται τα δεδομένα. Η μόνη διαφορά ανάμεσα στους MQTT κόμβους των άλλων πλήκτρων είναι το όνομα του *topic*.

Συνοψίζοντας, η γενική λειτουργία αυτής της ροής που υλοποιεί τη λογική όλων των πλήκτρων, αρχίζει από τη διέγερση του κόμβου *Button* από τον οποίο ξεκινάει το μήνυμα το οποίο περνάει και μετατρέπεται σε κατάλληλη μορφή στον κόμβο *Function* και καταλήγει τελικά στον κόμβο *MQTT* για να δημοσιευτεί και να γίνει διαθέσιμο στο συγκεκριμένο *topic* για τους ενδιαφερόμενους *Subscribers*.

Υλοποίηση των ειδοποιήσεων και των πληροφοριών

Στη συγκεκριμένη παράγραφο αναλύονται οι ροές των πληροφοριών και των ειδοποιήσεων καθώς παρουσιάζουν παρόμοιο τρόπο υλοποίησης μεταξύ τους. Οι ροές αυτές φαίνονται στο [σχήμα 4.17](#) και θα ακολουθηθεί και εδώ ένας τρόπος ανάλυσης όπως της προηγούμενης παραγράφου περιγράφοντας ενδεικτικά την πρώτη ροή του σχήματος και επισημαίνοντας τις διαφορές με τις υπόλοιπες ροές. Η πρώτη ροή περιλαμβάνει τρεις κόμβους και υλοποιεί την ειδοποίηση που προτρέπει το χρήστη να ορίσει τα μέτρα που θέλει να κινηθεί μπροστά το όχημα του μετά το πάτημα του πλήκτρου *FORWARD*:

- **MQTT (Subscriber):** Τα δεδομένα που λαμβάνει από το ορισμένο *topic* έχουν δημοσιευτεί από κάποιον *Publisher* της *Python* που έχει στείλει μήνυμα στο *topic* του *Mosquitto broker*. Το όνομα του κόμβου υποδηλώνει σε και αυτή την περίπτωση το *topic* από το οποίο λαμβάνονται τα δεδομένα. Η διαφορά με τους υπόλοιπους *MQTT Subscriber* κόμβους των άλλων ειδοποιήσεων είναι το όνομα του *topic*.
- **JSON:** Το μήνυμα που λαμβάνει ο *MQTT Subscriber* είναι σε αλφαριθμητική JSON μορφή και το μεταβιβάζει στον κόμβο *JSON* για να το μετατρέψει σε *JavaScript* αντικείμενο.
- **Function:** Σε αυτή την περίπτωση ο κόμβος *Function* δέχεται ως είσοδο το JSON αντικείμενο του προηγούμενου κόμβου και η μετατροπή που κάνει στο μήνυμα είναι να διατηρήσει μόνο την τιμή της *data.value* ιδιότητας στο περιεχόμενο του *msg*. Το μήνυμα δηλαδή που περνάει στον επόμενο κόμβο έχει πλέον μετατραπεί από JSON αντικείμενο σε μια απλή αριθμητική, αλφαριθμητική ή λογική τιμή. Αναφέρονται και οι τρεις περιπτώσεις γιατί διαφέρουν οι τιμές που λαμβάνονται ανάλογα με την υλοποίηση της ροής.

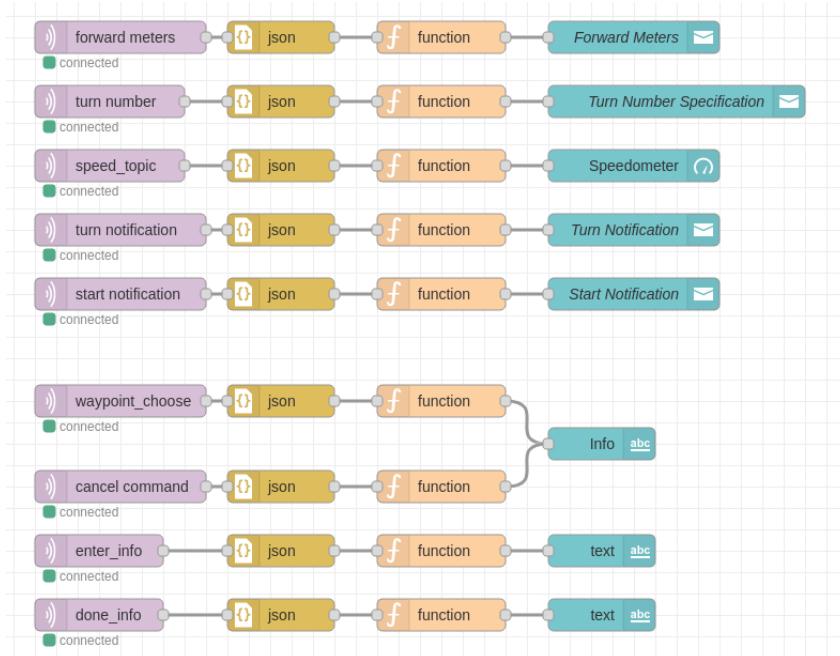
Σχήμα 4.16: Απεικονίζονται οι ροές που υλοποιήθηκαν για να εμφανίζονται τα πλήκτρα της διεπαφής.

- **Notification:** Ο κόμβος *Notification* χρησιμοποιείται για να εμφανίζει ειδοποίηση στο χρήστη στο πάνω δεξιά μέρος της οθόνης. Η ειδοποίηση είναι ένα αναδυόμενο παράθυρο που εμφανίζεται για κάποια δευτερόλεπτα και εμφανίζει το μήνυμα που δέχεται ως είσοδο από τον προηγούμενο *Function* κόμβο. Στην περίπτωση της ειδοποίησης το μήνυμα είναι μια αλφαριθμητική τιμή με περιεχόμενο την ειδοποίηση προς το χρήστη.
- **Gauge:** Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο μετρητής λειτουργεί σαν ταχύμετρο και εμφανίζει την ταχύτητα του οχήματος την εκάστοτε χρονική στιγμή. Να σημειωθεί εδώ ότι ο μετρητής μπαίνει στη θέση του κόμβου *Notification* όπως φαίνεται και στο σχήμα 4.17. Η υπόλοιπη ροή για τη λειτουργία του ταχυμέτρου παραμένει ακριβώς ίδια με τη ροή που υλοποιεί τις ειδοποιήσεις.

4.2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΕΠΑΦΗΣ ΤΟΥ NODERED

- **Text:** Ο κόμβος *Text* χρησιμοποιείται στις οδηγίες χρήσης της διεπαφής που αναφέρθηκαν προηγουμένως και στην ανατροφοδότηση (*feedback*) που δίνεται στο χρήστη καθώς επιλέγει τα σημεία από τα οποία θέλει να περάσει το όχημα του. Σημειώνεται και εδώ, ότι η υλοποίηση της υπόλοιπης ροής των κόμβων *Text* είναι ακριβώς ίδια με αυτή των ειδοποιήσεων.

Συνολικά, οι ροές που αναλύθηκαν σε αυτή την κατηγορία έχουν ίδιο τρόπο υλοποίησης είτε πρόκειται για ειδοποιήσεις, *text inputs* ή μετρητές. Με λίγα λόγια, σε όλες τις περιπτώσεις αυτής της κατηγορίας η ροή ξεκινάει από τον *MQTT Subscriber* κόμβο ο οποίος δέχεται τα δεδομένα από το αντίστοιχο *topic*, τα μεταβιβάζει σε έναν *JSON* κόμβο για να μετατραπούν σε *JavaScript* αντικείμενο. Έπειτα, ο κόμβος αυτός με τη σειρά του τα μεταφέρει σε *Function* κόμβο ο οποίος κρατά από το αντικείμενο μόνο το κύριο μέρος του μηνύματος. Από εκεί τα επεξεργασμένα δεδομένα μεταφέρονται στον τελικό κόμβο (*notification*, *gauge* ή *text input*) ο οποίος είναι και ο κόμβος που εμφανίζεται στη διεπαφή και ανάλογα τη λειτουργία του εμφανίζει τα δεδομένα στην οθόνη.

Σχήμα 4.17: Απεικονίζονται οι ροές που υλοποιήθηκαν για να εμφανίζονται οι ειδοποιήσεις και οι καρτέλες πληροφοριών της διεπαφής.

Υλοποίηση των sliders

Στην παρακάτω παράγραφο θα γίνει ανάλυση του τρόπου με τον οποίο λειτουργούν οι ροές οι οποίες παράγουν τα *sliders* που περιέχει η διεπαφή. Οι ροές για τις οποίες γίνεται λόγος φαίνονται στο σχήμα 4.18. Ενδεικτικά και πάλι θα αναλυθεί η πρώτη ροή η οποία περιλαμβάνει την υλοποίηση του *slider Aggressive* με το οποίο ο χρήστης ρυθμίζει το ποσοστό επιθετικότητας που θέλει να έχει το όχημα του στο δρόμο. Η συγκεκριμένη ροή περιλαμβάνει έξι κόμβους οι οποίοι αναλύονται παρακάτω:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

- **MQTT (Subscribe):** Ο κόμβος *MQTT* δέχεται ως είσοδο τα δεδομένα από έναν πελάτη που έχει δημοσιευθεί στο αντίστοιχο *topic*. Στη συγκεκριμένη ομάδα ροών ο *MQTT Subscriber* δε χρησιμοποιείται για να πάρει δεδομένα τα οποία θα αλλάξουν την τιμή του *slider* διότι η τιμή αυτή καθορίζεται από τον χρήστη. Η τιμή που δέχεται ο συγκεκριμένος *Subscriber* είναι πάντα μηδενική. Ο σκοπός του είναι να μηδενίζει τις τιμές των *sliders* όταν ξεκινά η λειτουργία της διεπαφής και να μη μένουν παλιές τιμές αποθηκευμένες στα *sliders*.
- **JSON:** Ο κόμβος *JSON* χρησιμοποιείται για τη μετατροπή του μηνύματος που μεταβιβάζει ο *Subscriber* σε *JavaScript* αντικείμενο.
- **Function:** Ο κόμβος *Function* έχει τη γενική λειτουργικότητα που αναφέρθηκε παραπάνω και στη συγκεκριμένη περίπτωση χρησιμοποιείται για να κρατήσει στο μήνυμα μόνο το μέρος *data.aggressive*, στην περίπτωση του *aggressive slider*, του συνολικού μηνύματος το οποίο και μεταβιβάζει στον επόμενο κόμβο.
- **Slider:** Ο συγκεκριμένος κόμβος *slider* δέχεται ως είσοδο το μήνυμα από τον *Function* κόμβο το οποίο όπως αναφέρθηκε είναι μηδενικό μήνυμα για να καθαρίσουν τα *sliders* από παλιές τιμές κατά την εκκίνηση. Τα *sliders aggressive* και *lawful* παίρνουν τιμές στο διάστημα (0, 10) με βήμα τη μονάδα που σημαίνει ότι παίρνουν όλες τις ακέραιες τιμές σε αυτό το διάστημα. Το *slider Set Speed* με το οποίο ο χρήστης θέτει την ταχύτητα του οχήματος δέχεται ακέραιες τιμές στο διάστημα (0, 100). Η τιμή που θέτει ο χρήστης στον *slider* κόμβο μεταβιβάζεται στον επόμενο *Function* κόμβο.
- **MQTT (Publish):** Ο *MQTT Publisher* κόμβος δέχεται ως είσοδο την τιμή που έχει θέσει ο χρήστης στο *slider*. Μεσολαβεί βέβαια μεταξύ του *MQTT* και του *Slider* ένας *Function* κόμβος ο οποίος μετατρέπει την έξοδο του *slider* σε *JSON* μορφή. Αυτό γίνεται διότι όπως αναφέρθηκε και παραπάνω τα μηνύματα θα πρέπει να δημοσιεύονται στα *topics* σε κατάλληλη μορφή *JSON*. Ο *MQTT Publisher* δέχεται το *JSON* μήνυμα και το δημοσιεύει στο κατάλληλο *topic* από το οποίο οι πελάτες της *Python* θα μπορούν να γνωρίζουν τις τιμές των *sliders*.

Με λίγα λόγια, το αριστερό κομμάτι της συγκεκριμένης ομάδας ροών, δηλαδή οι τρεις κόμβοι μέχρι τον κόμβο του *slider*, χρησιμοποιείται για να καθαρίσει με μηδενική τιμή τον κόμβο *slider* σε περίπτωση που έχουν διατηρηθεί παλιές τιμές. Έπειτα ο κόμβος *slider* υλοποιεί το *slider* που εμφανίζεται στην οθόνη και δίνει τη δυνατότητα στο χρήστη να θέτει τις τιμές που επιθυμεί. Η ροή της πληροφορίας καταλήγει σε έναν *MQTT Publisher* ο οποίος κάνει γνωστό στο σύστημα τις επιλογές τιμών του χρήστη.

Υλοποίηση των αναπτυσσόμενων μενού (dropdown boxes) και των text inputs

Η περιγραφή των υλοποιήσεων των ροών ολοκληρώνεται σε αυτή την παράγραφο με την περιγραφή των ροών που εμφανίζουν τα αναπτυσσόμενα μενού και το *text input* της διεπαφής. Αυτή η κατηγορία ροών περιλαμβάνει έξι κόμβους η καθεμία και φαίνεται στο [σχήμα 4.19](#). Στη διεπαφή υπάρχουν συνολικά δύο αναπτυσσόμενα μενού. Το πρώτο είναι αυτό που χρησιμοποιείται για την επιλογή του

4.3. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ MOSQUITTO BROKER

Σχήμα 4.18: Απεικονίζονται οι ροές που υλοποιήθηκαν για να εμφανίζονται τα sliders της διεπαφής.

τρόπου κατεύθυνσης (επιλογές *Location* ή *Direction*) και το δεύτερο είναι αυτό από το οποίο μπορεί ο χρήστης να επιλέξει τοποθεσία πάνω στο χάρτη. Το *text input* είναι το στοιχείο εκείνο στο οποίο προσδιορίζονται τα μέτρα που επιθυμεί ο χρήστης να κινηθεί μπροστά σε περίπτωση που πατήσει προηγουμένως το πλήκτρο *FORWARD*.

Η λειτουργία της ροής αυτής της κατηγορίας είναι αρκετά όμοια με την υλοποίηση των ροών των sliders οπότε θα επισημανθούν οι ομοιότητες και οι διαφορές τους. Η υλοποίηση της ροής ενός αναπτυσσόμενου μενού ξεκινάει και εδώ με μία τριάδα κόμβων (*MQTT*, *JSON*, *Function*) που χρησιμοποιούνται για να καθαρίσουν την όποια τιμή έχει μείνει στο αναπτυσσόμενο μενού από προηγούμενη λειτουργία. Η διαφορά με την προηγούμενη υλοποίηση είναι ότι η έξοδος που φτάνει τελικά στην είσοδο του αναπτυσσόμενου μενού μετά από την επεξεργασία που έχει δεχθεί είναι ένα κενό αλφαριθμητικό και όχι μία μηδενική τιμή όπως προηγουμένως. Έπειτα, υπάρχει ο κύριος κόμβος της ροής που είναι το αναπτυσσόμενο μενού ή το *text input*. Στα αναπτυσσόμενα μενού χρειάζεται να οριστούν μόνο οι επιλογές που θα δίνονται στο χρήστη για να επιλέξει. Στο *text input* χρειάζεται να οριστεί μόνο ο τύπος της εισόδου που θα δίνεται στην μπάρα σαν είσοδος. Τελικά, το μήνυμα καταλήγει, όπως και στην περίπτωση των sliders, αφού πρώτα μετατραπεί σε *JSON* μορφή από έναν κόμβο *Function*, σε έναν *MQTT Publisher* ο οποίος το κάνει διαθέσιμο στους πελάτες της *Python* για περαιτέρω λειτουργίες.

Σχήμα 4.19: Απεικονίζονται οι ροές που υλοποιήθηκαν για να εμφανίζονται τα αναπτυσσόμενα μενού και το *text input* της διεπαφής.

4.3 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ MosQUITTO BROKER

Η περιγραφή της αρχιτεκτονικής του συστήματος ξεκίνησε από την ανάλυση της διεπαφής που χτίστηκε στο NodeRED διότι είναι το πρώτο πρόγραμμα με το οποίο έρχεται σε επαφή ο χρήστης καθώς θέτει σε λειτουργία το σύστημα. Η σχεδίαση της αρχιτεκτονικής συνεχίζεται με τον μεσίτη μηνυμάτων (*message broker*) *Mosquitto* που χρησιμοποιήθηκε για τη διανομή των μηνυμάτων. Το συγκεκριμένο κομμάτι της αρ-

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

χιτεκτονικής χρησιμοποιήθηκε σε λογική *black box*⁵⁹ όπως φαίνεται στο σχήμα 4.20, δηλαδή αποτελεί ένα σύστημα στο οποίο στέλνονται κάποιες είσοδοι και παράγονται κάποιες έξοδοι χωρίς να γνωρίζει το υπόλοιπο σύστημα την εσωτερική λειτουργία του. Οι πελάτες που έχουν υλοποιηθεί σε *Python* δέχονται από τα κατάλληλα *topics* αυτές τις εξόδους του *broker* και ενεργούν κατάλληλα στο όχημα.

Σχήμα 4.20: Η λογική *Black Box*.

Πηγή: https://en.wikipedia.org/wiki/Black_box

4.4 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

Το σημαντικότερο ίσως υποσύστημα της αρχιτεκτονικής που υλοποιήθηκε και περιγράφηκε στο υποκεφάλαιο 4.1 είναι το τμήμα αυτό το οποίο υλοποιεί όλους τους αλγορίθμους που χρησιμοποιούνται για να κινηθεί σωστά το αυτόνομο όχημα. Το μέρος αυτό της αρχιτεκτονικής τρέχει στον προσομοιωτή *CARLA* και οι επιμέρους αλγόριθμοι υλοποιούνται σε *Python*. Στο παρών υποκεφάλαιο θα παρουσιαστεί η αρχιτεκτονική των υποσυστημάτων που αφορούν την κίνηση και αλληλεπίδραση του οχήματος με το περιβάλλον και θα γίνει η ανάλυση του καθενός από αυτά. Στην ουσία αφορά το μέρος εκείνο του συνολικού συστήματος το οποίο δεν είναι ορατό στο χρήστη αλλά τρέχει στο πίσω μέρος του συστήματος και φροντίζει για την ορθή κίνηση του οχήματος.

4.4.1 Περιγραφή αρχιτεκτονικής του αυτόνομου οχήματος

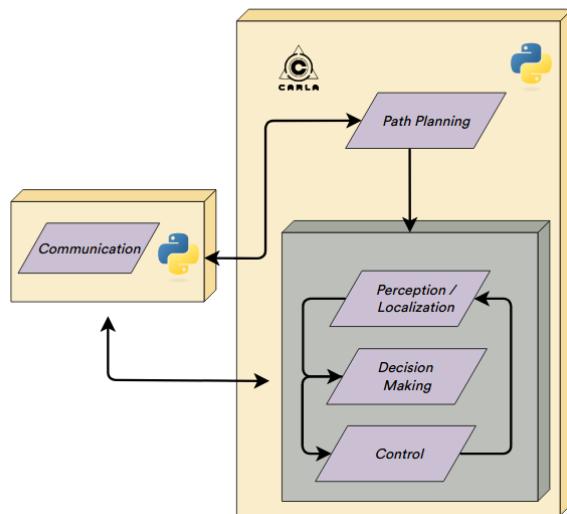
Στην παρούσα διπλωματική, για την κατασκευή των διάφορων υποσυστημάτων του αυτόνομου οχήματος, χρησιμοποιήθηκε μία αρθρωτή (*modular*) αρχιτεκτονική παρόμοια με τις [13], [14], [15], [16], [17], [18], [19] ως προς τα βασικά υποσυστήματα που διαθέτει προσθέτοντας κάποια επιπλέον τα οποία βοήθησαν στη σωστή σχεδίαση της συγκεκριμένης αρχιτεκτονικής. Ο λόγος που επιλέχθηκε αυτή η αρχιτεκτονική ήταν η ξεκάθαρη διάκριση στην υλοποίηση που προσφέρει ανάμεσα στα υποσυστήματα της. Αυτό σημαίνει ότι το κάθε υποσύστημα μπορεί να υλοποιηθεί ανεξάρτητα από το άλλο και να επικοινωνούν μεταξύ τους μόνο για να ανταλλάσσουν τα απαραίτητα δεδομένα. Το συνολικό πρόβλημα ακολουθώντας αυτή τη λογική μετατρέπεται σε ένα σαφώς καθορισμένο σύνολο από επιμέρους προβλήματα τα οποία λύνοντας τα και συνδέοντας τις λύσεις τους με κατάλληλους τρόπους οδηγεί το συνολικό σύστημα σε ορθή λειτουργία. Τα επιμέρους υποσυστήματα που συνθέτουν την αρχιτεκτονική του αυτόνομου οχήματος στην παρούσα διπλωματική είναι:

⁵⁹ https://en.wikipedia.org/wiki/Black_box

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

- **Υποσύστημα Επικοινωνίας:** Το υποσύστημα αυτό είναι υπεύθυνο για τη μεταβίβαση και τη διαχείριση των ερεθισμάτων που στέλνει ο χρήστης στο όχημα μέσω της διεπαφής του *NodeRED*.
- **Υποσύστημα Σχεδίασης Τροχιάς:** Το υποσύστημα αυτό είναι υπεύθυνο για τη σωστή σχεδίαση της τροχιάς πάνω στον χάρτη που πρόκειται να κινηθεί, την οποία επιθυμεί να ακολουθήσει ο χρήστης με το όχημα του.
- **Υποσύστημα Αντίληψης:** Το συγκεκριμένο υποσύστημα αποτελεί τα “μάτια” του αυτόνομου οχήματος εντοπίζοντας πιθανά δυναμικά και στατικά εμπόδια στο περιβάλλον μέσα στο οποίο κινείται αλλά και τους ελεύθερους χώρους στους οποίους του επιτρέπεται η κίνηση.
- **Υποσύστημα Επιλογής Συμπεριφοράς:** Το υποσύστημα αυτό χρησιμοποιείται για την επιλογή της καταλληλότερης συμπεριφοράς κάθε χρονική στιγμή ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν εκείνη τη στιγμή.
- **Υποσύστημα Ελέγχου:** Το υποσύστημα ελέγχου περιλαμβάνει έναν ελεγκτή ο οποίος είναι υπεύθυνος για την πραγματική κίνηση και τη σωστή ακολούθηση της τροχιάς. Ρυθμίζει σωστά τις παραμέτρους της κίνησης και παράγει ένα σύνολο από τιμές οι οποίες δίνουν εντολή στους τροχούς του οχήματος για την ταχύτητα και την κατεύθυνση που θα ακολουθήσουν.

Στο [σχήμα 4.21](#) φαίνεται το μέρος της συνολικής αρχιτεκτονικής που αφορά το αυτόνομο όχημα και περιλαμβάνει τα υποσυστήματα που αναφέρθηκαν παραπάνω. Έπειτα ακολουθεί μία ανάλυση του τρόπου με τον οποίο αναπτύχθηκε το κάθε υποσύστημα, η επικοινωνία μεταξύ τους και οι αλγόριθμοι που υλοποιήθηκαν εσωτερικά των υποσυστημάτων.

Σχήμα 4.21: Το μέρος της συνολικής αρχιτεκτονικής που αφορά τη λειτουργία του αυτόνομου οχήματος.

4.4.2 Υποσύστημα Επικοινωνίας

Το υποσύστημα επικοινωνίας είναι ένα από τα σημαντικότερα υποσυστήματα στη δομή της αρχιτεκτονικής του αυτόνομου οχήματος διότι αποτελεί ουσιαστικά τη “γέφυρα” μεταξύ των υπόλοιπων υποσυστημάτων του οχήματος και της διεπαφής του χρήστη. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, οι εντολές που στέλνει ο χρήστης από τη διεπαφή μεταφέρονται στον *Mosquitto broker* και από εκεί με το *MQTT* πρωτόκολλο στο αυτόνομο όχημα. Το υποσύστημα επικοινωνίας είναι το τμήμα του αυτόνομου οχήματος που θα λάβει τα μηνύματα από τον *broker* και θα τα μοιράσει στα υπόλοιπα υποσυστήματα του αυτοκινήτου ανάλογα και με τη φύση της εντολής που εστάλη.

Τα κύρια υποσυστήματα με τα οποία αλληλεπιδρά είναι το υποσύστημα Επιλογής Συμπεριφοράς και το υποσύστημα Ελέγχου. Στο πρώτο επιδρά κυρίως με τις τιμές των *aggressive* και *lawful* που δίνονται από το χρήστη και επηρεάζουν τις αποφάσεις που παίρνει εντός της κυκλοφορίας. Στο δεύτερο επιδρά κυρίως με εντολές εκκίνησης, σταματήματος, αλλαγής λωρίδας στις οποίες ο χρήστης θέλει να επέμβει απευθείας στον έλεγχο του αυτοκινήτου χωρίς να του δώσει το περιθώριο να αποφασίσει. Το συγκεκριμένο υποσύστημα χρησιμοποιείται και για την αντίθετη πορεία των μηνυμάτων δηλαδή όταν κάποιο από τα άλλα υποσυστήματα του οχήματος θέλει να στείλει κάποιο μήνυμα στον *broker* και μετέπειτα στον χρήστη μέσω του *NodeRED* τότε το πραγματοποιεί μέσω του υποσυστήματος επικοινωνίας. Τα μηνύματα που ακολουθούν αυτή την πορεία είναι κυρίως ενημερωτικού τύπου σε περίπτωση που το σύστημα του αυτοκινήτου θέλει να προειδοποιήσει ή απλά να ενημερώσει το χρήστη για τις συνθήκες λειτουργίας του αυτοκινήτου και την πορεία του μέσα στην κυκλοφορία. Το υποσύστημα επικοινωνίας αλληλεπιδρά σε πραγματικό χρόνο, με τα δύο συστήματα που αναφέρθηκαν, δηλαδή όσο το όχημα βρίσκεται σε πορεία ανταλλάσσοντας συνεχώς ερεθίσματα είτε με κατεύθυνση προς το σύστημα είτε προς το χρήστη. Εκτός των δύο αυτών υποσυστημάτων, το υποσύστημα επικοινωνίας ανταλλάσσει μηνύματα και με το υποσύστημα Σχεδίασης τροχιάς. Η διαφορά αυτής της επικοινωνίας με το υποσύστημα Σχεδίασης τροχιάς βρίσκεται στο γεγονός ότι τα μηνύματα είναι οι επιλογές προορισμού και κατεύθυνσης που δίνονται από το χρήστη και δίνονται μια φορά στη διαδικασία σχεδιασμού της τροχιάς, σε αντίθεση με την επικοινωνία που γίνεται σε πραγματικό χρόνο με τα υπόλοιπα υποσυστήματα όπως αναφέρθηκαν προηγουμένως.

Ουσιαστικά το υποσύστημα αυτό υλοποιεί τους πελάτες που είναι *subscribers* ή *publishers* υλοποιημένοι σε *Python*. Οι πελάτες αυτοί μέσω της σύνδεσης με τα κατάλληλα *topics* είτε δημοσιεύουν (*publish*) στον *Mosquitto broker* τα μηνύματα που προορίζονται για το χρήστη είτε καταγράφουν (*subscribe*) τις εντολές που δέχεται ο *broker* από το χρήστη και προορίζονται προς το όχημα.

Περιγραφή Αλγορίθμου

Παρακάτω παρατίθενται οι δύο κλάσεις οι οποίες υλοποιήθηκαν και λειτουργούν σαν *Publishers* και *Subscribers* με σκοπό την εύρυθμη επικοινωνία με τον *broker*. Η υλοποίηση των δύο κλάσεων και τα αντικείμενα που χρησιμοποιούνται (για παράδειγμα η κλάση *ConnectionParameters*) βασίζεται στη λειτουργία της *commlib-py* που αναφέρθηκε στο [υποκεφάλαιο 3.5](#).

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

Η κλάση *PublisherMQTT* ([αλγόριθμος 4.1](#)) είναι αυτή η οποία υλοποιεί τις μεθόδους των *Publishers* και διαθέτει δύο μεθόδους. Η πρώτη μέθοδος καλείται *initialize* και αρχικοποιεί όλες τις απαραίτητες μεταβλητές για τη δημιουργία επικοινωνίας. Για την επίτευξη της σύζευξης με τον *broker* είναι απαραίτητο να είναι γνωστό το *hostname* του *broker* και το *port* στο οποίο τρέχει για αυτό και δηλώνονται ως προϋπόθεση όπως φαίνεται στον αλγόριθμο. Με τη δεύτερη μέθοδο η οποία καλείται *publish* το μήνυμα *msg* που δίνεται ως όρισμα δημοσιεύεται στο *topic* που έχει οριστεί προηγουμένως. Στη συγκεκριμένη περίπτωση οι μεταβλητές *host* και *port* λαμβάνουν τις τιμές *test.mosquitto.org* και 1883 αντίστοιχα.

διότι για κάθε ξεχωριστό *topic* υπάρχει διαφορετική κλάση *Subscriber* η οποία αρχικοποιεί τις μεταβλητές με πιο αντιπροσωπευτικά ονόματα και πιο εξειδικευμένες λειτουργίες. Η κεντρική ιδέα του *Subscriber* πάντως είναι αυτή που περιγράφηκε.

Αλγόριθμος 4.1 Class PublisherMQTT

Require: host, port

```
1: function INITIALIZE(topic_name)
2:   topic ← topic_name
3:   connectionParams ← ConnectionParameters(host, port)
4:   publisher ← Publisher(topic, connectionParams)
5: end function
6: function PUBLISH(msg)
7:   publisher.publish(msg)
8: end function
```

4.4.3 Υποσύστημα Καθορισμού και Σχεδίασης Τροχιάς

Το υποσύστημα καθορισμού και σχεδίασης τροχιάς είναι από τα πρώτα υποσυστήματα τα οποία ενεργοποιούνται κατά τη λειτουργία του συστήματος. Το συγκεκριμένο υποσύστημα είναι υπεύθυνο για την πλήρη χάραξη της τροχιάς δημιουργώντας διαδοχικά *waypoints* τα οποία θα ακολουθεί ένα-ένα το όχημα για να φτάσει στον τελικό προορισμό του. Είναι το υποσύστημα εκείνο το οποίο καλείται πριν το όχημα ξεκινήσει να κινείται δηλαδή στη φάση που ο χρήστης καθορίζει τα σημεία και τις κατευθύνσεις που θέλει να ακολουθήσει πάνω στο χάρτη. Όπως αναλύθηκε και στη [ενότητα 4.2.1](#) οι ενέργειες του χρήστη χωρίζονται σε αυτές που πράττει πριν την εκκίνηση του οχήματος και σε αυτές που πραγματοποιεί όσο το όχημα κινείται. Το συγκεκριμένο υποσύστημα ενεργοποιείται κατά την πρώτη φάση ενεργειών και στην ουσία αποτελεί το κεντρικό αλγορίθμικό τμήμα που διαχειρίζεται τις επιλογές του χρήστη ως προς την τροχιά που θέλει να ακολουθήσει. Το υποσύστημα καθορισμού και σχεδίασης της τροχιάς συνδέεται με το υποσύστημα επικοινωνίας, το οποίο αποτελεί τη γέφυρα μεταξύ της διεπαφής και του συστήματος του αυτοκινήτου. Το υποσύστημα επικοινωνίας μεταβιβάζει στο υποσύστημα σχεδιασμού της τροχιάς τις προθέσεις του χρήστη για τους προορισμούς και την αντίθετη πορεία ακολουθούν μηνύματα προειδοποίησης σε περίπτωση που κάποια κίνηση δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί ή μηνύματα επιβεβαίωσης σχετικά με την καταγραφή των προορισμών.

Αλγόριθμος 4.2 Class SubscriberMQTT

Require: host, port

```

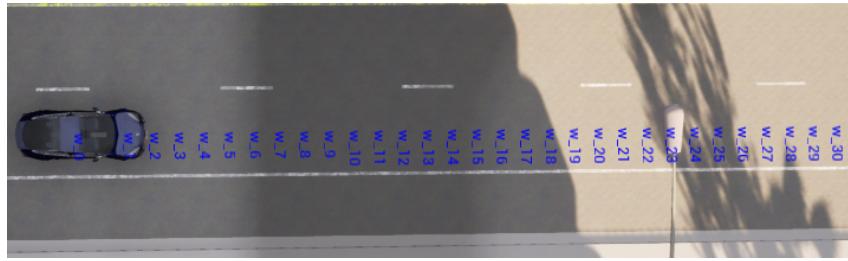
1: function INITIALIZE(topic_name)
2:   topic  $\leftarrow$  topic_name
3:   connectionParams  $\leftarrow$  ConnectionParameters(host, port)
4:   value  $\leftarrow$  0
5:   changedValue  $\leftarrow$  False
6:   subscribe()
7: end function
8: function SUBSCRIBE
9:   sub  $\leftarrow$  Subscriber(topic, dataCallback, connectionParams)
10:  sub.run()
11: end function
12: function DATA CALLBACK(msg)
13:   if topic == correct_topic then
14:     value  $\leftarrow$  msg[topic]
15:     changedValue  $\leftarrow$  True
16:   else
17:     return
18:   end if
19: end function
```

Κάθε τοποθεσία ή κατεύθυνση που δίνεται από τον οδηγό μεταφράζεται σε ένα συγκεκριμένο *waypoint* πάνω στο χάρτη. Έτσι σχηματίζεται μία ακολουθία από σημεία πάνω στο χάρτη από τα οποία θα περάσει το όχημα. Προκειμένου η μετάβαση σε αυτά τα σημεία να γίνει με όσο το δυνατόν πιο ομαλό και ασφαλή τρόπο τα σημεία αυτά ενώνονται με κοντινότερα waypoints που απέχουν συνήθως μέχρι ένα μέτρο μεταξύ τους και κάνουν τη συνολική τροχιά πιο ομαλή. Δημιουργείται έτσι ένας πίνακας όπως αυτός που φαίνεται στον [πίνακα 4.1](#) με όλα τα waypoints από τα οποία θα πρέπει να περάσει το όχημα για να ολοκληρώσει τη διαδρομή του. Ο [αλγόριθμος 4.4](#) υλοποιεί την πρώτη διαδικασία κατά την οποία ο χρήστης δίνει τις επιλογές του στο σύστημα σχετικά με τις διαδρομές και τις τοποθεσίες που θέλει να επισκεφτεί. Ο αλγόριθμος παίρνει τις επιλογές του χρήστη τις μεταφράζει σε συντεταγμένες πάνω στο χάρτη και επιστρέφει έναν πίνακα όπως αυτόν του [πίνακα 4.1](#) περιλαμβάνοντας όλα τα σημεία από τα οποία πρέπει να περάσει το όχημα για να ολοκληρώσει την πορεία του και να φτάσει στον προορισμό του. Στο [σχήμα 4.22](#) απεικονίζεται ένα παράδειγμα με τα waypoints *w_X* που περιέχει ο [πίνακας 4.1](#) για μια ευθεία διαδρομή 30 μέτρων και πρέπει να ακολουθήσει το όχημα ένα προς ένα για να φτάσει στο τέλος της ευθείας.

$$waypoints = [waypoint^{(1)}, \ waypoint^{(2)}, \dots, \ waypoint^{(i)}, \dots, \ waypoint^{(n)}] \quad (4.1)$$

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

Σχήμα 4.22: Τα *waypoints* w_X που περιέχει ο [πίνακας 4.1](#) για μια ευθεία διαδρομή 30 μέτρων.

Περιγραφή αλγορίθμου επιλογής τροχιάς

Η μόνη προϋπόθεση για να λειτουργήσει ο [αλγόριθμος 4.4](#) είναι να δοθεί ως είσοδος η αρχική τοποθεσία του οχήματος. Έπειτα ξεκινάει μια άπειρη δομή επανάληψης η οποία τερματίζεται όταν ο χρήστης πατήσει το πλήκτρο *DONE* το οποίο, όπως αναλύθηκε και προηγουμένως στο [υποκεφάλαιο 4.2](#), υποδηλώνει ότι η διαδικασία καταγραφής των σημείων που θέλει να επισκεφτεί ο χρήστης έχει ολοκληρωθεί και το όχημα ξεκινάει τη λειτουργία του. Στην ουσία σε αυτόν τον αλγόριθμο αποτελεί την συνθήκη τερματισμού της άπειρης επανάληψης που θα επιτρέψει στο όχημα να πάει στο επόμενο στάδιο. Εσωτερικά αυτής της επανάληψης ο αλγόριθμος υλοποιεί τη λογική επιλογής τοποθεσίας ή κατεύθυνσης και διαθέτει μια εσωτερική άπειρη δομή επανάληψης η οποία τρέχει όσο ο χρήστης δίνει επιλογές κατεύθυνσης στο σύστημα. Η λειτουργία της επανάληψης εσωτερικά ξεκινάει στη γραμμή 3 του αλγορίθμου όπου ελέγχεται αν έχει πατηθεί το πλήκτρο *CANCEL* με το οποίο ακυρώνονται όλες οι επιλογές του χρήστη, βγαίνει από την επανάληψη και η διαδικασία επιλογής ξεκινά από την αρχή. Έπειτα στη μεταβλητή *action* εκχωρείται η επιλογή του χρήστη σχετικά με τον τρόπο που επιθυμεί να κινηθεί και ο αλγόριθμος ακολουθεί δύο διαδρομές.

Στην περίπτωση που δοθεί η επιλογή *Location* ο αλγόριθμος καλεί τη συνάρτηση *handle_locations* η οποία καταγράφει όλες τις τοποθεσίες από τις οποίες επιθυμεί να περάσει το όχημα, τις αποθηκεύει σε έναν πίνακα για να υπάρχει αποθηκευμένη η σειρά με την οποία θα τις επισκεφτεί και τις επιστρέφει στον πίνακα *end_waypoints*. Επίσης, τυπώνει και ανάλογα μηνύματα ενημέρωσης προς το χρήστη σχετικά με τις καταγεγραμμένες τοποθεσίες. Στη συνέχεια, μέσω της συνάρτησης *trace_route* υπολογίζονται οι ελάχιστες διαδρομές μεταξύ των διαδοχικών προορισμών που έχει επιλέξει ο χρήστης και επιστρέφονται στον πίνακα *custom_waypoints* όλα τα σημεία της τροχιάς που έχει σχηματιστεί. Ανανεώνεται επιπλέον το *current_waypoint* το οποίο διαθέτει το τελευταίο σημείο της συνολικής τροχιάς για να γνωρίζει ο αλγόριθμος από που να ξεκινήσει σε περίπτωση που ο χρήστης επιλέξει επιπλέον προορισμούς. Τέλος, στον πίνακα *waypoints* αποθηκεύονται όλα τα σημεία της τροχιάς από τα οποία πρέπει να περάσει το όχημα είτε προέρχονται από επιλογές *Location* είτε από επιλογές *Direction*.

Στην περίπτωση που δοθεί η επιλογή *Direction* το σύστημα εμφανίζει τις διαθέσιμες επιλογές κατεύθυνσης που μπορεί να κινηθεί μέσω της συνάρτησης *turn_info*. Αφού το σύστημα περιμένει μέχρι να δοθεί επιλογή από το χρήστη τότε στις περιπτώσεις που δοθεί μία εκ των *RIGHT*, *LEFT* και *STRAIGHT* ο έλεγχος του

προγράμματος μεταφέρεται στη συνάρτηση *handle_turn* η οποία διαχειρίζεται τις επιλογές κατεύθυνσης και επιστρέφει τα *waypoints* που ενώνουν την εκάστοτε τοποθεσία με την κατάληξη της στροφής που έχει επιλεγεί. Η περίπτωση της επιλογής FORWARD διαχειρίζεται από ξεχωριστή συνάρτηση η οποία επιστρέφει επίσης τα ανάλογα *waypoints*. Όπως και στην περίπτωση του *Location* ανανεώνονται οι μεταβλητές *current_waypoint* και *waypoints* αντίστοιχα και η επανάληψη τερματίζεται για να δοθεί εκ νέου επιλογή από το χρήστη.

Εφόσον η διαδικασία αυτή ολοκληρωθεί και ο χρήστης δώσει όλες τις επιλογές τοποθεσίας ή κατεύθυνσης που επιθυμεί να ακολουθήσει, η εξωτερική άπειρη επανάληψη τερματίζεται και τυπώνονται στη διεπαφή ανάλογα μηνύματα που σηματοδοτούν την έναρξη της πορείας του οχήματος. Ο έλεγχος του προγράμματος μεταφέρεται πλέον σε καινούργιο αλγόριθμο ο οποίος μετακινεί το όχημα και καθορίζει την επιλογή της συμπεριφοράς του και θα αναλυθεί σε επόμενη ενότητα. Μόλις το όχημα ολοκληρώσει τη διαδρομή του ο αλγόριθμος τυπώνει στην οθόνη της διεπαφής μήνυμα ενημέρωσης σχετικό με την ολοκλήρωση της διαδρομής και ο **αλγόριθμος 4.4** ξεκινάει από την αρχή τη λειτουργία του σε περίπτωση που ο χρήστης επιθυμεί να μετακινηθεί σε άλλο προορισμό.

Περιγραφή συναρτήσεων

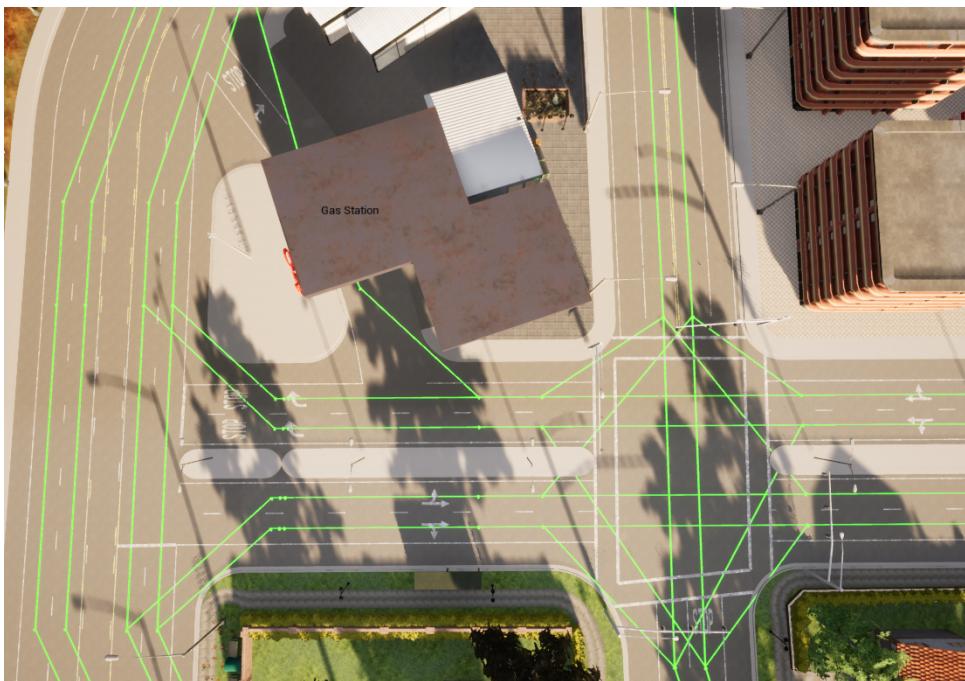
Στη συγκεκριμένη υποενότητα θα περιγραφούν οι σημαντικότερες συναρτήσεις και οι αλγόριθμοι που χρησιμοποιήθηκαν στον **αλγόριθμο 4.4** για την πλήρη λειτουργία του:

- **Εύρεση Ελάχιστου Μονοπατιού:** Στο μέρος εκείνο του αλγορίθμου όπου ο χρήστης επιλέγει έναν ή περισσότερους τελικούς προορισμούς θα πρέπει να βρεθεί η βέλτιστη διαδρομή που συνδέει διαδοχικά αυτούς τους προορισμούς. Για τον λόγο αυτό χρησιμοποιήθηκε το γεγονός ότι κάθε χάρτης του CARLA διαθέτει σε κάθε λωρίδα κυκλοφορίας έναν κόμβο στην αρχή και έναν στο τέλος της λωρίδας. Οι κόμβοι αυτοί είναι στην ουσία *waypoints* που υποδηλώνουν τα όρια της λωρίδας. Δημιουργείται με αυτόν τον τρόπο σε ολόκληρο το χάρτη ένας κατεύθυνόμενος γράφος με κόμβους τα δύο *waypoints* της κάθε λωρίδας. Ο γράφος απεικονίζεται στο **σχήμα 4.23** όπου φαίνονται με βέλη οι κατεύθυνσεις των ακμών οι οποίες συμβαδίζουν με την κατεύθυνση του δρόμου. Να σημειωθεί εδώ ότι σαν μονοπάτι δε χρησιμοποιούνται οι ακμές του γράφου για τη μετακίνηση του οχήματος αλλά ένα σύνολο από κοντινότερα σημεία τα οποία σχηματίζουν καμπυλωτές διαδρομές και οδηγούν με ασφάλεια το όχημα από κόμβο σε κόμβο. Επομένως, για να βρεθεί η βέλτιστη διαδρομή χρησιμοποιήθηκε ο αλγόριθμος A*⁶⁰ ο οποίος αποτελεί έναν από τους πιο αποδοτικούς αλγορίθμους εύρεσης ελάχιστου μονοπατιού σε κατεύθυνόμενο γράφο. Ο A*⁶⁰ αποτελεί έναν αλγόριθμο ο οποίος λειτουργεί σε γράφο, με θετικά βάρη και προσπαθεί σε κάθε βήμα του να ελαχιστοποιήσει ένα συγκεκριμένο κόστος μεταξύ του κόμβου που βρίσκεται και του τελικού κόμβου. Σε κάθε βήμα του ελέγχει τους επόμενους κόμβους στους οποίους μπορεί να κινηθεί δημιουργώντας έτσι συνεχώς έναν δέντρο με τους δυνατούς κόμβους και

⁶⁰https://en.wikipedia.org/wiki/A*_search_algorithm

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

επιλέγει εκείνον που ικανοποιεί μια συγκεκριμένη συνθήκη. Το κόστος που προσπαθεί να ελαχιστοποιήσει σε κάθε επανάληψη δίνεται από τη συνάρτηση $f(n) = g(n) + h(n)$ όπου η μεταβλητή n αποτελεί τον κόμβο που εξετάζεται, η συνάρτηση g αποτελεί το κόστος του κόμβου, δηλαδή το άθροισμα των βαρών των ακμών από την αρχή μέχρι τον κόμβο n και η συνάρτηση h η οποία ονομάζεται *heuristic* και είναι αυτή που υπολογίζει το κόστος από τον κόμβο n μέχρι τον τελικό κόμβο. Στη συγκεκριμένη περίπτωση οι ακμές του γράφου είναι οι λωρίδες κυκλοφορίας. Οπότε, ως συνάρτηση g που χρησιμοποιήθηκε είναι το μήκος της κάθε λωρίδας μέχρι τον κόμβο n και η συνάρτηση h που χρησιμοποιήθηκε είναι η απόσταση του κόμβου n από τον τελικό προορισμό. Η λογική του αλγόριθμου A* υλοποιείται μέσω της συνάρτησης *trace_route* που καλείται στον [αλγόριθμο 4.4](#) και παρέχεται έτοιμη από το CARLA API. Κατά τη διαδικασία εύρεσης του επόμενου βέλτιστου κόμβου λαμβάνονται υπόψη οι κανόνες κυκλοφορίας και η τοπολογία του χάρτη στον οποίο τρέχει ο αλγόριθμος. Η διαδικασία εύρεσης ελάχιστου μονοπατιού τερματίζει όταν βρεθεί ο τελικός κόμβος. Ο αλγόριθμος επιστρέφει έναν πίνακα από *waypoints* τα οποία συνδέουν τον αρχικό και τον τελικό προορισμό με βέλτιστο τρόπο. Στο [σχήμα 4.24](#) απεικονίζονται κάποια παραδείγματα βέλτιστων διαδρομών.

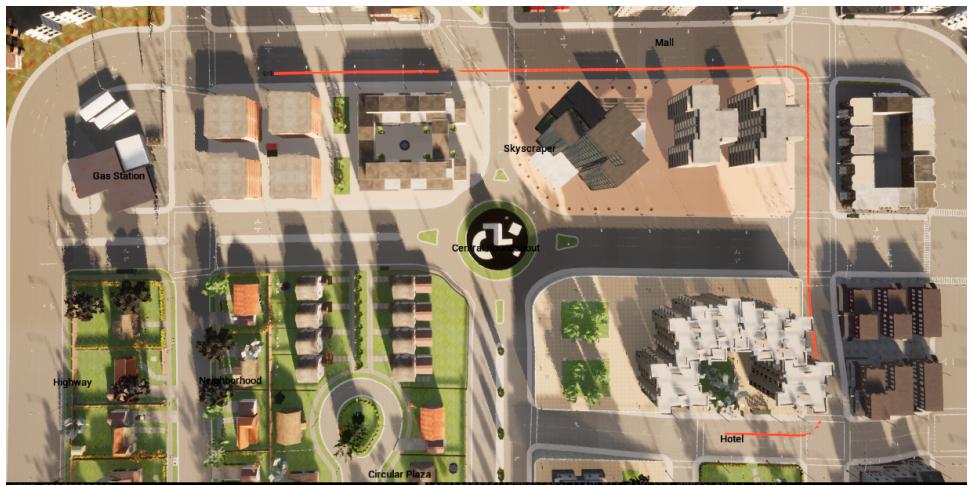

Σχήμα 4.23: Κατευθυνόμενος γράφος που παρέχεται από τον CARLA προσομοιωτή.

- **Έλεγχος κατευθύνσεων:** Δίνοντας την επιλογή *Direction* ο χρήστης, επιλέγει την κατεύθυνση που θέλει να ακολουθήσει στην επόμενη διασταύρωση. Όπως φαίνεται και στον [αλγόριθμο 4.4](#) η συνάρτηση *handle_turn* είναι αυτή που χειρίζεται τις εντολές κατεύθυνσης που δίνει ο οδηγός. Όποια εντολή κατεύθυνσης και να δοθεί το σύστημα καλεί την ενσωματωμένη συνάρτηση του CARLA *next_until_lane_end(1.0)* η οποία γεμίζει με *waypoints* που απέχουν 1 μέτρο την αρχή και το τέλος μιας λωρίδας ή μιας διασταύρωσης για να προστεθούν στα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

(α') Ελάχιστο μονοπάτι με αρχική θέση την Καφετέρια και τελική το Ξενοδοχείο.

(β') Ελάχιστο μονοπάτι με αρχική θέση την Καφετέρια και τελική τη Γειτονιά.

Σχήμα 4.24: Βέλτιστες διαδρομές υπολογισμένες μέσω του A*.

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

συνολικά *waypoints* της τροχιάς. Το κύριο πρόβλημα που διαχειρίζεται η συνάρτηση *handle_turn* είναι να μπορέσει να αντιληφθεί την κατεύθυνση ως προς το όχημα των τελικών *waypoints*. Το CARLA API δε διαθέτει κάποια πληροφορία σχετικά με τη σχετική θέση των *waypoints* δηλαδή πόσο δεξιά ή αριστερά είναι κάποιο *waypoint* σε σχέση με κάποιο άλλο οπότε προκύπτει μέσω μαθηματικών υπολογισμών. Πιο συγκεκριμένα, οι συντεταγμένες όλων των σημείων εντός του χάρτη δίνονται ως προς κάποιο κεντρικό σύστημα συντεταγμένων που βρίσκεται στο κέντρο του χάρτη. Για να μπορέσει ο αλγόριθμος να αντιληφθεί τη σχετική θέση δύο σημείων μετατρέπει το ένα σημείο θεωρώντας ως αρχή τις συντεταγμένες του άλλου σημείου. Το σύστημα συντεταγμένων του CARLA είναι αριστερόστροφο με πάνω τον άξονα Z για αυτό και χρησιμοποιείται ο πίνακας μετασχηματισμού που φαίνεται στην [εξίσωση 4.2](#) για τη μετατροπή των συντεταγμένων. Η γωνία θ είναι η στροφή του αρχικού σημείου ως προς τον άξονα Z (γωνία yaw). Οι υπολογισμοί για τη μετατροπή των συντεταγμένων ενός σημείου B ως προς ένα σημείο A υλοποιούνται όπως στην [εξίσωση 4.3](#). Σημειώνεται ότι ο δείκτης κάτω δεξιά δηλώνει το σημείο στο οποίο ανήκει η συντεταγμένη και ο πάνω δεξιά είναι το σύστημα ως προς το οποίο είναι εκφρασμένη, με το W να δηλώνει το αρχικό κεντρικό σύστημα συντεταγμένων του CARLA και το A το σύστημα συντεταγμένων με αρχή το σημείο A. Αφού γίνει η μετατροπή τότε συγκρίνονται τα πρόσημα των x, y συντεταγμένων. Όταν οι x, y συντεταγμένες είναι ομόσημες τότε το σημείο B βρίσκεται στα δεξιά του σημείου A και όταν είναι ετερόσημες το σημείο B βρίσκεται στα αριστερά του σημείου A.

$$R = \begin{bmatrix} \cos(\theta), & \sin(\theta), & 0 \\ -\sin(\theta), & \cos(\theta), & 0 \\ 0, & 0, & 1 \end{bmatrix} \quad (4.2)$$

$$\begin{bmatrix} x_B^{(A)} \\ y_B^{(A)} \\ z_B^{(A)} \end{bmatrix} = R \cdot \left(\begin{bmatrix} x_B^{(W)} \\ y_B^{(W)} \\ z_B^{(W)} \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} x_A^{(W)} \\ y_A^{(W)} \\ z_A^{(W)} \end{bmatrix} \right) \quad (4.3)$$

Για την περίπτωση που πρέπει να ελεγχθεί αν το σημείο B βρίσκεται περίπου στην ίδια ευθεία (την ευθεία του δρόμου) με το σημείο A τότε δεν πραγματοποιείται αλλαγή συντεταγμένων αλλά ακολουθείται μια διαφορετική τεχνική. Αυτή η περίπτωση καλύπτει την εντολή STRAIGHT. Λαμβάνεται το μοναδιαίο διάνυσμα του σημείου B και του σημείου A και υπολογίζεται η γωνία μεταξύ των δύο μέσω της αντίστροφης εφαπτομένης του εσωτερικού τους γινομένου. Αν τα δύο σημεία βρίσκονται στην ίδια περίπου ευθεία του δρόμου μετά από υπολογισμούς προκύπτει ότι στρογγυλοποιημένα αυτή η γωνία είναι 0.8 μοίρες. Ο υπολογισμός της γωνίας φαίνεται στην [εξίσωση 4.4](#). Η λογική που περιγράφηκε παραπάνω και για τις τρεις επιλογές που μπορεί να δοθούν από το χρήστη αποτυπώνεται στον [αλγόριθμο 4.3](#). Να σημειωθεί εδώ ότι στην περίπτωση που έχει επιλεγεί η εντολή RIGHT ή LEFT για μια διασταύρωση και υπάρχουν παραπάνω από μια δεξιές ή αριστερές στροφές τότε όπως αναφέρθηκε και στο [υποκεφάλαιο 4.2](#) ζητείται να δοθεί και ο αριθμός της στροφής.

Με αυτό τον τρόπο συμπληρώνονται και τα αντίστοιχα *waypoints* που πρέπει να προστεθούν στον συνολικό πίνακα.

$$\text{angle} = \arctan(\text{unit\_vector\_A} \cdot \text{unit\_vector\_B}) \quad (4.4)$$

Συνοψίζοντας, ο αλγόριθμος *handle_turn* είναι αυτός που αποφασίζει ποια *waypoints* θα προστεθούν στα συνολικά *waypoints* της τροχιάς μετά την εντολή που θα δώσει ο χρήστης. Όταν οι εντολές του χρήστη είναι *LEFT* ή *RIGHT* χρησιμοποιείται η τεχνική της πρώτης παραγράφου και όταν η εντολή είναι *STRAIGHT* χρησιμοποιείται η τεχνική της δεύτερης.

Αλγόριθμος 4.3 Handle Turn

Require: *start_waypoint*, *turn_choice*

```

1: waypoints ← [start_waypoint]
2: paths ← paths in the junction from the same, right and left lane if exist
3: for each available path do
4:   temp_waypoints ← path.next_until_lane_end(1.0)
5:   angle ← calculate_angle(temp_waypoints[0], temp_waypoints[end])
6:   converted_coor ← change_coordinate_system(temp_waypoints[end])
7:   if angle! = 0.8 ∧ turn_choice == "STRAIGHT" then
8:     Print in Node RED the message "Going STRAIGHT at the next junction"
9:     overall_waypoints ← append temp_waypoints
10:    break the loop
11:   else if converted_coor.x · converted_coor.y > 0 ∧ turn_choice == "RIGHT" then
12:     if more than one RIGHT turns exist then
13:       choice_of_turn ← the number of the turn
14:       temp_waypoints ← path[choice_of_turn].next_until_lane_end(1.0)
15:     end if
16:     Print in Node RED the message "Turn RIGHT at the next junction"
17:     overall_waypoints ← append temp_waypoints
18:     break the loop
19:   else if converted_coor.x · converted_coor.y < 0 ∧ turn_choice == "LEFT" then
20:     if more than one LEFT turns exist then
21:       choice_of_turn ← the number of the turn
22:       temp_waypoints ← path[choice_of_turn].next_until_lane_end(1.0)
23:     end if
24:     Print in Node RED the message "Turn LEFT at the next junction"
25:     overall_waypoints ← append temp_waypoints
26:     break the loop
27:   end if
28: end for
29: return overall_waypoints

```

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

- **Επιλογή FORWARD:** Σε περίπτωση που ο χρήστης επιλέξει *FORWARD* με *X* μέτρα προώθησης τότε ο έλεγχος του [αλγορίθμου 4.4](#) μεταφέρεται στη συνάρτηση *handle_forward* η οποία είναι απλή στην υλοποίηση και γεμίζει τον συνολικό πίνακα των *waypoints* με σημεία τα οποία απέχουν μεταξύ τους 1 μέτρο και βρίσκονται στην ίδια λωρίδα με το όχημα. Η διαδικασία ολοκληρώνεται όταν συμπληρώσει *X* σημεία στον πίνακα και σε περίπτωση που η λωρίδα του οχήματος δε συνεχίζει στην τοπολογία του οδικού δικτύου τότε αυτόματα προστίθενται στον πίνακα τυχαία δεξιά ή αριστερά τα επόμενα σημεία μέχρι να συμπληρωθούν τα *X* μέτρα.

Συνοψίζοντας, στη συγκεκριμένη ενότητα παρουσιάστηκε ο τρόπος με τον οποίο οι εντολές κίνησης και οι επιλογές προορισμού που δίνονται από το χρήστη επεξεργάζονται με κατάλληλες τεχνικές από το σύστημα και μετατρέπονται σε ένα σύνολο από σημεία πάνω στο χάρτη. Δημιουργείται έτσι μια ομαλή τροχιά που συνδέει το αρχικό σημείο που βρίσκεται το όχημα με τον τελικό προορισμό περνώντας από όλους τους ενδιάμεσους προορισμούς που δόθηκαν και υπακούοντας όλες τις πιθανές εντολές του οδηγού στις διασταύρωσεις που συναντά. Όλη αυτή η διαδικασία υλοποιείται από τον [αλγόριθμο 4.4](#) μαζί με τις επιμέρους υλοποιήσεις των συναρτήσεων που περιγράφηκαν.

4.4.4 Υποσύστημα Αντίληψης

Το πρόβλημα της Αντίληψης

Στο πρόβλημα της αυτόνομης οδήγησης ένα από τα σημαντικότερα βήματα που πρέπει να γίνει για να μπορεί το όχημα να κινείται με ασφάλεια εντός του δρόμου είναι η γνώση της περιοχής γύρω από το όχημα. Για την ακρίβεια, δεν αρκεί το όχημα να λαμβάνει δεδομένα από το περιβάλλον όπως για παράδειγμα εικόνα από κάμερα ή μετρήσεις από κάποιο LiDAR αλλά θα πρέπει να παράγει γνώση από αυτά τα δεδομένα δηλαδή μέσα από κατάλληλες πράξεις να αντιλαμβάνεται τι πραγματικά συμβαίνει στον γύρω χώρο του. Ένα καλό σύστημα αυτόνομης οδήγησης περιλαμβάνει αντίληψη χώρου 360 μοίρες γύρω από το όχημα η οποία επιτυγχάνεται μέσα από κατάλληλους αισθητήρες που είναι εγκατεστημένοι στο όχημα. Κάθε αισθητήρας, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του όπως το εύρος λειτουργίας του, χρησιμοποιείται και για διαφορετικό σκοπό. Οι αισθητήρες δέχονται τα διάφορα ερεθίσματα και ένα κεντρικό σύστημα αντίληψης τα χρησιμοποιεί για να συνθέσει μία συνολική εικόνα για το εξωτερικό περιβάλλον του οχήματος. Η διαδικασία αυτή ονομάζεται *sensor fusion*. Σε αυτό το υποσύστημα υλοποιούνται διαδικασίες όπως εντοπισμός αντικειμένων (*object detection*) βασισμένο σε εικόνα ο οποίος αναφέρεται στον καθορισμό της τοποθεσίας και του μεγέθους των διάφορων στατικών και δυναμικών αντικειμένων όπως άλλα οχήματα, πεζοί, σημανσεις, φανάρια κλπ. Πραγματοποιεί έτσι μια κατάταξη στα διάφορα αντικείμενα του περιβάλλοντος. Εκτός από εντοπισμό (*detection*) γίνεται και παρακολούθηση (*tracking*) της συμπεριφοράς των αντικειμένων πραγματοποιώντας μια πρόβλεψη για τη μελλοντική τους κίνηση αποφεύγοντας έτσι τις συγκρούσεις. Επίσης, σε αυτό το υποσύστημα πραγματοποιείται και η αναγνώριση λωρίδας (*lane detection*) που καθορίζει ουσιαστικά την περιοχή του δρόμου πάνω στην οποία μπορεί να κινηθεί το όχημα

Αλγόριθμος 4.4 Specify Destination

Require: Start Point

```

1: while True do
2:   while True do
3:     if CANCEL button has been pushed then
4:       break the internal loop
5:     end if
6:     action ← user's choice for "Location" or "Direction"
7:     if action == "Location" then
8:       end_waypoints ← handle_locations(current_waypoint)
9:       custom_waypoints ← trace_route(end_waypoints)
10:      current_waypoint ← last waypoint of custom_waypoints array
11:      waypoints ← append to waypoints the custom_waypoints
12:      break the internal loop
13:    else if action == "Direction" then
14:      turn_info(current_waypoint)           # Show the options for direction
15:      Wait until an option be given
16:      turn ← user's choice for direction
17:      if turn == "RIGHT" then
18:        custom_waypoints ← handle_turn(current_waypoint, "RIGHT")
19:      else if turn == "LEFT" then
20:        custom_waypoints ← handle_turn(current_waypoint, "LEFT")
21:      else if turn == "STRAIGHT" then
22:        custom_waypoints ← handle_turn(current_waypoint, "STRAIGHT")
23:      else if turn == "FORWARD" then
24:        custom_waypoints ← handle_forward(current_waypoint)
25:      end if
26:      waypoints ← append to waypoints the custom_waypoints
27:      current_waypoint ← last waypoint of custom_waypoints array
28:      break the internal loop
29:    end if
30:  end while
31:  if DONE button has been pushed then
32:    Trajectory has been selected so break the external loop
33:  end if
34: end while
35: Print in Node RED the message "Waypoint selection has completed! Press START to begin!"
36: Wait until START button has been pushed
37: Print in Node RED the message "Your car is on! Choose velocity to begin!"
38: Call the function that turns the car on to follow the specified trajectory
39: if vehicle has reached its destination then
40:   Print in Node RED the message "You have reached your destination! Define a new route to continue!"
41: end if
```

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

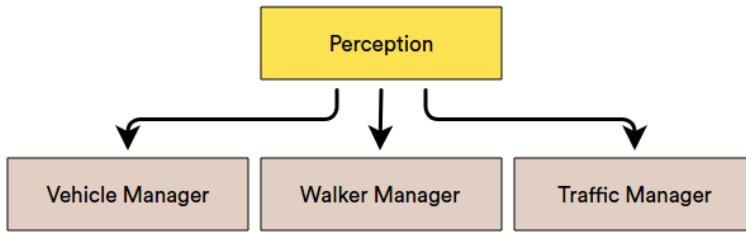
με ασφάλεια. Το υποσύστημα αντίληψης είναι ένα από τα βασικότερα υποσυστήματα γενικότερα σε ένα αυτόνομο όχημα καθώς έχει τη μεγαλύτερη ευθύνη για την πλοϊγηση του αυτοκινήτου μέσα στο χώρο και την αποφυγή των στατικών και δυναμικών εμποδίων. Είναι στην ουσία το σύστημα που αντικαθιστά τα μάτια του οδηγού στη συνολική διαδικασία της οδήγησης.

Υλοποίηση της Αντίληψης

Παρά τη μεγάλη ακρίβεια που προσφέρουν οι αισθητήρες που έχουν αναπτυχθεί για τη λύση του προβλήματος αντίληψης του οχήματος αλλά και τους προηγμένους αλγορίθμους που προσφέρουν σωστή ανάλυση όλων των δεδομένων εισόδου από το εξωτερικό περιβάλλον, στη συγκεκριμένη διπλωματική εργασία χρησιμοποιήθηκε μια πιο απλουστευμένη λύση στο πρόβλημα αντίληψης του οχήματος στην οποία βασικό ρόλο έπαιξε και η χρήση του CARLA ως προσομοιωτή του συνολικού συστήματος.

Συγκεκριμένα, ο προσομοιωτής CARLA διαθέτει τρισδιάστατους χάρτες μέσα στους οποίους πλοηγείται το όχημα. Οι χάρτες αυτοί περιλαμβάνουν τόσο τα τρισδιάστατα αντικείμενα στο χώρο όσο και τον σαφή καθορισμό των δρόμων και των κανόνων του. Το οδικό δίκτυο ενός χάρτη βασίζει τη λειτουργία του σε ένα OpenDRIVE αρχείο όπως αναφέρθηκε και στο [υποκεφάλαιο 3.1](#). Το αρχείο αυτό περιλαμβάνει όλη τη χρήσιμη πληροφορία που χρειάζεται ένα όχημα για να αντιληφθεί το εξωτερικό περιβάλλον του, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί το οδικό δίκτυο δηλαδή τις κατευθύνσεις και τα όρια των λωρίδων κυκλοφορίας, τους κανόνες αλλά και τις διάφορες σημάνσεις. Η πληροφορία αυτή λαμβάνεται από το όχημα και μετατρέπεται σε χρήσιμη γνώση όπως για παράδειγμα ο υπολογισμός των αποστάσεων και των κατευθύνσεων των δυναμικών εμποδίων. Επίσης, η πληροφορία που λαμβάνεται από τον προσομοιωτή είναι περιορισμένη ως προς το εύρος της έτσι ώστε να προσομοιώνει με τον ρεαλιστικότερο δυνατό τρόπο τα δεδομένα που λαμβάνει ένα πραγματικό όχημα με αληθινούς αισθητήρες. Το υποσύστημα της αντίληψης λαμβάνει υπόψη του όλα τα στατικά και δυναμικά εμπόδια που βρίσκονται εντός του δρόμου κυκλοφορίας. Τα στατικά αντικείμενα που βρίσκονται εκτός του δρόμου κυκλοφορίας όπως κτίρια, παγκάκια κλπ δε λαμβάνονται υπόψη παρά μόνο τα δυναμικά εμπόδια και οι πιθανές σημάνσεις. Επίσης, λαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την κατεύθυνση των λωρίδων κυκλοφορίας. Η υλοποίηση του υποσυστήματος αντίληψης που έγινε στη συγκεκριμένη διπλωματική χωρίστηκε σε τρία επιμέρους υποσυστήματα με το καθένα να αναλαμβάνει και διαφορετικό καθήκον ως προς τη συνολική αντίληψη του εξωτερικού περιβάλλοντος. Όπως φαίνεται και στο [σχήμα 4.25](#) τα επιμέρους υποσυστήματα χωρίζονται ως προς το είδος των εμποδίων που εντοπίζουν και είναι τα:

- Υποσύστημα εντοπισμού οχημάτων
- Υποσύστημα εντοπισμού πεζών
- Υποσύστημα αναγνώρισης σημάνσεων και φωτεινών σηματοδοτών

Σχήμα 4.25: Το σύστημα αντίληψης του αυτοκινήτου.

Υποσύστημα εντοπισμού οχημάτων

Το συγκεκριμένο υποσύστημα είναι υπεύθυνο για την ανίχνευση δυναμικών εμποδίων και συγκεκριμένα ασχολείται με τον εντοπισμό των οχημάτων που βρίσκονται σε μια ακτίνα 50 μέτρων από το αυτόνομο όχημα. Η λογική με την οποία εντοπίζονται τα κοντινότερα οχήματα βασίζεται στη χρήση των λωρίδων κυκλοφορίας στις οποίες κινούνται τα οχήματα τη στιγμή που καλείται το υποσύστημα εντοπισμού οχημάτων για να τα βρει. Κάθε όχημα κινείται πάνω σε μια γραμμή κυκλοφορίας η οποία διαθέτει ένα μοναδικό αναγνωριστικό το οποίο παρέχει το API του CARLA και βοηθάει στον ακριβή προσδιορισμό της θέσης των οχημάτων.

Ο [αλγόριθμος 4.5](#) χρησιμοποιείται για τον εντοπισμό όλων των εμπρόσθιων και οπίσθιων οχημάτων που ανήκουν στην ίδια λωρίδα και κατ' επέκταση και των κοντινότερων από αυτά. Στις γραμμές 1 και 2 του αλγορίθμου υπολογίζεται το εμπρόσθιο και οπίσθιο σημείο του οχήματος προσθέτοντας και αφαιρώντας αντίστοιχα, την έκταση (extent) του οχήματος ως προς τον άξονα x. Τα σημεία αυτά φαίνονται καλύτερα και στο [σχήμα 4.26](#). Έπειτα, ακολουθεί μία δομή επανάληψης η οποία προσπελαύνει όλα τα οχήματα του χάρτη και εντοπίζει αυτά που ανήκουν στην ίδια λωρίδα και έχουν σχεδόν ίδιο προσανατολισμό με το αυτόνομο όχημα, τοποθετώντας τα στη λίστα των οχημάτων με την ίδια λωρίδα κατεύθυνσης όπως φαίνεται στον [πίνακα 4.5](#).

$$\text{vehicles\_in\_lane} = [\text{vehicle}^{(1)}, \text{vehicle}^{(2)}, \dots, \text{vehicle}^{(i)}, \dots, \text{vehicle}^{(n)}] \quad (4.5)$$

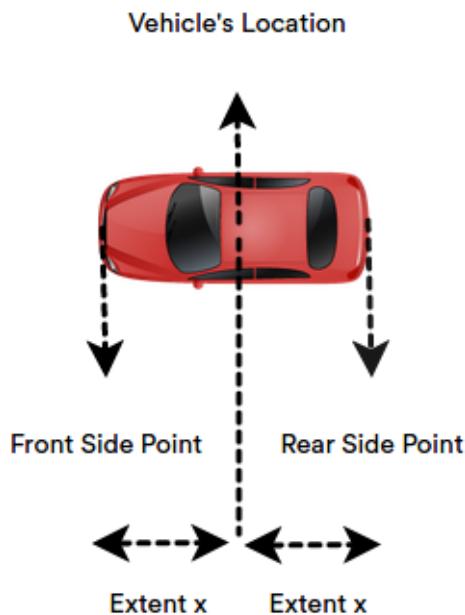
Από τα οχήματα που ανήκουν στην ίδια λωρίδα κατεύθυνσης με το αυτόνομο όχημα συγκρίνεται η απόσταση τους από το εμπρόσθιο και το οπίσθιο σημείο του αυτόνομου οχήματος όπως φαίνεται και στο [σχήμα 4.26](#) και συγκρίνοντας αυτές τις δύο τιμές τοποθετούνται σε λίστες με τα εμπρόσθια ή οπίσθια οχήματα αντίστοιχα. Εκτός από τα οχήματα, σε αντίστοιχες λίστες τοποθετούνται και οι υπολογισμένες αποστάσεις όπως αυτές του [πίνακα 4.6](#).

$$\text{distances\_from\_front\_side} = \left[\begin{array}{c} \text{front\_side\_distance\_from\_vehicle}^{(1)}, \\ \text{front\_side\_distance\_from\_vehicle}^{(2)}, \\ \vdots \\ \text{front\_side\_distance\_from\_vehicle}^{(i)}, \\ \vdots \\ \text{front\_side\_distance\_from\_vehicle}^{(n)} \end{array} \right] \quad (4.6)$$

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

Φτάνοντας σε αυτό το σημείο ο αλγόριθμος γνωρίζει όλα τα οχήματα εντός της προβλεπόμενης ακτίνας που βρίσκονται μπροστά και πίσω του. Από τις δύο αυτές λίστες υπολογίζονται οι ελάχιστες τιμές δηλαδή οι μικρότερες αποστάσεις και με αυτό τον τρόπο το σύστημα πλέον γνωρίζει το κοντινότερο μπροστινό και οπίσθιο όχημα του καθώς και τις αποστάσεις από αυτά όπως υπολογίζεται από την εξίσωση 4.7 για την περίπτωση των μπροστινών οχημάτων.

$$\begin{aligned} \min\_distance\_index &= \min_j (distances\_from\_front\_side) \\ closest\_front\_vehicle &= front\_vehicles\_in\_lane[min\_distance\_index] \end{aligned} \quad (4.7)$$

Σχήμα 4.26: Τα σημεία ενδιαφέροντος επάνω στο αυτοκίνητο.

Σχετικά με τα πλαϊνά οχήματα χρησιμοποιείται η ίδια ακριβώς τεχνική στον αλγόριθμο με μία μικρή παραλλαγή. Για αυτό τον λόγο δε θα αναλυθεί εκτενώς ο αλγόριθμος εύρεσης των κοντινότερων πλαϊνών οχημάτων αλλά θα αναφερθεί μόνο η διαφορά με την προηγούμενη προσέγγιση. Η διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι για τον υπολογισμό των κοντινότερων οχημάτων που βρίσκονται για παράδειγμα στη δεξιά λωρίδα χρησιμοποιείται το σημείο R που φαίνεται στο σχήμα 4.27. Το σημείο R στην ουσία είναι ο καθρεπτισμός της θέσης του οχήματος εκείνη τη χρονική στιγμή στη δεξιά λωρίδα δημιουργώντας έτσι ένα εικονικό όχημα για τη διευκόλυνση των υπολογισμών. Έπειτα, εντοπίζονται τα οχήματα πάνω στο χάρτη που έχουν ίδιο αναγνωριστικό λωρίδας με το σημείο R οπότε και ανήκουν στη δεξιά λωρίδα του οχήματος. Οι συντεταγμένες και το αναγνωριστικό του σημείου αυτού πάνω στο χάρτη παρέχονται έτοιμα από το CARLA API. Αντίστοιχα, υπολογίζονται, κάνοντας χρήση του σημείου L , τα οχήματα και οι αποστάσεις από την αριστερή λωρίδα.

Αλγόριθμος 4.5 Find Front and Rear Vehicles

Input: List of vehicles in map

Output: Closest front and rear vehicles and distances

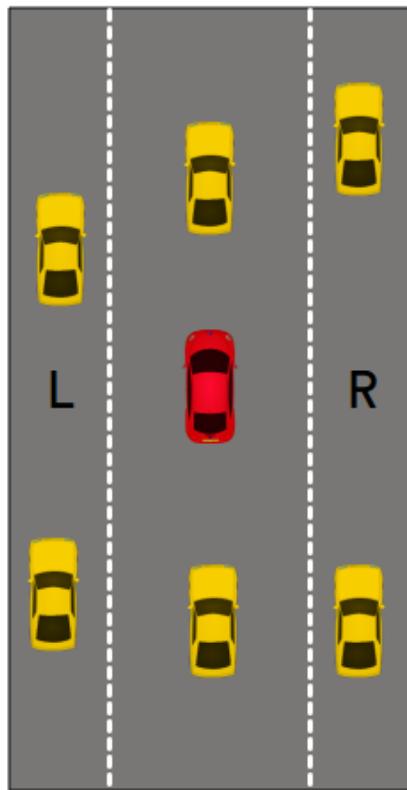
```

1: vehicle_front_side ← ego_vehicle_location+[ego_vehicle_bounding_box_extent_x, 0, 0]
2: vehicle_rear_side ← ego_vehicle_location-[ego_vehicle_bounding_box_extent_x, 0, 0]
3: for vehicle in vehicle_list do
4:   ego_waypoint ← The waypoint of ego_vehicle's current location in the map
5:   other_waypoint ← The waypoint of examined vehicle's current location in the map
6:   yaw_difference ← ego_vehicle_yaw - vehicle_yaw
7:   if ego_waypoint_lane_id = other_waypoint_lane_id  $\wedge$  yaw_difference < 4 then
8:     add examined vehicle in vehicles_in_lane_list
9:   end if
10:  end for
11:  for vehicle in vehicles_in_lane_list do
12:    vehicle_location ← examined vehicle's current location
13:    ego_distance_front ← distance between examined vehicle and ego_vehicle's front side
14:    ego_distance_rear ← distance between examined vehicle and ego_vehicle's rear side
15:    ego_distance ← distance between examined vehicle and ego_vehicle's location
16:    if ego_distance_front < ego_distance_rear then
17:      add examined vehicle in vehicles_in_front_list
18:      add ego_distance in distances_in_front_list
19:    else
20:      add examined vehicle in vehicles_in_rear_list
21:      add ego_distance in distances_in_rear_list
22:    end if
23:  end for
24:  front_min_index ← index in list distances_in_front_list with the minimum value
25:  if distances_in_front_list[front_min_index] < 50 then
26:    closest_front_vehicle ← vehicles_in_front_list[front_min_index]
27:    closest_distance_from_front_vehicle ← distances_in_front_list[front_min_index]
28:  else
29:    closest_front_vehicle ← None
30:    closest_distance_from_front_vehicle ← Inf
31:  end if
32:  if distances_in_rear_list[rear_min_index] < 50 then
33:    closest_rear_vehicle ← vehicles_in_rear_list[rear_min_index]
34:    closest_distance_from_rear_vehicle ← distances_in_rear_list[rear_min_index]
35:  else
36:    closest_rear_vehicle ← None
37:    closest_distance_from_rear_vehicle ← Inf
38:  end if
```

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

Σημειώνεται εδώ, ότι οι αποστάσεις από τα πλαϊνά οχήματα υπολογίζονται από τη θέση του οχήματος και όχι από τα σημεία R και L δεξιά και αριστερά. Με τον ίδιο ακριβώς τρόπο δημιουργούνται οι λίστες με τα κοντινότερα δεξιά και αριστερά οχήματα και τις αντίστοιχες αποστάσεις τους όπως στις εξισώσεις 4.5 και 4.6. Προκύπτει επομένως, ότι το όχημα διαθέτει πλήρη γνώση για τα κοντινότερα οχήματα που το περιτριγυρίζουν και στις τρεις λωρίδες κυκλοφορίας.

Σχήμα 4.27: Το αυτόνομο όχημα σε κόκκινο χρώμα και τα κοντινότερα οχήματα στις τρεις λωρίδες (ίδια, αριστερή, δεξιά) σε κίτρινο χρώμα.

Υποσύστημα αναγνώρισης σημάνσεων και φωτεινών σηματοδοτών

Το δεύτερο τμήμα του υποσυστήματος αντίληψης αναλαμβάνει το καθήκον να εντοπίσει και να αναγνωρίσει τους φωτεινούς σηματοδότες και τις διάφορες σημάνσεις που υπάρχουν στους δρόμους κυκλοφορίας. Ο [αλγόριθμος 4.6](#) υλοποιεί την αναγνώριση των φωτεινών σηματοδοτών λαμβάνοντας ως είσοδο το αντικείμενο του αυτοκινήτου, για να μπορεί να καλέσει τις κατάλληλες συναρτήσεις που διαθέτει ο CARLA, και επιστρέφει το χρώμα του φωτεινού σηματοδότη. Η πληροφορία για τους φωτεινούς σηματοδότες δίνεται απευθείας από τον προσομοιωτή όταν το όχημα πλησιάσει κοντά στον φωτεινό σηματοδότη. Έπειτα, ο [αλγόριθμος 4.7](#) υλοποιεί την αναγνώριση των διαφόρων σημάνσεων. Οι σημάνσεις που έχουν ενδιαφέρον είναι το STOP και τα όρια ταχύτητας για αυτό και εντοπίζονται μόνο αυτές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Γενικά, η λογική είναι όμοια με αυτή του προηγούμενου αλγορίθμου και συγκεκριμένα καλείται ο προσομοιωτής που διαθέτει έτοιμη συνάρτηση η οποία επιστρέφει τα διάφορα ορόσημα (*landmarks*) πάνω στο δρόμο εντός μιας ακτίνας. Η ακτίνα στη συγκεκριμένη περίπτωση έχει οριστεί στα 5 μέτρα. Από όλα τα ορόσημα που εντοπίζονται, διατηρούνται μόνο αυτά με αναγνωριστικά τους αριθμούς 206 και 274 που αντιστοιχούν στις σημάνσεις *STOP* και ορίου ταχύτητας. Έπειτα, ελέγχεται ο προσανατολισμός της σήμανσης που εντοπίστηκε και της λωρίδας κυκλοφορίας που βρίσκεται το όχημα και σε περίπτωση που συμβαδίζουν επιστρέφονται αληθείς τιμές για τις σημάνσεις.

Αλγόριθμος 4.6 Recognize Traffic Lights

Input: Vehicle Actor Object
Output: Traffic Light State

```
1: traffic_state ← “GREEN”
2: if vehicle_actor.is_at_traffic_light() then      # vehicle_actor is the input’s object
3:     traffic_light ← vehicle_actor.get_traffic_light()
4:     if traffic_light.get_state() = carla.TrafficLightState.Red then
5:         traffic_state ← “RED”
6:     else if traffic_light.get_state() = carla.TrafficLightState.Yellow then
7:         traffic_state ← “YELLOW”
8:     else if traffic_light.get_state() = carla.TrafficLightState.Green then
9:         traffic_state ← “GREEN”
10:    end if
11: end if
12: return traffic_state
```

Υποσύστημα εντοπισμού πεζών

Το υποσύστημα εντοπισμού πεζών είναι αυτό που ολοκληρώνει τη λειτουργία του συστήματος αντίληψης του οχήματος και δίνει λύση στον άμεσο εντοπισμό των κοντινότερων πεζών με σκοπό την αποφυγή ατυχημάτων. Η λογική με την οποία εντοπίζονται οι πεζοί είναι όμοια με αυτή του υποσυστήματος εντοπισμού οχημάτων. Συγκεκριμένα, ένα αυτόνομο όχημα ενδιαφέρεται κυρίως για τους πεζούς που βρίσκονται εντός του δρόμου όταν για παράδειγμα οι πεζοί διασχίζουν κάποια διάβαση. Για τον λόγο αυτό λαμβάνεται από το “CARLA API” η τοποθεσία του κάθε πεζού. Έπειτα, συγκρίνεται το αναγνωριστικό “ID” της τοποθεσίας τη λωρίδας στην οποία βρίσκεται ο πεζός και το “ID” της λωρίδας του οχήματος και κατατάσσεται ο καθένας στην κατάλληλη λίστα πεζών. Αυτό σημαίνει ότι δημιουργούνται και πάλι τρεις λίστες με τους πεζούς που βρίσκονται εκείνη τη χρονική στιγμή στην ίδια, τη δεξιά και την αριστερή λωρίδα κυκλοφορίας αλλά και οι αποστάσεις από αυτούς για να γνωρίζει το σύστημα τον βαθμό κινδύνου σύγκρουσης με τον πεζό. Ωστόσο, πέρα από τους πεζούς που υπάρχουν εντός του δρόμου κυκλοφορίας υπάρχουν άνθρωποι που κινούνται πάνω στα πεζοδρόμια. Για αυτό το λόγο οι αποστάσεις που υπολογίζονται αφορούν και αυτούς κατατάσσοντας τους σε ξεχωριστή λίστα και διατηρώντας πάντα ένα συγκεκριμένο όριο στις αποστάσεις μαζί τους.

Αλγόριθμος 4.7 Recognize Traffic Signs

Input: Vehicle's current Waypoint

Output: Close Landmarks

```
1: landmarks ← waypoint.get_landmarks(distance = 5) # 5 is the range in meters
2: speed_limit_sign ← False
3: speed_limit_value ← 0
4: stop_sign ← False
5: for each landmark in landmarks list do
6:   if landmark.type == "274" then      # 274 is speed limit sign's ID in CARLA
7:     orientation ← landmark.orientation
8:     if current waypoint's lane id · orientation > 0 then
9:       speed_limit_sign ← True
10:      speed_limit_value ← landmark.value
11:    end if
12:   end if
13:   if landmark.type == "206" then          # 206 is STOP sign's ID in CARLA
14:     orientation ← landmark.orientation
15:     if current waypoint's lane id · orientation > 0 then
16:       stop_sign ← True
17:     end if
18:   end if
19: end for
20: return speed_limit_sign, speed_limit_value, stop_sign
```

4.4.5 Υποσύστημα Επιλογής Συμπεριφοράς

Αφού σχεδιαστεί η κατάλληλη τροχιά που θα πρέπει το όχημα να ακολουθήσει έτσι ώστε να φτάσει στον τελικό προορισμό του θα πρέπει να ακολουθήσει κάποιες ενέργειες έτσι ώστε να την ολοκληρώσει με όσο το δυνατόν πιο ομαλό και ασφαλέστερο τρόπο. Κατά τη διάρκεια της πορείας του, αναγκάζεται να αλληλεπιδρά με άλλα στοιχεία του εξωτερικού περιβάλλοντος είτε είναι δυναμικά όπως τα οχήματα και οι πεζοί είτε είναι στατικά όπως οι οδικές σημάνσεις, τα κτίρια κ.α. Γίνεται επομένως αντιληπτό ότι κάθε χρονική στιγμή θα πρέπει να λαμβάνει κάποιες αποφάσεις σχετικά με την κίνηση που θα πραγματοποιήσει τοπικά του δρόμου έτσι ώστε να συνεργάζεται ομαλά με τα υπόλοιπα στοιχεία του οδικού δικτύου αλλά και να συμμορφώνεται κατάλληλα στους κανόνες κυκλοφορίας. Το καθήκον αυτό αναλαμβάνει το υποσύστημα επιλογής συμπεριφοράς το οποίο λαμβάνει τη χρήσιμη πληροφορία από το υποσύστημα αντίληψης και καλείται κάθε χρονική στιγμή να αξιολογήσει το περιβάλλον και τις καταστάσεις στις οποίες βρίσκονται τα στοιχεία του έτσι ώστε να λάβει τη βέλτιστη επιλογή συμπεριφοράς για εκείνο το χρονικό σημείο. Με τον όρο συμπεριφορά εννοείται μία ενέργεια ή ένας συνδυασμός ενεργειών που καλείται να πράξει το όχημα όπως η αλλαγή λωρίδας, η αύξηση ή μείωση της ταχύτητας κλπ. Ένα παράδειγμα καλής συμπεριφοράς ενός αυτόνομου οχήματος είναι όταν θα βρεθεί σε κάποιο φωτεινό σηματοδότη θα πρέπει να μειώσει την ταχύτητα του σε περίπτωση που έχει κόκκινο χρώμα ο σηματοδότης και να αναμένει σταματημένο μέχρι να αλλάξει το χρώμα του σε πράσινο όπου ξεκινάει μια νέα επιλογή συμπεριφοράς. Οι συμπεριφορές που έχουν αναπτυχθεί για το συγκεκριμένο όχημα θα αναλυθούν στη συνέχεια. Έχουν αναπτυχθεί κατά καιρούς διάφορες τεχνικές επιλογής συμπεριφοράς όπως είναι οι μηχανές πεπερασμένων καταστάσεων (FMS) που έχουν προταθεί σε αυτή την έρευνα [13] και χρησιμοποιούν ένα σύνολο από συμπεριφορές οι οποίες ονομάζονται καταστάσεις οι οποίες ενώνονται μεταξύ τους με μεταβάσεις οι οποίες ουσιαστικά δηλώνουν τους κανόνες που πρέπει να ικανοποιούνται για να μεταβεί το σύστημα από τη μία κατάσταση στην άλλη. Επίσης, η ανάπτυξη της τεχνολογίας επικοινωνίας μεταξύ των οχημάτων και των υπόλοιπων στοιχείων του οδικού δικτύου (V2X) έχει συνδράμει σημαντικά στη λύση του προβλήματος επιλογής συμπεριφοράς μειώνοντας το συνολικό φορτίο επιλογής συμπεριφοράς από το όχημα εκμεταλλεύμενη τις πληροφορίες και τις επικείμενες συμπεριφορές των άλλων οχημάτων [2]. Εκτός των ντετερμινιστικών τεχνικών βέβαια έχουν αναπτυχθεί και αλγόριθμοι επιλογής συμπεριφοράς που βασίζονται σε τεχνικές μηχανικής μάθησης και τεχνητής νοημοσύνης εκπαιδεύοντας κατάλληλες δομές μέσα από έναν μεγάλο αριθμό δεδομένων για να δώσει τη δυνατότητα στο όχημα να λαμβάνει σωστές αποφάσεις κάθε χρονική στιγμή [28] με βάση το τρόπο που εκπαιδεύτηκε.

Μέθοδος επιλογής συμπεριφοράς

Το υποσύστημα επιλογής συμπεριφοράς της παρούσας εργασίας πραγματοποιεί μια ομαλή μετάβαση από την αρχική τοποθεσία του οχήματος μέχρι τον τελικό προορισμό που έχει επιλεγεί, υπακούοντας στους κανόνες κυκλοφορίας κατά περιπτώσεις και σεβόμενο τα υπόλοιπα στοιχεία της κυκλοφορίας όπως οχήματα και πεζούς. Ωστόσο, όπως αναφέρθηκε και στο [υποκεφάλαιο 1.2](#) ο σκοπός της συγκε-

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

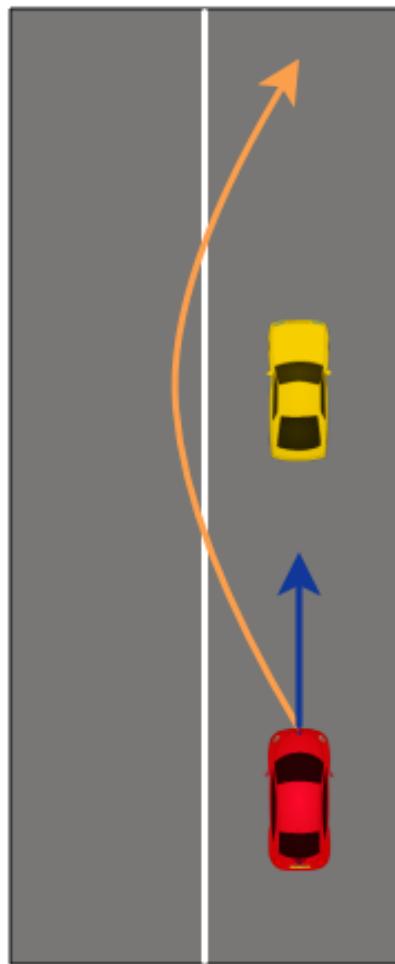
κριμένης εργασίας είναι να μελετήσει τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζει τη συμπεριφορά του αυτοκινήτου ένα σύνολο από τιμές που δίνονται από το χοήστη και προσαρμόζουν ανάλογα τη συμπεριφορά του οχήματος. Οι τιμές αυτές είναι προφανώς οι τιμές των sliders *aggressive* και *lawful* που δίνονται στο αυτόνομο όχημα μέσω της διεπαφής του *NodeRED*. Αυτό σημαίνει, ότι το υποσύστημα επιλογής συμπεριφοράς επηρεάζεται από τις τιμές αυτών των sliders και η συμπεριφορά που μπορεί να εκδηλώσει σε παρόμοια σενάρια να διαφέρει ανάμεσα στις διαφορετικές τιμές των sliders. Για παράδειγμα, στο [σχήμα 4.28](#) απεικονίζεται ένα αυτόνομο όχημα σε κόκκινο χρώμα και ένα τυχαίο όχημα που βρίσκεται μπροστά του σε κίτρινο χρώμα. Αν γίνει η υπόθεση ότι το slider *aggressive* έχει θετική τιμή και το slider *lawful* μηδενική, το οποίο μεταφράζεται ότι ο οδηγός θέλει να ακολουθήσει μία επιθετική συμπεριφορά χωρίς υπακοή στους κανόνες τότε το όχημα θα ακολουθήσει την πορτοκαλί τροχιά αγνοώντας τη συνεχή γραμμή στη μέση του δρόμου που απαγορεύεται να διασχίσει. Σε αντίθετη περίπτωση που το *aggressive* έχει μία θετική μικρή τιμή και το *lawful* μία συγκριτικά μεγαλύτερη θετική τιμή τότε το όχημα θα επιβραδύνει και θα κινηθεί πίσω από το κίτρινο αυτοκίνητο ακολουθώντας την μπλε τροχιά. Γίνεται επομένως αντιληπτό ότι το σύστημα θα προσαρμόζει τις αποφάσεις του στις προθέσεις του χρήστη που εκδηλώνονται μέσω των sliders.

Στη συγκεκριμένη διπλωματική εργασία, λόγω της ανάγκης να επιδράσουν οι τιμές των sliders επάνω στην επιλογή συμπεριφοράς αλλά και των πολλών διαφορετικών συνθηκών που υπάρχουν μέσα σε ένα περιβάλλον, η μέθοδος η οποία χρησιμοποιήθηκε είναι αυτή της ανάλυσης απόφασης πολλαπλών κριτηρίων (*Multiple-criteria decision-making MCDM*)⁶¹. Η συγκεκριμένη μέθοδος χρησιμοποιείται σε πολλά προβλήματα στην καθημερινότητα, στην οικονομία, στην ιατρική κλπ. και δίνει λύση κυρίως σε θέματα όπου δεν υπάρχει μια βέλτιστη λύση αλλά αυτή εξαρτάται από πολλά και συγκρουόμενα μεταξύ τους κριτήρια. Το πρόβλημα της επιλογής συμπεριφοράς είναι ένα τέτοιο πρόβλημα καθώς κάθε χρονική στιγμή οι συνθήκες που επικρατούν στο εξωτερικό περιβάλλον αλλάζουν και είναι μεγάλες σε αριθμό. Η συγκεκριμένη τεχνική έχει εφαρμοστεί με επιτυχία και σε αυτή την έρευνα [29] για αυτό και προτιμήθηκε.

Περιγραφή του πίνακα της μεθόδου Ανάλυσης Απόφασης Πολλαπλών Κριτηρίων (MCDM)

Στη μέθοδο *MCDM* τα δεδομένα οργανώνονται σε ένα δισδιάστατο πίνακα όπου η μία διάσταση αντικατοπτρίζει συνήθως τα κριτήρια με βάση τα οποία πρέπει να εξαχθεί η βέλτιστη λύση και η άλλη διάσταση περιλαμβάνει τις διαθέσιμες πιθανές λύσεις του προβλήματος. Υπάρχουν αρκετές τεχνικές ώστε να υπολογιστεί η βέλτιστη λύση του από τις διαθέσιμες επιλογές που υπάρχουν στη μία διάσταση. Ο δισδιάστατος αυτός πίνακας συνήθως γεμίζει κάθε κελί του με μία τιμή που αντικατοπτρίζει τον βαθμό στον οποίο επιδρά το εκάστοτε κριτήριο στη συγκεκριμένη λύση του προβλήματος. Επίσης, υπάρχουν περιπτώσεις όπου τα στοιχεία της διάστασης που περιλαμβάνει τα κριτήρια επιλογής πολλαπλασιάζονται με διαφορετικούς αριθμούς (βάρη) έτσι ώστε να δοθεί διαφορετική βαρύτητα στο κάθε κριτήριο αξιολόγησης.

⁶¹https://en.wikipedia.org/wiki/Multiple-criteria_decision_analysis

Σχήμα 4.28: Το αυτόνομο όχημα (κόκκινο χρώμα) λαμβάνει την απόφαση για προσπέραση (πορτοκαλί τροχιά) του μπροστινού οχήματος (κίτρινο χρώμα) για θετικές τιμές του *aggressive* και την απόφαση να ακολουθήσει το μπροστινό όχημα (μπλε τροχιά) για θετικές τιμές του *lawful*.

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

Στην παρούσα διπλωματική εργασία ο προαναφερόμενος δισδιάστατος πίνακας έχει οργανωθεί ως εξής:

- **Στήλες:** Οι στήλες του πίνακα περιλαμβάνουν όλες τις διαθέσιμες συμπεριφορές που μπορεί να ακολουθήσει το όχημα. Οι συμπεριφορές αυτές έχουν οργανωθεί σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει συμπεριφορές που επηρεάζουν μόνο την κατεύθυνση του οχήματος ενώ η δεύτερη περιλαμβάνει τις συμπεριφορές που επηρεάζουν την ταχύτητα του οχήματος. Κάθε συμπεριφορά έχει ξεχωριστή υλοποίηση και η καθεμία από αυτές θα αναλυθεί παρακάτω.
- **Γραμμές:** Οι γραμμές του πίνακα περιλαμβάνουν όλα τα κριτήρια με βάση τα οποία εξάγεται η βέλτιστη συμπεριφορά. Στην ουσία κάθε γραμμή αντιπροσωπεύει μια ξεχωριστή συνθήκη που υπάρχει στην κυκλοφορία κάθε στιγμή. Για παράδειγμα, μία συνθήκη που υπάρχει είναι το χρώμα του κοντινότερου φωτεινού σηματοδότη το οποίο επηρεάζει άμεσα τη συμπεριφορά του οχήματος. Κάθε μία από αυτές τις συνθήκες συνοδεύεται με τον αριθμό 1 ή 0 που υποδηλώνει αν εκείνη τη στιγμή η συνθήκη αυτή έχει ενεργοποιηθεί ή όχι αντίστοιχα.
- **Κελιά:** Κάθε κελί του πίνακα περιέχει μία σταθερή τιμή για την οποία ισχύει:

$$f_{i,j} \in [-1, 1] \quad (4.8)$$

$$\begin{aligned} i &\in 1, 2, \dots, N-1, N = \text{number of criteria} \\ j &\in 1, 2, \dots, M-1, M = \text{number of behaviors} \end{aligned}$$

Όταν το συγκεκριμένο κελί i, j έχει θετική τιμή σημαίνει ότι ο κανόνας i επηρεάζει θετικά τη συμπεριφορά j δηλαδή ενθαρρύνει την επιλογή της. Όσο μεγαλύτερη η θετική τιμή του κελιού τόσο μεγαλύτερη επίδραση στην επιλογή της j συμπεριφοράς. Αντίθετα, οι αρνητικές τιμές των κελιών υποδηλώνουν αρνητική επίδραση του i κανόνα στη j συμπεριφορά μειώνοντας τις πιθανότητες να επιλεγεί η συγκεκριμένη συμπεριφορά. Ο τρόπος που θα υπολογιστεί η βέλτιστη συμπεριφορά μέσω του πίνακα θα περιγραφεί παρακάτω.

Ο **πίνακα 4.1** είναι και αυτός που χρησιμοποιείται για την υλοποίηση της μεθόδου MCDM. Όπως είναι φανερό το όνομα κάθε στήλης αποτελεί και μια ξεχωριστή συμπεριφορά, το όνομα κάθε γραμμής αποτελεί και ένα ξεχωριστό κανόνα και η τιμή του κάθε κελιού είναι το βάρος του κανόνα στη συγκεκριμένη συμπεριφορά.

Περιγραφή συμπεριφορών

Οι συμπεριφορές οι οποίες είναι διαθέσιμες και μπορεί να ακολουθήσει ένα όχημα είναι επτά και χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

1. Συμπεριφορές που καθορίζουν την κατεύθυνση του οχήματος
2. Συμπεριφορές που καθορίζουν την ταχύτητα του οχήματος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Για την καλύτερη κατανόηση των αλγορίθμων που περιγράφουν την υλοποίηση των συμπεριφορών σημειώνονται κάποια κοινά στοιχεία των αλγορίθμων:

- **global_velocity:** Η *global_velocity* αναφέρεται στην ταχύτητα που καθορίζεται από το *slider Set Speed* της διεπαφής και είναι η ταχύτητα που είτε έχει τεθεί από το χρήστη είτε από κάποια αναγκαστική συμπεριφορά που πρόκειται να εφαρμοστεί. Η ταχύτητα δηλαδή αυτή δεν είναι η ταχύτητα που έχει το όχημα αλλά αυτή που επιθυμεί να φτάσει μέσω του συστήματος ελέγχου. Σε κάθε κύκλο του συστήματος η ταχύτητα αυτή δίνεται συνεχώς ως είσοδος και αποτελεί την ταχύτητα αναφοράς του συστήματος.
- **current_velocity:** Η *current_velocity* είναι η ταχύτητα που έχει το όχημα σε μια χρονική στιγμή. Σε πολλές περιπτώσεις μπορεί και να ταυτίζεται με την *global_velocity* αν το σύστημα έχει φτάσει στην επιθυμητή ταχύτητα χωρίς κάποιο περισπασμό. Ο [αλγόριθμος 4.8](#) υπολογίζει την τρέχουσα ταχύτητα του οχήματος. Λαμβάνεται αρχικά το διάνυσμα της ταχύτητας από τον CARLA, μετατρέπεται σε πίνακα και υπολογίζεται το μέτρο του. Η τιμή που επιστρέφεται πολλαπλασιάζεται με 3.6 για να μετατραπεί σε *km/h*.

Αλγόριθμος 4.8 Calculate Current Velocity

```
1: function CALCULATE_CURRENT_VELOCITY
2:   velocity_vector ← get velocity vector from CARLA
3:   velocity_array ← [velocity_vector.x, velocity_vector.y, velocity_vector.z]
4:   velocity_norm ← meter of velocity_array
5:   current_velocity ← 3.6 * velocity_norm
6:   return current_velocity
7: end function
```

- **Publish / Subscribe velocity:** Το *topic “velocity”* είναι αυτό από το οποίο το σύστημα λαμβάνει (*subscribe*) την επιθυμητή ταχύτητα (*global_velocity*) που θέλει να επιτύχει. Κάθε φορά που η ταχύτητα του συστήματος πρέπει να αλλάξει εξαιτίας κάποιας διαδικασίας, η νέα ταχύτητα δημοσιεύεται (*publish*) στο συγκεκριμένο *topic*.

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν οι συμπεριφορές που βρίσκονται στις τρεις πρώτες στήλες του πίνακα και αναλύονται παρακάτω:

- **Left Lane Change:** Το όχημα πραγματοποιεί αλλαγή λωρίδας προς τα αριστερά.
- **Right Lane Change:** Το όχημα πραγματοποιεί αλλαγή λωρίδας προς τα δεξιά.

Στις δύο παραπάνω περιπτώσεις για την επίτευξη της αλλαγής λωρίδας θα πρέπει να αλλάξουν τα *waypoints* της [εξίσωσης 4.1](#) με τρόπο που θα εξηγηθεί παρακάτω στον [αλγόριθμο 4.9](#). Ο [αλγόριθμος 4.9](#) χρησιμοποιείται για να αλλάξει το όχημα λωρίδα είτε έπειτα από επιλογή του χρήστη πατώντας ένα από τα πλήκτρα *RIGHT* ή *LEFT* είτε αναγκαστικά όταν έχει επιλεχθεί ως η βέλτιστη συμπεριφορά.

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

Η λειτουργία του [αλγορίθμου 4.9](#) χωρίζεται σε δύο βασικά μέρη. Το πρώτο μέρος αφορά τις περιπτώσεις που το όχημα βρίσκεται στην αρχική λωρίδα κυκλοφορίας και το δεύτερο στις περιπτώσεις που έχει αλλάξει λωρίδα είτε προς τα δεξιά είτε προς τα αριστερά. Αυτά τα μέρη χωρίζονται από τη μεταβλητή *current_state* η οποία παίρνει τις τιμές *INIT*, *RIGHT* και *LEFT* για την κάθε περίπτωση αντίστοιχα. Η μεταβλητή *turn* που δίνεται ως είσοδος υποδηλώνει την κατεύθυνση προς την οποία θέλει να κινηθεί το όχημα. Σε περίπτωση που έχει τιμή *None* τότε σημαίνει ότι θα συνεχίσει κανονικά την πορεία του στη λωρίδα που βρίσκεται. Η μεταβλητή *current_index* που χρησιμοποιείται, διατηρεί τον δείκτη στον πίνακα *waypoints*, ο οποίος δείχνει το *waypoint* στο οποίο βρίσκεται κάθε στιγμή το όχημα. Αποτελεί *global* μεταβλητή στο πρόγραμμα που σημαίνει ότι ανανεώνεται σε διαφορετικά σημεία του προγράμματος και όχι μόνο στη συγκεκριμένη συνάρτηση. Στο πρώτο μέρος λοιπόν αν η μεταβλητή *turn* έχει λάβει τιμή *RIGHT* ή *LEFT* τότε υπολογίζεται το καινούργιο *waypoint* που πρόκειται να κατευθυνθεί το όχημα στη νέα λωρίδα και σε περίπτωση που είναι δυνατή η μετάβαση αυτή, αντικαθίσταται το καινούργιο *waypoint* με το παλιό στον πίνακα με όλα τα *waypoints* της τροχιάς. Η μεταβλητή *current_state* ανανεώνεται με την τιμή της νέας λωρίδας στην οποία μεταβαίνει το όχημα. Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση που δεν μπορεί να αλλάξει το *waypoint* η μεταβλητή *current_state* διατηρεί την τιμή της ως έχει. Το δεύτερο μέρος χειρίζεται τις περιπτώσεις που το όχημα δε βρίσκεται στην αρχική αλλά έχει ήδη αλλάξει λωρίδα. Ο πίνακας *waypoints* περιέχει τα *waypoints* της αρχικής τροχιάς. Αυτό σημαίνει ότι σε περίπτωση που το όχημα βρίσκεται στην αριστερή ή τη δεξιά τροχιά θα πρέπει συνεχώς να ανανεώνει τα *waypoints* του πίνακα για να διατηρείται στην τροχιά που βρίσκεται και να μη γυρνά στην αρχική. Η διαδικασία που εκτελείται είναι ο υπολογισμός των καινούργιων *waypoints* είτε δεξιά είτε αριστερά και η αντικατάσταση τους στον πίνακα *waypoints*. Η λειτουργία αυτή εκτελείται είτε όταν δεν έχει δοθεί εντολή να αλλάξει λωρίδα το όχημα (*turn = None*) είτε όταν δίνεται εντολή αλλαγής λωρίδας προς την ίδια κατεύθυνση με τη λωρίδα που βρίσκεται. Σε κάθε άλλη περίπτωση το όχημα μεταβαίνει στην αρχική λωρίδα.

- **Keep Straight:** Το όχημα συνεχίζει την πορεία του κανονικά στη λωρίδα που βρίσκεται. Σε αυτή την περίπτωση τα *waypoints* της [εξίσωσης 4.1](#) παραμένουν ανεπηρέαστα και το όχημα συνεχίζει να τα ακολουθεί.

Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν οι συμπεριφορές που βρίσκονται στις τέσσερις τελευταίες στήλες του πίνακα και αναλύονται παρακάτω:

- **Speed Up:** Το όχημα επιταχύνει αυξάνοντας την ταχύτητα του σε μια επιθυμητή τιμή, εφόσον η επιθυμητή τιμή είναι μεγαλύτερη από την τρέχουσα τιμή της ταχύτητας. Ο [αλγόριθμος 4.10](#) είναι αυτός που εφαρμόζεται όταν δίνεται εντολή για επιτάχυνση του οχήματος. Αφού ελεγχθεί αν υπάρχει άλλη ενέργεια σε εκκρεμότητα, υπολογίζεται η ταχύτητα που έχει το όχημα εκείνη τη στιγμή και συγκρίνεται με την επιθυμητή η οποία δίνεται ως είσοδος στη συνάρτηση. Αν είναι μικρότερη της επιθυμητής η ταχύτητα αναφοράς αυξάνεται

Αλγόριθμος 4.9 Right / Left Lane Change

Require: turn

```

1: if current_state == "INIT" then
2:   if turn is not None then
3:     previous_waypoint ← waypoints[current_index]
4:     new_waypoint ← current waypoint's left or right waypoint
5:     if new_waypoint exists then
6:       waypoints[current_index] ← new_waypoint
7:       if new_waypoint == previous_waypoint then
8:         current_state ← "INIT"
9:       else
10:        current_state ← turn
11:      end if
12:    else
13:      current_state ← "INIT"
14:    end if
15:  else
16:    current_state ← "INIT"
17:  end if
18: else if current_state == "LEFT" ∨ current_state == "RIGHT" then
19:   if turn == current_state ∨ turn == None then
20:     previous_waypoint ← waypoints[current_index]
21:     if current_state == "LEFT" then
22:       new_waypoint ← initial waypoint's left waypoint
23:     else if current_state == "RIGHT" then
24:       new_waypoint ← initial waypoint's right waypoint
25:     end if
26:     if new_waypoint exists then
27:       waypoints[current_index] ← new_waypoint
28:       if new_waypoint == previous_waypoint then
29:         waypoints[current_index] ← waypoints[current_index + offset]
30:         current_state ← "INIT"
31:       end if
32:     else
33:       current_state ← "INIT"
34:     end if
35:   else if turn != current_state then
36:     current_state ← "INIT"
37:   end if
38: end if

```

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

στην τιμή της επιθυμητής και δημοσιεύεται στο topic “velocity” για να γνωρίζει το σύστημα ότι η ταχύτητα που πρέπει να φτάσει έχει αλλάξει. Σε αντίθετη περίπτωση η ταχύτητα διατηρείται ως έχει. Ο αλγόριθμος τελικά στέλνει την επιθυμητή ταχύτητα στο σύστημα ελέγχου για να εφαρμόσει την κατάλληλη αλλαγή στην κίνηση του αυτοκινήτου.

Αλγόριθμος 4.10 Speed Up

Require: desired_velocity

```
1: if another action is in operation then
2:   return
3: end if
4: current_velocity ← calculate_current_velocity()
5: if current_velocity < desired_velocity then
6:   global_velocity ← desired_velocity
7:   Publish global_velocity in “velocity” topic
8: else
9:   Keep the current velocity
10: end if
11: Send the new velocity in control system to apply new control
12: Spend some simulation cycles in order to apply acceleration command
```

- **Slow Down:** Το όχημα επιβραδύνει μειώνοντας την ταχύτητα του σε μια επιθυμητή τιμή, εφόσον η επιθυμητή τιμή είναι μικρότερη από την τρέχουσα τιμή της ταχύτητας. Ο [αλγόριθμος 4.11](#) υλοποιεί τη διαδικασία επιβράδυνσης του οχήματος και λειτουργεί με ακριβώς ίδιο τρόπο με αυτόν της επιτάχυνσης του οχήματος. Η μόνη διαφορά εντοπίζεται στο σημείο όπου ελέγχεται η ταχύτητα και σε αυτή την περίπτωση εφαρμόζεται η επιβράδυνση όταν η τρέχουσα ταχύτητα του οχήματος είναι μεγαλύτερη από την επιθυμητή.

Αλγόριθμος 4.11 Slow Down

Require: desired_velocity

```
1: if another action is in operation then
2:   return
3: end if
4: current_velocity ← calculate_current_velocity()
5: if current_velocity > desired_velocity then
6:   global_velocity ← desired_velocity
7:   Publish global_velocity in “velocity” topic
8: else
9:   Keep the current velocity
10: end if
11: Send the new velocity in control system to apply new control
12: Spend some simulation cycles in order to apply deceleration command
```

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

- **Keep Velocity:** Το όχημα διατηρεί αμετάβλητη την τρέχουσα ταχύτητα του. Ο **αλγόριθμος 4.12** πραγματοποιεί τη διατήρηση της ταχύτητας. Ελέγχεται αρχικά αν πραγματοποιείται άλλη διαδικασία και έπειτα καλείται η συνάρτηση που υπολογίζει την ταχύτητα που έχει το όχημα. Αν η ταχύτητα αυτή είναι μικρότερη από $0.5km/h$ πράγμα που σημαίνει ότι είναι πολύ χαμηλή τότε ο αλγόριθμος διατηρεί ένα κατώτατο όριο των $10km/h$ διότι για χαμηλότερες ταχύτητες το όχημα κινείται πολύ αργά και δυσκολεύεται να προσομοιώσει την κατάσταση διατήρησης ταχύτητας. Σε αντίθετη περίπτωση απλά δίνει εντολή στο σύστημα ελέγχου να διατηρήσει την ίδια ταχύτητα.

Αλγόριθμος 4.12 Keep Velocity

```
1: if another action is in operation then
2:   return
3: end if
4: current_velocity ← calculate_current_velocity()
5: if current_velocity < 0.5 then
6:   speed_up(10)
7: else
8:   Keep the current velocity
9: end if
10: Send the new velocity in control system to apply new control
11: Spend some simulation cycles in order to keep velocity
```

- **Stop:** Το όχημα επιβραδύνει απότομα μέχρι να μηδενίσει την ταχύτητα του και να σταματήσει την κίνηση του. Ο **αλγόριθμος 4.13** περιγράφει τη διαδικασία που ακολουθείται όταν η βέλτιστη επιλογή ταχύτητας είναι η Stop. Σε περίπτωση που κάποια άλλη ενέργεια πραγματοποιείται χωρίς να έχει ολοκληρωθεί τότε ο αλγόριθμος επιστρέφει. Σε αντίθετη περίπτωση ελέγχεται αν το όχημα βρίσκεται εκτός της διασταύρωσης και εφαρμόζεται το σταμάτημα του αυτοκινήτου δίνοντας κατάλληλη εντολή για μηδενισμό της ταχύτητας στο σύστημα ελέγχου. Αν το όχημα βρίσκεται εντός διασταύρωσης τότε διατηρείται η ταχύτητα του για να μεταφερθεί εκτός αυτής. Αυτή η σύμβαση έχει γίνει γιατί θεωρείται ασφαλέστερο να φύγει εκτός της διασταύρωσης παρά να παραμείνει σταματημένο μέσα.

Οι συγκεκριμένες συμπεριφορές επιλέχθηκαν διότι αποτελούν τις πιο θεμελιώδεις κινήσεις που μπορεί να πραγματοποιήσει ένα όχημα κατά τη διάρκεια της πορείας του. Μέσα από αυτές τις συμπεριφορές μπορούν να προκύψουν και άλλες πιο σύνθετες. Για παράδειγμα, μία πολύ συχνή συμπεριφορά ενός οχήματος είναι η προσπέραση του προπορευόμενου οχήματος. Η συγκεκριμένη συμπεριφορά στην ουσία πραγματοποιείται εφόσον το επιτρέπουν οι συνθήκες με μία αριστερή αλλαγή λωρίδας, μία επιτάχυνση και μία δεξιά αλλαγή λωρίδας. Οπότε, παρόμοιες συμπεριφορές μπορούν να προκύψουν από το σύνολο των στοιχειωδών συμπεριφορών που έχουν υλοποιηθεί.

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

Αλγόριθμος 4.13 Stop

```
1: if another action is in operation then
2:   return
3: end if
4: if ego vehicle not in junction then
5:   global_velocity ← 0
6:   Publish zero velocity in "velocity" topic
7: else
8:   Apply current velocity
9: end if
10: Send the new velocity in control system to apply new control
11: Spend some simulation cycles in order to apply stop command
```

Περιγραφή κανόνων

Οι κανόνες με βάση τους οποίους εξάγεται η βέλτιστη συμπεριφορά σε κάθε κύκλο αξιολόγησης και αποτελούν τις γραμμές του πίνακα 4.1 περιγράφονται παρακάτω. Οι τιμές που επιστρέφουν οι συναρτήσεις που υλοποιούν τους κανόνες είναι *True* ή *False* και ο λόγος είναι για να γνωρίζει το υπόλοιπο μέρος του προγράμματος μόνο αν έχει ενεργοποιηθεί ή όχι ο εκάστοτε κανόνας.

- **R1** → Το αυτόνομο όχημα έχει μεγαλύτερη ταχύτητα από το κοντινότερο μπροστινό του όχημα.
- **R2** → Υπάρχει κοντινό όχημα μπροστά στο αυτόνομο όχημα στην ίδια λωρίδα.
- **R3** → Το αυτόνομο όχημα βρίσκεται κοντά σε διασταύρωση.
- **R4** → Το αυτόνομο όχημα βρίσκεται κοντά σε σήμανση *STOP*.
- **R5** → Το αυτόνομο όχημα βρίσκεται κοντά στον τελικό προορισμό.
- **R6** → Η μπροστινή περιοχή του οχήματος είναι ελεύθερη για αρκετό χρόνο.
- **R7** → Το αυτόνομο όχημα βρίσκεται σε κόκκινο φανάρι.
- **R8** → Η ταχύτητα του αυτόνομου οχήματος είναι μηδενική.
- **R9** → Η δεξιά λωρίδα είναι ασφαλής.
- **R10** → Η αριστερή λωρίδα είναι ασφαλής.
- **R11** → Η αριστερή λωρίδα δεν έχει ίδια κατεύθυνση με αυτή που κινείται το όχημα.
- **R12** → Η δεξιά λωρίδα είναι πυκνότερη, έχει δηλαδή περισσότερα οχήματα, από την αριστερή.
- **R13** → Η αριστερή λωρίδα είναι πυκνότερη, έχει δηλαδή περισσότερα οχήματα, από την δεξιά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

- R14 → Πεζός βρίσκεται σε κοντινή απόσταση δεξιά από το όχημα.
- R15 → Πεζός βρίσκεται σε κοντινή απόσταση αριστερά από το όχημα.
- R16 → Πεζός βρίσκεται σε κοντινή απόσταση μπροστά από το όχημα.
- R17 → Η διαγράμμιση στη δεξιά λωρίδα του δρόμου δεν επιτρέπει αλλαγή λωρίδας στα δεξιά (συνεχής κίτρινη ή λευκή γραμμή).
- R18 → Η διαγράμμιση στην αριστερή λωρίδα του δρόμου δεν επιτρέπει αλλαγή λωρίδας στα αριστερά (συνεχής κίτρινη ή λευκή γραμμή).
- R19 → Το αυτόνομο όχημα βρίσκεται σε λωρίδα διπλής κυκλοφορίας για μεγάλο χρονικό διάστημα.
- R20 → Η αριστερή λωρίδα από αυτή που βρίσκεται το αυτόνομο όχημα είναι διπλής κατευθύνσεως.
- R21 → Η ταχύτητα του αυτόνομου οχήματος είναι μεγαλύτερη από το όριο ταχύτητας του δρόμου.
- R22 → Το αυτόνομο όχημα λόγω πιθανής δυσκολίας στην λωρίδα που κινείται πρέπει να μπει στην δεξιά του λωρίδα.
- R23 → Το αυτόνομο όχημα λόγω πιθανής δυσκολίας στην λωρίδα που κινείται πρέπει να μπει στην αριστερή του λωρίδα.
- R24 → Το πιθανό όχημα που εντοπίστηκε πριν κάποιο διάστημα βρίσκεται ακόμη μπροστά στο αυτόνομο όχημα.
- R25 → Η δεξιά λωρίδα δεν είναι ασφαλής για μετακίνηση εκεί.
- R26 → Η αριστερή λωρίδα δεν είναι ασφαλής για μετακίνηση εκεί.
- R27 → Η διασταύρωση μπροστά από τη σήμανση STOP είναι ελεύθερη για μετακίνηση.

Περιγραφή Καθορισμού Παραμέτρων

Ένα από τα βασικά αντικείμενα μελέτης της παρούσας εργασίας, όπως αναφέρθηκε, είναι η παρατήρηση της συμπεριφοράς του αυτοκινήτου για διαφορετικές τιμές των *sliders aggressive* και *lawful*. Αυτό σημαίνει ότι μελετώνται οι αποφάσεις που θα πάρει το όχημα σε κάθε κύκλο αξιολόγησης των συνθηκών. Εκτός βέβαια από τις αποφάσεις που θα ληφθούν από το όχημα οι τιμές των *sliders* και η κατάσταση που βρίσκεται το όχημα, καθορίζουν και συγκεκριμένες παραμέτρους στη διαδικασία της πορείας του οχήματος οι οποίες θα εξηγηθούν στη συνέχεια. Ένα μέρος του υποσυστήματος συμπεριφοράς αποτελεί το κομμάτι που συνδέεται με το υποσύστημα επικοινωνίας για να λάβει τις τιμές των *sliders* και τις χρησιμοποιεί για να υπολογίσει τις τιμές διαφόρων παραμέτρων. Επίσης, η ταχύτητα που

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

		Behaviors						
		Left Lane change	Right Lane change	Keep Straight	Speed Up	Slow Down	Keep Velocity	Stop
	R1	0.2	0.2	-0.1	-0.5	0.8	-0.1	0.5
	R2	0.4	0.4	-0.1	-0.1	0.8	-0.8	0.6
	R3	-0.2	-0.2	0.8	-0.2	0.7	0.4	0.6
	R4	-0.3	-0.3	0.7	-0.3	0.4	0.3	0.6
	R5	-0.2	-0.2	0.5	-0.2	0.9	0.5	-0.1
	R6	0.0	0.0	0.5	0.8	-0.5	0.5	-0.5
	R7	0.0	0.0	0.5	-0.7	0.2	-0.4	0.9
	R8	0.0	0.0	0.0	0.6	-0.6	-0.3	-0.6
	R9	0.0	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.2
	R10	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.2
	R11	-0.5	0.5	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0
	R12	0.5	-0.2	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0
	R13	-0.2	0.5	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0
Rules	R14	0.4	-0.5	0.2	0.1	0.2	0.3	0.1
	R15	-0.5	0.4	0.2	0.1	0.2	0.3	0.1
	R16	0.1	0.1	0.2	-0.5	0.5	0.4	0.6
	R17	0.4	-0.4	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0
	R18	-0.4	0.4	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0
	R19	0.0	0.7	0.5	0.2	0.1	0.3	-0.4
	R20	-0.3	0.4	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0
	R21	0.0	0.0	0.0	-0.8	0.5	0.2	0.1
	R22	0.0	-0.3	0.5	-0.1	0.3	0.1	0.4
	R23	-0.3	0.0	0.5	-0.1	0.3	0.1	0.4
	R24	0.1	0.1	0.2	-0.1	0.3	0.2	0.1
	R25	0.2	-0.5	0.4	-0.2	0.2	0.1	0.2
	R26	-0.5	0.2	0.4	-0.2	0.2	0.1	0.2
	R27	0.0	0.0	0.3	0.4	-0.1	0.0	-0.2

Πίνακας 4.1: Πίνακας βαρών των κανόνων (γραμμές) σε σχέση με τις συμπεριφορές (στήλες), από τον οποίο προκύπτει η βέλτιστη συμπεριφορά κάθε στιγμή

έχει το όχημα συμμετέχει στον καθορισμό αυτών των παραμέτρων. Παρακάτω παρουσιάζονται οι παράμετροι που ορίζονται και ο τρόπος που λαμβάνουν τις τιμές τους:

- Ασφαλής απόσταση από το μπροστινό όχημα:** Η απόσταση αυτή είναι η ελάχιστη απόσταση που πρέπει να έχει το αυτόνομο όχημα από το μπροστινό κοντινότερο όχημα για να το εντοπίσει. Όταν δηλαδή η απόσταση που έχουν τα δύο οχήματα πέσει κάτω από την τιμή αυτή τότε εντοπίζεται το μπροστινό όχημα. Η ασφαλής μπροστινή απόσταση ωστόσο δεν είναι ίδια για όλες τις ταχύτητες των οχημάτων αλλά καθορίζεται από τη σχετική τους ταχύτητα. Η σχετική ταχύτητα των οχημάτων είναι η διαφορά της ταχύτητας του αυ-

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

τόνομου οχήματος από την ταχύτητα του κοντινότερου μπροστινού οχήματος. Σύμφωνα με την [30] προκύπτουν οι ασφαλείς αποστάσεις για συγκεκριμένες σχετικές ταχύτητες των οχημάτων. Οι σχετικές ταχύτητες ξεκινούν από το 0 και καταλήγουν στην τιμή 100. Για τις σχετικές ταχύτητες που δεν ανήκουν σε κάποια από τις διακριτές τιμές του πίνακα χρησιμοποιείται η μέθοδος της γραμμικής παρεμβολής για τον υπολογισμό της ασφαλούς απόστασης σύμφωνα με την εξίσωση 4.9. Στην εξίσωση 4.9 τα v_1 και v_2 είναι τα άνω και κάτω όρια του διαστήματος της σχετικής ταχύτητας στο οποίο ανήκει η ταχύτητα (*current_velocity*) που έχει εκείνη τη στιγμή το αυτόνομο όχημα. Τα x_1 και x_2 είναι τα αντίστοιχα άνω και κάτω όρια του διαστήματος των ασφαλών αποστάσεων. Η συνάρτηση $\max$ χρησιμοποιείται για να μην πέφτει η ασφαλής απόσταση κάτω από τα 10 μέτρα.

Relative Velocity (km/h)	Safe Distance (m)
0	1.50
5	4.22
10	6.72
15	9.49
20	12.54
25	15.86
30	19.46
35	23.33
40	27.49
45	31.91
50	34.50
55	38.20
60	41.56
65	44.82
70	48.40
75	52.33
80	55.40
85	60.31
90	65.45
95	70.32
100	76.34

Πίνακας 4.2: Πίνακας που απεικονίζει τις σχετικές ταχύτητες δύο οχημάτων και τις αντίστοιχες ασφαλείς αποστάσεις που πρέπει να διατηρούν.

$$\text{safe\_distance} = \max(10, x_1 + (\text{current\_velocity} - v_1) \frac{x_1 - x_2}{v_1 - v_2}) \quad (4.9)$$

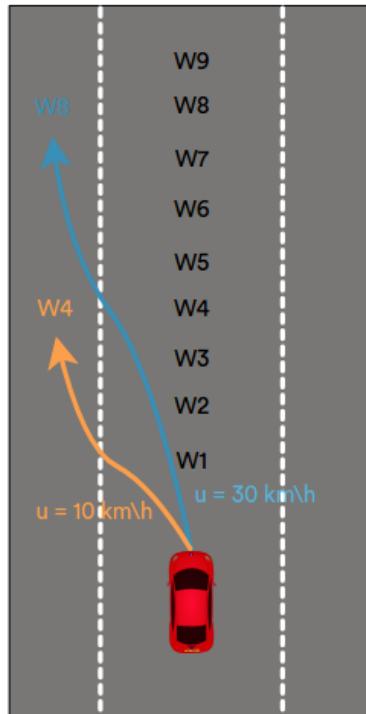
- **Απόσταση από τα κοντινότερα μπροστινά πλάγια (δεξιά και αριστερή λωρίδα) οχήματα:** Οι αποστάσεις αυτές είναι όμοιες με την απόσταση ασφα-

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

λείας από το μπροστινό όχημα αλλά αναφέρεται στα κοντινότερα οχήματα στις πλάγιες λωρίδες κυκλοφορίας από αυτή που βρίσκεται το όχημα. Η απόσταση αυτή υποδηλώνει το όριο κάτω από το οποίο αν πέσει η απόσταση του αυτόνομου οχήματος από το κάθε εμπόδιο τότε θα εντοπιστεί το πλάγιο όχημα. Η απόσταση αυτή δεν είναι ίδια πάντα αλλά εξαρτάται από την τιμή του *slider aggressive*. Συγκεκριμένα, οι τιμές του *slider aggressive* κυμαίνονται στο διάστημα $[0, 10]$ και αντιστοιχίζονται μέσω γραμμικής παρεμβολής στο διάστημα $[20, 10]$. Όπως γίνεται αντιληπτό, η ελάχιστη δυνατή τιμή επιθετικότητας που μπορεί να θέσει ο οδηγός η οποία είναι μηδενική, αντιστοιχίζεται στη μεγαλύτερη δυνατή απόσταση που είναι τα 20 μέτρα. Το ίδιο ισχύει και για τη μέγιστη δυνατή τιμή επιθετικότητας η οποία αντιστοιχίζεται στην ελάχιστη απόσταση. Τα δύο διαστήματα τιμών έχουν δηλαδή αρνητική συσχέτιση. Η λογική πίσω από αυτή τη συσχέτιση στηρίζεται στο γεγονός ότι όσο πιο επιθετικός θέλει να γίνει ο οδηγός τόσο μικρότερες θα είναι και οι αποστάσεις ασφαλείας που θέλει να αφήσει από τα πλάγια εμπόδια.

- **Απόσταση από τα κοντινότερα οπίσθια πλάγια (δεξιά και αριστερή λωρίδα) οχήματα:** Η απόσταση αυτή αποτελεί το ελάχιστο όριο κάτω από το οποίο όταν πέσει η απόσταση του αυτόνομου οχήματος από τα πλάγια πίσω εμπόδια τότε αυτά εντοπίζονται. Οι αποστάσεις αυτές ποικίλουν για τις διάφορες τιμές του *slider aggressive*. Με τον ίδιο ακριβώς τρόπο και την ίδια λογική που ακολουθήθηκε για τον υπολογισμό των ελάχιστων ορίων των αποστάσεων από τα πλάγια μπροστινά εμπόδια, υπολογίζεται και αυτή η απόσταση. Η διαφορά βρίσκεται στο εύρος των τιμών στο οποίο μετατρέπεται με τις τιμές του *slider aggressive* να αντιστοιχίζονται στο εύρος $[10, 5]$ αφήνοντας έτσι μεγαλύτερο περιθώριο για να έρθουν κοντύτερα τα πίσω οχήματα μιας και δεν επηρεάζουν σε τόσο μεγάλο βαθμό το αυτόνομο όχημα.
- **Αριθμός παραλειπομένων waypoints:** Κατά τις αλλαγές λωρίδας του οχήματος, είτε αυτές γίνονται λόγω κάποιας απόφασης από το υποσύστημα επιλογής συμπεριφοράς είτε πραγματοποιούνται μετά από εντολή του οδηγού, το αυτοκίνητο θα πρέπει να παραλείψει κάποια από τα *waypoints* της πορείας του κατά τη μετάβαση του από τη μία λωρίδα στην άλλη έτσι ώστε να γίνει πιο ομαλή η πορεία του. Ο αριθμός των *waypoints* που θα πρέπει να παραλειφθούν καθορίζεται από τη συγκεκριμένη παράμετρο και μεταβάλλεται σε σχέση με την ταχύτητα του οχήματος. Η ταχύτητα του οχήματος ανήκει στο διάστημα $[0, 100]$ km/h και αντιστοιχίζεται μέσω γραμμικής παρεμβολής στο διάστημα $[1, 20]$. Η παρεμβαλλόμενη τιμή στρογγυλοποιείται στον κοντινότερο ακέραιο προς τα πάνω. Υπάρχει δηλαδή θετική συσχέτιση ανάμεσα στην ταχύτητα και στον αριθμό των *waypoints* τα οποία παραλείπονται. Αυτό είναι λογικό διότι για μεγαλύτερες ταχύτητες το όχημα θα πρέπει να μπει πιο ομαλά στην άλλη λωρίδα άρα να παραλείψει και περισσότερα *waypoints*. Για παράδειγμα, αν το όχημα κινείται με $10\ km/h$ τότε τα *waypoints* που θα πρέπει να παραληφθούν είναι 3, ενώ αν κινείται με $30\ km/h$ θα πρέπει να παραληφθούν 7. Στο [σχήμα 4.29](#) φαίνονται οι δύο αυτές περιπτώσεις. Στην πρώτη περίπτωση το όχημα ακολουθεί την πορτοκαλί διαδρομή και θέλει να φτάσει το τέταρτο *waypoint* παραλείποντας τα δύο ενδιάμεσα και στη δεύτερη περί-

Σχήμα 4.29: Το αυτόνομο όχημα παραλείπει 7 waypoints στην περίπτωση που κινείται με 30 km/h ενώ στην περίπτωση που κινείται με 10 km/h παραλείπει 3 waypoints.

πτωση ακολουθεί την μπλε διαδρομή στοχεύοντας στο όγδοο waypoint. Όπως είναι αντιληπτό, η μπλε διαδρομή που αντιστοιχεί σε μεγαλύτερη ταχύτητα είναι πιο ομαλή για μετάβαση στην αριστερή λωρίδα. Ο αριθμός αυτός έχει ήδη αναφερθεί στον [αλγόριθμο 4.9](#) με τη μεταβλητή *offset* η οποία χρησιμοποιήθηκε στην περίπτωση που το όχημα βρίσκεται σε αριστερή ή δεξιά λωρίδα και θα έπρεπε να επανέλθει στην αρχική οπότε και παρέλειπε συγκεκριμένο αριθμό από waypoints για να εισέλθει πιο ομαλά στη λωρίδα. Η [εξίσωση 4.10](#) πραγματοποιεί την παρεμβολή και τον υπολογισμό των παραλειπομένων waypoints.

$$f(x) = \text{interpolate } x \text{ from } [0, 100] \text{ to } [1, 20], \quad (4.10)$$

$$\text{number\_of\_waypoints}_{\in [1, 20]} = f(\text{current\_velocity}_{\in [0, 100]})$$

- Ποσοστό μείωσης ταχύτητας:** Σε περίπτωση που οι συνθήκες είναι τέτοιες ώστε το όχημα καλείται να μειώσει την ταχύτητα τότε, θα πρέπει να αποφανθεί σχετικά με το ποσοστό αυτής της μείωσης. Το ποσοστό αυτής της μείωσης εξαρτάται από τον βαθμό επιθετικότητας που έχει επιλέξει ο οδηγός να διαθέτει το όχημα του. Η λογική που ακολουθείται είναι ότι για μεγαλύτερες τιμές του *slider aggressive*, το όχημα θα έχει και μικρότερες μειώσεις στην ταχύτητα του για να διατηρήσει την επιθετική του συμπεριφορά. Συγκεκριμένα, μέσω γραμμικής παρεμβολής το εύρος $[0, 10]$ στο οποίο ανήκουν οι τιμές

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

του *aggressive* αντιστοιχίζεται στο εύρος $[0.2, 0.8]$. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει θετική συσχέτιση ανάμεσα στα δύο εύρη τιμών. Η μέγιστη τιμή επιθετικότητας (10) αντιστοιχίζεται στη μέγιστη δυνατή τιμή (0.8) διότι η καινούργια ταχύτητα προκύπτει πολλαπλασιάζοντας την τρέχουσα ταχύτητα με τη μετατετραμένη τιμή. Η τελική ταχύτητα προκύπτει μετά από εφαρμογή της συνάρτησης $\max$ ορίζοντας ως κατώτατο όριο την τιμή $10km/h$ για την καλύτερη εκτέλεση της προσομοίωσης. Η [εξίσωση 4.11](#) υπολογίζει τη νέα μειωμένη τιμή της ταχύτητας. Για παράδειγμα, αν η ταχύτητα του οχήματος είναι $30km/h$ και ο βαθμός επιθετικότητας είναι 10 τότε η νέα μειωμένη ταχύτητα θα είναι $30 \times 0.8 = 24km/h$, ενώ για βαθμό επιθετικότητας 4 η μειωμένη ταχύτητα θα είναι $30 \times 0.44 = 13.2km/h$.

$$\begin{aligned} f(x) &= \text{interpolate } x \text{ from } [0, 10] \text{ to } [0.2, 0.8], \\ \text{parameter}_{\in [0.2, 0.8]} &= f(\text{aggressive\_value}_{\in [0, 10]}), \\ \text{new\_velocity} &= \text{parameter}_{\in [0.2, 0.8]} \times \text{current\_velocity}, \\ \text{new\_velocity} &= \max(10, \text{new\_velocity}) \end{aligned} \quad (4.11)$$

- Ποσοστό αύξησης ταχύτητας:** Παρόμοια λογική με αυτή της μείωσης της ταχύτητας ακολουθείται στην περίπτωση που το όχημα καλείται να αυξήσει την ταχύτητα του. Και σε αυτή την περίπτωση η νέα ταχύτητα εξαρτάται από την τιμή επιθετικότητας που έχει θέσει ο οδηγός στο όχημα. Συγκεκριμένα, οι τιμές του *slider aggressive* αντιστοιχίζονται από το διάστημα $[0, 10]$ στο διάστημα $[1.2, 1.6]$ μέσω γραμμικής παρεμβολής. Γίνεται επομένως αντιληπτό ότι για τη μέγιστη τιμή επιθετικότητας η ταχύτητα πολλαπλασιάζεται με το μεγαλύτερο συντελεστή. Η τελική ταχύτητα προκύπτει μετά από εφαρμογή της συνάρτησης $\min$ ορίζοντας ως ανώτατο όριο την τιμή $38km/h$ για να μπορεί να ακολουθήσει το όχημα την πορεία του χωρίς να φεύγει από αυτή και να μην αυξάνεται συνεχώς χωρίς όριο. Για μεγαλύτερες τιμές της ταχύτητας παρατηρήθηκαν φαινόμενα που το όχημα έφευγε από την πορεία του οπότε προτιμήθηκε να οριστεί ως ανώτατο όριο αύξησης της ταχύτητας τα $38km/h$. Η [εξίσωση 4.12](#) υπολογίζει τη νέα αυξημένη τιμή.

$$\begin{aligned} f(x) &= \text{interpolate } x \text{ from } [0, 10] \text{ to } [1.2, 1.6], \\ \text{parameter}_{\in [1.2, 1.6]} &= f(\text{aggressive\_value}_{\in [0, 10]}), \\ \text{new\_velocity} &= \text{parameter}_{\in [1.2, 1.6]} \times \text{current\_velocity}, \\ \text{new\_velocity} &= \min(38, \text{new\_velocity}) \end{aligned} \quad (4.12)$$

- Απόσταση εντοπισμού σήμανσης STOP και διασταύρωσης:** Στη συγκεκριμένη κατηγορία έχουν ενταχθεί δύο διαφορετικές παράμετροι που επηρεάζονται από τις τιμές των *sliders*. Ο λόγος που ομαδοποιηθήκαν είναι διότι αρχικά αφορούν αποστάσεις εντοπισμού στοιχείων του οδικού δικτύου και επειδή ο τρόπος υπολογισμού τους είναι παρόμοιος. Όπως είναι εμφανές ο λόγος γίνεται για τις ελάχιστες αποστάσεις εντοπισμού των διασταυρώσεων και των σημάνσεων *STOP*. Όταν το αυτόνομο όχημα βρεθεί σε θέση που απέχει μικρότερη απόσταση από τις παραμετροποιημένες αυτές αποστάσεις τότε το

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

σύστημα αντίληψης εντοπίζει τις δύο οντότητες. Τα όρια αυτά δεν είναι σταθερά αλλά εξαρτώνται από τις τιμές των *aggressive* και *lawful* αλλά και από την ταχύτητα του οχήματος. Στην [εξίσωση 4.13](#) φαίνονται οι υπολογισμοί που ακολουθούνται για τον υπολογισμό των δύο ορίων. Θα περιγραφεί η διαδικασία υπολογισμού της ελάχιστης απόστασης εντοπισμού της σήμανσης *STOP* και θα γίνει και η αναγωγή στον υπολογισμό της ελάχιστης απόστασης εντοπισμού διασταυρώσεων. Η τιμή του *aggressive* που ανήκει στο διάστημα $[0, 10]$ παρεμβάλλεται γραμμικά στο διάστημα $[4, 2.5]$ που σημαίνει ότι υπάρχει αρνητική συσχέτιση ανάμεσα στα δύο διαστήματα. Αυτό γίνεται διότι για μεγάλες τιμές επιθετικότητας το όχημα θα πρέπει να εντοπίζει πιο αργά την σήμανση γεγονός που θα το οδηγήσει και σε πιο αργή επιβράδυνση άρα και πιο επιθετική συμπεριφορά. Η τιμή της ταχύτητας η οποία ανήκει στο διάστημα $[0, 100]$ παρεμβάλλεται γραμμικά στο διάστημα $[1, 20]$ γεγονός που δείχνει τη θετική συσχέτιση ανάμεσα στα δύο διαστήματα. Ο λόγος αυτής της συσχέτισης είναι γιατί η παράμετρος αυτή πολλαπλασιάζεται με την παρεμβαλλόμενη τιμή του *aggressive* που αναφέρθηκε προηγουμένως οπότε θα πρέπει να ισορροπηθεί το αποτέλεσμα. Αυτό σημαίνει ότι για μεγάλες ταχύτητες το όχημα θα εντοπίζει πιο γρήγορα τη σήμανση γεγονός που θα το οδηγεί σε πιο άμεση επιβράδυνση. Με αυτό τον τρόπο το αποτέλεσμα ισορροπείται και μπορεί να παραχθεί μια βιώσιμη λύση εντοπισμού της διασταύρωσης για διάφορες ταχύτητες και τιμές επιθετικότητας. Στο γινόμενο αυτό προστίθεται η τιμή του *slider lawful*. Έτσι για μεγαλύτερες τιμές του *lawful* το όχημα εντοπίζει γρηγορότερα τη διασταύρωση οπότε έχει περισσότερο χρόνο να επιβραδύνει άρα και να διατηρήσει τη νομιμότητα του. Το ίδιο σκεπτικό ακολουθείται και για τον υπολογισμό της ελάχιστης απόστασης από διασταύρωση. Η μόνη διαφορά εντοπίζεται στο γεγονός ότι η τιμή του *lawful* πολλαπλασιάζεται με τον σταθερό συντελεστή 1.5. Ο συντελεστής αυτός προέκυψε μετά από πειράματα και προσδίδει μεγαλύτερη επιρροή στην τιμή του *lawful*. Αν γίνει σύγκριση ανάμεσα στους δύο τύπους γίνεται φανερό ότι οι διασταύρωσεις εντοπίζονται γρηγορότερα από τις σημάνσεις *STOP* και αυτό είναι λογικό γιατί οι διασταύρωσεις υπάρχουν σε κάθε σήμανση *STOP* όποτε για να μπορέσει να επιβραδύνει έγκαιρα το όχημα και να μην παραβιάσει τη σήμανση *STOP* θα πρέπει πρώτα να υπάρξει μια επιβράδυνση λόγω της διασταύρωσης και έπειτα μια καινούργια επιβράδυνση λόγω της σήμανσης *STOP*.

$$\begin{aligned}
 f(x) &= \text{interpolate } x \text{ from } [0, 10] \text{ to } [4, 2.5], \\
 g(x) &= \text{interpolate } x \text{ from } [0, 10] \text{ to } [1, 20], \\
 \text{parameter}_{\in [4, 2.5]} &= f(\text{aggressive\_value}_{\in [0, 10]}), \\
 \text{parameter}_{\in [1, 20]} &= g(\text{current\_velocity}_{\in [0, 100]}), \\
 \text{min\_stop\_distance} &= \text{lawful\_value}_{\in [0, 10]} + \text{parameter}_{\in [4, 2.5]} \times \text{parameter}_{\in [1, 20]}, \\
 \text{min\_junction\_distance} &= 1.5 \times \text{lawful\_value}_{\in [0, 10]} + \text{parameter}_{\in [4, 2.5]} \times \text{parameter}_{\in [1, 20]}
 \end{aligned} \tag{4.13}$$

- **Διάρκεια πορείας σε ελεύθερο δρόμο:** Στους κανόνες που περιγράφηκαν πα-

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

ραπάνω, υπάρχει ο κανόνας $R6$ ο οποίος ενεργοποιείται όταν το όχημα διανύει ένα δρόμο χωρίς να συναντήσει εμπόδιο για αρκετό διάστημα οπότε θεωρείται από τον κανόνα ελεύθερος δρόμος. Όταν ενεργοποιείται μόνο αυτός ο κανόνας η επικρατούσα συμπεριφορά ως προς την ταχύτητα είναι η επιτάχυνση. Η συμπεριφορά αυτή είναι λογική εφόσον κάθε οδηγός και ειδικά κάποιος επιθετικός οδηγός όταν συναντήσει ελεύθερο από οχήματα δρόμο θα επιταχύνει. Σε αυτή την περίπτωση η παράμετρος η οποία επηρεάζεται από την τιμή του *aggressive* είναι η ελάχιστη απόσταση που πρέπει να διανύσει το όχημα προκειμένου να αντιληφθεί ότι ο δρόμος είναι ελεύθερος. Ο υπολογισμός της απόστασης που πρέπει να διανύσει το όχημα για να ενεργοποιηθεί ο κανόνας δίνεται από την [εξίσωση 4.14](#). Η τιμή του *aggressive* παρεμβάλλεται στο διάστημα $[1, 2]$. Για να προκύψει η τιμή της απόστασης διαιρείται ο σταθερός όρος 25 με την παρεμβαλλόμενη τιμή. Για παράδειγμα, για μέγιστη τιμή του *aggressive* η απόσταση αυτή υπολογίζεται σε 12.5 m ενώ για την ελάχιστη τιμή του *aggressive* η απόσταση υπολογίζεται σε 25 m. Όπως είναι κατανοητό όσο πιο μεγάλη η τιμή του *aggressive* τόσο μικρότερη η τιμή της απόστασης άρα και τόσο γρηγορότερη και συχνότερη η ενεργοποίηση του κανόνα. Η ενεργοποίηση του κανόνα συνήθως οδηγεί σε επιτάχυνση του οχήματος άρα το όχημα όσο πιο επιθετικό είναι τόσο συχνότερα αυξάνει την ταχύτητα του.

$$\begin{aligned} f(x) &= \text{interpolate } x \text{ from } [0, 10] \text{ to } [1, 2], \\ \text{parameter}_{\in [1,2]} &= f(\text{aggressive\_value}_{\in [0,10]}), \\ \text{min\_distance\_for\_free\_road} &= \frac{25}{\text{parameter}_{\in [1,2]}} \end{aligned} \quad (4.14)$$

Περιγραφή Υπολογισμού Βέλτιστης Συμπεριφοράς

Το όχημα καθ' όλη τη διάρκεια της πορείας του καλείται να λάβει αποφάσεις σχετικά με την κίνηση του για την ασφαλή μεταφορά του στον τελικό προορισμό του και για την ικανοποίηση των απαιτήσεων που θέτει ο οδηγός μέσω των *sliders* για τη συμπεριφορά του αυτοκινήτου. Όπως σημειώθηκε και προηγουμένως οι αποφάσεις αυτές λαμβάνονται μέσω της μεθόδου *MCDM* και χρησιμοποιείται ο [πίνακας 4.1](#) για τον υπολογισμό της βέλτιστης συμπεριφοράς. Στην παράγραφο αυτή θα αναλυθεί ο τρόπος με τον οποίο υπολογίζεται η βέλτιστη συμπεριφορά μέσω του πίνακα αλλά και ο κύκλος αξιολόγησης για τη λήψη νέας απόφασης.

Για να κινηθεί το όχημα, το πρόγραμμα χρειάζεται να τρέχει μέσα σε μια άπειρη επανάληψη στην οποία συνεχώς αξιολογεί το περιβάλλον, λαμβάνει αποφάσεις και εφαρμόζει την κίνηση. Η επανάληψη αυτή τερματίζει όταν το όχημα φτάσει στον προορισμό του οπότε και πρέπει να τεθεί καινούργιος προορισμός από το χρήστη και όλη η διαδικασία να ξεκινήσει από την αρχή. Ένας μέρος της άπειρης επανάληψης είναι το κομμάτι εκείνο που αξιολογεί τις συνθήκες που επικρατούν και επιλέγει κατάλληλη συμπεριφορά. Όπως φαίνεται και στον [πίνακα 4.1](#) κάθε κελί διαθέτει ένα συγκεκριμένο βάρος που υποδηλώνει τον βαθμό στον οποίο ο κανόνας i (γραμμή i) επηρεάζει τη συμπεριφορά j (στήλη j). Τα βάρη αυτά είναι συγκεκριμένα και προκαθορισμένα και δεν αλλάζουν αυτά καθ' αυτά κατά τη διάρκεια της επιλογής συμπεριφοράς. Ωστόσο, υπάρχουν κάποια φίλτρα σε μορφή διανυσμάτων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

που λειτουργούν σαν συντελεστές και τα μεταβάλλουν προσωρινά ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν. Τα διανύσματα αυτά θα εξηγηθούν στη συνέχεια:

- **Φίλτρο ενεργοποίησης κανόνων:** Το μέρος του προγράμματος που επιλέγει συμπεριφορά ξεκινά καλώντας μία προς μία τις συναρτήσεις που ενεργοποιούν τον κάθε κανόνα ξεχωριστά. Οι συναρτήσεις αυτές επιστρέφουν μία δυαδική τιμή *True* ή *False* την οποία αποθηκεύουν στην αντίστοιχη μεταβλητή. Μετά το πέρας αυτού του μέρους, υπάρχουν 27 μεταβλητές με δυαδικές τιμές που υποδηλώνουν ποιοι κανόνες έχουν ενεργοποιηθεί. Επομένως, το συνολικό σύστημα μετά την κλήση όλων των συναρτήσεων των κανόνων γνωρίζει ακριβώς τις συνθήκες που επικρατούν και είναι έτοιμο να προχωρήσει στη λήψη απόφασης. Οι κανόνες αυτοί οργανώνονται σε ένα διάνυσμα διάστασης 27×1 ίσο με τις γραμμές του [πίνακα 4.1](#) το οποίο ονομάζεται *activation_row_filter*. Οι ενεργοποιημένοι κανόνες συμπληρώνουν την τιμή 1 στην αντίστοιχη γραμμή του διανύσματος ενώ οι υπόλοιποι την τιμή 0. Το διάνυσμα έχει την παρακάτω μορφή:

$$activation\_row\_filter = \left[\begin{array}{l} 1 \cdot R1 \wedge 1 \cdot R2, \\ 1 \cdot R2, \\ 1 \cdot R3, \\ 1 \cdot R4, \\ 1 \cdot R5, \\ 1 \cdot R6, \\ 1 \cdot R7, \\ 1 \cdot R8, \\ 1 \cdot R9 \wedge (1 \cdot R2 \vee 1 \cdot R22), \\ 1 \cdot R10 \wedge (1 \cdot R2 \vee 1 \cdot R23), \\ 1 \cdot R11 \wedge 1 \cdot R2, \\ 1 \cdot R12 \wedge 1 \cdot R2, \\ 1 \cdot R13 \wedge 1 \cdot R2, \\ 1 \cdot R14, \\ 1 \cdot R15, \\ 1 \cdot R16, \\ 1 \cdot R17 \wedge 1 \cdot R2, \\ 1 \cdot R18 \wedge 1 \cdot R2, \\ 1 \cdot R19 \wedge 1 \cdot R9, \\ 1 \cdot R20 \wedge 1 \cdot R2, \\ 1 \cdot R21, \\ 1 \cdot R22, \\ 1 \cdot R23, \\ 1 \cdot R24, \\ 1 \cdot (\neg R9) \wedge (1 \cdot R2 \vee 1 \cdot R22), \\ 1 \cdot (\neg R10) \wedge (1 \cdot R2 \vee 1 \cdot R23), \\ 1 \cdot R27 \end{array} \right] \quad (4.15)$$

Το [διάνυσμα 4.15](#) λειτουργεί σαν φίλτρο στον [πίνακα 4.1](#) και συγκεκριμένα πολλαπλασιάζεται με τις γραμμές του πίνακα με στοιχείο προς στοιχείο (*element-*

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

---

wise) τρόπο δηλαδή όλα τα στοιχεία της γραμμής *i* πολλαπλασιάζονται με τον αριθμό 0 ή 1 της γραμμής *i* του **διανύσματος 4.15**. Αυτό σημαίνει ότι οσοι κανόνες είναι ενεργοποιημένοι, δηλαδή έχουν τιμή 1 στην αντίστοιχη θέση του διανύσματος, τότε θα διατηρήσουν τα βάρη που έχουν στον πίνακα, ενώ οσοι κανόνες δεν έχουν ενεργοποιηθεί θα έχουν τιμή 0 και θα μηδενίσουν την αντίστοιχη γραμμή του πίνακα. Το διάνυσμα αυτό είναι το κυριότερο από τα φίλτρα διότι στην ουσία υποδηλώνει ποιες συνθήκες επικρατούν εκείνη τη στιγμή δηλαδή ποιοι κανόνες θα διατηρηθούν και ποιοι όχι.

Έπειτα θα εξηγηθεί η λογική με την οποία συμπληρώθηκε το *activation_row_filter*. Ένα κοινό στοιχείο που έχουν οι γραμμές είναι ότι οι κανόνες πολλαπλασιάζονται με την τιμή 1. Στην ουσία αυτό γίνεται για να μετατραπεί η λογική τιμή *True* ή *False* σε 1 ή 0 αντίστοιχα, για να πραγματοποιηθούν οι πολλαπλασιασμοί με τις γραμμές του πίνακα. Οι γραμμές του φίλτρου αποτελούνται από ανεξάρτητους κανόνες που ενεργοποιούνται μόνοι τους και κανόνες εξαρτημένους που για να ενεργοποιηθούν χρειάζεται να είναι ενεργοποιημένοι άλλοι κανόνες. Συγκεκριμένα, οι γραμμές 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 14, 15, 16, 21, 22, 23, 24 και 27 περιέχουν κανόνες ανεξάρτητους οι οποίοι ενεργοποιούνται, δηλαδή συμπληρώνουν την τιμή 0 ή 1 στη γραμμή τους, μόνο από την αλήση της συνάρτησης τους. Αυτό συμβαίνει διότι το σύστημα ενδιαφέρεται για την ενεργοποίηση τους σε κάθε επανάληψη ανεξάρτητα από πιθανές άλλες συνθήκες. Οι γραμμές 1, 11, 12, 13, 17, 18 και 20 περιέχουν κανόνες οι οποίοι εξαρτώνται από τον κανόνα *R2*. Αυτό γίνεται αντιληπτό από το λογικό *AND* που τους συνδέει. Ο κανόνας *R2* είναι αυτός που ελέγχει αν υπάρχει μπροστινό κοντινό όχημα και θεωρείται από τους βασικότερους στην επιλογή συμπεριφοράς. Ο λόγος για τον οποίο οι προαναφερθέντες κανόνες εξαρτώνται από τον *R2* είναι γιατί δεν έχουν νόημα να εξεταστούν αν δεν είναι ενεργοποιημένος ο *R2*. Για παράδειγμα, ο κανόνας *R1* που ελέγχει αν η ταχύτητα του μπροστινού οχήματος είναι μεγαλύτερη από την ταχύτητα του αυτόνομου οχήματος, δεν έχει πρακτικό νόημα να ελεγχθεί αν δεν υπάρχει μπροστινό όχημα. Εκτός αυτού, η λογική με την οποία κατασκευάστηκαν οι κανόνες ήταν ότι ο κύριος λόγος για να αλλάξει συμπεριφορά το όχημα και πιο συγκεκριμένα κατεύθυνση είναι να εμφανιστεί μπροστά του κάποιο όχημα. Σε διαφορετική περίπτωση δεν υπάρχει λόγος αν δεν επέμβει ο χρήστης να αλλάξει την κατεύθυνση του. Αυτός είναι και ο λόγος που οι κανόνες *R11*, *R12*, *R13*, *R17*, *R18* και *R20*, οι οποίοι ελέγχουν την κατάσταση των πλαϊνών λωρίδων, εξαρτώνται από τον *R2*. Με την ίδια λογική ενεργοποιούνται και οι κανόνες *R9*, *R10*, *R19*, *R25* και *R26* οι οποίοι αποτελούνται από διαφορετικούς κανόνες εξάρτησης. Όπως φαίνεται όλοι οι εξαρτημένοι κανόνες εξαρτώνται από τον κανόνα *R2* για αυτό και αποτελεί τον βασικότερο κανόνα και αυτόν στον οποίο χτίστηκε η λογική των υπόλοιπων κανόνων.

- **Φίλτρο εφαρμογής aggressive τιμής:** Το φίλτρο αυτό είναι ένα διάνυσμα διαστάσεων 7×1 δηλαδή όσο και οι στήλες του πίνακα. Το διάνυσμα αυτό έχει τη μορφή της **εξίσωσης 4.17**. Το διάνυσμα πολλαπλασιάζεται με *element-wise* τρόπο δηλαδή στοιχείο προς στοιχείο με τις στήλες του **πίνακα 4.1**. Μετά τον πολλαπλασιασμό τα βάρη κάθε στήλης αποκτούν μία νέα τιμή ανάλογα με

την τιμή του κάθε στοιχείου του διανύσματος. Τα στοιχεία του διανύσματος αποτελούνται από δύο ειδών τιμές. Οι γραμμές 3,5,6 και 7 αποτελούνται από την τιμή 1. Αυτό σημαίνει ότι αυτές οι γραμμές παραμένουν ανεπηρέαστες μετά τον πολλαπλασιασμό. Οι γραμμές 1,2 και 4 πολλαπλασιάζονται με μία συγκεκριμένη τιμή. Η τιμή αυτή έχει προκύψει μετά από αντιστοίχιση του διαστήματος $[0, 10]$ στο διάστημα $[1, 2]$ μέσω γραμμικής παρεμβολής όπως στην εξίσωση 4.16.

$$\begin{aligned} f(x) &= \text{interpolate } x \text{ from } [0, 10] \text{ to } [1, 2], \\ \text{parameter}_{\in [1,2]} &= f(\text{aggressive\_value}_{\in [0,10]}), \\ w_{ij} &= \max(0, \text{parameter}_{\in [1,2]} \cdot w_{ij}) \end{aligned} \quad (4.16)$$

Οι τιμές $[0, 10]$ αποτελούν το εύρος τιμών του *slider aggressive* και έχουν θετική συσχέτιση με το διάστημα $[1, 2]$. Αυτό σημαίνει ότι για μέγιστη τιμή του *aggressive* τα βάρη της αντίστοιχης στήλης διπλασιάζονται. Ωστόσο, για τον τελικό υπολογισμό της παραμέτρου εφαρμόζεται η συνάρτηση *max* στο καινούργιο βάρος με κατώτατο όριο την τιμή 0. Αυτό γίνεται για τα αρνητικά βάρη διότι σε περίπτωση που πολλαπλασιαστούν με αριθμό μεγαλύτερο του 1 τότε θα γίνουν ακόμη πιο αρνητικά οπότε και θα μικραίνει ακόμα περισσότερο η πιθανότητα να επιλεχθεί η συμπεριφορά γεγονός που είναι ανεπιθύμητο για μεγάλες τιμές του *aggressive*. Για αυτό το λόγο επιλέχθηκε ως κατώτατο όριο η τιμή 0 το οποίο από αρνητικά τα μετατρέπει σε μηδενικά και τους δίνει την πιθανότητα να υπερισχύσουν από άλλα αρνητικά βάρη. Οι θέσεις που επιλέχθηκαν να τοποθετηθούν οι τιμές αυτές αντίστοιχουν στις συμπεριφορές *LEFT LANE CHANGE*, *RIGHT LANE CHANGE* και *SPEED UP* οι οποίες είναι και οι συμπεριφορές που χαρακτηρίζουν έναν επιθετικό οδηγό. Αυτό σημαίνει ότι όσο μεγαλύτερη η τιμή του *aggressive* τόσο περισσότερο ενισχύεται η επιλογή αυτών των συμπεριφορών λόγω του πολλαπλασιασμού των τιμών. Σε περίπτωση βέβαια που το *aggressive* έχει την ελάχιστη δυνατή τιμή τότε όλο το διάνυσμα έχει τιμή 1 που σημαίνει ότι τα βάρη παραμένουν ανεπηρέαστα. Αυτός είναι και ο τρόπος με τον οποίο επιδρά το *slider aggressive* πάνω στην επιλογή συμπεριφοράς.

$$\text{aggressive\_column\_filter} = \begin{bmatrix} \text{parameter}_{\in [1,2]}, \\ \text{parameter}_{\in [1,2]}, \\ 1, \\ \text{parameter}_{\in [1,2]}, \\ 1, \\ 1, \\ 1 \end{bmatrix} \quad (4.17)$$

- Φίλτρο εφαρμογής *lawful* τιμής:** Το φίλτρο αυτό αποτελεί ένα διάνυσμα διάστασης 27×1 δηλαδή ίσο με τη διάσταση των γραμμών του πίνακα 4.1. Απεικονίζεται στην εξίσωση 4.19 και πολλαπλασιάζεται με τις γραμμές του πίνακα 4.1. Με αυτό τον τρόπο τα βάρη των γραμμών λαμβάνουν μία νέα τιμή

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

μετά τη διαδικασία του πολλαπλασιασμού. Τα στοιχεία του **διανύσματος 4.19** αποτελούνται είτε από τιμές ίσες με 1 είτε από τιμές ίσες με μία συγκεκριμένη υπολογισμένη τιμή. Οι γραμμές που περιέχουν την τιμή 1 αφήνουν ανεπηρέαστα τα βάρη του πίνακα μετά τον πολλαπλασιασμό. Οι υπόλοιπες γραμμές λαμβάνουν μία τιμή η οποία προκύπτει από την αντιστοίχιση του εύρους [0, 10] στο διάστημα $[-1, 1]$ μέσω γραμμικής παρεμβολής χρησιμοποιώντας την **εξίσωση 4.18**. Το διάστημα $[0, 10]$ αποτελεί το εύρος τιμών του *slider lawful*. Τα βάρη του **πίνακα 4.1** σχεδιάστηκαν έτσι ώστε αν δεν υπάρχει καμία επίδραση από τα *sliders* το όχημα να ακολουθεί πιστά όλους τους κανόνες κυκλοφορίας. Συνεπώς, προκύπτει ότι το διάστημα παρεμβολής επιλέχθηκε έτσι ώστε για μέγιστη τιμή του *lawful*, δηλαδή την τιμή 10, τα βάρη να παραμένουν ανεπηρέαστα από τον πολλαπλασιασμό με το συγκεκριμένο φίλτρο άρα και να υπακούνε σε όσο το δυνατόν περισσότερους κανόνες. Από την άλλη πλευρά όταν το *lawful* έχει την ελάχιστη τιμή 0 τότε η παρεμβαλλόμενη τιμή που πολλαπλασιάζεται με τα βάρη του πίνακα είναι η τιμή -1. Αυτό σημαίνει ότι τα κελιά θα πολλαπλασιάζονται με αρνητικό συντελεστή άρα θα αντιστρέφεται το πρόσημο τους και θα αντιστρέφονται και οι πιθανότητες επιλογής της βέλτιστης συμπεριφοράς. Οι συμπεριφορές με αρνητικό βάρος θα έχουν πλέον μεγαλύτερη πιθανότητα να επιλεχθούν από τις τιμές με θετικό βάρος. Η αντιστροφή πρόσημου συμβαίνει σε όλες τις περιπτώσεις που το *lawful* έχει τιμή μικρότερη του 5 και αυτό γίνεται αντιληπτό από το γεγονός ότι η τιμή 5 αντιστοιχεί στο παρεμβαλλόμενο διάστημα στην τιμή 0. Οπότε για τιμές μικρότερες του 5 θα αντιστρέφονται και τα πρόσημα των βαρών. Αντίθετα, για τιμές του *lawful* μεγαλύτερες του 5 ο συντελεστής θα πλησιάζει όλο και περισσότερο στην τιμή 1 που σημαίνει ότι τα βάρη θα βρίσκονται όλο και πιο κοντά στις αρχικές τους τιμές οι οποίες ανταποκρίνονται στην νομιμότερη δυνατή συμπεριφορά. Στην περίπτωση που το *lawful* λάβει την τιμή 5 τότε τα βάρη μετά τον πολλαπλασιασμό θα μηδενίσουν οπότε θα επιλεχθεί η πιο ουδέτερη συμπεριφορά η οποία είναι η *KEEP STRAIGHT* ως προς την κατεύθυνση και η *KEEP VELOCITY* ως προς την ταχύτητα. Για παράδειγμα, σε περίπτωση που είναι ενεργοποιημένος μόνο ο κανόνας *R4* δηλαδή αυτός που ελέγχει αν υπάρχει κοντά σήμανση *STOP*, τότε σε τιμές του *lawful* μεγαλύτερες του 5 η επικρατούσα συμπεριφορά ως προς την ταχύτητα θα είναι η *STOP*. Αντίθετα, όταν η τιμή του *lawful* είναι κάτω από 5 τα πρόσημα θα αντιστραφούν και η επικρατούσα συμπεριφορά θα είναι η *SPEED UP*. Οι κανόνες που πολλαπλασιάζονται με την παράμετρο που εξηγήθηκε δηλαδή επηρεάζονται από την τιμή του *slider lawful* είναι ο *R4* που ελέγχει αν το όχημα πλησιάζει σε σήμανση *STOP*, ο *R7* δηλαδή ο κανόνας που ελέγχει αν βρίσκεται σε κόκκινο φανάρι το όχημα, ο *R11* ο κανόνας που ελέγχει αν η αριστερή λωρίδα είναι αντίθετης κατεύθυνσης, οι *R17* και *R18* δηλαδή οι κανόνες που ελέγχουν αν η δεξιά και η αριστερή λωρίδα αντίστοιχα έχουν συνεχή διαγράμμιση και ο *R21* που ελέγχει αν έχει ξεπεραστεί το όριο ταχύτητας του δρόμου.

$$f(x) = \text{interpolate } x \text{ from } [0, 10] \text{ to } [-1, 1], \quad (4.18)$$

$$\text{parameter}_{\in [-1, 1]} = f(\text{lawful\_value}_{\in [0, 10]})$$

$$lawful\_row\_filter = \begin{bmatrix} 1, \\ 1, \\ 1, \\ parameter_{\in [-1,1]}, \\ 1, \\ 1, \\ parameter_{\in [-1,1]}, \\ 1, \\ 1, \\ 1, \\ parameter_{\in [-1,1]}, \\ 1, \\ 1, \\ 1, \\ parameter_{\in [-1,1]}, \\ parameter_{\in [-1,1]}, \\ 1, \\ 1, \\ parameter_{\in [-1,1]}, \\ 1, \\ 1, \\ 1, \\ 1, \\ 1, \\ 1, \\ 1 \end{bmatrix} \quad (4.19)$$

Συνολικά οι πράξεις που εφαρμόζονται πάνω στον αρχικό πίνακα φαίνονται στην [εξίσωση 4.20](#). Ο πίνακας $A_{(27 \times 7)}$ αποτελεί τον αρχικό πίνακα βαρών [4.1](#) και πολλαπλασιάζεται αρχικά με τον διάνυσμα $act_{(27 \times 1)}$ της [εξίσωσης 4.15](#) για να παραμείνουν στον πίνακα όσες γραμμές έχουν ενεργούς κανόνες. Έπειτα, ο παραγόμενος πίνακας με τις ενεργές γραμμές, πολλαπλασιάζεται με το διάνυσμα $law_{(27 \times 1)}$ της [εξίσωσης 4.19](#) για να εφαρμοστεί η επίδραση του *slider lawful* στα βάρη του πίνακα. Στη συνέχεια, ο ανάστροφος του παραγόμενου πίνακα πολλαπλασιάζεται με το [διάνυσμα 4.17](#) $agg_{(7 \times 1)}$ για να εφαρμοστεί η τιμή του *slider aggressive* πάνω στον πίνακα. Στο τέλος πραγματοποιείται ξανά μία αναστροφή του παραγόμενου πίνακα έτσι ώστε να προκύψει ο πίνακας W διαστάσεων 27×7 , όσο δηλαδή και ο αρχικός, από τον οποίο προκύπτει η βέλτιστη συμπεριφορά με τρόπο που θα εξηγηθεί στη συνέχεια. Να σημειωθεί ότι το σύμβολο $\ast$ υποδηλώνει τον “στοιχείο προς στοιχείο” πολλαπλασιασμό των πινάκων. Στην [εξίσωση 4.21](#) το $w^{(i)(j)}$ είναι το στοιχείο της γραμμής i και της στήλης j του τελικού πίνακα και δείχνει τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνει την τιμή του. Ο αρχικός πίνακας A παραμένει αναλλοίωτος κατά τους κύκλους αξιολόγησης δηλαδή τα βάρη του είναι σταθερά και οποιεσδήποτε αλλαγές εφαρμόζονται πάνω του, παράγουν τον καινούργιο πίνακα W .

$$W_{27 \times 7} = [(A_{(27 \times 7)} \cdot * \ act_{(27 \times 1)} \cdot * \ law_{(27 \times 1)})^T \cdot * \ agg_{(7 \times 1)}]^T \quad (4.20)$$

$$w^{(i)(j)} = A^{(i)(j)} \cdot act^{(i)} \cdot law^{(i)} \cdot agg^{(j)}, \ i = 1, \dots, 27, \ j = 1, \dots, 7 \quad (4.21)$$

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω το σύστημα αξιολογεί το περιβάλλον και τις συνθήκες που επικρατούν και λαμβάνει την απόφαση που μοιάζει βέλτιστη με βάση τις συνθήκες που επικρατούν εκείνη τη στιγμή. Ωστόσο, το σύστημα δε λαμβάνει αποφάσεις σε κάθε γύρο της άπειρης επανάληψης που αναφέρθηκε. Οι περιπτώσεις για να προβεί το σύστημα σε μία απόφαση και στην ουσία να αλλάξει τη συμπεριφορά του είναι δύο και αναφέρονται παρακάτω:

1. **Αλλαγή του διανύσματος activation_row_filter:** Ο πρώτος λόγος για να κληθεί το όχημα να αξιολογήσει το περιβάλλον είναι να διαφέρει έστω και σε μία τιμή το διάνυσμα *activation_row_filter* από την κατάσταση του στην προηγούμενη επανάληψη. Το *activation_row_filter* όπως αναφέρθηκε περιέχει δυαδικές τιμές 0 ή 1 ανάλογα με την ενεργοποίηση ή όχι του αντίστοιχου κανόνα. Οπότε, σε περίπτωση που η τιμή του διανύσματος αυτού αλλάξει σε μια χρονική στιγμή τότε σημαίνει ότι οι συνθήκες του εξωτερικού περιβάλλοντος είναι διαφορετικές από αυτές που επικρατούσαν στην προηγούμενη επανάληψη οπότε και θα πρέπει να αξιολογηθεί εκ νέου η συμπεριφορά που ακολουθεί το όχημα.
2. **Αλλαγή στις τιμές των sliders:** Σε κάθε γύρο της άπειρης επανάληψης ελέγχονται οι τιμές των *sliders aggressive* και *lawful* που έχει ορίσει ο χρήστης. Αν κάποια στιγμή τουλάχιστον μία από τις τιμές των *sliders* είναι διαφορετική σε σχέση με την προηγούμενη τιμή που έχει τότε το όχημα καλείται και πάλι να επαναξιολογήσει το περιβάλλον και να λάβει καινούργια απόφαση για τη συμπεριφορά του. Αυτό συμβαίνει διότι, σε περίπτωση που οι τιμές αλλάξουν, ο χρήστης επιθυμεί το όχημα του να αλλάξει τη συμπεριφορά του οπότε και οδηγείται σε καινούργιο κύκλο αξιολόγησης.

Η λογική που περιγράφηκε για το έναυσμα του κύκλου αξιολόγησης συνοψίζεται στον [αλγόριθμο 4.14](#).

Το επόμενο στάδιο, εφόσον ελεγχθεί αν ο συγκεκριμένος γύρος της άπειρης επανάληψης είναι γύρος στον οποίο θα πρέπει να πραγματοποιηθεί αξιολόγηση των συνθηκών, είναι να προχωρήσει το σύστημα στον υπολογισμό της βέλτιστης συμπεριφοράς. Για τον σκοπό αυτό υλοποιείται ο [αλγόριθμος 4.15](#) ο οποίος χρησιμοποιεί τον πίνακα W της [εξίσωσης 4.20](#). Όπως φαίνεται και στον αλγόριθμο υπολογίζονται τα αθροίσματα κατά στήλη όλων των συμπεριφορών. Εφόσον έχει εφαρμοστεί το φίλτρο *activation_row_filter* οι γραμμές που περιέχουν μη ενεργούς κανόνες θα είναι μηδενικές οπότε δεν επηρεάζουν το αθροίσμα. Αφού προστεθούν οι στήλες αποθηκεύονται σε ένα διάνυσμα *sum_values* το οποίο περιέχει τα επτά αθροίσματα. Έπειτα, υπολογίζεται η μέγιστη τιμή των τριών πρώτων στοιχείων του

Αλγόριθμος 4.14 Check New Triggers

```

1: new_trigger ← False
2: if  $activation\_row\_filter^{(t)} \neq activation\_row\_filter^{(t-1)}$  then
3:   new_trigger ← True
4: end if
5: if  $aggressive^{(t)} \neq aggressive^{(t-1)} \vee lawful^{(t)} \neq lawful^{(t-1)}$  then
6:   new_trigger ← True
7: end if
8: return new_trigger

```

διανύσματος και η μέγιστη τιμή των τεσσάρων τελευταίων. Αυτό συμβαίνει διότι τα τρία πρώτα αθροίσματα αντιπροσωπεύουν τις συμπεριφορές κατεύθυνσης και τα τέσσερα τελευταία τις συμπεριφορές ταχύτητας οπότε πρέπει να επιλεχθεί η βέλτιστη συμπεριφορά από την κάθε ομάδα. Από το κάθε σετ επιλέγεται η μεγαλύτερη τιμή οπότε μετά το πέρας αυτού του υπολογισμού το όχημα γνωρίζει ποια είναι η βέλτιστη πορεία που θα ακολουθήσει και πως θα προσαρμόσει βέλτιστα την ταχύτητα του στην πορεία αυτή. Σε περίπτωση που ένα από τα αθροίσματα ή και τα δύο είναι μηδέν τότε σημαίνει ότι δεν ενεργοποιείται κανένας κανόνας οπότε και επιλέγονται ως βέλτιστες συμπεριφορές οι *KEEP STRAIGHT* και *KEEP VELOCITY*. Οι πράξεις που πραγματοποιούνται στον [αλγόριθμο 4.15](#) συνοφίζονται στην [εξίσωση 4.22](#).

$$sum\_columns^{(j)} = \sum_{i=1}^{27} W(i, j), \text{ where } j = 1, 2, \dots, 7 \text{ and } W \text{ is weight matrix} \quad (4.22)$$

max_direction = column's name of $\max(sum\_columns[1 : 3])$

max_speed = column's name of $\max(sum\_columns[4 : 7])$

Αφού επιλεχθεί η βέλτιστη συμπεριφορά από τη διαδικασία που περιγράφηκε παραπάνω, το σύστημα είναι έτοιμο να εφαρμόσει την επιλεγμένη συμπεριφορά. Ο [αλγόριθμος 4.16](#) υλοποιεί την εφαρμογή της κατάλληλης συμπεριφοράς. Όταν η βέλτιστη συμπεριφορά είναι η αλλαγή λωρίδας είτε προς τα δεξιά είτε προς τα αριστερά τότε μέσω της μεταβλητής *turn* ορίζεται η κατεύθυνση της αλλαγής. Έπειτα ρυθμίζεται η ταχύτητα μέσω της συνάρτησης *regulate_speed* που θα αναλυθεί παρακάτω και καλείται ο αλγόριθμος αλλαγής λωρίδας [4.9](#). Προτού κληθεί ο αλγόριθμος αλλαγής λωρίδας ο δείκτης *current_index*, ο οποίος δείχνει ποιο *waypoint* του [πίνακα 4.1](#) πρόκειται να ακολουθήσει το όχημα, αυξάνεται κατά μία τιμή *offset* η οποία αναλύθηκε προηγουμένως και στην ουσία δείχνει ανάλογα με την ταχύτητα του οχήματος πόσα ενδιάμεσα *waypoints* θα παραληφθούν κατά την αλλαγή λωρίδας για να γίνει πιο ομαλή η μετάβαση. Στην περίπτωση που η βέλτιστη συμπεριφορά είναι η συνέχιση στην ίδια λωρίδα τότε το μόνο πράγμα που χρειάζεται να κάνει ο αλγόριθμος είναι να ρυθμίσει την ταχύτητα του. Η παραπάνω διαδικασία είναι αυτή που χρησιμοποιείται για να εφαρμοστεί η βέλτιστη συμπεριφορά κατεύθυνσης. Για την εφαρμογή της βέλτιστης συμπεριφοράς ταχύτητας χρησιμοποιείται η συνάρτηση *regulate_speed* η οποία αναλύεται παρακάτω.

Για να εφαρμοστεί η βέλτιστη συμπεριφορά κατεύθυνσης θα πρέπει να υπάρχει

Αλγόριθμος 4.15 Evaluate

Require: Matrix W with the calculated weights

```

1: if new_trigger is False then
2:     return
3: end if
4: sum_columns: vector with length equal to number of behaviors initialized with zeros
5: for j from 1 to columns' length do
6:     sum_columns[j] ← sum(W(1 : 27, j))
7: end for
8: optimal_direction_behavior_value ← max(sum_columns(1 : 3))
9: optimal_direction_behavior_index ← index(max(sum_columns(1 : 3)))
10: optimal_direction_behavior ← column's name with index "optimal_direction_behavior_index"
11: optimal_speed_behavior_value ← max(sum_columns(4 : 7))
12: optimal_speed_behavior_index ← index(max(sum_columns(4 : 7)))
13: optimal_speed_behavior ← column's name with index "optimal_speed_behavior_index"
14: if optimal_direction_behavior_value is 0 then
15:     optimal_direction_behavior ← "KEEP_STRAIGHT"
16: end if
17: if optimal_speed_behavior_value is 0 then
18:     optimal_speed_behavior ← "KEEP_VELOCITY"
19: end if
20: return optimal_direction_behavior, optimal_speed_behavior

```

και η κατάλληλη ταχύτητα. Η ταχύτητα αυτή ορίζεται από την βέλτιστη συμπεριφορά ταχύτητας που έχει επιλεχθεί. Ο [αλγόριθμος 4.17](#) υλοποιεί την λογική με την οποία προσαρμόζεται η ταχύτητα με το βέλτιστο τρόπο και καλείται σε κάθε επιλογή συμπεριφοράς κατεύθυνσης. Για την περίπτωση που το όχημα καλείται να μειώσει την ταχύτητα του τότε υπολογίζεται η νέα μειωμένη ταχύτητα πολλαπλασιάζοντας την τρέχουσα ταχύτητα με ένα συντελεστή που ανήκει στο διάστημα [0.2, 0.8] ανάλογα με την τιμή του *slider aggressive*. Αναλυτικά ο τρόπος υπολογισμού περιγράφεται στην προηγούμενη παράγραφο που περιγράφονται οι παράμετροι. Παρά την μείωση της ταχύτητας διατηρείται ένα κατώτατο όριο ίσο με 12 km/h διότι κάτω από αυτή την τιμή το όχημα κινείται πολύ αργά και δεν προσομοιώνεται σωστά η συμπεριφορά. Στην περίπτωση που υπάρχει όχημα μπροστά και η βέλτιστη συμπεριφορά κατεύθυνσης είναι η *KEEP STRAIGHT* τότε η νέα μειωμένη ταχύτητα είναι η ίδια με την ταχύτητα του μπροστινού οχήματος προσομοιώνοντας έτσι την συμπεριφορά της ακολούθησης μπροστινού οχήματος (*car following*). Επίσης, αν κάποιος πεζός βρίσκεται σε πολύ κοντινή απόσταση τότε η νέα μειωμένη ταχύτητα είναι 3 km/h προσφέροντας έτσι μια πολύ χαμηλή ταχύτητα κίνησης για να αποφευχθεί το ατύχημα με τον πεζό. Αφού υπολογιστεί λοιπόν η μειωμένη ταχύτητα από τις περιπτώσεις που αναφέρθηκαν καλείται ο αλγόριθμος [Slow Down 4.11](#) για να μεταβιβάσει την ταχύτητα στο σύστημα ελέγχου και να εφαρμόσει πρακτικά την επιβράδυνση του οχήματος. Αν η βέλτιστη συμπεριφορά ταχύτητας που καλείται να ακολουθήσει το όχημα είναι η επιτάχυνση και η τρέχουσα ταχύτητα είναι μικρότερη από 1 km/h τότε η αυξημένη ταχύτητα αυξάνεται κατευθείαν σε

Αλγόριθμος 4.16 Apply Maneuver

Require: optimal_direction_behavior

```
1: if optimal_direction_behavior == "RIGHT_LANE_CHANGE" then
2:   if action_performed is False then
3:     turn ← "RIGHT"
4:     action_performed ← True
5:   end if
6:   Apply speed regulation by calling "regulate_speed" function
7:   current_index ← current_index + offset
8:   Apply lane change by calling "change_lane" function
9: end if
10: if optimal_direction_behavior == "LEFT_LANE_CHANGE" then
11:   if action_performed == False then
12:     turn ← "LEFT"
13:     action_performed ← True
14:   end if
15:   Apply speed regulation by calling "regulate_speed" function
16:   current_index ← current_index + offset
17:   Apply lane change by calling "change_lane" function
18: end if
19: if optimal_direction_behavior == "KEEP_STRAIGHT" then
20:   Apply speed regulation by calling "regulate_speed" function
21: end if
```

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

---

12 km/h για να επιταχύνει αμέσως το όχημα λόγω της πολύ χαμηλής ταχύτητας που είχε. Στη γενική περίπτωση που το όχημα έχει ταχύτητα μεγαλύτερη από 1 km/h τότε υπολογίζεται η νέα αυξημένη ταχύτητα πολλαπλασιάζοντας την τρέχουσα ταχύτητα με ένα συντελεστή που ανήκει στο διάστημα [1.2, 1.6] ανάλογα με την τιμή του *slider aggressive*. Ο αναλυτικος τρόπος υπολογισμού βρίσκεται στην προηγούμενη παράγραφο των παραμέτρων. Το ανώτατο όριο που διατηρείται είναι τα 38 km/h, διότι παραπάνω από αυτή την ταχύτητα το όχημα αδυνατεί να ακολουθήσει τα *waypoints* και χάνει την πορεία του λόγω μεγάλης ταχύτητας. Αφού υπολογιστεί η αυξημένη ταχύτητα καλείται η συνάρτηση *Speed Up* 4.10 για να μεταβιβαστεί η ταχύτητα στο σύστημα ελέγχου και να εφαρμοστεί η κατάλληλη επιτάχυνση. Για τις περιπτώσεις που οι βέλτιστες συμπεριφορές είναι οι *STOP* και *KEEP VELOCITY* τότε καλούνται οι αλγόριθμοι 4.13 και 4.12 που έχουν ήδη περιγραφεί αναλυτικά σε προηγούμενη παράγραφο.

Αφού περιγράφηκε κάθε κομμάτι αυτής της άπειρης επανάληψης μέσα στην οποία τρέχει ο αλγόριθμος του οχήματος μέχρι να φτάσει στον τελικό προορισμό, θα παρουσιαστεί παρακάτω ο κεντρικός αλγόριθμος, δηλαδή αυτή η άπειρη επανάληψη, ο οποίος περιλαμβάνει όλα τα ξεχωριστά κομμάτια τα οποία αναφέρθηκαν και τρέχουν κατά τη διάρκεια κίνησης του οχήματος. Ο αλγόριθμος αυτός είναι ο γενικός μόνο κατά τη διάρκεια της κίνησης του οχήματος. Πριν ξεκινήσει το όχημα ο γενικός αλγόριθμος που τρέχει είναι ο αλγόριθμος καθορισμού τροχιάς 4.4 που αναλύθηκε σε προηγούμενη παράγραφο. Ο **αλγόριθμος 4.18** ξεκινάει κάνοντας αρχικοποίηση τις σημαντικότερες μεταβλητές ανάμεσα στις οποίες είναι και ο αρχικός πίνακας βαρών πάνω στον οποίο εφαρμόζονται τα φίλτρα και επιλέγεται η βέλτιστη συμπεριφορά. Επίσης, αρχικοποιείται με την τιμή 0 ο δείκτης *current_index* ο οποίος όπως αναφέρθηκε δείχνει το *waypoint* του πίνακα *waypoints* προς το οποίο κινείται το όχημα. Έπειτα αρχίζει η άπειρη επανάληψη η οποία προσπελαύνει κάθε *waypoint* που προσεγγίζει το όχημα. Αρχικά, αφού υπολογιστεί η ταχύτητα του οχήματος μέσω του **αλγόριθμου 4.8**, ελέγχεται αν ο δείκτης *current_index* έχει φτάσει στο τελευταίο *waypoint* της τροχιάς οπότε και διακόπτεται η επανάληψη και το πρόγραμμα μεταφέρεται στον αλγόριθμο επιλογής νέας τροχιάς. Στη συνέχεια ακολουθεί το τμήμα στο οποίο καθορίζονται οι παράμετροι του συστήματος σύμφωνα με τις τιμές των *sliders* όπως αναλύθηκε στην **υποενότητα 4.4.5**. Το επόμενο τμήμα είναι το υποσύστημα αντίληψης το οποίο καλεί τους αλγορίθμους 4.6, 4.7, 4.5 και τη συνάρτηση εντοπισμού πεζών. Έπειτα ακολουθεί το τμήμα εκείνο το οποίο ελέγχει αν έχει πατηθεί κάποιο από τα κουμπιά με τα οποία μπορεί να επέμβει ο χρήστης στο όχημα κατά τη διάρκεια της κίνησης. Αν κάποιο από τα πλήκτρα έχει πατηθεί εφαρμόζεται και η κατάλληλη ενέργεια. Αφού ελεγχθεί το εξωτερικό περιβάλλον από το τμήμα αντίληψης και ελεγχθούν τα πλήκτρα ο αλγόριθμος περνάει στο στάδιο ελέγχου των κανόνων όπου καλούνται όλες οι συναρτήσεις των κανόνων, καθορίζονται τα φίλτρα και υπολογίζεται ο πίνακας βαρών ο οποίος αξιολογείται όπως περιγράφεται στην **υποενότητα 4.4.5**. Έπειτα ξεκινάει το τμήμα επιλογής συμπεριφοράς ή τμήμα δράσης όπου ελέγχεται μέσω του **αλγόριθμου 4.14** αν υπάρχει καινούργιο ερέθισμα στο περιβάλλον που θα αλλάξει τη συμπεριφορά του οχήματος και σε περίπτωση που υπάρχει καλείται ο **αλγόριθμος 4.15** ο οποίος αξιολογεί το περιβάλλον και εξάγει τη βέλτιστη συμπεριφορά τη δεδομένη στιγμή. Αφού επιλεχθεί η βέλτιστη συμπεριφορά καλούνται οι

Αλγόριθμος 4.17 Regulate Speed

Require: optimal_speed_behavior

```

1: if optimal_speed_behavior == "SLOW_DOWN" then
2:   if action_performed is False then
3:     speed ← current_velocity · (interpolated_aggressive_parameter ∈ [0.2, 0.8])
4:     speed ← max(12, speed)
5:     if vehicle_in_front ∧ optimal_direction == "KEEP_STRAIGHT" then
6:       speed ← front obstacle's velocity
7:     end if
8:     if pedestrian_closely then
9:       speed ← 3
10:    end if
11:    Call "Slow Down" function to apply the new velocity
12:    action_performed ← True
13:  end if
14: end if
15: if optimal_speed_behavior == "SPEED_UP" then
16:   if action_performed is False then
17:     if current_velocity > 1 then
18:       speed ← current_velocity · (interpolated_aggressive_param ∈ [1.2, 1.6])
19:       speed ← max(12, speed)
20:       speed ← min(38, speed)
21:     end if
22:     Call "Speed Up function" to apply the new velocity
23:     action_performed ← True
24:   end if
25: end if
26: if optimal_speed_behavior == "STOP" then
27:   Call "Stop" function in order to stop the vehicle instantly
28:   action_performed ← True
29: end if
30: if optimal_speed_behavior == "KEEP_VELOCITY" then
31:   Call "Keep Velocity" function in order to keep vehicle's speed as it is
32:   action_performed ← True
33: end if

```

4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

αλγόριθμοι 4.16 και 4.17 για να εφαρμόσουν τις επιλεγμένες συμπεριφορές κίνησης και ταχύτητας. Το τελικό στάδιο του αλγορίθμου είναι το τμήμα ελέγχου το οποίο εφαρμόζει τις εντολές ελέγχου προκειμένου το όχημα να προσεγγίσει την επιθυμητή ταχύτητα και κατεύθυνση. Ο αλγόριθμος κλείνει ελέγχοντας την απόσταση της τρέχουσας τοποθεσίας του οχήματος από το επόμενο *waypoint*. Σε περίπτωση που είναι μικρότερη από 2 μέτρα, που σημαίνει ότι έφτασε αρκετά κοντά στο *waypoint*, ο δείκτης των *waypoints* αυξάνεται κατά 1 για να κινηθεί το όχημα στο επόμενο *waypoint*. Η διαδικασία που περιγράφηκε εκτελείται σε όλη τη διάρκεια της διαδρομής μέχρι το όχημα να φτάσει τον τελικό του προορισμό.

4.4.6 Υποσύστημα Ελέγχου

Ένα από τα σημαντικότερα υποσυστήματα που λειτουργούν πάνω σε ένα αυτόνομο όχημα είναι το υποσύστημα ελέγχου. Το υποσύστημα αυτό είναι υπεύθυνο για να καθοδηγεί το αυτόνομο όχημα με όσο το δυνατόν καλύτερο τρόπο πάνω στη σχεδιασμένη τροχιά [13]. Ο έλεγχος του αυτοκινήτου θα πρέπει να εξασφαλίζει μία ασφαλή πορεία στο όχημα και να μπορεί να ανταποκρίνεται κάτω από δύσκολες συνθήκες οδήγησης όπως κεκλιμένα επίπεδα, λείες και τραχιές επιφάνειες όπως για παράδειγμα σε περίπτωση βροχής ή δύσβατου δρόμου αντίστοιχα. Όλα αυτά θα πρέπει να εξασφαλίζονται λαμβάνοντας υπόψη αρκετούς περιορισμούς που υπάρχουν κατά τη διαδικασία της οδήγησης όπως η δυναμική του οχήματος αλλά και περιορισμοί στα τεχνικά χαρακτηριστικά του όπως το σύστημα πέδησης, το σύστημα διεύθυνσης κλπ. Ταυτόχρονα με την όσο το δυνατόν καλύτερη ακολούθηση της σχεδιασμένης τροχιάς θα πρέπει να εξασφαλίζεται και μια σχετικά ομαλή κίνηση του οχήματος προσφέροντας στους επιβάτες μεγαλύτερη άνεση κατά την πορεία του οχήματος αλλά και προσομοιώνοντας όσο το δυνατόν καλύτερα την πορεία ενός χειροκίνητου οχήματος. Ουσιαστικά, το υποσύστημα ελέγχου είναι αυτό που θα στείλει τις εντολές στο σύστημα πέδησης, επιτάχυνσης και διεύθυνσης ελέγχοντας την ταχύτητα και την κατεύθυνση του οχήματος.

Στη συγκεκριμένη διπλωματική εργασία χρησιμοποιήθηκε ένας συνδυασμός δύο *PID* ελεγκτών για να ελεγχθεί η ταχύτητα και η γωνία στροφής του αυτοκινήτου αντίστοιχα. Ο *PID* ελεγκτής⁶² είναι ένας από τους πιο ευρέως χρησιμοποιούμενους ελεγκτές και εύκολους στη χρήση για αυτό και επιλέχθηκε. Στην ουσία είναι ένας αλγόριθμος ο οποίος υπολογίζει μία τιμή προερχόμενη από τον υπολογισμό ενός σφάλματος. Το σφάλμα στην προκειμένη περίπτωση είναι η διαφορά της πραγματικής τροχιάς που θέλει να ακολουθήσει το όχημα και της θέσης στην οποία βρίσκεται αυτή τη στιγμή. Ένας *PID* ελεγκτής αποτελείται από τρία στοιχεία:

- **P (Proportional):** Ο όρος *P* μεταφράζεται ως αναλογικός και σημαίνει ότι συνεισφέρει αναλογικά στο σφάλμα που υπάρχει. Το σφάλμα αυτό μπορεί να τροποποιηθεί χρησιμοποιώντας τον συντελεστή *Kp* που ονομάζεται αναλογικό κέρδος και πολλαπλασιάζεται με το σφάλμα. Το κέρδος *Kp* στην ουσία ρυθμίζει την ταλάντωση που είναι επιθυμητή στο σύστημα με τις μεγαλύτερες τιμές να προσφέρουν και εκτενέστερη ταλάντωση. Όταν το σύστημα είναι ένα

⁶²https://en.wikipedia.org/wiki/PID_controller

Αλγόριθμος 4.18 Follow Trajectory

```

1: Initialize Weight Matrix A with the initial weights and the remaining variables
2: current_index ← 0
3: while True do
4:   current_velocity ← calculate_current_velocity()
5:   if current_index == length of waypoints array then
6:     Apply zero velocity to the control system in order to stop the vehicle
7:     Break the loop
8:   end if
9:   Publish Velocity to Interface's Speedometer
10:  Read sliders' values                                # Behavior Definition Block
11:  Calculate Behavior Parameters
12:  Call Vehicle Obstacles Manager                    # Perception Block
13:  Call Walker Obstacles Manager
14:  Call Traffic Sign and Traffic Light Manager
15:  Recognize obstacles and traffic signs and lights
16:  Check if Stop button has been pressed            # Buttons Block
17:  Check if Lane Change button has been pressed
18:  Check if Change Goal button has been pressed
19:  if Stop button has been pressed then
20:    Apply Control to Stop the vehicle
21:  end if
22:  if Change Goal button has been pressed then
23:    Apply Control to Stop the vehicle
24:    Break the loop to specify new destination
25:  end if
26:  Call each rule's function                         # Criteria Block
27:  Specify row and column filter
28:  Calculate Weight Matrix
29:  Check if new trigger exists                      # Action Block
30:  if new trigger exists then
31:    Call Evaluate Function in order to choose optimal behavior
32:  end if
33:  Call Apply Maneuver Function to apply the optimal direction behavior
34:  Call Regulate Speed Function to apply the optimal speed behavior
35:  Apply Control Commands to reach the specified state      # Control Block
36:  distance ← distance between vehicle's location and next waypoint
37:  if distance < 2 then
38:    current_index ← current_index + 1
39:  end if
40: end while

```

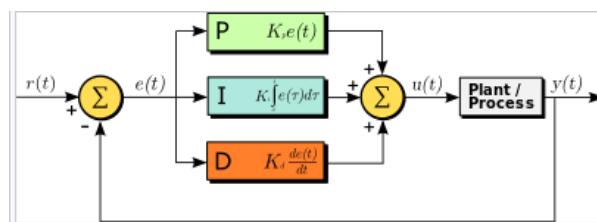
4.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ

σύστημα διεύθυνσης ενός αυτόνομου οχήματος όπως στη συγκεκριμένη περίπτωση ο αναλογικός όρος εφαρμόζει μια αναλογική διόρθωση στη στροφή του τιμονιού ανάλογη με το σφάλμα που υπάρχει.

- **D (Derivative):** Ο όρος D ονομάζεται διαφορικός και επιδρά στο σφάλμα με τον παρακάτω τρόπο. Υπολογίζεται η κλίση της συνάρτησης του σφάλματος με το χρόνο και το αποτέλεσμα που προκύπτει πολλαπλασιάζεται με το διαφορικό κέρδος Kd . Στην ουσία ο διαφορικός όρος επιδρά στην αλλαγή του σφάλματος και προσφέρει μεγαλύτερη σταθερότητα στο σύστημα. Μειώνει επίσης την ταλάντωση που δημιουργεί ο αναλογικός όρος και για την περίπτωση του αυτόνομου οχήματος μεταβάλλει γρηγορότερα τη γωνία στροφής για να γίνει πιο ομαλή η κίνηση του οχήματος.
- **I (Integral):** Ο όρος I ονομάζεται ολοκληρωτικός και επιδρά στο σφάλμα με τη λογική που περιγράφεται. Υπολογίζεται το άθροισμα του σφάλματος μέσα σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα το οποίο αντιπροσωπεύει το συσσωρευμένο σφάλμα που θα έπρεπε να έχει διορθωθεί μέσα στη διάρκεια του χρόνου. Η διαδικασία αυτή προφανώς ονομάζεται ολοκλήρωση και το συσσωρευμένο σφάλμα που υπολογίστηκε πολλαπλασιάζεται με το ολοκληρωτικό κέρδος Ki προσθέτοντας το αποτέλεσμα στη συνολική έξοδο του ελεγκτή. Στην ουσία ο ολοκληρωτικός όρος υπάρχει για να διορθώνει τυχόν σφάλμα που έχει συσσωρευτεί από τις συχνές αλλαγές κατεύθυνσης.

Μετά τους υπολογισμούς που αναφέρθηκαν ότι γίνονται οι έξοδοι των τριών ελεγκτών προστίθενται όπως φαίνεται και στην εξίσωση 4.23 και δίνονται ως είσοδος στο ελεγχόμενο σύστημα δηλαδή στη συγκεκριμένη περίπτωση στο σύστημα διεύθυνσης και ταχύτητας του οχήματος. Η έξοδος του ελεγχόμενου συστήματος ανατροφοδοτείται και πάλι στην είσοδο του συστήματος και υπολογίζεται το σφάλμα μεταξύ της αληθινής τιμής εξόδου και της τιμής αναφοράς που θέλει να πετύχει το σύστημα. Το σφάλμα αυτό τροφοδοτείται στους τρεις όρους και η διαδικασία ακολουθεί ξανά τον τρόπο υπολογισμού που περιγράφηκε. Στο σχήμα 4.30 φαίνεται και η διαγραμματική μορφή ενός PID ελεγκτή.

$$u(t) = K_p e(t) + K_i \int_0^t e(\tau) d\tau + K_d \frac{de(t)}{dt} \quad (4.23)$$

Σχήμα 4.30: Διάγραμμα ενός συστήματος με PID ελεγκτή.

Πηγή: https://en.wikipedia.org/wiki/PID_controller

Το API του CARLA παρέχει έτοιμες υλοποιήσεις για τους PID ελεγκτές οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν και εφαρμόστηκαν στην εργασία⁶³. Στη συγκεκριμένη διπλωμα-

⁶³<https://github.com/carla-simulator/carla/blob/master/PythonAPI/carla/agents/navigation/controller.py>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

τική το πρόβλημα του ελέγχου χωρίστηκε σε δύο μέρη τα οποία περιγράφονται παρακάτω:

- **Longitudinal control:** Το πρώτο σύστημα ελέγχου αναφέρεται ως *Longitudinal control* και αφορά την προσαρμογή της ταχύτητας του οχήματος σε μια ταχύτητα αναφοράς. Ο ελεγκτής που χρησιμοποιήθηκε είναι ένας *PID* ελεγκτής. Η είσοδος του ελεγκτή είναι η ταχύτητα αναφοράς δηλαδή αυτή που επιθυμεί να φτάσει το όχημα και μετά τους υπολογισμούς ανατροφοδοτείται με την εκάστοτε ταχύτητα του οχήματος για να υπολογιστεί το αντίστοιχο σφάλμα. Η έξοδος του ελεγκτή είναι το ποσοστό γκαζιού ή φρένου που θα εφαρμοστεί την εκάστοτε χρονική στιγμή. Μετά από πειράματα και διαδικασία δοκιμής σφάλματος προέκυψαν οι τιμές που φαίνονται στον [πίνακα 4.3](#).

K _p	K _d	K _i
1.0	0	0.05

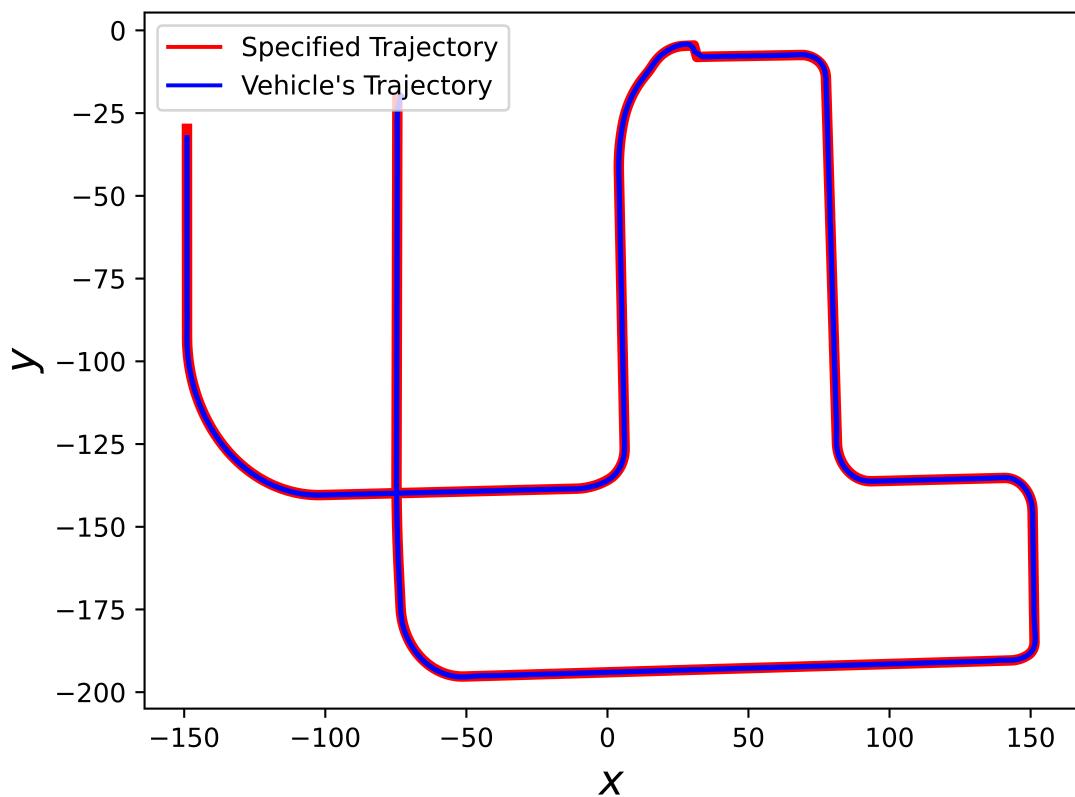
Πίνακας 4.3: Τα τελικά κέρδη του *Longitudinal* ελεγκτή.

- **Lateral control:** Το δεύτερο κομμάτι του ελέγχου αφορά την κατεύθυνση του οχήματος και τον βαθμό στον οποίο πρέπει να στρίψουν οι ρόδες του οχήματος για να ακολουθηθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο η σχεδιασμένη τροχιά. Το συγκεκριμένο σύστημα ελέγχου ονομάζεται *Lateral control* και χρησιμοποιήθηκε και σε αυτή την περίπτωση ένας *PID* ελεγκτής. Η είσοδος που δίνεται σε αυτή την περίπτωση στον ελεγκτή είναι το *waypoint* της τροχιάς που καλείται το όχημα εκείνη τη στιγμή να ακολουθήσει και αποτελεί στην ουσία την είσοδο αναφοράς. Επίσης, ανατροφοδοτείται στο σύστημα η εκάστοτε θέση του οχήματος και το σφάλμα μεταξύ αυτής και της θέσης αναφοράς δίνεται ως είσοδος στον ελεγκτή. Η έξοδος του συστήματος είναι μια εντολή με το ποσοστό που πρέπει να στρίψει το σύστημα διεύθυνσης του οχήματος για να προσεγγίσει την επιθυμητή θέση. Οι τιμές των κερδών που προέκυψαν στον *Lateral* ελεγκτή φαίνονται στον [πίνακα 4.4](#).

K _p	K _d	K _i
1.0	0	0.07

Πίνακας 4.4: Τα τελικά κέρδη του *Lateral* ελεγκτή.

Παρακάτω στο [σχήμα 4.31](#) φαίνεται ένα τυχαίο παράδειγμα τροχιάς που έχει ακολουθήσει το όχημα. Με κόκκινο χρώμα απεικονίζεται η καθορισμένη τροχιά και με μπλε χρώμα η τροχιά που ακολούθησε στην πραγματικότητα.

Σχήμα 4.31: Τυχαία τροχιά που ακολούθησε το όχημα. Με κόκκινο χρώμα απεικονίζεται η καθορισμένη τροχιά και με μπλε χρώμα η τροχιά που ακολούθησε στην πραγματικότητα.

5

Πειράματα - Αποτελέσματα

5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο παρών υποκεφάλαιο θα παρουσιαστεί η αξιολόγηση του συστήματος αυτόνομης οδήγησης και η δυνατότητα του να ανταποκρίνεται σωστά στις διάφορες συνθήκες κίνησης. Η αξιολόγηση γίνεται κατά κύριο λόγο ως προς τη δυνατότητα του οχήματος να ολοκληρώνει τη διαδρομή που του έχει ανατεθεί, να αποφεύγει τυχούσες συγκρούσεις με στατικά ή δυναμικά εμπόδια κατά τη διάρκεια της διαδρομής αυτής και να ανταποκρίνεται σωστά στους κανόνες οδικής κυκλοφορίας. Εκτός αυτών βέβαια το σύστημα αξιολογείται ως προς τον τρόπο με τον οποίο κινείται και λαμβάνει αποφάσεις για διάφορες τιμές των δύο *sliders*. Τα πειράματα πραγματοποιούνται για συγκεκριμένες διαδρομές για να ελεγχθεί και η εγκυρότητα της σχεδίασης τροχιάς μέσω του *NodeRED* με βάση τις επιθυμίες του χρήστη. Η πόλη στην οποία εκτελούνται τα πειράματα είναι η πόλη 3 του *CARLA* για διαφορετικές τιμές των *aggressive* και *lawful* και των δυναμικών εμποδίων. Στο τέλος, σχολιάζονται τα τελικά συμπεράσματα που προκύπτουν από τα αποτελέσματα των πειραμάτων.

5.2 ΜΕΤΡΙΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Οι μετρικές αξιολόγησης οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν για να μελετήσουν την ποιότητα και την απόδοση του αυτόνομου οχήματος έχουν σχέση με τον αριθμό και το είδος των παραβάσεων που πραγματοποίησε το όχημα, με τη δυνατότητα ολοκλήρωσης της επιθυμητής διαδρομής και το ποσοστό παραμονής εντός διαδρομής του οχήματος σε όλη τη διάρκεια της πορείας. Οι παραβάσεις που μπορεί να πραγματοποιήσει το όχημα έχουν διαφορετικό βαθμό επικινδυνότητας καθώς συμπεριλαμβάνουν συγκρούσεις με πεζούς και οχήματα δηλαδή δυναμικά εμπόδια, συγκρούσεις με στατικά εμπόδια όπως τα πεζοδρόμια ή κάποιο μέρος εκτός ή

εντός του δρόμου, παραβάσεις στο όριο ταχύτητας του δρόμου, παραβάσεις φωτεινού σηματοδότηση και παραβάσεις σήμανσης stop. Η δυνατότητα ολοκλήρωσης της διαδρομής αναφέρεται στο ποσοστό της συνολικής διαδρομής που ολοκλήρωσε το όχημα. Το ποσοστό παραμονής εντός διαδρομής καθορίζει το ποσοστό του χρόνου στο οποίο το όχημα κινήθηκε εντός της προβλεπόμενης διαδρομής, χωρίς να έχει μεγάλες αποκλίσεις από την τροχιά, σε σχέση με τον συνολικό χρόνο που χρειάστηκε για να την ολοκληρώσει. Τα δύο αυτά ποσοστά υπολογίζονται κατά μέσω όρο για N εκτελούμενες διαδρομές. Οι προαναφερόμενες μετρικές λήφθηκαν από το CARLA Leaderboard⁶⁴ και υπολογίζονται με τον παρακάτω τρόπο:

- **Βαθμολογία οδήγησης (Driving Score):** Αποτελεί την κύρια μετρική για την αξιολόγηση του συστήματος διότι εκφράζεται ως το άθροισμα της μέσης ολοκλήρωσης της διαδρομής και του συνολικού αριθμού παραβάσεων της κυκλοφορίας. Ο αριθμός N είναι το σύνολο των διαδρομών στις οποίες δοκιμάστηκε το όχημα, R_i είναι το ποσοστό ολοκλήρωσης της i -οστής διαδρομής και P_i η ποινή παραβάσεων της i -οστής διαδρομής. Η συγκεκριμένη μετρική δίνεται από τη [εξίσωση 5.1](#).

$$\text{Driving Score} = \frac{1}{N} \cdot \sum_i^N (R_i \cdot P_i) \quad (5.1)$$

- **Ολοκλήρωση Διαδρομής (Route Completion):** Η μετρική αυτή αποτελεί το ποσοστό της συνολικής διαδρομής που καλύφθηκε από το αυτόνομο όχημα υπολογισμένο κατά μέσο όρο για N διαδρομές. Υπολογίζεται από την [εξίσωση 5.2](#)

$$\text{Route Completion} = \frac{1}{N} \cdot \sum_i^N R_i \quad (5.2)$$

- **Ποινή Παραβάσεων (Infraction Penalty):** Η συγκεκριμένη μετρική συγκεντρώνει το συνολικό αριθμό παραβάσεων που πραγματοποιούνται από το αυτόνομο όχημα, ως γεωμετρική σειρά. Το αυτόνομο όχημα ξεκινάει με ιδινή τιμή την 1.0, η οποία μειώνεται για κάθε παράβαση καθώς πολλαπλασιάζεται με τους συντελεστές παράβασης. Οι συντελεστές παράβασης δίνονται από τον [πίνακα 5.1](#) και η [εξίσωση 5.3](#) υπολογίζει την ποινή παραβάσεων. Η ποινή παράβασης P_i της i -οστής διαδρομής που αναφέρθηκε στην [εξίσωση 5.1](#) υπολογίζεται από το εσωτερικό του αθροίσματος της [εξίσωσης 5.3](#) και συγκεκριμένα δίνεται από την [εξίσωση 5.4](#).

$$\text{Infraction Penalty} = \frac{1}{N} \cdot \sum_i^N \prod_j^{ped,...,stop} (p_i^j)^{\text{infractions}_j} \quad (5.3)$$

$$P_i = \prod_j^{ped,...,stop} (p_i^j)^{\text{infractions}_j} \quad (5.4)$$

⁶⁴<https://leaderboard.carla.org/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Παράβαση	Τιμή Παράβασης
Σύγκρουση με πεζό	0.5
Σύγκρουση με όχημα	0.6
Σύγκρουση με στατικό εμπόδιο	0.65
Παραβίαση κόκκινου φωτεινού σηματοδότη	0.7
Παραβίαση σηματοδότη STOP	0.8
Παραβίαση ορίου ταχύτητας	0.9
Ποσοστό χρόνου εκτός δρόμου	Αριθμός ποσοστού

Πίνακας 5.1: Πίνακας με τις τιμές των παραβάσεων. Οι μικρότερες τιμές αντιστοιχούν και σε μεγαλύτερη παράβαση.

Οι μετρικές που περιγράφηκαν παραπάνω και χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση του αυτόνομου οχήματος της συγκεκριμένης διπλωματικής αποτελούν τις επίσημες μετρικές που χρησιμοποιούνται για τον διαγωνισμό *CARLA Autonomous Driving Challenge* και χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα εργασία για να υπάρχει μια ευρωστία σχετικά με τις μετρήσεις των πειραμάτων. Ωστόσο, επειδή το κύριο αντικείμενο μελέτης της εργασίας εκτός από την αυτόνομη πλοϊγηση του οχήματος ήταν και η επίδραση των *sliders aggressive* και *lawful* στη συμπεριφορά του οχήματος χρησιμοποιήθηκαν εκτός από τις γενικές μετρικές και κάποιες επιπλέον απλούστερες μετρήσεις που αποτύπωναν την συγκεκριμένη επίδραση. Συγκεκριμένα, στα πειράματα μετρήθηκαν επιπλέον:

- Ο αριθμός δεξιών και αριστερών αλλαγών λωρίδας.
- Η μέση ταχύτητα του οχήματος κατά τη διάρκεια της διαδρομής.

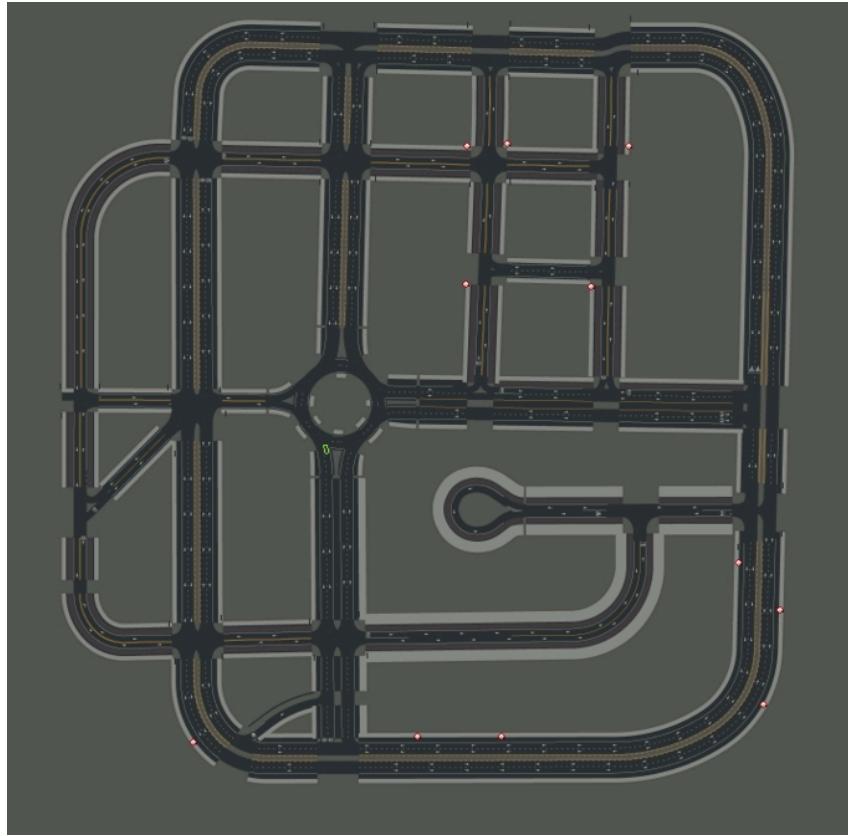
Οι μετρήσεις αυτές επιλέχθηκαν για να αποτυπωθεί ο βαθμός στον οποίο επηρεάζει το *slider aggressive* την ταχύτητα του οχήματος αλλά και τις αλλαγές κατεύθυνσης. Η επίδραση του *slider lawful* αποτυπώνεται στη μετρική “Ποινή παραβάσεων” και ειδικότερα στις παραβιάσεις των οδικών σημάνσεων και των φωτεινών σηματοδοτών.

5.3 ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΕΙΡΑΜΑΤΩΝ

Στο υποκεφάλαιο αυτό θα γίνει μια γενική περιγραφή των πειραμάτων που εκτελέστηκαν και θα αναλυθούν οι συνθήκες κάτω από τις οποίες πραγματοποιήθηκαν, οι παραδοχές που έγιναν κατά την εκτέλεση αλλά και οι διαδρομές που ακολουθήθηκαν.

Αρχικά, η πόλη στην οποία έτρεξαν τα πειράματα ήταν η πόλη 3 του *CARLA*. Πρόκειται για την πιο περίπλοκη πόλη του *CARLA* η οποία περιλαμβάνει διασταύρωση 5 λωρίδων, κυκλικό κόμβο, σήραγγα, ανομοιογένεια στους δρόμους, αρκετές διασταυρώσεις τύπου “T” και πολλές ακόμη οδικές δυσκολίες. Περιέχει φυσικά και μια μεγάλη ποικιλία σεναρίων με τα οποία έρχεται αντιμέτωπο το όχημα όπως οι διαβάσεις τις οποίες καλείται να ελέγξει, φωτεινούς σηματοδότες, αυτοκινητόδρομους, διασταυρώσεις υποχρεωτικής διακοπής της κίνησης και μονόδρομους

δημιουργώντας έτσι ένα αρκετά ρεαλιστικό περιβάλλον κίνησης. Αυτός ήταν και ο λόγος που επιλέχθηκε η συγκεκριμένη πόλη καθώς προσφέρει τη μεγαλύτερη δυσκολία κατά τη διαδικασία κίνησης. Η τοπολογία της πόλης φαίνεται στο [σχήμα 5.1](#) και η κάτωψη μαζί με τις λεπτομέρειες της στο [σχήμα 5.2](#). Το όχημα με το οποίο πραγματοποιήθηκαν η υλοποίηση και τα πειράματα είναι το *Tesla Model 3*.

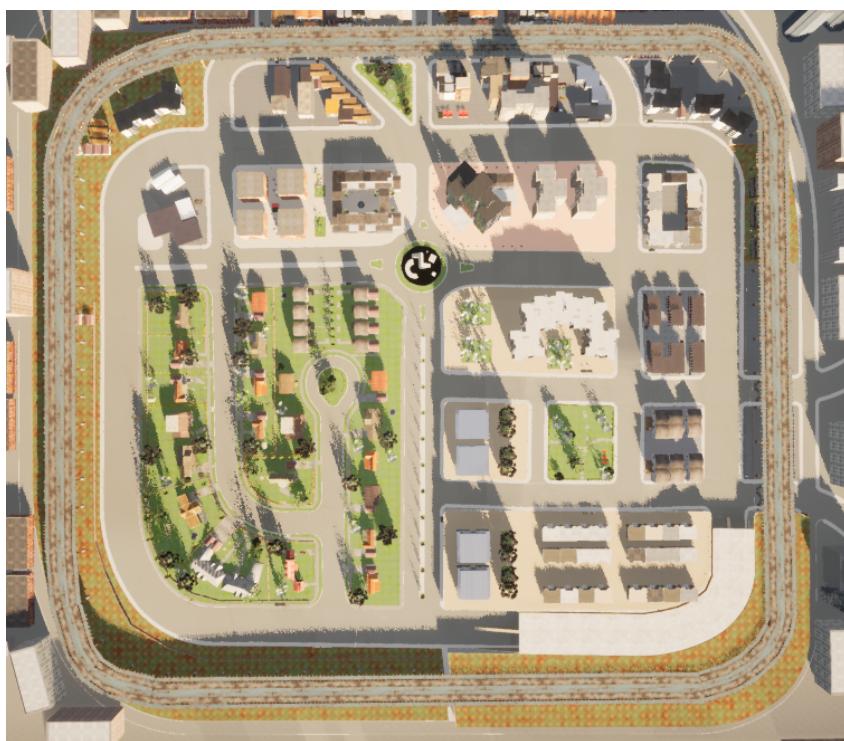

Σχήμα 5.1: Η τοπολογία της πόλης στην οποία εκτελέστηκαν τα πειράματα.

Τα πειράματα εκτελέστηκαν για διαφορετικό αριθμό δυναμικών εμποδίων. Συγκεκριμένα, ο αριθμός των δυναμικών εμποδίων σε κάθε διεξαγωγή πειράματος αυξάνεται για να αυξάνεται έτσι και η κυκλοφοριακή συμφόρηση στους δρόμους. Με αυτό τον τρόπο το όχημα καλείται να λαμβάνει γρηγορότερα αποφάσεις λόγω της ταχείας αλλαγής των συνθηκών του περιβάλλοντος. Οι συνδυασμοί δυναμικών εμποδίων για τους οποίους δοκιμάστηκε το σύστημα είναι:

1. Κανένα όχημα και κανένας πεζός
2. Με 10 οχήματα και 10 πεζούς
3. Με 30 οχήματα και 30 πεζούς
4. Με 60 οχήματα και 60 πεζούς
5. Με 90 οχήματα και 90 πεζούς

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σχήμα 5.2: Η κάτοψη της πόλης με τις λεπτομέρειες της.

Επιπλέον, οι τιμές των δύο *sliders* αποτελούν την κύρια μεταβλητή των πειραμάτων και στην ουσία μελετάται η επίδραση της μεταβολής τους στην πλοϊγγηση του οχήματος και στη λήψη των αποφάσεων. Για αυτό το λόγο τα πειράματα εκτελέστηκαν για διαφορετικές τιμές των δύο *sliders*. Οι τιμές των *sliders* που επιλέχθηκαν είναι οι 0, 5 και 10 για το κάθε *slider* και ο λόγος που επιλέχθηκαν οι συγκεκριμένες τιμές είναι για να μελετηθεί η επίδραση στις ακραίες και μεσαίες τιμές τους. Εκτελέστηκε ένα πείραμα για κάθε συνδυασμό τους, δηλαδή συνολικά 9 διαφορετικά περιπτώσεις. Κάθε μία από τις 9 διαφορετικές περιπτώσεις εκτελέστηκε για κάθε διαφορετικό αριθμό δυναμικών εμποδίων και για κάθε διαφορετική διαδρομή στην πόλη. Συνολικά, το όχημα με τους 9 συνδυασμούς τιμών των δύο *sliders*, έτρεξε σε 2 διαφορετικές διαδρομές των 1.2 km η καθεμιά στην πόλη 3. Οι 18 αυτές περιπτώσεις δοκιμάστηκαν για 0, 10, 30, 60 και 90 δυναμικά εμπόδια που σημαίνει ότι εκτελέστηκαν 90 διαφορετικά πειράματα. Εφόσον το κάθε πείραμα ακολουθούσε διαδρομή 1.2 km τότε συνεπάγεται ότι το αυτόνομο όχημα κάλυψε συνολικά 108 km αυτονομίας. Το όχημα έλαβε διαφορετικά ερεθίσματα από το περιβάλλον στις συγκεκριμένες διαδρομές διότι τα δυναμικά εμπόδια δημιουργούνταν τυχαία επάνω στο χάρτη και κλήθηκε να πάρει διαφορετικές αποφάσεις εξαρτώμενες από τις τιμές των *sliders*. Οι διαδρομές σχεδιάστηκαν έτσι ώστε το όχημα να συναντάει σημάνσεις *STOP*, φωτεινούς σηματοδότες και διασταυρώσεις χωρίς σήμανση έτσι ώστε να έρχεται αντιμέτωπο με πολλά διαφορετικά σενάρια κίνησης.

Για την πραγματοποίηση των πειραμάτων έγιναν κάποιες υποθέσεις και παραδοχές για την ομαλή εκτέλεση τους. Αρχικά, τα δυναμικά εμπόδια που χρησιμοποιήθηκαν όπως αναφέρθηκε ήταν οχήματα και πεζοί. Τα οχήματα περιλάμβαναν διάφορες κατηγορίες όπως επιβατηγά, φορτηγά, ποδήλατα και μοτοσυκλέτες. Τα

οχήματα κινούνταν μέσα στο χάρτη μέσω του αυτόματου πιλότου που διαθέτει ο CARLA ο οποίος τους επιτρέπει να σταματάνε σε φωτεινούς σηματοδότες, σημάνσεις STOP και σε περιπτώσεις που βρίσκουν μπροστά τους εμπόδιο. Φυσικά, δεν ακολουθούν πάντα πιστά τους κανόνες ούτε αποφεύγουν τις συγκρούσεις σε κάθε περίπτωση διότι δε διαθέτουν κάποιο σύστημα εκτενούς νοημοσύνης γεγονός που σημαίνει ότι μπορούν να προκαλέσουν ατύχημα. Οι πεζοί κατά τον ίδιο τρόπο έχουν προγραμματιστεί ώστε να ακολουθούν έναν αυτοματοποιημένο τυχαίο τρόπο κίνησης είτε επάνω σε πεζοδρόμια είτε εντός του δρόμου σε διαβάσεις. Το αυτόνομο όχημα με το οποίο εκτελέστηκαν τα πειράματα διέθετε σύστημα αντίληψης που φτάνει σε μια ακτίνα 50 μέτρων, το οποίο αντιστοιχεί στο πεδίο ορατότητας του οχήματος. Οι διάφορες βρίσκεται εκτός της ακτίνας αυτής θεωρείται πως δεν μπορεί να το αντιληφθεί το όχημα. Αυτό έγινε για να περιοριστεί η δυνατότητα αντίληψης και να διαθέτει λιγότερες πληροφορίες για το χάρτη. Επίσης, η επίδραση του *slider lawful* διακρίνεται μόνο στις παραβάσεις φωτεινών σηματοδοτών, σημάνσεων STOP και ορίων ταχύτητας δηλαδή των κανόνων κυκλοφορίας. Οι ποινές που υπάρχουν στο όχημα περιλαμβάνουν και τις συγκρούσεις με στατικά ή δυναμικά εμπόδια αλλά το συγκεκριμένο *slider* αφορά μόνο τις τρεις παραβάσεις που αναφέρθηκαν. Επίσης, τα πραγματικά όρια ταχύτητας εντός της πόλης βρίσκονται σε τρία διαφορετικά σημεία της πόλης και οι τιμές τους είναι 90 km/h, 60 km/h και 30 km/h. Ωστόσο, έγινε η υπόθεση ότι και τα τρία όρια βρίσκονται στην τιμή 14 km/h. Η παραδοχή αυτή έγινε διότι το όχημα σχεδιάστηκε έτσι ώστε η μέγιστη δυνατή τιμή ταχύτητας που μπορεί να πάρει να είναι 38 km/h.

5.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΩΝ

Τα αποτελέσματα των πειραμάτων παρουσιάζονται αρχικά σε μορφή πινάκων με όλες τις μετρήσεις για κάθε συνδυασμό των δύο παραμέτρων και έπειτα σε μορφή συγκριτικών ραβδογραμμάτων. Για τη δημιουργία των ραβδογραμμάτων χρησιμοποιήθηκε η βιβλιοθήκη *Matplotlib*⁶⁵ που είναι υλοποιημένη σε *Python*.

Πίνακες Αποτελεσμάτων

Αφού ορίστηκαν οι συνθήκες με τις οποίες εκτελέστηκαν τα πειράματα στη συνέχεια παρουσιάζονται σε πίνακες για κάθε αριθμό δυναμικών εμποδίων τα αποτελέσματα από την πλοιήγηση του αυτόνομου οχήματος μέσα στην πόλη. Για κάθε αριθμό δυναμικών εμποδίων παρουσιάζονται τρεις πίνακες.

- Ο πίνακας με τις βασικές μετρικές του *Carla Leaderboard* για τους διαφορετικούς συνδυασμούς των τιμών των *sliders*.
- Ο πίνακας με τις μετρήσεις ταχύτητας και αλλαγών λωρίδας για τους διαφορετικούς συνδυασμούς των τιμών των *sliders*.
- Ο πίνακας με τους αριθμούς κάθε παράβασης για τους διαφορετικούς συνδυασμούς των τιμών των *sliders*.

⁶⁵<https://matplotlib.org/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Αποτελέσματα για 2 διαδρομές στην πόλη χωρίς οχήματα και πεζούς

Aggressive	Lawful	Βαθμολογία Οδήγησης	Ολοκλήρωση διαδρομής	Ποινή παραβάσεων
0	0	0.128	1.0	0.128
0	5	0.451	1.0	0.451
0	10	1.0	1.0	1.0
5	0	0.156	1.0	0.156
5	5	0.327	1.0	0.327
5	10	0.856	1.0	0.856
10	0	0.077	0.92	0.084
10	5	0.193	0.975	0.199
10	10	0.761	1.0	0.761
Σύνολο		0.439	0.988	0.44

Πίνακας 5.2: Μετρικές αξιολόγησης αυτονομίας οδήγησης για 2 διαφορετικές τιμές των δύο sliders και κανένα δυναμικό εμπόδιο.

Aggressive	Lawful	Δεξιές αλλαγές	Αριστερές αλλαγές	Μέση Ταχύτητα
0	0	3.0	3.0	22.048
0	5	0.0	0.0	18.459
0	10	0.0	0.0	15.179
5	0	3.0	5.0	27.538
5	5	0.0	0.0	25.346
5	10	0.0	0.0	20.632
10	0	3.0	2.0	34.183
10	5	1.0	1.0	30.116
10	10	1.0	1.0	24.157
Σύνολο		11.0	12.0	24.184

Πίνακας 5.3: Μετρικές αξιολόγησης της ταχύτητας και του αριθμού αλλαγών λωρίδας για 2 διαφορετικές τιμές των δύο sliders και κανένα δυναμικό εμπόδιο.

5.4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΩΝ

Aggressive	Lawful	Σύγκρουση με πεζό	Σύγκρουση με οχημα	Σύγκρουση με στατικό εμπόδιο	Παραβίαση φωτεινού σηματοδότη	Παραβίαση stop	Παραβίαση ορίου ταχύτητας	Ποσοστό χρόνου εντός δρόμου
0	0	0.0	0.0	0.0	8.0	4.0	5.0	1.0
0	5	0.0	0.0	0.0	2.0	3.0	4.0	1.0
0	10	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0
5	0	0.0	0.0	0.0	7.0	3.0	6.0	1.0
5	5	0.0	0.0	0.0	4.0	2.0	5.0	1.0
5	10	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0	1.0	0.995
10	0	0.0	0.0	1.0	8.0	4.0	6.0	0.93
10	5	0.0	0.0	0.0	5.0	4.0	5.0	0.98
10	10	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	4.0	0.94
Σύνολο		0.0	0.0	1.0	34.0	21.0	36.0	0.983

Πίνακας 5.4: Μετρήσεις των αριθμών κάθε παράβασης για διαφορετικές τιμές των δύο sliders και κανένα δυναμικό εμπόδιο.

Αποτελέσματα για 2 διαδρομές στην πόλη με 10 οχήματα και 10 πεζούς

Aggressive	Lawful	Βαθμολογία Οδήγησης	Ολοκλήρωση διαδρομής	Ποινή παραβάσεων
0	0	0.15	1.0	0.15
0	5	0.411	1.0	0.411
0	10	0.995	1.0	0.995
5	0	0.209	0.99	0.211
5	5	0.302	1.0	0.302
5	10	0.771	0.96	0.81
10	0	0.108	0.945	0.11
10	5	0.231	1.0	0.231
10	10	0.629	1.0	0.629
Σύνολο		0.423	0.988	0.428

Πίνακας 5.5: Μετρικές αξιολόγησης αυτονομίας οδήγησης για διαφορετικές τιμές των δύο sliders με 10 οχήματα και 10 πεζούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Aggressive	Lawful	Δεξιές αλλαγές	Αριστερές αλλαγές	Μέση Ταχύτητα
0	0	3.0	3.0	21.851
0	5	1.0	1.0	17.866
0	10	0.0	0.0	15.107
5	0	5.0	5.0	26.3
5	5	0.0	0.0	24.668
5	10	0.0	0.0	20.668
10	0	5.0	6.0	32.458
10	5	1.0	2.0	29.532
10	10	1.0	2.0	24.767
Σύνολο		16.0	19.0	23.691

Πίνακας 5.6: Μετρικές αξιολόγησης της ταχύτητας και του αριθμού αλλαγών λωρίδας για διαφορετικές τιμές των δύο sliders με 10 οχήματα και 10 πεζούς.

Aggressive	Lawful	Σύγκρουση με πεζό	Σύγκρουση με όχημα	Σύγκρουση με στατικό εμπόδιο	Παραβίαση φωτεινού σηματοδότη	Παραβίαση stop	Παραβίαση ορίου ταχύτητας	Ποσοστό χρόνου εντός δρόμου
0	0	0.0	0.0	0.0	8.0	3.0	5.0	1.0
0	5	0.0	0.0	0.0	3.0	2.0	4.0	1.0
0	10	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.995
5	0	0.0	1.0	0.0	4.0	3.0	5.0	0.995
5	5	0.0	0.0	0.0	4.0	2.0	5.0	1.0
5	10	0.0	0.0	0.0	0.0	2.0	0.0	0.99
10	0	0.0	2.0	0.0	7.0	2.0	6.0	0.89
10	5	0.0	1.0	0.0	5.0	1.0	5.0	1.0
10	10	0.0	1.0	0.0	0.0	1.0	3.0	0.96
Σύνολο		0.0	5.0	0.0	31.0	16.0	33.0	0.981

Πίνακας 5.7: Μετρήσεις των αριθμών κάθε παράβασης για διαφορετικές τιμές των δύο sliders με 10 οχήματα και 10 πεζούς.

Αποτελέσματα για 2 διαδρομές στην πόλη με 30 οχήματα και 30 πεζούς

Aggressive	Lawful	Βαθμολογία Οδήγησης	Ολοκλήρωση διαδρομής	Ποινή παραβάσεων
0	0	0.179	1.0	0.179
0	5	0.227	1.0	0.227
0	10	0.95	1.0	0.95
5	0	0.069	0.995	0.069
5	5	0.241	1.0	0.241
5	10	0.63	1.0	0.63
10	0	0.054	0.97	0.055
10	5	0.092	0.99	0.093
10	10	0.343	1.0	0.343
Σύνολο		0.309	0.995	0.31

Πίνακας 5.8: Μετρικές αξιολόγησης αυτονομίας οδήγησης για διαφορετικές τιμές των δύο sliders με 30 οχήματα και 30 πεζούς.

Aggressive	Lawful	Δεξιές αλλαγές	Αριστερές αλλαγές	Μέση Ταχύτητα
0	0	3.0	3.0	21.557
0	5	3.0	4.0	16.953
0	10	1.0	1.0	13.614
5	0	5.0	5.0	27.695
5	5	6.0	7.0	23.421
5	10	1.0	1.0	21.87
10	0	4.0	4.0	32.668
10	5	4.0	5.0	29.07
10	10	5.0	5.0	25.721
Σύνολο		32.0	35.0	23.619

Πίνακας 5.9: Μετρικές αξιολόγησης της ταχύτητας και του αριθμού αλλαγών λωρίδας για διαφορετικές τιμές των δύο sliders με 30 οχήματα και 30 πεζούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Aggressive	Lawful	Σύγκρουση με πεζό	Σύγκρουση με οχημα	Σύγκρουση με στατικό εμπόδιο	Παραβίαση φωτεινού σηματοδότη	Παραβίαση stop	Παραβίαση ορίου ταχύτητας	Ποσοστό χρόνου εντός δρόμου
0	0	0.0	2.0	0.0	6.0	3.0	5.0	1.0
0	5	0.0	2.0	0.0	4.0	3.0	1.0	1.0
0	10	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0	1.0
5	0	1.0	3.0	0.0	5.0	3.0	6.0	0.97
5	5	0.0	4.0	0.0	2.0	3.0	4.0	1.0
5	10	0.0	1.0	0.0	0.0	1.0	2.0	1.0
10	0	1.0	3.0	1.0	5.0	3.0	6.0	0.855
10	5	0.0	3.0	0.0	5.0	3.0	5.0	0.89
10	10	0.0	2.0	0.0	0.0	3.0	3.0	0.93
Σύνολο		2.0	20.0	1.0	27.0	22.0	33.0	0.961

Πίνακας 5.10: Μετρήσεις των αριθμών κάθε παραβίασης για διαφορετικές τιμές των δύο sliders με 30 οχήματα και 30 πεζούς.

Αποτελέσματα για 2 διαδρομές στην πόλη με 60 οχήματα και 60 πεζούς

Aggressive	Lawful	Βαθμολογία Οδήγησης	Ολοκλήρωση διαδρομής	Ποινή παραβάσεων
0	0	0.125	1.0	0.125
0	5	0.194	1.0	0.194
0	10	1.0	1.0	1.0
5	0	0.096	0.96	0.104
5	5	0.162	1.0	0.162
5	10	0.583	0.955	0.604
10	0	0.028	0.95	0.029
10	5	0.119	1.0	0.119
10	10	0.355	0.99	0.36
Σύνολο		0.296	0.984	0.3

Πίνακας 5.11: Μετρικές αξιολόγησης αυτονομίας οδήγησης για διαφορετικές τιμές των δύο sliders με 60 οχήματα και 60 πεζούς.

5.4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΩΝ

Aggressive	Lawful	Δεξιές αλλαγές	Αριστερές αλλαγές	Μέση Ταχύτητα
0	0	6.0	5.0	21.5
0	5	0.0	0.0	17.646
0	10	0.0	0.0	15.538
5	0	3.0	4.0	28.038
5	5	8.0	8.0	24.252
5	10	2.0	2.0	23.161
10	0	11.0	11.0	31.899
10	5	5.0	6.0	29.379
10	10	7.0	8.0	22.83
Σύνολο		42.0	44.0	23.805

Πίνακας 5.12: Μετρικές αξιολόγησης της ταχύτητας και του αριθμού αλλαγών λωρίδας για διαφορετικές τιμές των δύο sliders με 60 οχήματα και 60 πεζούς.

Aggressive	Lawful	Σύγκρουση με πεζό	Σύγκρουση με όχημα	Σύγκρουση με στατικό εμπόδιο	Παραβίαση φωτεινού σηματοδότη	Παραβίαση stop	Παραβίαση ορίου ταχύτητας	Ποσοστό χρόνου εντός δρόμου
0	0	0.0	4.0	0.0	3.0	3.0	5.0	1.0
0	5	0.0	0.0	0.0	5.0	4.0	6.0	1.0
0	10	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0
5	0	1.0	4.0	0.0	5.0	4.0	6.0	1.0
5	5	0.0	3.0	0.0	4.0	1.0	5.0	1.0
5	10	0.0	1.0	0.0	0.0	0.0	4.0	0.94
10	0	1.0	6.0	1.0	5.0	3.0	6.0	0.93
10	5	0.0	4.0	1.0	4.0	4.0	3.0	0.855
10	10	0.0	3.0	0.0	0.0	1.0	4.0	1.0
Σύνολο		2.0	25.0	2.0	26.0	20.0	39.0	0.969

Πίνακας 5.13: Μετρήσεις των αριθμών κάθε παραβίασης για διαφορετικές τιμές των δύο sliders με 60 οχήματα και 60 πεζούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Αποτελέσματα για 2 διαδρομές στην πόλη με 90 οχήματα και 90 πεζούς

Aggressive	Lawful	Βαθμολογία Οδήγησης	Ολοκλήρωση διαδρομής	Ποινή παραβάσεων
0	0	0.073	0.925	0.081
0	5	0.125	1.0	0.125
0	10	0.797	1.0	0.797
5	0	0.069	1.0	0.069
5	5	0.097	1.0	0.097
5	10	0.33	1.0	0.33
10	0	0.014	0.905	0.016
10	5	0.046	0.89	0.052
10	10	0.183	0.96	0.185
Σύνολο		0.193	0.964	0.195

Πίνακας 5.14: Μετρικές αξιολόγησης αυτονομίας οδήγησης για διαφορετικές τιμές των δύο sliders με 90 οχήματα και 90 πεζούς.

Aggressive	Lawful	Δεξιές αλλαγές	Αριστερές αλλαγές	Μέση Ταχύτητα
0	0	5.0	6.0	21.557
0	5	7.0	7.0	17.534
0	10	3.0	3.0	15.59
5	0	8.0	9.0	25.309
5	5	5.0	5.0	23.944
5	10	2.0	1.0	20.463
10	0	12.0	13.0	30.98
10	5	8.0	10.0	28.239
10	10	9.0	9.0	24.136
Σύνολο		59.0	63.0	23.084

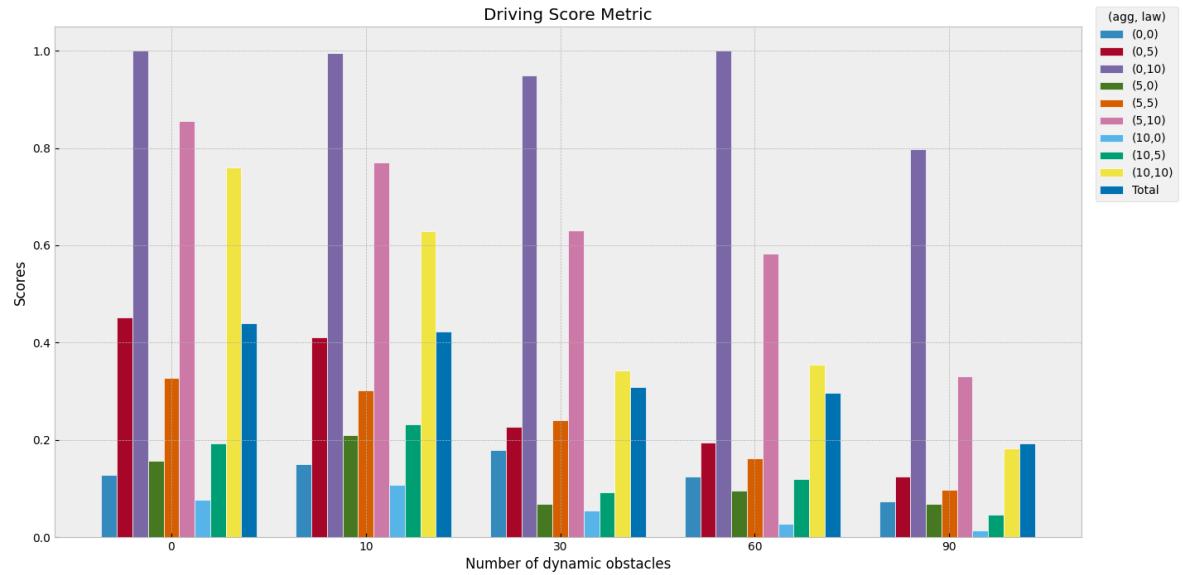
Πίνακας 5.15: Μετρικές αξιολόγησης της ταχύτητας και του αριθμού αλλαγών λωρίδας για διαφορετικές τιμές των δύο sliders με 90 οχήματα και 90 πεζούς.

Aggressive	Lawful	Σύγκρουση με πεζό	Σύγκρουση με οχημα	Σύγκρουση με στατικό εμπόδιο	Παραβίαση φωτεινού σηματοδότη	Παραβίαση stop	Παραβίαση ορίου ταχύτητας	Ποσοστό χρόνου εντός δρόμου
0	0	0.0	5.0	0.0	4.0	3.0	4.0	0.995
0	5	0.0	5.0	0.0	3.0	2.0	3.0	1.0
0	10	0.0	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.995
5	0	1.0	5.0	0.0	4.0	3.0	5.0	0.975
5	5	1.0	5.0	0.0	2.0	2.0	4.0	1.0
5	10	1.0	3.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0
10	0	1.0	9.0	2.0	3.0	4.0	6.0	0.955
10	5	0.0	7.0	0.0	3.0	3.0	5.0	0.875
10	10	1.0	6.0	0.0	0.0	1.0	2.0	0.985
Σύνολο		5.0	46.0	2.0	19.0	18.0	29.0	0.976

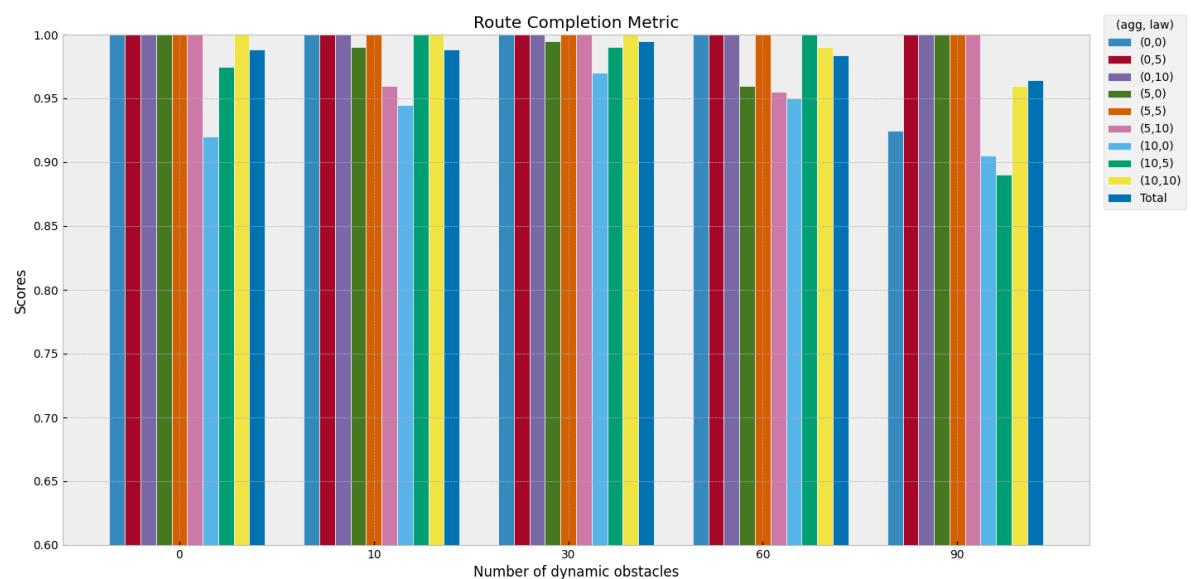
Πίνακας 5.16: Μετρήσεις των αριθμών κάθε παράβασης για διαφορετικές τιμές των δύο sliders με 90 οχήματα και 90 πεζούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Συγκριτικά Ραβδογράμματα Αποτελεσμάτων

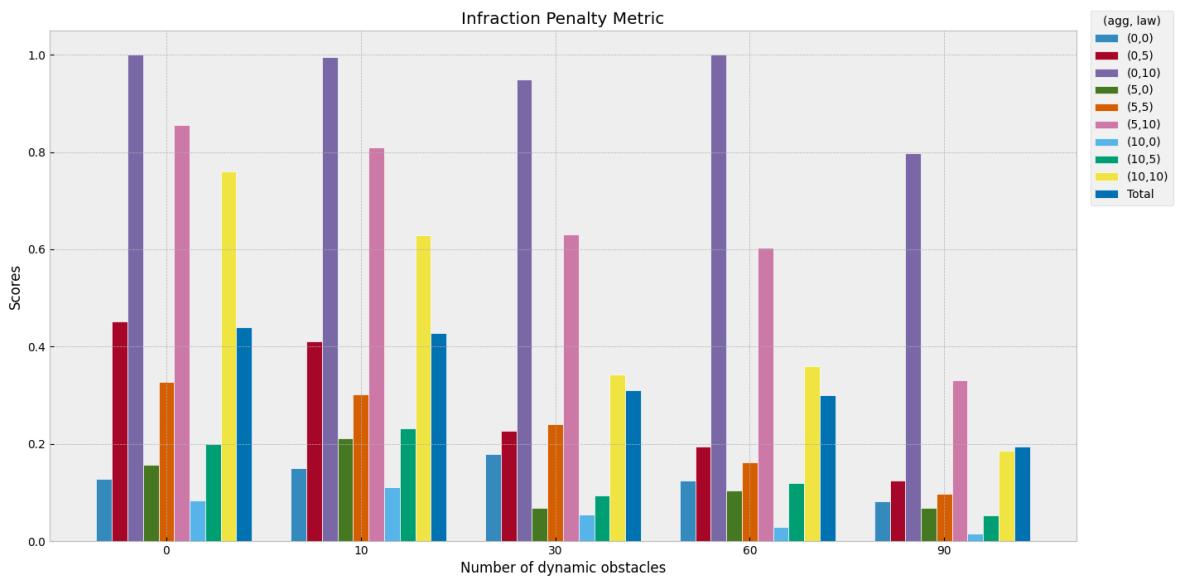

Σχήμα 5.3: Ραβδόγραμμα για τη μετρική “Βαθμολογία Οδήγησης”.

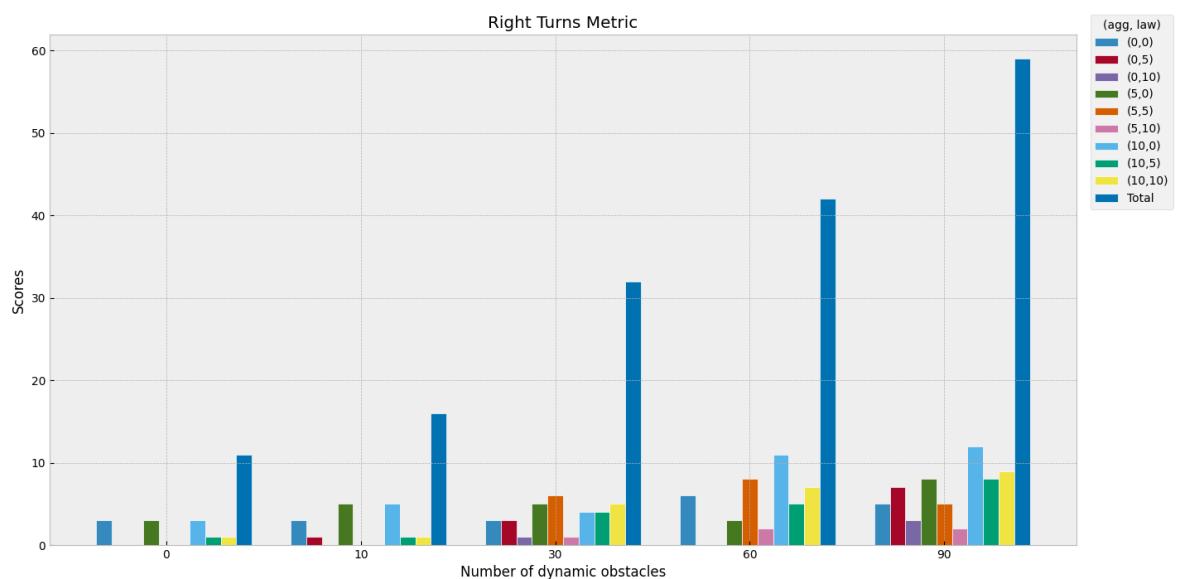

Σχήμα 5.4: Ραβδόγραμμα για τη μετρική “Ολοκλήρωση Διαδρομής”.

5.4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΩΝ

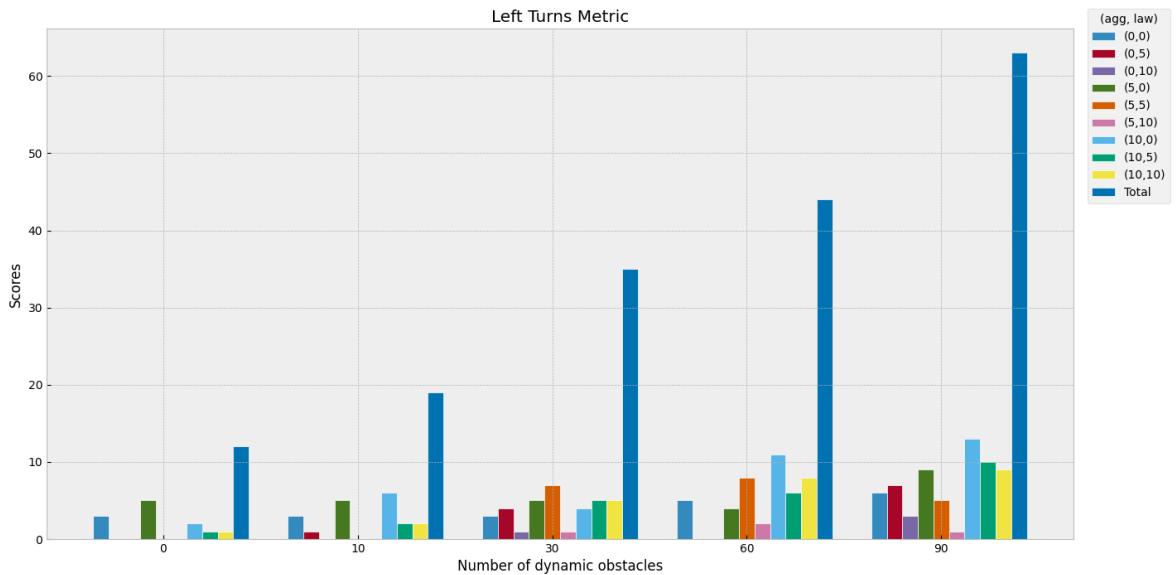

Σχήμα 5.5: Ραβδόγραμμα για τη μετρική “Ποινή Παραβάσεων”.
Μεγαλύτερες τιμές στο διάγραμμα υποδηλώνουν λιγότερες παραβάσεις
άρα και καλύτερο αποτέλεσμα αυτονομίας.

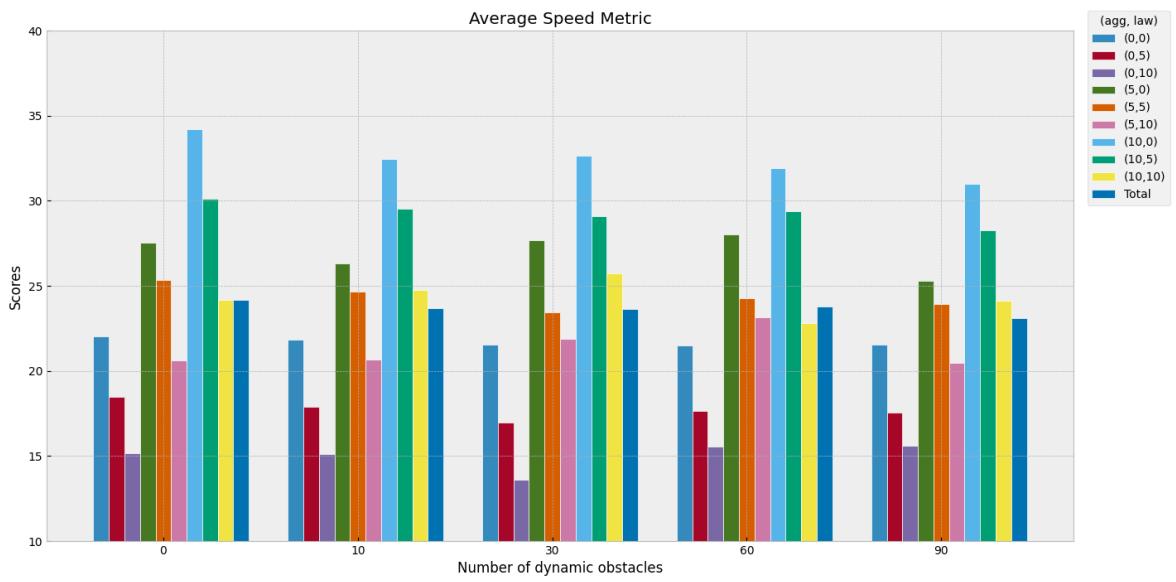

Σχήμα 5.6: Ραβδόγραμμα για τη μετρική “Αριθμός δεξιών αλλαγών λωρίδας”.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σχήμα 5.7: Ραβδόγραμμα για τη μετρική “Αριθμός αριστερών αλλαγών λωρίδας”.

Σχήμα 5.8: Ραβδόγραμμα για τη μετρική “Μέση Ταχύτητα”.

Σχολιασμός Αποτελεσμάτων

Το αυτόνομο όχημα μετά το πέρας των πειραμάτων ολοκλήρωσε 2 διαφορετικές διαδρομές απόστασης 1.2 km η κάθεμια στην πόλη 3 του προσομοιωτή για 9 διαφορετικούς συνδυασμούς των δύο sliders καλύπτοντας έτσι μια απόσταση περίπου

5.4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΩΝ

108 km. Έπειτα υπολογίστηκαν οι μετρικές αξιολόγησης και τα αποτελέσματα συγκεντρώθηκαν σε πίνακες και συγκριτικά ραβδογράμματα. Σε αυτή την παράγραφο θα αναλυθούν τα βασικά σημεία που προέκυψαν μετά την λήψη των αποτελεσμάτων.

Αρχικά, σχετικά με τη μετρική “Ολοκλήρωση Διαδρομής” παρατηρείται ότι σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις είναι ίση με τη μονάδα ή πολύ κοντά σε αυτή. Αυτό σημαίνει ότι το αυτόνομο αυτοκίνητο ήταν σε θέση να ολοκληρώνει επιτυχώς την προβλεπόμενη διαδρομή σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις. Οι χειρότερες αποδόσεις σε αυτή τη μετρική σημειώθηκαν κυρίως για την τιμή 10 του *slider aggressive* δηλαδή την κατάσταση μέγιστης επιθετικότητας για αυτό και δεν κατάφερε να ολοκληρώσει ένα μικρό ποσοστό της διαδρομής. Οι αποδόσεις βέβαια κυμαίνονται κοντά στην τιμή 0.95 που σημαίνει ότι και πάλι η ολοκλήρωση της διαδρομής έγινε για ένα πολύ μεγάλο ποσοστό κοντά στη μονάδα.

Για τις μετρικές “Βαθμολογία Οδήγησης” και “Ποινή Παραβάσεων” παρατηρήθηκε ότι στις περισσότερες περιπτώσεις οι μετρήσεις τους ταυτίζονται ή βρίσκονται πολύ κοντά. Αυτό συμβαίνει διότι για τον υπολογισμό της “Βαθμολογίας Οδήγησης” πολλαπλασιάζεται η “Ποινή Παραβάσεων” με την “Ολοκλήρωση Διαδρομής” η οποία όπως αναφέρθηκε βρίσκεται πάντα πολύ κοντά στην μονάδα οπότε και τα συμπεράσματα εξαρτώνται μόνο από την “Ποινή Παραβάσεων”. Για τον λόγο αυτό θα αναλυθεί η συμπεριφορά που ακολουθησε η “Βαθμολογία Οδήγησης” θεωρώντας ότι όμοια συμπεριφορά είχε και η “Ποινή Παραβάσεων”.

Σχετικά με τη μετρική “Βαθμολογία Οδήγησης” οι καλύτερες επιδόσεις σημειώθηκαν για κάθε αριθμό δυναμικών εμποδίων για τον συνδυασμό τιμών 0 και 10 των *sliders aggressive* και *lawful* αντίστοιχα. Αυτός ο συνδυασμός μεταφράζεται σε μέγιστο βαθμό νομιμότητας και ελάχιστο βαθμό επιθετικότητας που σημαίνει ότι το αυτοκίνητο ακολουθούσε όσο πιο παθητική συμπεριφορά μπορούσε για αυτό και πραγματοποίησε τις λιγότερες παραβάσεις. Στο [σχήμα 5.3](#) διακρίνεται με μοβ χρώμα η συγκεκριμένη ράβδος η οποία φαίνεται να ξεχωρίζει από τις υπόλοιπες και να πλησιάζει για κάθε αριθμό δυναμικών εμποδίων τη μονάδα. Αξιοσημείωτες είναι και οι περιπτώσεις όπου η τιμή του *lawful* ήταν 10 και η τιμή του *aggressive* ήταν ανεξάρτητη, όπου παρατηρείται μια επίδοση κοντά στην τιμή 0.8. Συμπεραίνεται λοιπόν ότι παρά την αύξηση της επιθετικότητας το όχημα σε πολλές περιπτώσεις για μέγιστη τιμή νομιμότητας διατηρούσε μια αξιοπρεπή πορεία. Αντίθετα, οι χειρότερες επιδόσεις στη συγκεκριμένη μετρική σημειώθηκαν για τιμή του *aggressive* ίση με 10 και τιμή του *lawful* ίση με 0 η οποία ερμηνεύεται ως η μέγιστη επιθετικότητα σε συνδυασμό με την ελάχιστη νομιμότητα πράγμα που οδήγησε το όχημα στην πιο ακραία συμπεριφορά παραβιάζοντας τους περισσότερους κανόνες και αδυνατώντας να αποφύγει αρκετά εμπόδια. Στο [σχήμα 5.3](#) φαίνεται με γαλάζιο χρώμα ο συγκεκριμένος συνδυασμός τιμών και όπως διακρίνεται το συνολικό σκορ είναι κάτω από την τιμή 0.2. Σε όλες τις περιπτώσεις που η τιμή του *lawful* ήταν μηδενική το συνολικό σκορ δεν μπορούσε να ξεπεράσει την τιμή 0.2 σημειώνοντας τις χαμηλότερες επιδόσεις γιατί πραγματοποιούσε και τις περισσότερες παραβάσεις. Σαν γενική παρατήρηση για όλο το ραβδόγραμμα της “Βαθμολογίας Οδήγησης” φαίνεται ότι για κάθε αριθμό δυναμικών εμποδίων για σταθερή τιμή του *aggressive* και αυξανόμενη τιμή του *lawful* η βαθμολογία οδήγησης αυξάνεται. Από την άλλη πλευρά για σταθερή τιμή του *lawful* και αυξανόμενη τιμή του *aggressive* η βαθμο-

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

λογία οδήγησης μειώνεται. Οι δύο αυτές αυξομειώσεις δε γίνονται αναλογικά και επίσης μπορεί να υπάρχουν και μερικές εξαιρέσεις σε κάποιες περιπτώσεις.

Σχετικά με το είδος των παραβάσεων που πραγματοποίησε το όχημα παρατηρήθηκε ότι οι παραβάσεις σε σημάνσεις *STOP* και ορίων ταχύτητας παρέμειναν περίπου σταθερές για κάθε αριθμό δυναμικών εμποδίων. Αυτό υποδεικνύει ότι το όχημα ανταποκρινόταν με τον ίδιο τρόπο σε αυτές τις σημάνσεις για διαφορετικό αριθμό δυναμικών εμποδίων και για τις ίδιες τιμές των *sliders*. Αντίθετα, για μεγαλύτερο αριθμό δυναμικών εμποδίων οι παραβιάσεις σε φωτεινούς σηματοδότες μειώνονταν. Αυτό ενδεχομένως να οφείλεται στο γεγονός ότι για μεγαλύτερη κυκλοφοριακή συμφόρηση συναντούσε περισσότερα οχήματα στις διασταυρώσεις με φανάρια που σημαίνει ότι τα αναγνώριζε σαν εμπόδια και δεν μπορούσε να παραβιάσει το φανάρι. Ωστόσο, οι περισσότερες συγκρούσεις με οχήματα όπως είναι λογικό πραγματοποιήθηκαν για μεγαλύτερο αριθμό δυναμικών εμποδίων και μεγαλύτερες τιμές επιθετικότητας. Σχετικά με τη συμπεριφορά απέναντι σε πεζούς παρατηρήθηκε αρκετά καλή συνέπεια σε όλους τους συνδυασμούς τιμών. Αυτό ενδεχομένως να οφείλεται στο γεγονός ότι σε περίπτωση μείωσης ταχύτητας λόγω ύπαρξης πεζού η τιμή της ταχύτητας μετατρεπόταν κατευθείαν σε 3 km/h πράγμα που προκαλούσε την απότομη επιβράδυνση του οχήματος.

Σε ό,τι αφορά τις αριστερές και δεξιές αλλαγές λωρίδας αυτό που παρατηρήθηκε είναι ότι για μεγαλύτερο αριθμό δυναμικών εμποδίων παρατηρήθηκαν και περισσότερες αλλαγές λωρίδας. Αυτό είναι λογικό διότι το αυτοκίνητο συναντούσε περισσότερα δυναμικά εμπόδια οπότε αναγκαζόταν να αλλάξει την κατεύθυνση του συχνότερα. Επίσης, σε κάθε αριθμό δυναμικών εμποδίων οι περισσότερες αλλαγές λωρίδας πραγματοποιούνται για μεγαλύτερες τιμές επιθετικότητας γεγονός που επιβεβαιώνει και τη λογική της σχεδίασης επιθετικής συμπεριφοράς. Αξίζει να σημειωθεί ότι για μηδενικές τιμές του *lawful* παρατηρήθηκαν αυξημένες αλλαγές λωρίδας ανεξάρτητα από την τιμή του *aggressive*. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι για μηδενικές τιμές νομιμότητας οι τιμές των βαρών άλλαζαν το πρόσημο τους οπότε ενδεχομένως να ενθάρρυναν τις συμπεριφορές αλλαγής λωρίδας έναντι της συνέχισης στην ίδια ευθεία.

Τέλος, για τη μετρική της μέσης ταχύτητας παρατηρήθηκε ότι το αυτοκίνητο έφτασε τις μεγαλύτερες ταχύτητες κοντά στα 35 km/h για τιμή επιθετικότητας 10 και τιμή νομιμότητας 0 δηλαδή στην πιο ακραία οδηγική συμπεριφορά που μπορούσε να ακολουθήσει. Η ελάχιστη μέση ταχύτητα σημειώθηκε για συνδυασμό επιθετικότητας νομιμότητας 0 και 10 αντίστοιχα. Η μέση ταχύτητα σε αυτή την περίπτωση έφτασε κοντά στα 15 km/h γεγονός που επιβεβαιώνει ότι πρόκειται για την πιο παθητική συμπεριφορά. Συγκριτικά με τον αριθμό δυναμικών εμποδίων οι τιμές των ταχυτήτων για τις ίδιες τιμές παραμέτρων βρίσκονται αρκετά κοντά με μικρές αποκλίσεις. Για σταθερές τιμές του *lawful* για κάθε αριθμό δυναμικών εμποδίων η ταχύτητα εμφάνιζε αύξηση για αύξηση της επιθετικότητας όπως είναι και λογικό. Επίσης, παρά το γεγονός ότι το *slider lawful* δεν επηρεάζει άμεσα την ταχύτητα του οχήματος αυτό που παρατηρήθηκε είναι ότι για σταθερή τιμή του *aggressive* η ταχύτητα μειώνεται για αύξηση του *lawful*. Το γεγονός αυτό μπορεί να ερμηνευθεί διότι το όχημα υπακούει σε περισσότερους κανόνες άρα μειώνει την ταχύτητα του συχνότερα αλλά και λόγω του γρηγορότερου εντοπισμού των διασταυρώσεων για μεγαλύτερες τιμές του *lawful* γεγονός που οδηγεί σε γρηγορότερες

5.4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΩΝ

επιβραδύνσεις.

6

Συμπεράσματα

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται η υλοποίηση του συνολικού συστήματος αυτόνομης οδήγησης και της διεπαφής αλλά και τα γενικά συμπεράσματα που προκύπτουν από την λειτουργία του συστήματος και την εκτέλεση των πειραμάτων. Οι μετρικές αξιολόγησης του συστήματος είχαν σχέση με την ολοκλήρωση της διαδρομής που κινείται το όχημα, με τον αριθμό παραβάσεων που πραγματοποιεί κατά την πορεία του όπως παραβάσεις σε φωτεινούς σηματοδότες και άλλες σημάνσεις, συγκρούσεις με στατικά και δυναμικά εμπόδια και μη τήρηση των κανόνων κυκλοφορίας. Επίσης, χρησιμοποιήθηκαν μετρικές που έδειχναν την μέση ταχύτητα κατά τη διάρκεια των διαδρομών και τον αριθμό αλλαγών λωρίδας διότι με αυτές τις μετρικές μελετήθηκε η επίδραση των δύο *sliders* πάνω στο όχημα. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα προβλήματα που εμφανίστηκαν σε όλη τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής κατά την υλοποίηση του συστήματος αλλά και κατά την εκτέλεση των πειραμάτων. Το κεφάλαιο καταλήγει με τις μελλοντικές επεκτάσεις και βελτιώσεις που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στη διπλωματική εργασία.

6.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας υλοποιήθηκε μια γραφική διεπαφή με τη βοήθεια του εργαλείου *NodeRED*, η οποία ενσωματώνεται επάνω σε ένα αυτόνομο αυτοκίνητο δημιουργώντας τη δυνατότητα να επικοινωνεί μαζί του. Την γραφική διεπαφή χειρίζεται ο χρήστης του οχήματος ο οποίος είναι σε θέση να δίνει εντολές στο όχημα του είτε απομακρυσμένα είτε μέσα από αυτό. Για την αποτελεσματική επικοινωνία της διεπαφής με το αυτοκίνητο χρησιμοποιήθηκε ο μεσίτης μηνυμάτων *Mosquitto* και το πρωτόκολλο επικοινωνίας *MQTT*. Δημιουργούνται με αυτό τον τρόπο οι συνθήκες για να ενταχθεί το αυτοκίνητο στην τεχνολογία του Διαδικτύου των Προγμάτων (*IoT*) αποτελώντας έναν ξεχωριστό κόμβο του πιθανού τοπικού δικτύου. Οι εντολές είναι κυρίως αφηρημένες όπως

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

εντολές αλλαγής λωρίδας και εντολές προσαρμογής της επιθετικής και νόμιμης συμπεριφοράς του αυτοκινήτου μέσω επιλεγμένων παραμέτρων. Η πλήρης περιγραφή των δυνατοτήτων της γραφικής διεπαφής παρέχεται στο [υποκεφάλαιο 4.2](#).

Παράλληλα υλοποιήθηκε το αυτόνομο όχημα στο οποίο εφαρμόστηκε η συγκεκριμένη διεπαφή. Για την υλοποίηση του αυτόνομου οχήματος χρησιμοποιήθηκε μια παραλλαγή αρθρωτής αρχιτεκτονικής που σημαίνει ότι το κάθε υποσύστημα διαθέτει ανεξάρτητη λειτουργία και ανταλλάσσει μόνο τα χρήσιμα δεδομένα με τα υπόλοιπα υποσυστήματα. Για την λειτουργία του οχήματος χρειάστηκε να δοθούν λύσεις στα προβλήματα της αντίληψης, της σχεδίασης βέλτιστης τροχιάς, της επιλογής συμπεριφοράς και του ελέγχου. Το αυτόνομο όχημα υλοποιήθηκε και δοκιμάστηκε στο περιβάλλον του προσδομοιωτή CARLA. Η υλοποίηση του κάθε υποσυστήματος του αυτόνομου οχήματος περιγράφεται αναλυτικά στο [υποκεφάλαιο 4.4](#). Η συνολική αρχιτεκτονική του συστήματος που περιέχει την γραφική διεπαφή, το αυτόνομο όχημα και την επικοινωνία μεταξύ τους αναλύεται στο [υποκεφάλαιο 4.1](#).

Τα κύρια σημεία μελέτης της συγκεκριμένης διπλωματικής αποτέλεσαν η σωστή επικοινωνία και εκτέλεση των καθηκόντων που δίνει ο χρήστης στο αυτόνομο όχημα μέσω της γραφικής διεπαφής και η παρατήρηση της προσαρμογής της συμπεριφοράς του οχήματος στις τιμές επιθετικότητας και νομιμότητας που ορίζονται από τον χρήστη. Τα πειράματα για τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας του συστήματος πραγματοποιήθηκαν στον CARLA για διαφορετικό αριθμό δυναμικών εμποδίων και διαφορετικό συνδυασμό τιμών των δύο παραμέτρων. Αναλυτικά τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο [υποκεφάλαιο 5.4](#) και δίνονται στη συνέχεια οι κύριες παρατηρήσεις:

- Το αυτόνομο όχημα ανεξάρτητα από τον αριθμό δυναμικών εμποδίων είναι σε θέση να ολοκληρώνει επιτυχώς μια διαδρομή για όλες τις δοκιμασμένες τιμές των παραμέτρων.
- Οι συμπεριφορές με την μέγιστη τιμή νομιμότητας και την ελάχιστη τιμή επιθετικότητας ερμηνεύονται ως οι πιο παθητικές και εκδήλωσαν τις λιγότερες παραβάσεις για κάθε αριθμό εμποδίων. Αντίθετα, οι συμπεριφορές με την μεγαλύτερη τιμή επιθετικότητας και την μικρότερη τιμή νομιμότητας εκδήλωσαν την πιο ακραία συμπεριφορά προκαλώντας τις περισσότερες παραβάσεις.
- Το αυτόνομο σύστημα έδειξε καλύτερη συνέπεια στην τήρηση των φωτεινών σηματοδοτών από ότι στην υπακοή των σημάνσεων STOP και ορίων ταχύτητας για τις διαφορετικές τιμές των παραμέτρων.
- Οι μεγαλύτερες ταχύτητες όπως ήταν λογικό εκδηλώθηκαν για μεγάλες τιμές επιθετικότητας και μικρές τιμές νομιμότητας. Την ίδια πορεία ακολούθησαν και ο αριθμός αλλαγών αριστερών και δεξιών λωρίδων με τις περισσότερες αλλαγές να παρατηρούνται σε μεγάλες τιμές επιθετικότητας. Οι δύο αυτές μετρικές επιβεβαίωσαν την σωστή επίδραση της παραμέτρου επιθετικότητας στο αυτόνομο σύστημα.

Το σύστημα αυτόνομης οδήγησης αποδείχθηκε αρκετά αποτελεσματικό ως προς την σωστή συμπεριφορά μέσα σε ένα οδικό δίκτυο τουλάχιστον ως προς τις πιο συντηρητικές επιλογές παραμέτρων. Επίσης, όπως έδειξαν και τα αποτελέσματα

προσαρμοζόταν με επιτυχία στις αλλαγές παραμέτρων από το χρήστη παρά τις παραβιάσεις που πραγματοποιούνταν ενίοτε σε ακραίες συμπεριφορές οι οποίες ήταν και προβλεπόμενες τις περισσότερες φορές. Το σύστημα που αναπτύχθηκε θα μπορούσε να εφαρμοστεί σε ένα πραγματικό όχημα με τις κατάλληλες προσαρμογές. Το υποσύστημα αντίληψης πρέπει αρχικά να βασίζεται σε ενσωματωμένους αισθητήρες. Στη συγκεκριμένη διπλωματική τα δεδομένα ελήφθησαν από τον προσωμοιωτή του CARLA αλλά χρησιμοποιήθηκε περιορισμός στο εύρος των διαθέσιμων δεδομένων για να προσημειώνεται με όσο το δυνατόν καλύτερο τρόπο το υποσύστημα αντίληψης. Επίσης, ένα σύστημα πρόβλεψης της συμπεριφοράς των δυναμικών εμποδίων ακίνεται απαραίτητο για την εφαρμογή του συστήματος σε πραγματικό όχημα. Τέλος, για να μπορέσει η γραφική διεπαφή να ενσωματωθεί σε ένα πραγματικό όχημα θα έπρεπε να υπάρχει η δυνατότητα λήψης δεδομένων πραγματικού χρόνου στην οθόνη της διεπαφής όπως η συνεχής αλλαγή θέσης του οχήματος πάνω στο χάρτη και η λήψη εικόνας από το εξωτερικό περιβάλλον του οχήματος.

6.2 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Στο υποκεφάλαιο αυτό θα αναλυθούν τα προβλήματα που εμφανίστηκαν κατά τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας. Αρχικά, σε ό,τι αφορά τον κώδικα και τη λειτουργικότητα του ένα σημαντικό πρόβλημα εμφανίστηκε στον πίνακα βαρών της μεθόδου *MCDM* διότι τα βάρη ρυθμίστηκαν έπειτα από αρκετές εκτελέσεις διαφορετικών σεναρίων κίνησης. Αυτό σημαίνει ότι δεν υπήρχε δηλαδή κάποια αυτοματοποιημένη διαδικασία που να ρυθμίζει τα συγκεκριμένα βάρη. Με τη χειροκίνητη αλλαγή των βαρών πολλές αλλαγές ερχόταν σε σύγκρουση μεταξύ των διαφορετικών σεναρίων με αποτέλεσμα να είναι μια διαδικασία αρκετά χρονοβόρα. Το ίδιο πρόβλημα υπήρχε και με τη ρύθμιση των παραμέτρων που επηρεάζουν τα δύο *sliders* αλλά και αυτών του *PID* ελεγκτή. Και στις δύο περιπτώσεις χρησιμοποιήθηκε μια εκτενής διαδικασία δοκιμής και λάθους για την σωστή προσέγγιση των τιμών.

Η μεγαλύτερη, ωστόσο, δυσκολία που συναντήθηκε σε όλη τη διάρκεια της εργασίας ήταν οι υψηλές υπολογιστικές απαιτήσεις του προσωμοιωτή. Η συνολική υλοποίηση του προγράμματος του αυτόνομου οχήματος αλλά και τα αποτελέσματα που λήφθηκαν στα πειράματα έτρεξαν σε σύστημα που διαθέτει επεξεργαστή *Intel® CoreTM i5-5200U CPU @ 2.20GHz × 4* με 2 πυρήνες και 4 νήματα, κάρτα γραφικών *Nvidia GeForce 920M* με 2 GB εσωτερική μνήμη και μνήμη *RAM* 4 GB. Όπως γίνεται αντιληπτό τα χαρακτηριστικά του συστήματος ήταν κάτω από τα προτεινόμενα του CARLA γεγονός που δυσκόλευε αρκετά την εκτέλεση σεναρίων με πολλά οχήματα επάνω στο χάρτη. Τα σενάρια κίνησης με τα περισσότερα οχήματα οδηγούσαν το σύστημα στη χρησιμοποίηση όλων των πόρων και σε εκτελέσεις με χαμηλότερα *FPS*. Λόγω των χαμηλών υπολογιστικών πόρων που διέθετε το σύστημα αποκλείστηκαν στην αρχή της υλοποίησης και άλλα λογισμικά όπως η χρήση των *Autoware*, *Apollo* κ.α. αλλά λόγω δυσκολίας εγκατάστασης και εκτέλεσης τους η χρησιμοποίηση τους δεν προχώρησε. Επίσης, στην αρχή της διπλωματικής η λύση του προβλήματος της αντίληψης ξεκίνησε με την έρευνα *Deep Learning* τεχνικών όπως η αναγνώριση πεζών, οχημάτων και σημάτων μέσω κάμερας αλλά και σε αυτή την περίπτωση η λύση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

απορρίφθηκε λόγω των περιορισμένων υπολογιστικών πόρων.

Τέλος, κάποια προβλήματα εμφανίστηκαν στην αρχή με την επικοινωνία του αυτόνομου οχήματος με τη διεπαφή. Το πρωτόκολλο επικοινωνίας που επιλέχθηκε στην αρχή ήταν το *AMQP* με χρήση του μεσολαβητή *RabbitMQ* αλλά παρόλο που υπάρχουν πακέτα στο *NodeRED* που υποστηρίζουν την επικοινωνία μέσω *AMQP* εν τέλει στην πράξη φάνηκε ότι είχαν λειτουργικά προβλήματα για αυτό και επιλέχθηκε το πρωτόκολλο *MQTT*. Ο μεσολαβητής *RabbitMQ* υποστηρίζει το πρωτόκολλο *MQTT* αλλά για διευκόλυνση της διαδικασίας χρησιμοποιήθηκε τελικά ο *Mosquitto*.

6.3 ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ

Στο παρών υποκεφάλαιο αναφέρονται κάποιες από τις μελλοντικές επεκτάσεις και βελτιώσεις που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στην παρούσα εργασία. Οι επεκτάσεις αυτές αφορούν τόσο τη λειτουργία και τους αλγορίθμους υλοποίησης του αυτόνομου οχήματος, δηλαδή το κομμάτι που υλοποιήθηκε στον *CARLA*, όσο και τη λειτουργία της διεπαφής του χρήστη που υλοποιήθηκε στο *NodeRED*.

Η σημαντικότερη από τις βελτιώσεις που μπορεί να δεχθεί το αυτόνομο όχημα είναι η υλοποίηση του συστήματος αντίληψης. Στην παρούσα διπλωματική οποιαδήποτε πληροφορία χρειάστηκε το όχημα από το εξωτερικό περιβάλλον του όπως οι θέσεις και οι ταχύτητες άλλων οχημάτων, το είδος και η τοποθεσία των σημάνσεων, οι θέσεις των πεζών κλπ λήφθηκαν απευθείας από τον προσομοιωτή *CARLA*. Ένα βελτιωμένο σύστημα αντίληψης μπορεί να χρησιμοποιήσει τους αισθητήρες που παρέχει ο *CARLA* οι οποίοι στην ουσία αποτελούν αληθινές συσκευές και να λαμβάνει ερεθίσματα από το περιβάλλον του μέσω αυτών αντί να παρέχονται έτοιμα από τον προσομοιωτή. Σε ένα τέτοιο σύστημα το οποίο μεταξύ των υπολοιπών αισθητήρων διαθέτει και κάμερα μπορούν να υλοποιηθούν αλγόριθμοι τεχνητής νοημοσύνης οι οποίοι θα αναγνωρίζουν τα εμπόδια και τα πιθανά σήματα που βρίσκονται γύρω από το όχημα. Ένα σύστημα αντίληψης υλοποιημένο με αυτή την προσέγγιση είναι πιο ρεαλιστικό και θα μπορούσε να εφαρμοστεί με τις κατάλληλες προσαρμογές και σε αληθινό όχημα.

Μια ακόμη βελτίωση θα μπορούσε να υπάρξει στο σύστημα κίνησης του οχήματος. Ο τρόπος με τον οποίο κινείται τοπικά το όχημα όπως αναλύθηκε προηγουμένως είναι διανύοντας ένα-ένα τα *waypoints* της τροχιάς και αγνοώντας κάποια από αυτά σε περίπτωση αλλαγής λωρίδας για να δημιουργείται έτσι μια πιο ομαλή τροχιά. Ένα βελτιωμένο σύστημα θα διέθετε ένα σύστημα τοπικών μονοπατιών το οποίο σε κάθε βήμα κίνησης του οχήματος θα παρήγαγε ένα σύνολο από πιθανές καμπύλες κίνησης από τις οποίες θα επέλεγε τη βέλτιστη εκείνη τη χρονική στιγμή. Επιπλέον, σε ό,τι αφορά το κομμάτι της κίνησης του οχήματος θα μπορούσε να βελτιωθεί και ο ελεγκτής του συστήματος είτε ρυθμίζοντας τα βάρη του *PID* ελεγκτή με κάποια τεχνική βελτιστοποίησης της ρύθμισης των βαρών προσφέροντας την ομαλότερη δυνατή κίνηση είτε χρησιμοποιώντας ένας εντελώς διαφορετικό ελεγκτή όπως ο *MPC*.

Επίσης, στη συγκεκριμένη διπλωματική δε δόθηκε βάση στην πρόβλεψη της κίνησης και της συμπεριφοράς άλλων δυναμικών εμποδίων όπως οχήματα και πεζοί. Για την καλύτερη αποφυγή των εμποδίων και την επιλογή συμπεριφοράς του οχή-

6.3. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ

ματος θα ήταν μια καλή λύση να υπάρχει ένα ξεχωριστό υποσύστημα το οποίο μέσω ενός μοντέλου όπως το μαρκοβιανό θα προβλέπει τις κινήσεις των υπόλοιπων εμποδίων.

Από την πλευρά της διεπαφής στην οποία έχει πρόσβαση ο χρήστης θα μπορούσαν να υπάρξουν σημαντικές βελτιώσεις. Αρχικά, μια βασική βελτίωση βρίσκεται στο γεγονός ότι η διεπαφή θα μπορούσε να γίνει πιο δυναμική παρέχοντας στο χρήστη δεδομένα πραγματικού χρόνου όπως η εικόνα των καμερών που θα διέθετε το όχημα δίνοντας του καλύτερη εικόνα για την κατάσταση στην οποία βρίσκεται το όχημα κατά την κίνηση του όταν το χειρίζεται απομακρυσμένα. Επίσης, θα μπορούσε να προστεθεί μια απεικόνιση πραγματικού χρόνου του χάρτη μέσα στον οποίο κινείται παρακολουθώντας συνεχώς τη θέση του μέσα στην πόλη.

Επιπλέον, μια σημαντική επέκταση θα μπορούσε να είναι ο τρόπος επιλογής τοποθεσιών πάνω στο χάρτη. Όπως περιγράφηκε από την υλοποίηση παραπάνω οι τοποθεσίες που είναι διαθέσιμες στο όχημα είναι συγκεκριμένες και ορισμένες για την πόλη μέσα στην οποία κινείται το όχημα. Θα μπορούσε να υπάρξει ένα σύστημα στο οποίο ο χρήστης θα μπορεί να επιλέξει οποιοδήποτε σημείο πάνω στο χάρτη και να το αποθηκεύσει σε περίπτωση που επιθυμεί να το επιλέξει ξανά μελλοντικά. Εκτός αυτού βέβαια θα μπορούσαν να υλοποιηθούν επιπλέον πλήκτρα που θα δίνουν εντολές για άλλα σενάρια κίνησης του οχήματος όπως επιλογή για αυτόνομη στάθμευση, ολοκληρωμένη προσπέραση, ακολούθηση συμπεριφοράς εμπρόσθιου οχήματος κλπ.

Κλείνοντας, μια πολύ ενδιαφέρουσα επέκταση βρίσκεται στην ασφάλεια των δεδομένων του συγκεκριμένου συστήματος. Με την προσθήκη ενός επιπλέον επιπέδου ασφάλειας στη συγκεκριμένη αρχιτεκτονική θα μπορούσε να μελετηθεί η ασφαλής μεταφορά των μηνυμάτων από τη διεπαφή μέχρι το αυτόνομο όχημα και αντίστροφα.

Βιβλιογραφία

- [1] Ronald R Knippling. “*Car-Truck Crashes in the National Motor Vehicle Crash Causation Survey*“. In “*Proceedings of the 8th International Driving Symposium on Human Factors in Driver Assessment, Training, and Vehicle Design: driving assessment 2015*“, pages 310–316, Salt Lake City, Utah, USA, 2015. University of Iowa.
- [2] Rasheed Hussain and Sherali Zeadally. “*Autonomous Cars: Research Results, Issues, and Future Challenges*“. IEEE Communications Surveys Tutorials, 21(2): 1275–1313, 2019. ISSN 1553-877X.
- [3] Dwight A. Hennessy and David L. Wiesenthal. “*Traffic congestion, driver stress, and driver aggression*“. Aggressive Behavior, 25(6):409–423, 1999. ISSN 1098-2337.
- [4] Bai Li and Zhijiang Shao. “*A unified motion planning method for parking an autonomous vehicle in the presence of irregularly placed obstacles*“. Knowledge-Based Systems, 86:11–20, September 2015. ISSN 09507051.
- [5] Zhilu Chen and Xinming Huang. “*End-to-end learning for lane keeping of self-driving cars*“. In “*2017 IEEE Intelligent Vehicles Symposium (IV)*“, pages 1856–1860, Los Angeles, CA, USA, June 2017. IEEE. ISBN 9781509048045.
- [6] Vicente Milanés, David F. Llorca, Jorge Villagrá, Joshué Pérez, Carlos Fernández, Ignacio Parra, Carlos González, and Miguel A. Sotelo. “*Intelligent automatic overtaking system using vision for vehicle detection*“. Expert Systems with Applications, 39(3):3362–3373, February 2012. ISSN 09574174.
- [7] Ekim Yurtsever, Jacob Lambert, Alexander Carballo, and Kazuya Takeda. “*A Survey of Autonomous Driving: Common Practices and Emerging Technologies*“. IEEE Access, 8:58443–58469, 2020. ISSN 2169-3536.
- [8] Alberto Broggi, Michele Buzzoni, Stefano Debattisti, Paolo Grisleri, Maria Chiara Laghi, Paolo Medici, and Pietro Versari. “*Extensive Tests of Autonomous Driving Technologies*“. IEEE Transactions on Intelligent Transportation Systems, 14(3): 1403–1415, September 2013. ISSN 1524-9050, 1558-0016.
- [9] Naoki Akai, Luis Yoichi Morales, Takuma Yamaguchi, Eijiro Takeuchi, Yuki Yoshihara, Hiroyuki Okuda, Tatsuya Suzuki, and Yoshiki Ninomiya. “*Autonomous driving based on accurate localization using multilayer LiDAR and*

dead reckoning“. In “*2017 IEEE 20th International Conference on Intelligent Transportation Systems (ITSC)*“, pages 1–6, October 2017. ISSN: 2153-0017.

- [10] Julius Ziegler, Philipp Bender, Markus Schreiber, Henning Lategahn, Tobias Strauss, Christoph Stiller, Thao Dang, Uwe Franke, Nils Appenrodt, Christoph G. Keller, Eberhard Kaus, Ralf G. Herrtwich, Clemens Rabe, David Pfeiffer, Frank Lindner, Fridtjof Stein, Friedrich Erbs, Markus Enzweiler, Carsten Knoppel, Jochen Hipp, Martin Haueis, Maximilian Trepte, Carsten Brenk, Andreas Tamke, Mohammad Ghanaat, Markus Braun, Armin Joos, Hans Fritz, Horst Mock, Martin Hein, and Eberhard Zeeb. “*Making Bertha Drive—An Autonomous Journey on a Historic Route*“. *IEEE Intelligent Transportation Systems Magazine*, 6(2):8–20, 2014. ISSN 1939-1390.
- [11] Khadige Abboud, Hassan Aboubakr Omar, and Weihua Zhuang. “*Interworking of DSRC and Cellular Network Technologies for V2X Communications: A Survey*“. *IEEE Transactions on Vehicular Technology*, 65(12):9457–9470, December 2016. ISSN 1939-9359.
- [12] Sheralli Zeadally, Ray Hunt, Yuh-Shyan Chen, Angela Irwin, and Aamir Hassan. “*Vehicular ad hoc networks (VANETS): status, results, and challenges*“. *Telecommunication Systems*, 50(4):217–241, August 2012. ISSN 1572-9451.
- [13] Kichun Jo, Junsoo Kim, Dongchul Kim, Chulhoon Jang, and Myoungho Sunwoo. “*Development of Autonomous Car—Part II: A Case Study on the Implementation of an Autonomous Driving System Based on Distributed Architecture*“. *IEEE Transactions on Industrial Electronics*, 62(8):5119–5132, August 2015. ISSN 1557-9948.
- [14] Junsoo Kim, Kichun Jo, Dongchul Kim, Keonyup Chu, and Myoungho Sunwoo. “*Behavior and Path Planning Algorithm of Autonomous Vehicle A1 in Structured Environments*“. *IFAC Proceedings Volumes*, 46(10):36–41, June 2013. ISSN 14746670.
- [15] Johannes Betz, Alexander Wischnewski, Alexander Heilmeier, Felix Nobis, Tim Stahl, Leonhard Hermansdorfer, and Markus Lienkamp. “*A Software Architecture for an Autonomous Racecar*“. In “*2019 IEEE 89th Vehicular Technology Conference (VTC2019-Spring)*“, pages 1–6, Kuala Lumpur, Malaysia, April 2019. IEEE. ISBN 9781728112176.
- [16] Tulga Ersal, Ilya Kolmanovsky, Neda Masoud, Necmiye Ozay, Jeffrey Scruggs, Ram Vasudevan, and Gábor Orosz. “*Connected and automated road vehicles: state of the art and future challenges*“. *Vehicle System Dynamics*, 58(5):672–704, May 2020. ISSN 0042-3114, 1744-5159.
- [17] Rui Fan, Jianhao Jiao, Haoyang Ye, Yang Yu, Ioannis Pitas, and Ming Liu. “*Key Ingredients of Self-Driving Cars*“. *arXiv:1906.02939 [cs, eess]*, August 2019. arXiv: 1906.02939.
- [18] Sebastian Thrun. “*Toward robotic cars*“. *Communications of the ACM*, 53(4):99–106, April 2010. ISSN 0001-0782.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- [19] “*CaRINA Intelligent Robotic Car: Architectural design and applications*“. Journal of Systems Architecture, 60(4):372–392, April 2014. ISSN 1383-7621.
- [20] D. Pomerleau. “*ALVINN: An Autonomous Land Vehicle in a Neural Network*“. In “*NIPS*“, 1988.
- [21] AhmadEL Sallab, Mohammed Abdou, Etienne Perot, and Senthil Yogamani. “*Deep Reinforcement Learning framework for Autonomous Driving*“. Electronic Imaging, 2017(19):70–76, January 2017. ISSN 2470-1173.
- [22] Fangchun Yang, Jinglin Li, Tao Lei, and Shangguang Wang. “*Architecture and key technologies for Internet of Vehicles: a survey*“. Journal of Communications and Information Networks, 2(2):1–17, June 2017. ISSN 2509-3312.
- [23] Khondokar Fida Hasan, Tarandeep Kaur, Md Mhedi Hasan, and Yanming Feng. “*Cognitive Internet of Vehicles: Motivation, Layered Architecture and Security Issues*“. arXiv:1912.03356 [cs], November 2019. arXiv: 1912.03356.
- [24] Juan Contreras-Castillo, Sheralli Zeadally, and Juan Antonio Guerrero-Ibañez. “*Internet of Vehicles: Architecture, Protocols, and Security*“. IEEE Internet of Things Journal, 5(5):3701–3709, October 2018. ISSN 2327-4662.
- [25] Baofeng Ji, Xueru Zhang, Shahid Mumtaz, Congzheng Han, Chunguo Li, Hong Wen, and Dan Wang. “*Survey on the Internet of Vehicles: Network Architectures and Applications*“. IEEE Communications Standards Magazine, 4(1):34–41, March 2020. ISSN 2471-2833.
- [26] Asma Alshehri and Ravi Sandhu. “*Access Control Models for Cloud-Enabled Internet of Things: A Proposed Architecture and Research Agenda*“. In “*2016 IEEE 2nd International Conference on Collaboration and Internet Computing (CIC)*“, pages 530–538, November 2016.
- [27] Alexey Dosovitskiy, German Ros, Felipe Codevilla, Antonio Lopez, and Vladlen Koltun. “*CARLA: An Open Urban Driving Simulator*“. In “*Proceedings of the 1st Annual Conference on Robot Learning*“, pages 1–16, 2017.
- [28] Laurene Claussmann, Marc Revilloud, Sébastien Glaser, and Dominique Gruyer. “*A study on al-based approaches for high-level decision making in highway autonomous driving*“. In “*2017 IEEE International Conference on Systems, Man, and Cybernetics (SMC)*“, pages 3671–3676, Banff, AB, October 2017. IEEE. ISBN 9781538616451.
- [29] Andrei Furda and Ljubo Vlacic. “*Enabling Safe Autonomous Driving in Real-World City Traffic Using Multiple Criteria Decision Making*“. IEEE Intelligent Transportation Systems Magazine, 3(1):4–17, 2011. ISSN 1939-1390.
- [30] Tesfaye Hailemariam Yimer, Chao Wen, Xiaozhuo Yu, and Chaozhe Jiang. “*A Study of the Minimum Safe Distance between Human Driven and Driverless Cars Using Safe Distance Model*“. arXiv:2006.07022 [physics], June 2020. arXiv: 2006.07022.